

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων
και Αθλητισμού

Υπεύθυνος/-η Πεδίου Έρευνας Αγοράς και Δημοσκοπήσεων

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΣΑΕΚ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2026

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ

Υπεύθυνος/-η Πεδίου Έρευνας Αγοράς και Δημοσκοπήσεων

ΣΑΕΚ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2026

**ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΥ
ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ
«ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ/-Η ΠΕΔΙΟΥ ΕΡΕΥΝΑΣ ΑΓΟΡΑΣ
ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΩΝ»**

Συγγραφική ομάδα

Γεωργία Γκορόγια

Ευγενία Γιαλιά

Σπυρίδων Κοττώρης

Φώτιος Λαζαρίνης

Λυκούργος Σπυριδώνης

Σύμβουλος μεθοδολογίας ανάπτυξης

του εκπαιδευτικού εγχειριδίου

Χρήστος Κακαρούγκας

Γλωσσική επιμέλεια

Εκδόσεις Σοκόλη

Σχεδιασμός-σελιδοποίηση

Mr. Moschos / WINK DESIGN

Το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού εγχειριδίου της ειδικότητας διαμορφώθηκε από τη συγγραφική ομάδα με βάση μεθοδολογικές προδιαγραφές και ειδικά πρότυπα που επεξεργάστηκε το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ στο πλαίσιο της Πράξης «ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΟΔΗΓΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (ΙΕΚ)» (κωδικός ΟΠΣ [MIS] 5069281) του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020», που υλοποιήθηκε με σύμπραξη των κοινωνικών εταίρων και, ειδικότερα, από το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ (επικεφαλής εταίρο της κοινοπραξίας), το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ, το ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ, το ΚΑΕΛΕ/ΕΣΕΕ, το ΙΝΣΕΤΕ και τον ΕΟΠΠΕΠ, και συγχρηματοδοτήθηκε από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Κ.Τ.). Το παρόν εκπαιδευτικό εγχειρίδιο αναπτύχθηκε με την ευθύνη του ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ, τα επιστημονικά στελέχη του οποίου παρακολούθησαν και υποστήριξαν τον συντονισμό του έργου σε όλες του τις φάσεις.

Περιεχόμενα

1	Πρόλογος	7
2	Εισαγωγή	9
A	Περιγραφή ειδικότητας	11
1	Τίτλος της ειδικότητας και ομάδα προσανατολισμού	11
1 . 1	Τίτλος ειδικότητας	11
1 . 2	Ομάδα προσανατολισμού (επαγγελματικός τομέας)	11
2	Συνοπτική περιγραφή ειδικότητας	12
2 . 1	Ορισμός ειδικότητας	12
2 . 2	Αρμοδιότητες/Καθήκοντα	12
2 . 3	Προοπτικές απασχόλησης στον κλάδο ή τομέα	12
2 . 4	Πρόσθετες πηγές πληροφόρησης	13
B	Σκοπός και προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας	15
1	Σκοπός του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας	15
2	Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης	16
Γ	Βασικές εκπαιδευτικές προδιαγραφές και αναλυτικό περιεχόμενο του προγράμματος της θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης	19
1	Ωρολόγιο πρόγραμμα	20
2	Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης	22
2 . 1	ΕΞΑΜΗΝΟ Α΄	22
2 . 1 . A	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ	22
2 . 1 . B	ΧΡΗΣΗ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΓΡΑΦΕΙΟΥ	27
2 . 1 . Γ	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΑΓΟΡΑΣ	33
2 . 1 . Δ	ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ	39
2 . 1 . E	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ	46
2 . 1 . ΣΤ	ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ	52
2 . 2	ΕΞΑΜΗΝΟ Β΄	60
2 . 2 . A	ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ	60
2 . 2 . B	ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ	65

2 . 2 . Γ	ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑΣ	71
2 . 2 . Δ	ΚΩΔΙΚΕΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΑΓΟΡΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΩΝ	77
2 . 2 . Ε	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	83
2 . 3	ΕΞΑΜΗΝΟ Γ΄	89
2 . 3 . Α	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΩΝ	89
2 . 3 . Β	ΤΕΧΝΙΚΗ ΣΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	96
2 . 3 . Γ	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	102
2 . 3 . Δ	ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΤΗΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ	109
2 . 3 . Ε	ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΜΕ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	117
2 . 4	ΕΞΑΜΗΝΟ Δ΄	123
2 . 4 . Α	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΩΝ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΩΝ	123
2 . 4 . Β	ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ	128
2 . 4 . Γ	ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ	134
2 . 4 . Δ	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΜΑΝΑΤΖΜΕΝΤ	140
2 . 4 . Ε	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ	146
2 . 4 . ΣΤ	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	152
3	Διδακτική μεθοδολογία	159
4	Υγεία και ασφάλεια κατά τη διάρκεια της κατάρτισης	162
4 . 1	Βασικοί κανόνες υγείας και ασφάλειας	162
4 . 2	Μέσα ατομικής προστασίας	163
Δ	Προδιαγραφές υλοποίησης πρακτικής άσκησης	164
1	Ο θεσμός της πρακτικής άσκησης	165
2	Οδηγίες για τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η	167
2 . 1	Προϋποθέσεις εγγραφής στο πρόγραμμα πρακτικής άσκησης	167
2 . 2	Δικαιώματα και υποχρεώσεις του/της πρακτικά ασκούμενου/-ης	167
2 . 3	Φορείς υλοποίησης πρακτικής άσκησης	169
3	Ο ρόλος του/της εκπαιδευτή/-τριας της πρακτικής άσκησης	170
4	Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα της πρακτικής άσκησης	171
5	Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος πρακτικής άσκησης	174
5 . 1 . Α	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΕΔΙΟΥ	174

5 . 1 . Β	ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΟΝ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΕΔΙΟΥ	175
5 . 1 . Γ	ΟΡΓΑΝΩΣΗ, ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΚΑΙ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΩΝ ΣΥΝΕΝΤΕΥΚΤΩΝ/-ΤΡΙΩΝ	176
5 . 1 . Δ	ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΕΔΙΟΥ	177
5 . 2	Μεθοδολογία υλοποίησης πρακτικής άσκησης	178

	Βιβλιογραφία	180
--	---------------------	------------

A	Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με την ειδικότητα	181
B	Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με τη μεθοδολογία ανάπτυξης των εκπαιδευτικών εγχειριδίων	188
Γ	Σχετική εθνική νομοθεσία	191

1 | Πρόλογος

Το εκπαιδευτικό εγχειρίδιο της ειδικότητας «Υπεύθυνος/-η Πεδίου Έρευνας Αγοράς και Δημοσκοπήσεων» αναπτύχθηκε στο πλαίσιο της Πράξης «ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΟΔΗΓΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (νυν Σχολές Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης, ΣΑΕΚ σύμφωνα με τον Ν. 5082/2024)» [κωδικός ΟΠΣ (MIS) 5069281], η οποία υλοποιήθηκε από σύμπραξη των κοινωνικών εταίρων, και, ειδικότερα από το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ (επικεφαλής εταίρο της κοινοπραξίας), το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ, το ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ, το ΚΑΕΛΕ/ΕΣΕΕ, το ΙΝΣΕΤΕ και τον ΕΟΠΠΕΠ, και συγχρηματοδοτήθηκε από το ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση».

Το έργο αυτό αποτέλεσε μια ολοκληρωμένη παρέμβαση για τη βελτίωση και ενίσχυση του θεσμού της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης σε μία περίοδο κατά την οποία, περισσότερο από ποτέ, το αίτημα της διασύνδεσής του με την αγορά εργασίας είναι επιτακτικό και επίκαιρο. Ιδιαίτερα, μετά τη μακρά περίοδο οικονομικής κρίσης και ύφεσης την οποία αντιμετώπισε η ελληνική κοινωνία, αλλά και τις συνέπειες από την πανδημική κρίση Covid-19, οι αναδυόμενες προκλήσεις καθιστούν αναγκαία στοχευμένα μέτρα εκσυγχρονισμού του θεσμού. Το συγκεκριμένο έργο αποτέλεσε μία συστηματική προσπάθεια αντιμετώπισης χρόνιων αδυναμιών του πεδίου, αναβάθμισης του επιπέδου των παρεχόμενων γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων, και βελτίωσης των μαθησιακών αποτελεσμάτων που απορρέουν από την επαγγελματική κατάρτιση σε συγκεκριμένες ειδικότητες.

Εμπερικλείοντας μια καινοτόμο δέσμη αλληλοσυμπληρούμενων δράσεων, μεθόδων και πρακτικών επιδίωξε να συμβάλει με πολλαπλασιαστικό τρόπο στην ενίσχυση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας του πεδίου της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης. Ειδικότερα, στο πλαίσιο του έργου:

- Διεξήχθη ποιοτική έρευνα με στόχο τη διερεύνηση των χαρακτηριστικών και της δυναμικής που διέπει το πεδίο της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης στη χώρα μας και στον ευρωπαϊκό χώρο, με στόχο τη διαμόρφωση σχετικών προτάσεων πολιτικής.
- Αναπτύχθηκαν:
 - Επικαιροποιημένοι «οδηγοί κατάρτισης» για 130 ειδικότητες αρχικής κατάρτισης,
 - Αντίστοιχα εκπαιδευτικά εγχειρίδια, για την υποστήριξη της κατάρτισης/εκπαίδευσης των σπουδαστών/-τριών,
 - Συναφείς τράπεζες θεμάτων για κάθε ειδικότητα.
- Το σύνολο των παραπάνω στηρίχθηκε σε ένα ενιαίο μεθοδολογικό πλαίσιο, μέσω του οποίου επιδιώχθηκε η σύνδεση της κοινωνικής εμπειρίας της εργασίας, της εκπαί-

δευσης και της πιστοποίησής της λαμβάνοντας υπόψη του το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, καθώς και τις ιδιαιτερότητες του πεδίου της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης.

- Τέλος, με γνώμονα την ενίσχυση της θετικής επενέργειας του έργου σε θεσμικό επίπεδο αναπτύχθηκε μια μεθοδολογία ευέλικτης τακτικής περιοδικής επανεξέτασης και επικαιροποίησης των περιεχομένων των οδηγιών κατάρτισης, των εγχειριδίων και των τραπεζών θεμάτων, ώστε αυτά να βρίσκονται –κατά το δυνατόν– σε αντιστοιχία με τα νέα τεχνολογικά, οργανωσιακά, εργασιακά, περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά δεδομένα και τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και των εκπαιδευομένων.

2 | Εισαγωγή

Το παρόν εγχειρίδιο, εκκινώντας από την περιγραφή της ειδικότητας, εστιάζεται στο αναλυτικό περιεχόμενο και τις βασικές εκπαιδευτικές προδιαγραφές ενός προγράμματος κατάρτισης στην ειδικότητα «Υπεύθυνος/-η Πεδίου Έρευνας Αγοράς και Δημοσκοπήσεων». Στοχεύει στην ενημέρωση του συνόλου των συντελεστών του λαμβάνοντας υπόψη τα περιεχόμενα των καθηκόντων και τις ιδιαιτερότητές της, καθώς και τους ισχύοντες θεσμικούς περιορισμούς στο πεδίο.

Απευθύνεται κυρίως στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες αλλά και στους/στις εκπαιδευτές/-τριες των προγραμμάτων αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης. Επιπλέον, αποτελεί ένα χρήσιμο εγχειρίδιο για τα στελέχη σχεδιασμού, τους σχετικούς φορείς υλοποίησής τους –τις Σχολές Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης–, αλλά και για το σύνολο των υπόλοιπων δυνητικών συντελεστών ενός προγράμματος αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης, ιδιαίτερα για όσους/-ες συμμετέχουν στην υλοποίηση της πρακτικής άσκησης.

Το εγχειρίδιο αυτό αποτελεί μία συστηματική βάση η οποία περιλαμβάνει βασικά στοιχεία για την κατανόηση του πεδίου της συγκεκριμένης ειδικότητας, αλλά κυρίως εστιάζεται στην ανάλυση των μαθησιακών ενοτήτων και των εκπαιδευτικών προδιαγραφών της θεωρητικής και της εργαστηριακής κατάρτισης, καθώς και την υλοποίηση της πρακτικής άσκησης.

Στην κατεύθυνση αυτή, για το κάθε πρόγραμμα αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης το οποίο δύναται να υλοποιηθεί, είναι απαραίτητο να ληφθούν συστηματικά υπόψη τα εκπαιδευτικά περιεχόμενα αλλά και οι μεθοδολογικές προδιαγραφές που περιλαμβάνονται.

Ειδικότερα, το εκπαιδευτικό εγχειρίδιο αποτελείται από τέσσερα (Α΄-Δ΄) Μέρη.

- **Το Μέρος Α΄ παρέχει συνοπτικά τις πληροφορίες που αφορούν την περιγραφή της ειδικότητας.**

Περιλαμβάνει την περιγραφή της ειδικότητας, των κύριων εργασιακών καθηκόντων της, των προοπτικών απασχόλησης σε αυτήν, ενώ γίνεται αναφορά σε βασικές πηγές πληροφόρησης σε σχέση με την ειδικότητα.

- **Το Μέρος Β΄ εστιάζεται στον καθορισμό των ευρύτερων αλλά και των επιμέρους ενοτήτων προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων του προγράμματος κατάρτισης.**

Αναφέρεται στις δραστηριότητες που θα είναι σε θέση να επιτελέσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μετά το πέρας της συνολικής κατάρτισής τους στη συγκεκριμένη ειδικότητα.

- **Το Μέρος Γ΄ εστιάζεται στο περιεχόμενο και τη διάρθρωση του προγράμματος θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης, καθώς και σε βασικές εκπαιδευτικές προδιαγραφές υλοποίησής του.**

Το Μέρος Γ΄ περιλαμβάνει το ωρολόγιο πρόγραμμα καθώς και την περίληψη, τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, τις ώρες διδασκαλίας ανά εβδομάδα, τις βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά, ένα κείμενο αναφοράς και τις προτεινόμενες πηγές μελέτης κάθε μαθησιακής ενότητας. Επιπλέον, αναφέρεται στην προτεινόμενη διδακτική μεθοδολογία, καθώς και σε σημαντικές πληροφορίες που αφορούν την υγεία και την ασφάλεια κατά τη διάρκεια της κατάρτισης.

- **Το Μέρος Δ΄ εστιάζεται στην περιγραφή του περιεχομένου, των χαρακτηριστικών και των προδιαγραφών υλοποίησης της πρακτικής άσκησης.**

Περιλαμβάνεται η περιγραφή του θεσμού της πρακτικής άσκησης και παρέχονται χρήσιμες οδηγίες για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες και τους/τις εκπαιδευτές/-τριες στον χώρο εργασίας. Στα περιεχόμενα συγκαταλέγονται, επίσης, οι ενότητες μαθησιακών αποτελεσμάτων της πρακτικής άσκησης, ενδεικτικές εργασίες τις οποίες θα εκτελέσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες, καθώς και οι ειδικές προδιαγραφές υλοποίησης που αφορούν τον εξοπλισμό. Αναλύονται οι ενότητες μαθησιακών αποτελεσμάτων, ενώ προτείνονται βασικές μεθοδολογικές αρχές για την υλοποίηση της πρακτικής άσκησης.

Το εκπαιδευτικό εγχειρίδιο και η τράπεζα θεμάτων της ειδικότητας συνδέονται οργανικά με τον αντίστοιχο οδηγό κατάρτισης της ειδικότητας: «Στέλεχος Στατιστικών Ερευνών και Δημοσκοπήσεων» (Διακουμάκου, Γκορόγια & Παπαδημητρίου, 2023).

Για τη συγγραφή της μεθοδολογίας ανάπτυξης των εκπαιδευτικών εγχειριδίων συνεργάστηκαν οι Ρένα Βαρβιτσιώτη, Ελένη Θεοδωρή, Κωνσταντίνος Μαρκίδης και Δέσποινα Μπαμπανέλου, η οποία ανέλαβε και τη συντακτική της επιμέλεια. Αυτή εκπονήθηκε στο πλαίσιο της «Οριζόντιας Εκπαιδευτικής Μεθοδολογίας» της εν λόγω Πράξης «ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΟΔΗΓΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (νυν Σχολές Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης, ΣΑΕΚ, σύμφωνα με τον Ν. 5082/2024)» και με βάση μία κατάλληλα προσαρμοσμένη εκδοχή του προτύπου ανάπτυξης εκπαιδευτικών υλικών του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ (Γούλας, Μαρκίδης & Μπαμπανέλου, 2021).

Περιγραφή ειδικότητας

1 | Τίτλος της ειδικότητας και ομάδα προσανατολισμού

1.1 • Τίτλος ειδικότητας

«Υπεύθυνος/-η Πεδίου Έρευνας Αγοράς και Δημοσκοπήσεων».

1.2 • Ομάδα προσανατολισμού (επαγγελματικός τομέας)

Η ειδικότητα «Υπεύθυνος/-η Πεδίου Έρευνας Αγοράς και Δημοσκοπήσεων» ανήκει στην ομάδα προσανατολισμού «Διοίκησης και Οικονομίας» και στον τομέα «Διοίκησης και Οικονομίας».

2 | Συνοπτική περιγραφή ειδικότητας

2.1 • Ορισμός ειδικότητας

Ο/Η «Υπεύθυνος/-η Πεδίου Έρευνας Αγοράς και Δημοσκοπήσεων» είναι ο/η επαγγελματίας που αναλαμβάνει τα καθήκοντα της οργάνωσης και προετοιμασίας ερευνών πεδίου, καθώς και τον συντονισμό και την εποπτεία των ερευνών. Για τον σκοπό αυτόν, οργανώνει και υποστηρίζει τους/τις συνεντευκτές/-τριες, ελέγχει τη διεξαγωγή των ερευνών πεδίου καθώς και την τήρηση των ερευνητικών προδιαγραφών και των χρονοδιαγραμμάτων. Επιπλέον, συμμετέχει στον διοικητικό και ερευνητικό σχεδιασμό των ερευνών υπό τις οδηγίες των ανωτέρων του/της.

2.2 • Αρμοδιότητες/Καθήκοντα

Ο/Η «Υπεύθυνος/-η Πεδίου Έρευνας Αγοράς και Δημοσκοπήσεων» ασκεί (ενδεικτικά και όχι περιοριστικά) τις παρακάτω αρμοδιότητες/καθήκοντα:

- Συνδιαμορφώνει το χρονοδιάγραμμα και τον προϋπολογισμό της έρευνας πεδίου,
- Υποστηρίζει τη διαμόρφωση των ερευνητικών προδιαγραφών,
- Προετοιμάζει το υλικό της έρευνας πεδίου,
- Διεξάγει δοκιμαστικές συνεντεύξεις,
- Επιλέγει το δείγμα της έρευνας στην περιοχή ευθύνης του/της, καθώς και τις αντικαταστάσεις στο δείγμα,
- Ενημερώνει τους/τις συνεντευκτές/-τριες πεδίου σχετικά με τους όρους συνεργασίας και τις ερευνητικές προδιαγραφές,
- Οργανώνει τις ομάδες συνεντευκτών/-τριών,
- Υποστηρίζει τους/τις συνεντευκτές/-τριες πεδίου κατά τη διάρκεια της έρευνας και καταγράφει τις επιδόσεις τους,
- Παρακολουθεί την πορεία της έρευνας πεδίου,
- Κάνει έλεγχο ποιότητας στο ερευνητικό υλικό,
- Διασφαλίζει την τήρηση του κώδικα δεοντολογίας και του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων.

2.3 • Προοπτικές απασχόλησης στον κλάδο ή τομέα

Ο/Η κάτοχος διπλώματος της ειδικότητας «Υπεύθυνος/-η Πεδίου Έρευνας Αγοράς και Δημοσκοπήσεων» μπορεί να εργαστεί σε οποιονδήποτε φορέα διεξάγει ποσοτικές ή ποιοτικές έρευνες που αξιοποιούν την τεχνική της συνέντευξης, συμπεριλαμβανομένων ερευνών αγοράς, δημοσκοπήσεων και κοινωνικών ερευνών. Ενδεικτικά, ευκαιρίες εργασίες προσφέρονται σε:

- Εταιρείες δημοσκοπήσεων και ερευνών αγοράς,
- Ιδιωτικά και δημόσια ερευνητικά ινστιτούτα,
- Ερευνητικά έργα πανεπιστημίων.

2.4 • Πρόσθετες πηγές πληροφόρησης

- Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδας (ΓΣΕΒΕΕ):
<https://www.gsevee.gr>
- Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδας (ΓΣΕΕ):
<https://gsee.gr>
- Διεθνής Κώδικας Δεοντολογίας του ICC/ESOMAR:
<https://esomar.org/code-and-guidelines/icc-esomar-code>
- Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΚΔΔΑ):
<https://www.ekdd.gr/>
- Ελληνικό Δίκτυο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη:
<https://csrhellas.org/>
- Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ):
<https://www.statistics.gr/>
- Ένωση Εταιριών Διαφήμισης και Επικοινωνίας Ελλάδος, Τομέας Δημοσίων σχέσεων:
<https://www.edee.gr/tomeas-dimosion-sheseon>
- Ελληνική Συνομοσπονδία Εμπορίου και Επιχειρηματικότητας (ΕΣΕΕ):
<https://esee.gr>
- Εταιρεία Ανωτάτων Στελεχών Επιχειρήσεων:
<http://www.ease.gr>
- Κανονισμός Ποιοτικού Ελέγχου Συλλογής Στοιχείων (ΠΕΣΣ):
https://sedea.gr/greece/wp-content/uploads/2021/02/Κανονισμός-ΠΕΣΣ_Αναθεώρηση-03-02-2021.pdf
- Οικονομικό Επιμελητήριο της Ελλάδας (ΟΕΕ):
<https://oe-e.gr/>
- Σύνδεσμος Διοίκησης Ανθρώπινου Δυναμικού Ελλάδας (ΣΔΑΔΕ):
<https://www.gpma.gr>
- Σύνδεσμος Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών (ΣΕΒ):
<http://www.sev.org.gr>
- Σύλλογος Εταιρειών Δημοσκοπήσεων και Έρευνας Αγοράς (ΣΕΔΕΑ):
<https://sedea.gr/>
- European Society for Opinion and Market Research (ESOMAR):
<https://esomar.org/>
- Federation of European Direct and Interactive Marketing (FEDMA, Ομοσπονδία Ευρωπαϊκού Άμεσου και Διαδραστικού Μάρκετινγκ):
<http://www.fedma.org/>

- Ινστιτούτο Logistics Management Ελλάδος (ILME):
<http://www.ilme.gr>
- International Association of Administrative Professionals (Διεθνής Ένωση Επαγγελματιών Διοίκησης):
<https://www.iaap-hq.org>
- International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα):
<https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/cescr.aspx>
- International Public Relations Association (IPRA, Διεθνής Ένωση Δημοσίων σχέσεων):
<https://www.ipra.org/>
- Union Network International (UNI):
<https://uniglobalunion.org>

B

Σκοπός και προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας

1 | Σκοπός του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας

Ο βασικός σκοπός του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας είναι να προετοιμάσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες για την επαγγελματική τους σταδιοδρομία στην ειδικότητα «Υπεύθυνος/-η Πεδίου Έρευνας Αγοράς και Δημοσκοπήσεων».

2 | Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης

Οι γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες που θα αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατά τη διάρκεια της κατάρτισής τους, οργανώνονται σε ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων.

Στον πίνακα που ακολουθεί, παρουσιάζονται τα επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα ανά ενότητα.

Πίνακας 1 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	
ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	Επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα Με την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:
A. «Οικονομικός και διοικητικός προγραμματισμός και παρακολούθηση της έρευνας πεδίου»	• Συμμετέχουν στη δημιουργία του προτεινόμενου χρονοδιαγράμματος της έρευνας πεδίου, τηρώντας τις προδιαγραφές που έχει θέσει ο πελάτης, • Συμμετέχουν στη σύνταξη του προϋπολογισμού της έρευνας πεδίου, ακολουθώντας τα πρότυπα της εταιρείας, • Συμμετέχουν στον προγραμματισμό και τη γεωγραφική κατανομή των πόρων της έρευνας πεδίου σε επίπεδο ενεργειών, ανθρώπινου δυναμικού και χρονοδιαγράμματος, τηρώντας τις προδιαγραφές της έρευνας και τα πρότυπα της εταιρείας, • Παρακολουθούν την πορεία του χρονοδιαγράμματος της έρευνας πεδίου, συγκρίνοντάς το με τα πρότυπα της εταιρείας για τυχόν αποκλίσεις.
B. «Συμμετοχή στον ερευνητικό σχεδιασμό και στη διεξαγωγή της έρευνας πεδίου» συνέχεια >>	• Συμμετέχουν στην καταγραφή των προδιαγραφών της έρευνας (πληθυσμός έρευνας, μέθοδος συλλογής στοιχείων, διάρκεια συνεντεύξεων και παραδοτέα) σύμφωνα με τους στόχους της έρευνας και τον τύπο της έρευνας (ποσοτική ή ποιοτική, έρευνα αγοράς ή κοινωνική/πολιτική έρευνα), • Ελέγχουν τα εργαλεία συνέντευξης της έρευνας πεδίου ως προς το περιεχόμενο, τη λογική ροή και τις ορθές διατυπώσεις, σύμφωνα με τις ορθές πρακτικές σύνταξης ερωτηματολογίων, • Διεξάγουν τις δοκιμαστικές συνεντεύξεις, ώστε να ελεγχθεί το ερωτηματολόγιο και η μέθοδος συλλογής στοιχείων, • Επικοινωνούν στους/στις ανώτερους/-ές τους τυχόν προβλήματα που προκύπτουν από τις δοκιμαστικές συνεντεύξεις και τα επιλύουν σύμφωνα με τις οδηγίες τους,

συνέχεια >>

Πίνακας 1 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	
ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	Επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα Με την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:
« συνέχεια Β. «Συμμετοχή στον ερευνητικό σχεδιασμό και στη διεξαγωγή της έρευνας πεδίου»	- Διαμορφώνουν τα εργαλεία συνέντευξης σε ηλεκτρονική ή έντυπη μορφή ώστε να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της έρευνας, - Συμμετέχουν στην επιλογή του δείγματος της έρευνας στο πεδίο ευθύνης τους (περιοχές, οικοδομικά τετράγωνα, νοικοκυριά, τηλεφωνικούς αριθμούς), καθώς και στη σύνθεση του δείγματος ως προς το φύλο, την ηλικία και όποιες άλλες παραμέτρους απαιτούνται, σύμφωνα με τις αρχές της δειγματοληψίας και τον σχεδιασμό της έρευνας, - Επιλέγουν τις αντικαταστάσεις στο δείγμα μετά τις αρνήσεις απαντήσεων τηρώντας τις αρχές της δειγματοληψίας και του σχεδιασμού της έρευνας, - Συμμετέχουν στη σύνταξη της τελικής μεθοδολογικής ταυτότητας της έρευνας πεδίου, περιγράφοντας τα στοιχεία της έρευνας (μέθοδος, ημερομηνία διεξαγωγής, δείγμα, συνεντευκτές/-τριες, έλεγχος κ.λπ.) σύμφωνα με τα πρότυπα ποιότητας, - Ερμηνεύουν τα ερευνητικά ευρήματα σύμφωνα με τα ποιοτικά και ποσοτικά κριτήρια των κοινωνικών ερευνών, - Δημιουργούν διαγράμματα και παρουσιάσεις για τους πελάτες με τη χρήση Η/Υ.
Γ. «Οργάνωση, επιμόρφωση, και εποπτεία των συνεντευκτών /-τριών»	- Επιλέγουν τους/τις συνεντευκτές/-τριες της έρευνας πεδίου σύμφωνα με τις ιδιαιτερότητες της εκάστοτε έρευνας και τις αξιολογήσεις από παρελθούσες έρευνες πεδίου, - Πληροφορούν τους/τις συνεντευκτές/-τριες ως προς τους όρους συνεργασίας, λαμβάνοντας υπόψη τις προδιαγραφές του χρονοδιαγράμματος, του προϋπολογισμού, τον κώδικα δεοντολογίας και τον Γενικό Κανονισμό Προστασίας Δεδομένων, - Ενημερώνουν τους/τις συνεντευκτές/-τριες σχετικά με τη μέθοδο συλλογής στοιχείων και τα εργαλεία συνέντευξης, σύμφωνα με τους στόχους, τις προδιαγραφές της έρευνας και τις απαιτήσεις του πελάτη, - Συντάσσουν οδηγίες προς τους/τις συνεντευκτές/-τριες της έρευνας πεδίου ακολουθώντας τα πρότυπα της εταιρείας, τις προδιαγραφές της έρευνας και τον κώδικα δεοντολογίας, - Παραδίδουν το υλικό της έρευνας πεδίου στους/στις συνεντευκτές /-τριες, σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπονται από την εταιρεία, - Καταγράφουν τις επιδόσεις των συνεντευκτών/-τριών σύμφωνα με τυπικά πρότυπα αξιολόγησης, όπως συνέπεια, εμπιστευτικότητα, διαχείριση ανοικτών ερωτήσεων, διαχείριση αρνήσεων κ.λπ.

Πίνακας 1 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	
ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	Επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα Με την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:
Δ. «Εποπτεία και έλεγχος της έρευνας πεδίου»	• Παρακολουθούν την πορεία της έρευνας πεδίου υποστηρίζοντας καθ' όλη τη διάρκεια της έρευνας πεδίου τους/τις συνεντευκτές /-τριες και ενημερώνοντας τους/τις ανώτερούς/-ές τους, • Συμμετέχουν στον έλεγχο ποιότητας της έρευνας πεδίου σύμφωνα με τις προδιαγραφές της έρευνας και των προτύπων ποιότητας συλλογής ερευνητικών στοιχείων, • Παραλαμβάνουν το υλικό της έρευνας πεδίου από τους/τις συνεντευκτές/-τριες και το ελέγχουν επιλέγοντας ερωτώμενους/-ες για πρόσθετες συνεντεύξεις ή/και ελέγχους, • Διεξάγουν με επιλεγμένους/-ες ερωτώμενους/-ες πρόσθετες συνεντεύξεις ή/και ποιοτικό έλεγχο τηρώντας τις προδιαγραφές της έρευνας, τον κώδικα δεοντολογίας και τον Γενικό Κανονισμό Προστασίας Δεδομένων.

Βασικές εκπαιδευτικές προδιαγραφές και αναλυτικό περιεχόμενο του προγράμματος της θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης

1 | Ωρολόγιο πρόγραμμα

Παρατίθεται το ωρολόγιο πρόγραμμα της ειδικότητας «Υπεύθυνος/-η Πεδίου Έρευνας Αγοράς και Δημοσκοπήσεων», με παρουσίαση των εβδομαδιαίων ωρών θεωρίας (Θ), εργαστηρίων (Ε) καθώς και του συνόλου (Σ) αυτών ανά μάθημα και ανά εξάμηνο:

Πίνακας 2 /// Ωρολόγιο πρόγραμμα

ΕΞΑΜΗΝΟ		Α			Β			Γ			Δ		
A/A	ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ	2		2									
2	ΧΡΗΣΗ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΓΡΑΦΕΙΟΥ		3	3									
3	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΑΓΟΡΑΣ	3		3									
4	ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑ, ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ	4		4									
5	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ	3		3									
6	ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ	2		2									
7	ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ				2	2	4						
8	ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ				3		3						
9	ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑΣ				3	2	5						
10	ΚΩΔΙΚΕΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΑΓΟΡΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΩΝ				2		2						
11	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ				3		3						
12	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΩΝ							2	2	4			
13	ΤΕΧΝΙΚΗ ΣΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ							2		2			
14	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ							3		3			
15	ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΤΗΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ							2	2	4			
16	ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΜΕ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ							1	3	4			

συνέχεια >>

Πίνακας 2 /// Ωρολόγιο πρόγραμμα

ΕΞΑΜΗΝΟ		Α			Β			Γ			Δ		
Α/Α	ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ
17	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΩΝ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΩΝ										1	3	4
18	ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ										2		2
19	ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ										3		3
20	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΜΑΝΑΤΖΜΕΝΤ										3		3
21	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ										2		2
22	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ											3	3
ΣΥΝΟΛΟ		14	3	17	13	4	17	10	7	17	11	6	17

2 | Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης

2.1 • ΕΞΑΜΗΝΟ Α΄

2.1.A • ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η ενότητα «Εισαγωγή στα οικονομικά μαθηματικά» έχει ως σκοπό την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων για να μπορούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κάνουν απλούς υπολογισμούς στις επιχειρήσεις σε προβλήματα της καθημερινότητας και να αποκτήσουν τις θεμελιώδεις οικονομικές έννοιες. Η ενότητα περιλαμβάνει τη διαδικασία υπολογισμού βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων οικονομικών πράξεων, του απλού και σύνθετου τόκου, τα ανάλογα και αντιστρόφως ανάλογα ποσά, τη μέθοδο των τριών, την εύρεση του ποσού, του αρχικού ποσού, του ποσοστού ή τοις % με εφαρμογή σε προβλήματα ποσοστών. Επίσης, παρουσιάζεται η μεθοδολογία επίλυσης προβλημάτων μερισμού κέρδους ή ζημίας ανάλογα με τα κεφάλαια συμμετοχής ή τους χρόνους συμμετοχής ή συνδυασμό των δύο στοιχείων. Τέλος, υπολογίζεται ο τόκος και η προεξόφληση όταν είναι γνωστή η ονομαστική αξία ή η παρούσα αξία, η μεθοδολογία υπολογισμού της ονομαστικής αξίας του γραμματίου, η εύρεση άμεσης ράντας, μέλλουσας ράντας, καθώς και η εύρεση τελικής αξίας ληξιπρόθεσμων και προκαταβληθέντων ραντών.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Προσδιορίζουν το κέρδος ή τη ζημία των επιχειρήσεων,
- Επαληθεύουν τη λύση κάθε προβλήματος,
- Αναλύουν βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες οικονομικές πράξεις,
- Επιλύουν προβλήματα επιλέγοντας τις κατάλληλες μεθόδους,
- Χρησιμοποιούν τον τρόπο επίλυσης προβλημάτων μερισμού σε μέρη ανάλογα,
- Αποτυπώνουν σε διάγραμμα τη μείωση ή την αύξηση της τιμής ενός προϊόντος,
- Εκτελούν βασικές οικονομικές πράξεις,
- Εφαρμόζουν το οικονομικό χρονοδιάγραμμα σε συνεργασία με τους ερευνητές,
- Υιοθετούν τον κατάλληλο τρόπο επίλυσης οικονομικών και εταιρικών προβλημάτων,
- Εξοικειωθούν με την πρακτική αριθμητική.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Αναλογίες / Ποσοστά / Μερισμός / Τόκος / Επιτόκιο / Ανατοκισμός / Προεξόφλημα / Ονομαστική αξία / Παρούσα αξία / Χρηματοσειρά (ράντα).

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ
2	ΠΟΣΟΣΤΑ
3	ΜΕΡΙΣΜΟΣ ΣΕ ΜΕΡΗ ΑΝΑΛΟΓΑ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΩΣ ΑΝΑΛΟΓΑ
4	ΤΟΚΟΙ, ΕΠΙΤΟΚΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΤΟΚΙΣΜΟΣ
5	ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΙΣ
6	ΧΡΗΜΑΤΟΣΕΙΡΕΣ (ΠΑΝΤΕΣ)

Κείμενο αναφοράς

2.1.A.1 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ

Η ολοένα αυξανόμενη πολυπλοκότητα των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και η ανάγκη για λήψη τεκμηριωμένων οικονομικών αποφάσεων καθιστούν τα οικονομικά μαθηματικά απαραίτητο εργαλείο για κάθε εργαζόμενο/-η. Η κατανόηση των αρχών που διέπουν τα οικονομικά μαθηματικά είναι κρίσιμη για τη λήψη αποφάσεων και την επίλυση προβλημάτων που προκύπτουν στον επαγγελματικό χώρο.

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα γίνεται μια εισαγωγή σε βασικές έννοιες που διέπουν τα οικονομικά μαθηματικά με σκοπό τη συσχέτιση αυτών των εννοιών με πρακτικά προβλήματα του πεδίου της ειδικότητας. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν γνώσεις σχετικές με τις έννοιες και τις διακρίσεις του σταθερού-μεταβλητού ποσού, των αριθμών (ακέραιοι, διαιρετοί, άρτιοι, περιττοί, κλασματικοί, μεικτοί, δεκαδικοί, συμμιγείς, αντίστροφοι, αντίθετοι) και των ανάλογων και αντίστροφων ποσών. Αυτές οι έννοιες είναι θεμελιώδεις για την κατανόηση των μαθηματικών υπολογισμών που απαιτούνται για την ανάλυση δεδομένων και τη λήψη αποφάσεων. Σε αυτή την υποενότητα είναι σημαντικό να αξιοποιηθεί ο διδακτικός χρόνος προκειμένου να αμβλυνθούν οι αφετηριακές διαφορές των εκπαιδευομένων στις μαθηματικές δεξιότητες που απαιτούνται για την απρόσκοπτη συμμετοχή στη μαθησιακή διαδικασία. Με αυτό το σκεπτικό, οι έννοιες και οι στοιχειώδεις ιδιότητες και πράξεις επαναλαμβάνονται και δε θεωρούνται δεδομένες από τη φοίτηση στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.

Παρόλο που η μαθησιακή υποενότητα είναι θεωρητική, προτείνεται ο διδακτικός χρόνος να μην περιοριστεί σε εισηγήσεις, αλλά να εμπλακούν όλοι οι εκπαιδευόμενοι/-ες με την επίλυση προβλημάτων, εργαζόμενοι/-ες κατά ομάδες, μέσω πρακτικών εφαρμογών ανάλογων και αντίστροφων ποσών και συνεργατικών δραστηριοτήτων, ώστε να εφαρμόσουν τις θεωρητικές έννοιες και να κατανοήσουν τη χρήση των οικονομικών μαθηματικών στην πράξη.

2.1.A.2 | ΠΟΣΟΣΤΑ

Σε αυτή τη μαθησιακή υποενότητα, η έννοια της αναλογίας συσχετίζεται με την έννοια του ποσοστού για την επίλυση προβλημάτων της καθημερινότητας, με εστίαση σε οικονομικές δραστηριότητες (π.χ. εκπλώσεις, αυξήσεις, κέρδη, φόροι κ.λπ.). Στο πλαίσιο της παρούσας μαθησιακής υποενότητας, αρχικά αποκωδικοποιούνται τα σύμβολα «επί τοις εκατό» (%) και «επί τοις χιλίοις» (‰). Ακολούθως, παρουσιάζονται και εφαρμόζονται οι διαδικασίες υπολογισμού των εξής περιπτώσεων: α) εύρεση ενός ποσού (ή μιας ποσότητας) που εκφράζεται με ποσοστό %, β) εύρεση ενός ποσού (ή μιας ποσότητας) που μεταβάλλεται κατά ένα ποσοστό %, γ) εύρεση ποσοστού ενός ποσού (ή μιας ποσότητας) σε σχέση με ένα άλλο ποσό (ή μια ποσότητα), δ) εύρεση ενός ποσού (ή μιας ποσότητας) της οποίας γνωρίζουμε ένα συγκεκριμένο ποσοστό και ε) εύρεση ενός αρχικού ποσού (ή μιας αρχικής ποσότητας), όπου μεταβάλλεται κατά ένα ποσοστό % και δίνεται το τελικό ποσό (ή η τελική ποσότητα).

Για την επίλυση των προβλημάτων που θα τεθούν στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες προτείνεται το «σχήμα» της «απλής μεθόδου των τριών» με αποτύπωση σε πίνακα και αναφορά στις ισοδύναμες διατάξεις που βασίζονται στις ιδιότητες των αναλογιών. Επίσης, η αναφορά στη συναρτησιακή μορφή των ζητούμενων μεγεθών (π.χ. $y = \frac{a}{100} \cdot x$) αναφέρεται ως εναλλακτική διαδικασία, που προσεγγίζεται ως λύση του σχήματος της απλής μεθόδου των τριών. Τέλος, αναλύεται η «σύνθετη μέθοδος των τριών» όπου υπεισέρχονται δύο επιπλέον γνωστά ποσά (μεγέθη), τα οποία σχετίζονται με το πρόβλημα και αναζητείται το άγνωστο ποσό (X), μέσω ανάλογων ή αντίστροφων υπολογισμών. Για την απόκτηση των απαραίτητων δεξιοτήτων επίλυσης προβλημάτων βασισμένων σε ποσοστά με την απλή ή σύνθετη μέθοδο των τριών, προτείνεται να χρησιμοποιηθούν ενεργητικές μέθοδοι διδασκαλίας που εμπλέκουν μαθησιακά τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες.

2.1.A.3 | ΜΕΡΙΣΜΟΣ ΣΕ ΜΕΡΗ ΑΝΑΛΟΓΑ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΩΣ ΑΝΑΛΟΓΑ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται σε μια θεμελιώδη έννοια της μαθηματικής σκέψης: τον μερισμό ενός αριθμού σε μέρη (ποσά) ανάλογα ή αντιστρόφως ανάλογα μέρη (ποσά). Η κατανόηση αυτής της έννοιας είναι απαραίτητη για την επίλυση πλήθους προβλημάτων, τόσο στην καθημερινή ζωή όσο και σε διάφορους επισημονικούς και επαγγελματικούς τομείς. Ο μερισμός βασίζεται στην έννοια της αναλογίας που έχει διδαχθεί στις προηγούμενες υποενότητες και αφορά την αναγωγή ενός αριθμού, που ονομάζεται «μεριστέος» σε μέρη ανάλογα (ή αντιστρόφως ανάλογα) προς άλλους αριθμούς α, β, γ κ.λπ., που ονομάζονται «ανάλογοι». Οι διαδικασίες αυτές σχετίζονται με βασικά προβλήματα εταιρειών, όπου ζητείται π.χ. ο προσδιορισμός του κέρδους ή της ζημίας ανάλογα προς τα κεφάλαια συμμετοχής των εταίρων/μετόχων.

Στο πλαίσιο της μαθησιακής υποενότητας, αναλύονται οι αριθμοί που είναι ανάλογοι άλλων, ο μερισμός αριθμού σε μέρη ανάλογα και ο μερισμός αριθμού σε μέρη

αντιστρόφως ανάλογα, και παρουσιάζονται οι εφαρμογές του μερισμού και της αναλογικότητας σε επιχειρηματικά προβλήματα (π.χ. κέρδη/ζημιές, μισθοί/αμοιβές, διαχείριση πόρων) και σε καθημερινές καταστάσεις (π.χ. προσαρμογή συνταγών, υπολογισμός χρόνου). Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην εφαρμογή αυτών των εννοιών σε πραγματικά επιχειρηματικά προβλήματα μέσω της επίλυσης συγκεκριμένων ασκήσεων, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να μάθουν π.χ. πώς να διαχειρίζονται και να κατανέμουν πόρους, όπως τα κέρδη ή οι ζημιές.

Προτείνεται ως παραδείγματα να επιλεχθούν προβλήματα με σχετικά απλή διατύπωση και κατάλληλα επιλεγμένους αριθμούς, προκειμένου στο επίκεντρο της μαθησιακής διαδικασίας να βρίσκονται οι έννοιες και οι διαδικασίες υπολογισμού (έναντι της αποκωδικοποίησης εξεζητημένων περιγραφών ή του άσκοπου υπολογιστικού φόρτου αριθμητικών πράξεων, ακόμα και αν αυτές εκτελούνται με αριθμομηχανές).

2.1.A.4 | ΤΟΚΟΙ, ΕΠΙΤΟΚΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΤΟΚΙΣΜΟΣ

Σε αυτή τη μαθησιακή υποενότητα, εισάγονται οι έννοιες του τόκου και του επιτοκίου ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν τη χρονολογική αξία του χρήματος και τη σημασία τους στην αξιολόγηση αποφάσεων. Αρχικά, αποκωδικοποιούνται αυτές οι δύο βασικές έννοιες και αναδεικνύονται οι διαφορές τους με αναφορά στους τυπικούς ορισμούς και τη χρήση απλών εμπειρικών παραδειγμάτων. Εξηγείται ο τρόπος ενσωμάτωσης του τόκου στο κεφάλαιο και οι διαφορετικές περιπτώσεις που προκύπτουν με βάση τον χρόνο που γίνεται αυτό (απλός και σύνθετος τόκος). Ειδικότερα, παρουσιάζεται ο τρόπος υπολογισμού του απλού τόκου και, πιο συγκεκριμένα, της εύρεσης του τόκου, του κεφαλαίου, του χρόνου και του επιτοκίου για διάφορες χρονικές περιόδους (έτος, εξάμηνο, τρίμηνο, μήνες και ημέρες), των τοκοφόρων ημερών, του τοκαρίθμου και του σταθερού διαιρέτη. Επίσης, αναλύεται η έννοια και ο τρόπος υπολογισμού του μέσου επιτοκίου που απαιτείται, όταν κάποιος/-α δανείζεται διάφορα χρηματικά ποσά και για κάθε ποσό τού υπολογίζουν διαφορετικό επιτόκιο, και ο/η δανειζόμενος/-η επιθυμεί να βρει τελικά με τι επιτόκιο κατά μέσο όρο επιβαρύνθηκε το συνολικό ποσό που δανείστηκε.

Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στην έννοια του σύνθετου τόκου (ανατοκισμός) και παρουσιάζεται ο γενικός τύπος ανατοκισμού που συνδέει την τελική αξία (K_n) με την αρχική αξία (K_0), το επιτόκιο (i) και τον χρόνο του τοκισμού (n). Στα παραδείγματα και τα προβλήματα που θα επιλυθούν σε αυτή την ενότητα, το επιτόκιο είναι σταθερό σε όλη τη διάρκεια του ανατοκισμού και ο χρόνος είναι ακέραιες περίοδοι (έτη και εξάμηνα). Επίσης, αναλύονται οι τρόποι υπολογισμού της εύρεσης της τελικής αξίας ενός κεφαλαίου τοκισμένου με ανατοκισμό και της εύρεσης της αρχικής αξίας (αρχικό κεφάλαιο) με δεδομένα την τελική αξία (τελικό κεφάλαιο), το επιτόκιο και τον χρόνο.

2.1.A.5 | ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΙΣ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην έννοια της προεξόφλησης, μια βασική οικονομική αρχή που είναι απαραίτητη για την ερμηνεία και την υλοποίηση σύνθετων οικονομικών πράξεων, όπως η εξόφληση δανείων, η αγορά ή πώληση γραμματίων πληρωμής και η λήψη επενδυτικών αποφάσεων. Για την κατανόηση της προεξόφλησης, γίνεται αναφορά στις συναλλαγματικές και στον μηχανισμό των οικονομικών πράξεων που πραγματοποιούνται με αυτές σε απλές εμπορικές συναλλαγές.

Αναλυτικότερα, αρχικά προσεγγίζονται εννοιολογικά οι όροι: της ονομαστικής αξίας, που αφορά το συνολικό ποσό που οφείλεται σε μια συγκεκριμένη ημερομηνία λήξης, της παρούσας αξίας, που αποτελεί την τρέχουσα αξία ενός μελλοντικού χρηματικού ποσού λαμβάνοντας υπόψη το επιτόκιο και το χρονικό διάστημα έως την ημερομηνία λήξης, και του προεξοφλήματος (εσωτερικού και εξωτερικού), δηλαδή της πληρωμής ενός μελλοντικού χρηματικού ποσού νωρίτερα από την ημερομηνία λήξης του. Ακολούθως, αναλύονται οι τρόποι υπολογισμού της εξωτερικής προεξόφλησης χωρίς έξοδα, της εσωτερικής προεξόφλησης χωρίς έξοδα, της προεξόφλησης σε τράπεζα με έξοδα και του υπολογισμού του προεξοφλήματος όταν είναι γνωστή η ονομαστική αξία, του υπολογισμού του προεξοφλήματος όταν είναι γνωστή η παρούσα αξία, του υπολογισμού της παρούσας αξίας όταν είναι γνωστή η ονομαστική αξία και του υπολογισμού της ονομαστικής αξίας όταν είναι γνωστή η παρούσα αξία.

Για τη διδασκαλία της μαθησιακής υποενότητας προτείνεται να επιλεχθούν προβλήματα και ασκήσεις προεξόφλησης βασισμένα σε πραγματικά επιχειρηματικά σε-νάκια με σχετικά απλή διατύπωση, διασφαλίζοντας έτσι την εμπέδωση των εννοιών και την ανάπτυξη των απαραίτητων δεξιοτήτων από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες για την επίλυση σχετικών οικονομικών προβλημάτων σε καθημερινές επιχειρηματικές αποφάσεις.

2.1.A.6 | ΧΡΗΜΑΤΟΣΕΙΡΕΣ (ΠΑΝΤΕΣ)

Σκοπός της παρούσας υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες στον υπολογισμό των χρηματοσειρών ή αλλιώς ραντών, δηλαδή ένα σύνολο κεφαλαίων $K_1, K_2, K_3, \dots$ τα οποία καταβάλλονται σε ίσα, τακτά χρονικά διαστήματα. Ειδικότερα, αφού πρώτα αποκωδικοποιηθούν οι βασικές έννοιες των ραντών (όρος της ράντας, τυχαία ράντα, περίοδος της ράντας, διάρκεια της ράντας, παρούσα ή αρχική αξία της ράντας, τελική αξία της ράντας κ.λπ.) και τα σύμβολα των χρηματοσειρών, στη συνέχεια παρουσιάζονται οι τρόποι υπολογισμού: α) της εύρεσης της τελικής αξίας χρηματοσειράς, όταν είναι σταθερή και ληξιπρόθεσμη, β) της εύρεσης της αρχικής ή παρούσας αξίας χρηματοσειράς, όταν είναι σταθερή και ληξιπρόθεσμη, γ) της εύρεσης του όρου ληξιπρόθεσμης χρηματοσειράς, δ) της εύρεσης του πλήθους των όρων ληξιπρόθεσμης χρηματοσειράς, ε) της εύρεσης του επιτοκίου ληξιπρόθεσμης χρηματοσειράς, στ) της εύρεσης της τελικής αξίας χρηματοσειράς

που είναι σταθερή και προκαταβλητέα, ζ) της εύρεσης της αρχικής αξίας χρηματοσειράς, όταν είναι σταθερή και προκαταβλητέα, η) της τελικής αξίας ληξιπρόθεσμης ράντας, θ) της μέλλουσας και αρξάμενης ράντας, ι) της μέσης λήξης της ράντας και ια) των διηνεκών ραντών μέσα από ασκήσεις και εφαρμογές.

Για τη διδασκαλία της μαθησιακής υποενότητας προτείνεται να επιλεγθούν προβλήματα και ασκήσεις χρηματοσειρών βασισμένων σε πραγματικά επιχειρηματικά σενάρια με σχετικά απλή διατύπωση προκειμένου στο επίκεντρο της μαθησιακής διαδικασίας να βρίσκονται οι έννοιες και οι διαδικασίες υπολογισμού, διασφαλίζοντας έτσι την εμπέδωση των εννοιών και την ανάπτυξη των απαραίτητων δεξιοτήτων από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες για την επίλυση σχετικών οικονομικών προβλημάτων σε καθημερινές επιχειρηματικές αποφάσεις.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Σγουρινάκης, Ν. (2015). *Οικονομικά Μαθηματικά – Εφαρμοσμένα. Βραχυπρόθεσμες και Μακροπρόθεσμες Οικονομικές Πράξεις*. Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.
2. Αποστολόπουλος, Θ. & Καΐτσας, Γ. (2020). *Οικονομικά Μαθηματικά*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».

Συμπληρωματικές

1. Κιόχος, Α., Κιόχος, Π. & Μπενέκη, Χ. (2016). *Οικονομικά Μαθηματικά*. Αθήνα: Εκδόσεις Ελένης Κιόχου.
2. Μονοβασίλης, Θ. & Καλογηράτου, Ζ. (2015). *Οικονομικά Μαθηματικά*. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε στις 30 Απριλίου 2024 από: <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/1221>

2.1.B • ΧΡΗΣΗ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΓΡΑΦΕΙΟΥ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της ενότητας «Χρήση εφαρμογών γραφείου» είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές δυνατότητες και λειτουργίες ενός προγράμματος επεξεργασίας κειμένου-κειμενογράφου, στη διαχείριση αρχείων και φακέλων, στη διατήρηση του ηλεκτρονικού αρχείου της επιχείρησης και στη δημιουργία και επεξεργασία παρουσιάσεων. Η ενότητα περιλαμβάνει τη συγγραφή επιστολών, αναφορών, προσκλήσεων και τη συγχώνευση αλληλογραφίας. Επιπρόσθετα, γίνεται αναφορά στη διαχείριση εγγράφων και αναφορών σύμφωνα με τον σκοπό που εξυπηρετεί το κάθε έγγραφο και τον παραλήπτη του, χρησιμοποιώντας το λογισμικό της

επεξεργασίας κειμένου. Στην ενότητα αυτή, παρουσιάζεται επίσης ο διαχωρισμός των επιστολών και των εγγράφων ανάλογα με τον βαθμό εμπιστευτικότητας και επείγουσας διαχείρισής τους με την πραγματοποίηση των κατάλληλων ενεργειών. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με διαδικασίες για την κατάλληλη αρχειοθέτηση και τοποθέτηση των εγγράφων σε χώρους ασφαλείας, ειδικά όταν σε αυτά αναφέρονται στοιχεία που εμπίπτουν στην προστασία προσωπικών δεδομένων, και θα εξασκηθούν στη σύνταξη δημόσιων εγγράφων, εξουσιοδοτήσεων, αλληλογραφίας με τράπεζες και συστατικών επιστολών.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Ορίζουν τις φάσεις ανάπτυξης ενός πληροφοριακού συστήματος,
- Αναγνωρίζουν την ορθή μορφή και διαχείριση των επιστολών,
- Αναλύουν βασικές λειτουργίες και το περιβάλλον εφαρμογής επεξεργασίας κειμένου (χειρισμός εγγράφων),
- Δημιουργούν επιστολές,
- Δημιουργούν έγγραφα (σελίδες, κεφαλίδες και υποσέλιδα),
- Δημιουργούν πίνακες με δεδομένα,
- Εφαρμόζουν περιεχόμενα πινάκων,
- Εκτελούν αναπαραγωγή εγγράφων,
- Διαχειρίζονται μια επιστολή,
- Συνθέτουν αντικείμενα (εισάγουν εικόνες και γραφικά),
- Υποστηρίζουν τη γραμματεία της επιχείρησης,
- Υιοθετούν βασικές αρχές επεξεργασίας κειμένου,
- Εξοικειώνονται με τη χρήση κειμενογράφου.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Υλικό υπολογιστών / Χρήση λειτουργικού συστήματος / Διαχείριση φακέλων / Δημιουργία αντιγράφων / Επεξεργαστής κειμένου / Διαδικασίες οργάνωσης γραφείου / Μορφοποίηση κειμένων / Δημιουργία παρουσιάσεων / Διαδικτυακά αποθετήρια / Υπηρεσίες διαμοιρασμού / Προσωπικά δεδομένα.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (3), Σύνολο (3).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΣΗ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΗ
2	ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΓΡΑΦΕΙΟΥ
3	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΕΙΜΕΝΟΥ
4	ΠΡΟΗΓΜΕΝΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΕΓΓΡΑΦΩΝ
5	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΩΝ
6	ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ

Κείμενο αναφοράς

2.1.B.1 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΣΗ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΗ

Η μαθησιακή υποενότητα «Βασικές έννοιες πληροφορικής και χρήση υπολογιστή» εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στον κόσμο της πληροφορικής και των υπολογιστών, παρέχοντας τις βάσεις για την κατανόηση των βασικών αρχών και διαδικασιών που διέπουν τους υπολογιστές και τα συστήματα πληροφορικής. Αρχικά, παρουσιάζονται τα βασικά εξαρτήματα ενός υπολογιστή, όπως ο επεξεργαστής, η μνήμη RAM, ο σκληρός δίσκος και οι περιφερειακές συσκευές του, ενώ δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στα διάφορα είδη εκτυπωτών που είναι απαραίτητοι στους επαγγελματίες του κλάδου. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν για τα διαφορετικά λειτουργικά συστήματα και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και λειτουργίες τους. Συγκεκριμένα, εστιάζουν την προσοχή τους στις βασικές λειτουργίες των Windows και/ή κάποιας έκδοσης Linux, που αποτελούν τα πιο διαδεδομένα από τα υπάρχοντα λειτουργικά συστήματα.

Στο πλαίσιο αυτό, σημαντικό τμήμα της υποενότητας αυτής αποτελεί η διαχείριση φακέλων και αρχείων ενός λειτουργικού συστήματος. Αναλυτικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται τις βασικές επιλογές δημιουργίας φακέλων και τη χρήση τους μέσα από το λειτουργικό σύστημα. Μαθαίνουν για τους διαφορετικούς τύπους αρχείων, τις επιλογές των παραθύρων διαχείρισης και τις λειτουργίες αντιγραφής, αποκοπής, μετονομασίας και δημιουργίας αρχείων. Επίσης αναλύονται βασικές εφαρμογές, συνήθως προεγκατεστημένες στα διαφορετικά λειτουργικά συστήματα, όπως το σημειωματάριο, η υπολογιστική μηχανή, η δημιουργία αποκομμάτων κ.ά. Τέλος, γίνεται αναφορά στις βασικές αρχές διαχείρισης ενός υπολογιστή στο πλαίσιο ενός γραφείου, όπως η προσθήκη ενός χρήστη ή μιας συσκευής.

Συνοψίζοντας, μέσω της εκπαίδευσης σε αυτά τα θέματα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν τον τρόπο λειτουργίας των υπολογιστών και των τεχνολογιών πληροφορικής που τους/τις περιβάλλουν. Είναι σημαντικό να παρουσιαστούν τα θέματα μέσα από στοχευμένες εργασίες/ασκήσεις, ώστε η εκπαίδευση να είναι βιωματικού χαρακτήρα.

2.1.B.2 | ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΓΡΑΦΕΙΟΥ

Η μαθησιακή υποεπενότητα «Οργάνωση και διαχείριση γραφείου» είναι θεμελιώδης για την επιτυχημένη λειτουργία κάθε επαγγελματικού περιβάλλοντος. Στο πλαίσιο αυτής της υποεπενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται τις βασικές αρχές οργάνωσης ενός γραφείου, όπως η σωστή ταξινόμηση και αρχειοθέτηση εγγράφων, η δημιουργία και διαχείριση αρχείων, και η διατήρηση ενός καθαρού και τακτοποιημένου χώρου εργασίας. Επίσης, η διαχείριση χρόνου είναι κρίσιμη, οπότε είναι σημαντικό να αναφερθούν τεχνικές προγραμματισμού και ιεράρχησης εργασιών, χρήση ημερολογίων και λογισμικών διαχείρισης έργων για την αύξηση της αποδοτικότητας. Επίσης, επιδεικνύονται λογισμικά για ηλεκτρονική πρωτοκόλληση εγγράφων. Αναφέρονται τα κριτήρια επιλογής νέου υπολογιστή με βάση τις ανάγκες ενός χρήστη ή μιας επιχείρησης.

Η αποτελεσματική διαχείριση αλληλογραφίας και επικοινωνίας, τόσο εσωτερικής όσο και εξωτερικής, είναι απαραίτητη για την ομαλή λειτουργία του γραφείου. Για την οργάνωση του ηλεκτρονικού αρχείου, είναι σημαντικό να έχει γίνει κατανόηση του τρόπου λειτουργίας φακέλων στο λειτουργικό σύστημα στην προηγούμενη υποεπενότητα, ώστε στην τρέχουσα υποεπενότητα να παρουσιαστούν τρόποι αποτελεσματικής αρχειοθέτησης με βάση το έτος, το έργο κ.λπ. Επιπρόσθετα, παρουσιάζεται η έννοια της συμπίεσης αρχείων και σχετικά λογισμικά στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες. Γίνεται, επίσης, εξήγηση του τρόπου χρήσης εξωτερικών συσκευών αποθήκευσης για λήψη αντίγραφων αρχείων. Δεν πρέπει να παραλειφθεί η ανάπτυξη προσωπικών δεξιοτήτων, όπως η επίλυση προβλημάτων, η διαχείριση χρόνου και άγχους και η αποτελεσματική επικοινωνία με συναδέλφους και πελάτες, ώστε να διασφαλιστεί η συνολική ανάπτυξη και εκπαιδευομένων.

2.1.B.3 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Η μαθησιακή υποεπενότητα «Εισαγωγή στις εφαρμογές επεξεργασίας κειμένου» έχει ως βασικό στόχο να εξοικειώσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με τα βασικά στοιχεία και τις λειτουργίες των προγραμμάτων επεξεργασίας κειμένου. Με το πέρας της υποεπενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αναγνωρίζουν τα κύρια χαρακτηριστικά και τις δυνατότητες των προγραμμάτων επεξεργασίας κειμένου, θα είναι σε θέση να παραθέτουν τα βασικά εμπορικά και δωρεάν λογισμικά, π.χ. το Microsoft Word και τον επεξεργαστή Open Office Writer και θα διακρίνουν τις διαφορετικές προεκτάσεις αρχείων που υποστηρίζουν οι αντίστοιχες εφαρμογές. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν για τις διαδικτυακές εκδόσεις των προγραμμάτων επεξεργασίας κειμένου, γίνεται σύγκριση των δυνατοτήτων τους και των πλεονεκτημάτων τους και αναλύονται οι τρόποι απόκτησης πρόσβασης σε αυτές.

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες χρησιμοποιούν τους επεξεργαστές κειμένου για να δημιουργούν έγγραφα, να επεξεργάζονται και να μορφοποιούν απλά κείμενα, να υλοποιούν βασικές εργασίες όπως η πληκτρολόγηση, η αντιγραφή, η αποκοπή, η επικόλληση, η διαγραφή και η αναζήτηση και η αντικατάσταση. Επιπλέον, εξασκού-

νται στις βασικές δυνατότητες μορφοποίησης κειμένου, αλλάζοντας γραμματοσειρά, μέγεθος γραμματοσειράς, χρώμα και στοίχιση και άλλες μορφοποιήσεις κειμένου και παραγράφων. Χρησιμοποιούν τις λειτουργίες αποθήκευσης, ανοίγματος και εκτύπωσης εγγράφων. Τροποποιούν, αλλά και διορθώνουν υπάρχοντα κείμενα και δημιουργούν νέα με χρήση των κατάλληλων επιλογών από τα μενού. Η διδασκαλία βασίζεται στη βιωματική μάθηση, με ασκήσεις και δραστηριότητες στον υπολογιστή, επιδείξεις και εξηγήσεις των βασικών λειτουργιών των προγραμμάτων.

2.1.B.4 | ΠΡΟΗΓΜΕΝΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

Η μαθησιακή υποενότητα «Προηγμένες λειτουργίες διαμόρφωσης εγγράφων» επικεντρώνεται σε τεχνικά θέματα που είναι απαραίτητα για την κατανόηση και αποτελεσματική χρήση ενός επεξεργαστή κειμένου. Τα τεχνικά αυτά θέματα καλύπτουν μια ευρεία γκάμα δεξιοτήτων που απαιτούνται για τη δημιουργία και επεξεργασία εγγράφων με επαγγελματικό τρόπο. Η διδασκαλία επικεντρώνεται στη μορφοποίηση και τη διαμόρφωση του κειμένου, με την εφαρμογή διαφόρων στιλ κειμένου, τη δημιουργία τίτλων, τη διαμόρφωση παραγράφων, τη χρήση λιστών και τη διαχείριση πινάκων, καθώς και την εισαγωγή εικόνων και γραφικών στοιχείων. Καλύπτονται θέματα όπως η δημιουργία υποσημειώσεων, η διαμόρφωση σελίδας, οι επιλογές εκτύπωσης και οι διαφορετικές προβολές. Η δημιουργία εγγράφων από έτοιμα πρότυπα που υπάρχουν ήδη στον επεξεργαστή κειμένου ή μπορούν να αναζητηθούν στο διαδίκτυο, η αρίθμηση σελίδων και οι δυνατότητες διαμόρφωσης κεφαλίδων και υποσέλιδων επίσης παρουσιάζονται.

Στη μαθησιακή υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται θέματα όπως η δημιουργία πλαισίων, η χρήση SmartArt και οι διάφοροι τρόποι τοποθέτησης σε σχέση με το κείμενο. Η εισαγωγή σχολίων, η παρακολούθηση αλλαγών στο κείμενο, η διαμόρφωση κειμένου σε στήλες, οι επικεφαλίδες και η δημιουργία πινάκων περιεχομένων είναι επιπρόσθετα θέματα που διδάσκονται στη μαθησιακή υποενότητα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να εισάγουν αντικείμενα όπως εξισώσεις και γραφήματα. Στην υποενότητα παρουσιάζονται, τέλος, υποδείγματα εγγράφων που διαθέτει ο επεξεργαστής κειμένου ή αναζητούνται στο Διαδίκτυο, με τα οποία μπορούν να εργαστούν και να τα προσαρμόσουν κατάλληλα οι εκπαιδευόμενοι/-ες.

2.1.B.5 | ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΩΝ

Η μαθησιακή υποενότητα «Δημιουργία παρουσιάσεων» αποτελεί σημαντική πτυχή της χρήσης εφαρμογών γραφείου, με έμφαση στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων παρουσίασης πληροφοριών με θελκτικό τρόπο. Τα θέματα που κρίνεται αναγκαίο να διδαχθούν σε αυτό το πλαίσιο αντικατοπτρίζουν την ανάγκη για δημιουργική προσέγγιση και αποτελεσματική παρουσίαση πληροφοριών επιχειρηματικού ενδιαφέροντος. Αρχικά, γίνεται εισαγωγή στη σημασία των παρουσιάσεων στον σύγχρονο κόσμο, με καθορισμό των στόχων της παρουσίασης και των οφελών από την αποτελεσματική

εμφάνιση των πληροφοριών. Γίνεται επεξήγηση και χρήση των διαφορετικών δομικών στοιχείων μιας παρουσίασης, όπως διαφάνειες, διαγράμματα, γραφικά και ενσωμάτωση βίντεο. Υπάρχει σύντομη αναφορά στις κοινές λειτουργίες των εργαλείων γραφείων, π.χ. άνοιγμα, αποθήκευση.

Στη συνέχεια, η μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στις επιλογές εκτύπωσης, χρήσης θεμάτων, εφέ μετάβασης και σε αναζήτηση και χρήση εξωτερικών προτύπων σχεδίασης. Είναι σημαντικό ο/η εκπαιδευτής/-τρια να επιδείξει έτοιμες παρουσιάσεις εστιασμένες στους επαγγελματικούς τομείς των εκπαιδευομένων και να τους βοηθήσει να δημιουργήσουν οπτικά ευχάριστες παρουσιάσεις. Επιπλέον, η έννοια της δομής και του ρυθμού μιας παρουσίασης αναλύονται, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να μάθουν να οργανώνουν τις πληροφορίες τους με λογική σειρά, προκειμένου να διατηρούν το ενδιαφέρον του κοινού. Στο πλαίσιο της μαθησιακής υποενότητας, προτείνεται να δημιουργηθούν και να παρουσιαστούν παρουσιάσεις σε μικρές ομάδες εκπαιδευομένων για κάποιο θέμα, ώστε να γίνει βιωματική προσέγγιση των διδασκόμενων θεμάτων.

2.1.B.6 | ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ

Στη μαθησιακή υποενότητα «Ειδικά θέματα πληροφορικής» γίνεται αναφορά σε διάφορες τεχνολογίες και υπηρεσίες που μπορούν να βοηθήσουν τους επαγγελματίες. Αρχικά, πρέπει να γίνει αναφορά και χρήση διαδικτυακών υπηρεσιών για διαμοιρασμό πληροφοριών και συνεργασία. Προτείνεται να παρουσιαστούν υπηρεσίες όπως τα έγγραφα Google (Google Docs), το Dropbox και το WeTransfer. Στη συνέχεια καλό είναι να γίνει αναφορά σε αποθετήρια εικόνων (π.χ. www.unsplash.com, www.freepik.com) και άλλα παρόμοια αποθετήρια, για χρήση εικόνων σε διάφορα έργα. Η χρήση διαδικτυακών εργαλείων για επεξεργασία αρχείων PDF (π.χ. www.pdfill.com) είναι σημαντικό να παρουσιαστούν στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες. Είναι σημαντικό να επιδειχθούν στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες εργαλεία όπως το Canva, για τη δημιουργία παρουσιάσεων ή άλλων εγγράφων.

Κρίνεται απαραίτητη η διδασκαλία θεμάτων που άπτονται της ορθής χρήσης του Διαδικτύου και των κοινωνικών μέσων και τις δυνατότητες για συλλογή και ανάλυση δεδομένων. Παρουσιάζονται οι διαδικτυακές υπηρεσίες του Gov.gr (π.χ. υπεύθυνη δήλωση, ψηφιακή υπογραφή εγγράφου, αναζήτηση εγγράφων κ.λπ.) και οι υπηρεσίες τραπεζών και, εάν είναι εφικτό, χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο της εκπαίδευσης, ώστε να εξοικειωθούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες με αυτές τις υπηρεσίες. Στην υποενότητα πρέπει να παρουσιαστούν και θέματα σχετικά με τα προσωπικά δεδομένα προκειμένου να αναλυθεί ο Γενικός Κανονισμός για την Προστασία των Δεδομένων (ΓΚΠΔ). Επιπλέον, αναφέρονται στη διδασκαλία θέματα, όπως οι υπηρεσίες Τεχνητής Νοημοσύνης για την ανάλυση δεδομένων και για την παραγωγή στατιστικών στοιχείων, και γίνεται χρήση τους μέσα από παραδείγματα.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Συλλογικό Έργο. (2021). *7+1 Ελληνικά Microsoft Windows 10 – Office 2019/365*. Αθήνα: Εκδόσεις Κλειδάριθμος.
2. Δρόσος, Δ., Βουγιούκας, Δ., Καλλίγερος, Ε., Κοκολάκης, Σ. & Σκιάνης, Χ. (2015). *Εισαγωγή στην επιστήμη των υπολογιστών & επικοινωνιών* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε στις 22 Ιουλίου 2024 από: <https://hdl.handle.net/11419/4582>

Συμπληρωματικές

1. Δαγδιλέλης, Β., Ευαγγελίδης, Γ., Σατρατζέμη, Μ. & Φαχαντίδης, Ν. (2016). *Εισαγωγή στη χρήση Η/Υ*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.
2. Ξαρχάκος, Κ. & Καρολίδης, Δ. (2023). *Μαθαίνετε εύκολα Microsoft Office 2021*. Αθήνα: Εκδόσεις Άβακας.

2.1.Γ • ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΑΓΟΡΑΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της ενότητας «Εισαγωγή στην έρευνα αγοράς» είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις συνθήκες ανταγωνισμού στην αγορά, ώστε να προσφέρουν στις επιχειρήσεις κάθε είδος αξιόπιστης πληροφορίας, η οποία μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία ή τη διατήρηση μιας επιτυχημένης πορείας. Ειδικότερα, στο πλαίσιο της ενότητας, παρουσιάζονται σημαντικές πληροφορίες των καταναλωτών/πελατών, οι οποίες μπορούν να αξιοποιηθούν και να προστατεύσουν τις μελλοντικές πωλήσεις και την απόδοση των επενδύσεων των επιχειρήσεων σε νέα προϊόντα και υπηρεσίες, τον προγραμματισμό και τη διεξαγωγή μιας έρευνας. Επίσης, η παρούσα ενότητα περιλαμβάνει την ανάλυση των βασικών μεθόδων έρευνας αγοράς, με έμφαση στα προβλήματα που καλούνται να επιλύσουν οι μάντζερ του Μάρκετινγκ προς όφελος της επιχείρησης. Επιπρόσθετα, ερμηνεύεται η λειτουργία της αγοράς μέσα από τους νόμους της ζήτησης και της προσφοράς, οι μορφές της αγοράς, η τμηματοποίησή της, καθώς και οι παράγοντες που την προσδιορίζουν και επηρεάζουν τις επιχειρήσεις.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Αναγνωρίζουν τις βασικές έννοιες και τη διαδικασία έρευνας αγοράς, του Μάρκετινγκ,
- Ερμηνεύουν τα ευρήματα της έρευνας,
- Διακρίνουν τα χαρακτηριστικά των διαφορετικών μορφών αγοράς,

- Επιλέγουν μεταξύ πρωτογενών και δευτερογενών δεδομένων,
- Αξιολογούν τις διαφορετικές χρήσεις των πρωτογενών και δευτερογενών δεδομένων,
- Διαχειρίζονται τη φύση, τη διαδικασία και τους περιορισμούς των μεθόδων στατιστικής και μη στατιστικής δειγματοληψίας,
- Παρουσιάζουν τη χρησιμότητα της οικονομικής των επιχειρήσεων στη λήψη αποφάσεων μιας επιχείρησης ή οργανισμού,
- Μετατρέπουν τα ευρήματα της έρευνας σε πρακτικά συμπεράσματα για τη λειτουργία του Μάρκετινγκ,
- Αναλύουν το μοντέλο ζήτησης και προσφοράς προϊόντων/υπηρεσιών,
- Αναλύουν τις παραμέτρους τους που καθορίζουν τη ζήτηση και προσφορά των προϊόντων,
- Αναλύουν τον νόμο της ζήτησης και τον νόμο της προσφοράς,
- Αποδέχονται τις παραμέτρους που καθορίζουν τις τιμές της αγοράς,
- Υιοθετούν τις κυρίαρχες μεθόδους συλλογής πρωτογενών και δευτερογενών δεδομένων, ανάλογα με τη φύση της επιτελούμενης έρευνας,
- Εξοικειώνονται με τους προσδιοριστικούς παράγοντες της ζήτησης και της προσφοράς με την τιμολογιακή πολιτική που εφαρμόζει η επιχείρηση.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Έρευνα αγοράς / Συνθήκες ανταγωνισμού / Νόμος ζήτησης / Νόμος προσφοράς / Προσδιοριστικοί παράγοντες ζήτησης / Προσδιοριστικοί παράγοντες προσφοράς / Τιμολογιακή πολιτική / Μορφές αγοράς / Πρωτογενή δεδομένα / Δευτερογενή δεδομένα.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (3), Εργαστήριο (0), Σύνολο (3).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΑΓΟΡΑΣ
2	ΜΕΘΟΔΟΙ ΕΡΕΥΝΑΣ ΑΓΟΡΑΣ: ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΔΕΔΟΜΕΝΑ
3	ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΥΡΥΜΑΤΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ
4	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ
5	ΖΗΤΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ
6	ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΜΗΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΑΓΟΡΑΣ

Κείμενο αναφοράς

2.1.Γ.1 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΑΓΟΡΑΣ

Η μαθησιακή υποεπενότητα αποσκοπεί στην εισαγωγή και κατανόηση των βασικών αρχών και εννοιών της έρευνας αγοράς. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τις θεμελιώδεις αρχές της έρευνας αγοράς, καθώς και τον ορισμό, τον σκοπό και τη σημασία της για τις επιχειρήσεις. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναγνωρίζουν τα βασικά στάδια και τις διαδικασίες που ακολουθούνται για την πραγματοποίηση μιας επιτυχημένης έρευνας αγοράς, όπως τον καθορισμό του ερευνητικού ερωτήματος, τη διαμόρφωση των στόχων, την επιλογή της μεθοδολογίας, τη συλλογή δεδομένων, την ανάλυση των αποτελεσμάτων και την παρουσίαση των ευρημάτων. Οι γνώσεις και οι δεξιότητες που αποκτούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες σε αυτή την υποεπενότητα συνδέονται άμεσα με την ειδικότητά τους, καθώς τους επιτρέπουν να σχεδιάζουν και να υλοποιούν έρευνες αγοράς που αποκαλύπτουν πολύτιμες πληροφορίες για τους καταναλωτές και τις αγορές. Αυτές οι πληροφορίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη βελτίωση των προϊόντων και υπηρεσιών, την ανάπτυξη νέων στρατηγικών Μάρκετινγκ και τη λήψη καλύτερων επιχειρηματικών αποφάσεων. Είναι ωφέλιμοι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να δώσουν έμφαση στη σημασία της αντικειμενικότητας και της ακρίβειας κατά τη συλλογή και ανάλυση των δεδομένων, προκειμένου να εξασφαλιστούν αξιόπιστα αποτελέσματα.

Για την ενίσχυση της μάθησης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν να συμμετάσχουν σε πρακτικές ασκήσεις που περιλαμβάνουν τη δημιουργία ενός ερευνητικού σχεδίου, τη διεξαγωγή μικρών ερευνών σε ομάδες και την ανάλυση δεδομένων από πραγματικές έρευνες αγοράς. Η συζήτηση περιπτώσεων και η παρουσίαση των ευρημάτων στην τάξη βοηθούν στην ανάπτυξη δεξιοτήτων ανάλυσης και επικοινωνίας, κρίσιμων για την επιτυχή εφαρμογή των αρχών της έρευνας αγοράς στη μετέπειτα επαγγελματική ζωή των εκπαιδευομένων.

2.1.Γ.2 | ΜΕΘΟΔΟΙ ΕΡΕΥΝΑΣ ΑΓΟΡΑΣ: ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

Η εν λόγω μαθησιακή υποεπενότητα έχει ως σκοπό να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές μεθόδους της έρευνας αγοράς, εστιάζοντας σε πρωτογενή και δευτερογενή δεδομένα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να διακρίνουν τους δύο τύπους δεδομένων και να αναγνωρίζουν πότε και πώς να τα χρησιμοποιούν. Οι μέθοδοι που διδάσκονται σε αυτή την υποεπενότητα περιλαμβάνουν τις τεχνικές συλλογής πρωτογενών δεδομένων, όπως ερωτηματολόγια, συνεντεύξεις και παρατηρήσεις, καθώς και τις πηγές δευτερογενών δεδομένων, όπως βιβλία, άρθρα, και βάσεις δεδομένων.

Η συγκεκριμένη υποεπενότητα προσφέρει τη βάση για την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων που απαιτούνται για την αποτελεσματική εφαρμογή των μεθόδων έρευνας αγοράς στην επαγγελματική πρακτική. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τη διαδικασία συλλογής δεδομένων, την αξιολόγηση της ποιότητας και της αξιοπιστίας των δεδομένων και την ανάλυση τους για τη λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων. Οι

δεξιότητες αυτές είναι απαραίτητες για την ειδικότητά τους, καθώς τους επιτρέπουν να διεξάγουν έρευνες που παρέχουν πολύτιμες πληροφορίες για τις ανάγκες και τις προτιμήσεις των καταναλωτών, καθώς και για τις τάσεις της αγοράς. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εστιάζουν την προσοχή τους στην ακρίβεια, τη συλλογή και ανάλυση των δεδομένων, την αντικειμενικότητα στη διατύπωση των ερευνητικών ερωτημάτων και τη χρήση κατάλληλων μεθόδων για την επίτευξη αξιόπιστων αποτελεσμάτων. Κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με πρακτικά παραδείγματα και ασκήσεις που ανταποκρίνονται σε πραγματικές καταστάσεις, ενώ παράλληλα μαθαίνουν πώς να εφαρμόζουν τις γνώσεις τους στην πράξη. Σκόπιμο, επομένως, θα ήταν να πραγματοποιηθεί εξάσκηση στη συλλογή και ανάλυση δεδομένων μέσω μικρών ερευνών αγοράς και στη δημιουργία αναφορών που παρουσιάζουν τα ευρήματα της έρευνας με σαφή και αποτελεσματικό τρόπο.

2.1.Γ.3 | ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΥΡΥΜΑΤΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στο να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές αρχές και μεθόδους ερμηνείας και ανάλυσης ευρημάτων έρευνας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν πώς να αναλύουν τα δεδομένα που συλλέγουν από τις έρευνες αγοράς, να τα ερμηνεύουν με ακρίβεια και να μετατρέπουν τα ευρήματα σε πρακτικά συμπεράσματα για τη στρατηγική του Μάρκετινγκ και τη λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων. Οι μέθοδοι που διδάσκονται σε αυτή την υποενότητα περιλαμβάνουν στατιστικές τεχνικές, ανάλυση τάσεων και χρήση εργαλείων ανάλυσης δεδομένων. Η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα προσφέρει τη βάση για την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων που απαιτούνται για την εφαρμογή των ευρημάτων έρευνας στην επαγγελματική πρακτική της έρευνας αγοράς. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τη διαδικασία ερμηνείας των αποτελεσμάτων, μαθαίνουν να αναγνωρίζουν τα σημαντικά στοιχεία και να τα συνδέουν με τους επιχειρηματικούς στόχους. Αυτές οι γνώσεις είναι κρίσιμες για την ειδικότητά τους, καθώς επιτρέπουν τη δημιουργία στρατηγικών Μάρκετινγκ που βασίζονται σε αξιόπιστα δεδομένα και τη βελτίωση της αποδοτικότητας των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι σημαντικό να δώσουν έμφαση στην ανάγκη για αντικειμενικότητα και ακρίβεια κατά την ανάλυση των δεδομένων, καθώς και τη σωστή χρήση των στατιστικών μεθόδων. Για την ενίσχυση της μάθησης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν να συμμετάσχουν σε πρακτικές ασκήσεις που περιλαμβάνουν την ανάλυση πραγματικών δεδομένων, τη χρήση λογισμικών ανάλυσης δεδομένων (π.χ. Statistical Package for the Social Sciences-SPSS, Tableau) και τη δημιουργία αναφορών που παρουσιάζουν τα ευρήματα της έρευνας. Κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης, εξοικειώνονται με πρακτικά παραδείγματα και ασκήσεις που ανταποκρίνονται σε πραγματικές καταστάσεις.

2.1.Γ.4 | ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην εισαγωγή και κατανόηση των βασικών εννοιών της οικονομικής των επιχειρήσεων και της λήψης αποφάσεων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τις θεμελιώδεις αρχές της οικονομικής ανάλυσης, όπως την κοστολόγηση, την τιμολόγηση, την ανάλυση κόστους-οφέλους και τις μεθόδους πρόβλεψης. Αυτές οι γνώσεις είναι κρίσιμες για την ανάπτυξη στρατηγικών που βελτιώνουν την αποδοτικότητα και την κερδοφορία της επιχείρησης. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με την εξερεύνηση των εργαλείων και των μεθόδων που χρησιμοποιούνται για τη λήψη στρατηγικών αποφάσεων. Οι μέθοδοι που διδάσκονται περιλαμβάνουν την ανάλυση SWOT –που προέρχεται από τα αρχικά των λέξεων Strengths (Δυνάμεις), Weaknesses (Αδυναμίες), Opportunities (Ευκαιρίες) και Threats (Απειλές)– και την ανάλυση TOWS. Η τελευταία αποτελεί ουσιαστικά εξέλιξη του εργαλείου SWOT, καθώς συνδυάζει τους τέσσερις παράγοντες για τη δημιουργία στρατηγικών δράσεων. Επίσης, χρήσιμα εργαλεία για τη λήψη αποφάσεων είναι τα «Έξι Κατέλα της Σκέψης» και το «Δέντρο Αποφάσεων».

Οι συγκεκριμένες γνώσεις που λαμβάνουν και οι δεξιότητες που αναπτύσσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες συνδέονται άμεσα με την άσκηση της ειδικότητάς τους. Η κατανόηση της οικονομικής ανάλυσης και της λήψης αποφάσεων επιτρέπει στους επαγγελματίες να διαμορφώνουν στρατηγικές που ανταποκρίνονται στις προκλήσεις της αγοράς και να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις που βελτιώνουν την επιχειρηματική απόδοση. Κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με πρακτικά παραδείγματα και ασκήσεις που ανταποκρίνονται σε πραγματικές καταστάσεις. Συνιστάται η συμμετοχή σε προσομοιώσεις λήψης αποφάσεων και η ανάλυση περιπτώσεων πραγματικών επιχειρήσεων για την κατανόηση των οικονομικών τους επιλογών και των αποτελεσμάτων τους.

2.1.Γ.5 | ΖΗΤΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ

Η εν λόγω υποενότητα αποσκοπεί στην κατανόηση των εννοιών του νόμου της ζήτησης και του νόμου της προσφοράς. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να διακρίνουν τους παράγοντες που επηρεάζουν τη ζήτηση και την προσφορά προϊόντων και υπηρεσιών στην αγορά. Οι γνώσεις και δεξιότητες που αναπτύσσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες συνδέονται άμεσα με την ειδικότητά τους, καθώς τους επιτρέπουν να επιχειρηματολογούν για προβλέψεις αλλαγών στην αγορά. Μέσα από την ανάλυση της ζήτησης και της προσφοράς, μπορούν να συμβάλλουν στη λήψη καλύτερων επιχειρηματικών αποφάσεων σχετικά με την τιμολόγηση, την παραγωγή και τη διανομή προϊόντων και υπηρεσιών. Σημεία προσοχής περιλαμβάνουν την κατανόηση της ελαστικότητας της ζήτησης και της προσφοράς, δηλαδή πόσο ευαίσθητη είναι η ποσότητα που ζητείται ή προσφέρεται σε αλλαγές της τιμής. Επίσης, είναι χρήσιμο να εστιάσουν την προσοχή τους στη σημασία των εξωτερικών παραγόντων, όπως οι μεταβολές στις προτιμήσεις

των καταναλωτών, η τεχνολογική εξέλιξη και οι οικονομικές συνθήκες που μπορούν να επηρεάσουν τη ζήτηση και την προσφορά.

Για να ενισχύσουν τη μάθησή τους, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν να συμμετέχουν σε πρακτικές ασκήσεις που περιλαμβάνουν την ανάλυση πραγματικών δεδομένων της αγοράς και τη δημιουργία διαγραμμάτων ζήτησης και προσφοράς. Επιπλέον, η μελέτη περιπτώσεων πραγματικών επιχειρήσεων που αντιμετωπίζουν αλλαγές στη ζήτηση και την προσφορά θα τους/τις βοηθήσει στην κατανόηση των πρακτικών εφαρμογών των εννοιών αυτών.

2.1.Γ.6 | ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΜΗΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΑΓΟΡΑΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα πραγματεύεται τις βασικές έννοιες που διέπουν τις συνθήκες ανταγωνισμού και την τμηματοποίηση της αγοράς. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να διακρίνουν τους διάφορους τύπους ανταγωνισμού, όπως ο τέλειος ανταγωνισμός, ο μονοπωλιακός ανταγωνισμός, το ολιγοπώλιο και το μονοπώλιο, καθώς και τους παράγοντες που επηρεάζουν την ένταση του ανταγωνισμού σε κάθε τύπο αγοράς. Επιπλέον, εξοικειώνονται με τα κριτήρια τμηματοποίησης της αγοράς που περιλαμβάνουν τα δημογραφικά χαρακτηριστικά, τη γεωγραφική περιοχή, τη συμπεριφορά καταναλωτή, τα ψυχολογικά χαρακτηριστικά και τους οικονομικούς παράγοντες. Με απλά λόγια, η τμηματοποίηση είναι η αναγνώριση και κατηγοριοποίηση των καταναλωτών σε υποομάδες με κοινά χαρακτηριστικά και ανάγκες.

Η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα προσφέρει τη βάση για την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων που απαιτούνται για την ανάλυση της ανταγωνιστικής δομής της αγοράς και την ανάπτυξη στρατηγικών Μάρκετινγκ που ανταποκρίνονται στις ανάγκες των διαφόρων τμημάτων της αγοράς. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να χρησιμοποιούν εργαλεία όπως η ανάλυση SWOT και το μοντέλο των πέντε δυνάμεων του Porter για την αξιολόγηση της ανταγωνιστικής θέσης μιας επιχείρησης. Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έρθουν σε επαφή με την εξερεύνηση των διαφόρων στρατηγικών που χρησιμοποιούνται για την αντιμετώπιση του ανταγωνισμού και την καλύτερη αξιοποίηση των ευκαιριών της αγοράς. Κατά τη διάρκεια αυτής της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι χρήσιμο να ασχοληθούν με πρακτικά παραδείγματα και ασκήσεις που ανταποκρίνονται σε πραγματικές καταστάσεις, ενώ παράλληλα να εφαρμόσουν τα κριτήρια της τμηματοποίησης της αγοράς για εμπορικές επιχειρήσεις και επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Κυριαζόπουλος, Π. Γ. & Σαμαντά, Ε. (2009). *Εισαγωγή στην έρευνα αγοράς*. Αθήνα: Εκδόσεις Σύγχρονη Εκδοτική.
2. Θωμαδάκης, Σ. & Αλεξάκης, Π. (2013). *Οικονομική των επιχειρήσεων*. Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλη.

Συμπληρωματικές

1. Σιώμκος, Γ. Ι. & Μαύρος, Δ. Α. (2013). *Έρευνα αγοράς*. Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλη.
2. Κορρές, Γ. Μ. & Λιαργκόβας, Π. (2016). *Οικονομική των επιχειρήσεων: Θεωρία, εφαρμογές, ασκήσεις*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.

2.1.Δ • ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η ενότητα «Αρχές και έρευνα Μάρκετινγκ» έχει ως σκοπό να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές έννοιες του Μάρκετινγκ. Η ενότητα περιλαμβάνει την ανάλυση του περιβάλλοντος, την ανάλυση της αγοράς, τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες, την τιμολογιακή πολιτική και τα κανάλια διανομής που παράγει, εφαρμόζει και χρησιμοποιεί μια επιχείρηση. Επίσης, παρουσιάζονται οι βασικές διαδικασίες, όπως η πώληση, η διαφήμιση, η έρευνα αγοράς με ιδιαίτερη έμφαση στη φιλοσοφία του Μάρκετινγκ. Επιπρόσθετα, στο περιεχόμενο της ενότητας αναδεικνύονται οι βασικές λειτουργίες του Μάρκετινγκ, η δημιουργία έρευνας Μάρκετινγκ, ο σχεδιασμός του προϊόντος, η τιμολογιακή πολιτική, η πολιτική διανομής και πωλήσεων, η πολιτική επικοινωνίας και η οργάνωση της υποστήριξης μετά την πώληση. Τέλος, στο πλαίσιο της ενότητας δίνεται έμφαση στο μείγμα Μάρκετινγκ, στις διαφορές μεταξύ Μάρκετινγκ και πωλήσεων και στο Μάρκετινγκ ολικής ποιότητας, καθώς και στην κατηγοριοποίηση αποτελεσμάτων για τη διευκόλυνση της λήψης αποφάσεων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Ερμηνεύουν την έννοια και τη φιλοσοφία του Μάρκετινγκ,
- Προσδιορίζουν το μείγμα προώθησης,
- Αναγνωρίζουν τον τρόπο διανομής και τοποθέτησης του κάθε προϊόντος στην αγορά,
- Αναγνωρίζουν τις προωθητικές ενέργειες του Τμήματος Ερευνών,
- Αναλύουν την οικονομική σημασία του προγράμματος Μάρκετινγκ,
- Συμβάλλουν στη δημιουργία ερευνών Μάρκετινγκ,

- Κατηγοριοποιούν τα αποτελέσματα,
- Εφαρμόζουν το μείγμα Μάρκετινγκ,
- Αναπτύσσουν στόχους επικοινωνίας,
- Ερμηνεύουν την έννοια και τη χρησιμότητα του προγραμματισμού Μάρκετινγκ,
- Ελέγχουν τους στόχους και το πλαίσιο του στρατηγικού προγραμματισμού του Μάρκετινγκ,
- Υποστηρίζουν τον τρόπο κατάρτισης και ελέγχου των προγραμμάτων Μάρκετινγκ,
- Υιοθετούν την επικοινωνία για τη λειτουργία της επιχείρησης,
- Αποδέχονται τα κριτήρια με τα οποία η επιχείρηση τμηματοποιεί την αγορά της.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Μείγμα Μάρκετινγκ / Προϊόν (Product) / Διανομή (Place) / Τιμή (Price) / Προβολή (Promotion) / Άνθρωποι (People) / Φυσικές αποδείξεις (Physical evidence) / Διαδικασίες (Procedures) / Κύκλος ζωής προϊόντος / Ανάλυση PESTEL / Ανάλυση SWOT / Έρευνα Μάρκετινγκ.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (4), Εργαστήριο (0), Σύνολο (4).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΑΡΧΕΣ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ
2	ΜΕΙΓΜΑ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ
3	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ
4	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ
5	ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
6	ΕΡΕΥΝΑ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ
7	ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ

Κείμενο αναφοράς

2.1.Δ.1 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΑΡΧΕΣ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ

Το Μάρκετινγκ αποτελεί ένα από τα κύρια και πιο δυναμικά πεδία της επιχειρηματικής δραστηριότητας, αναδεικνύοντας τη σημασία της ανάπτυξης, της διαχείρισης και της προώθησης ενός προϊόντος ή υπηρεσίας στο σύγχρονο επιχειρηματικό περιβάλλον. Σκοπός της παρούσας μαθησιακής υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να γνωρίσουν τις βασικές αρχές, έννοιες και τη φιλοσοφία του Μάρκετινγκ, πώς λειτουργεί και γιατί είναι σημαντικό για τις επιχειρήσεις, τους οργανισμούς και την κοινωνία στο σύνολό της. Αρχικά, επιχειρείται μια εννοιολογική προσέγγιση των διαφόρων

ορισμών του Μάρκετινγκ, της φιλοσοφίας του Μάρκετινγκ και της εξελικτικής του πορείας μέσα στον χρόνο. Ειδικότερα, πραγματοποιείται μια ιστορική αναδρομή από την εποχή που οι επιχειρήσεις ήταν προσανατολισμένες στην παραγωγή και στη βελτιστοποίηση της παραγωγικής, στην εποχή προσανατολισμού στις πωλήσεις (Μάρκετινγκ 1.0). Ακολουθούν οι φάσεις όπου το Μάρκετινγκ έδωσε έμφαση στις ανάγκες της αγοράς και των καταναλωτών (Μάρκετινγκ 2.0). Έπειτα, γίνεται αναφορά στην εποχή του κοινωνικού Μάρκετινγκ που βασίζεται στην αξία, όπου οι επιχειρήσεις επιδιώκουν να προσφέρουν προϊόντα και υπηρεσίες που προσθέτουν πραγματική αξία στους καταναλωτές και την κοινωνία γενικότερα (Μάρκετινγκ 3.0). Στη συνέχεια, γίνεται αναφορά στην εποχή της μετάβασης από τη νοοτροπία του παραδοσιακού Μάρκετινγκ σε αυτήν του ψηφιακού (Μάρκετινγκ 4.0), μέχρι τη σημερινή εποχή του Μάρκετινγκ που προσανατολίζεται στον άνθρωπο (Μάρκετινγκ 5.0).

Τέλος αναλύονται οι λειτουργίες του Μάρκετινγκ και πώς οι επιχειρήσεις χρησιμοποιούν το Μάρκετινγκ για να δημιουργήσουν αξία για τους πελάτες τους, να χτίσουν ισχυρές μάρκες και να πετύχουν τους επιχειρηματικούς τους στόχους. Κρίνεται σκόπιμη η χρήση από τον/την εκπαιδευτή/-τρια διαφόρων παραδειγμάτων, μελετών περίπτωσης, αλλά και ασκήσεων με την ενεργητική συμμετοχή των εκπαιδευομένων.

2.1.Δ.2 | ΜΕΙΓΜΑ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ

Σκοπός της παρούσας μαθησιακής υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να γνωρίσουν τα τέσσερα βασικά στοιχεία του μείγματος Μάρκετινγκ (4Ps) δηλαδή του προϊόντος (Product), της τιμής (Price), της προώθησης (Promotion) και της διανομής (Place). Αρχικά, αναλύεται το πρώτο “P” που συνδέεται με την έννοια του προϊόντος (Product) και πιο συγκεκριμένα τα επίπεδα του προϊόντος, οι παράγοντες που καθορίζουν το βέλτιστο προϊόν, ο ρόλος της επωνυμίας και της συσκευασίας του προϊόντος. Επίσης, παρουσιάζεται ο Κύκλος Ζωής των προϊόντων (ΚΖΠ), τα επιμέρους στάδια (Εισαγωγή, Ανάπτυξη, Ωρίμανση, Παρακμή) και το μοντέλο της ανάλυσης χαρτοφυλακίου προϊόντων, το Boston Consulting Group Matrix. Ακολούθως, αναλύεται το δεύτερο “P” που αφορά την τιμή (Price). Ειδικότερα, στο πεδίο αυτό αναλύονται οι εσωτερικοί παράγοντες που επηρεάζουν την τιμή (στόχοι επιχείρησης, κόστος του προϊόντος) και οι εξωτερικοί παράγοντες που καθορίζουν την τιμολόγηση και αφορούν τη φύση της ζήτησης, τη διάρθρωση του κλάδου, τον ανταγωνισμό, την κατάσταση της οικονομίας, το κράτος και άλλες μεταβλητές του εξωτερικού περιβάλλοντος.

Στη συνέχεια, η μαθησιακή υποενότητα επικεντρώνεται στο τρίτο “P” δηλαδή στη διανομή (Place), που περιλαμβάνει όλες τις δραστηριότητες διακίνησης ενός προϊόντος, μέχρι τους τελικούς καταναλωτές. Η μαθησιακή υποενότητα ολοκληρώνεται με τη διεξοδική ανάλυση του τέταρτου “P”, την προώθηση (Promotion) και ειδικότερα των παραδοσιακών μέσων προβολής (Διαφήμιση, Προώθηση Πωλήσεων, Προσωπική Πώληση, Δημόσιες σχέσεις), αλλά και των σύγχρονων μέσων (Διαδίκτυο, Μέσα

Κοινωνικής Δικτύωσης κ.λπ.) και τον ρόλο που παίζουν στην επίτευξη του σχεδίου προώθησης και της αύξησης των πωλήσεων. Προτείνεται οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εργαστούν σε ομάδες, να επιλέξουν ένα προϊόν και να αναλύσουν το μείγμα Μάρκετινγκ (4Ps) για το προϊόν αυτό.

2.1.Δ.3 | ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Σε αυτή τη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με τον κόσμο του Μάρκετινγκ σε σχέση με το περιβάλλον στο οποίο δρουν οι επιχειρήσεις και τον ανταγωνισμό που αντιμετωπίζουν. Αρχικά, προσδιορίζεται τι είναι το περιβάλλον Μάρκετινγκ και πώς επηρεάζει τις επιχειρήσεις. Ακολούθως, αναλύονται οι δύο κύριες κατηγορίες του περιβάλλοντος: το «μακροπεριβάλλον», που περιλαμβάνει ευρύτερες κοινωνικές, οικονομικές, πολιτικές, νομικές, φυσικές και τεχνολογικές δυνάμεις που επηρεάζουν την επιχείρηση μέσα από το μοντέλο PESTEL, και το «μικροπεριβάλλον» που περιλαμβάνει παράγοντες όπως οι πελάτες, οι ανταγωνιστές, οι προμηθευτές, οι μεσάζοντες και οι ομάδες κοινού.

Στη συνέχεια, η μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στην ανάλυση ανταγωνισμού και πώς οι επιχειρήσεις μπορούν να εντοπίσουν, να αξιολογήσουν και να ανταγωνιστούν τους αντιπάλους τους μέσα από τη χρήση του μοντέλου των πέντε δυνάμεων του Porter (Διαπραγματευτική δύναμη αγοραστών, Διαπραγματευτική δύναμη προμηθευτών, Απειλή εισόδου νέων ανταγωνιστών, Απειλή υποκατάστατων προϊόντων, Υφιστάμενος ανταγωνισμός). Μέσω της ανάλυσης αυτών των δυνάμεων, οι επιχειρήσεις μπορούν να εφαρμόσουν τη μεθοδολογία της SWOT ανάλυσης (Strengths: Δυνατά σημεία, Weaknesses: Αδυναμίες, Opportunities: Ευκαιρίες, Threats: Απειλές) ώστε να αναπτύξουν στρατηγικές διατήρησης ή ενίσχυσης της ανταγωνιστικής θέσης τους στην αγορά. Έτσι, η υποενότητα ολοκληρώνεται με ανάλυση των βημάτων μιας SWOT ανάλυσης. Κρίνεται σκόπιμη η χρήση, εκ μέρους του/της εκπαιδευτή/-τριας, διαφόρων παραδειγμάτων και μελετών περίπτωσης. Σε αυτές, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έχουν τη δυνατότητα να εφαρμόσουν τις γνώσεις που απόκτησαν σε ομάδες εργασίας. Προχωρούν έτσι σε ανάλυση του περιβάλλοντος με το μοντέλο PESTEL, καθώς και σε ανάλυση και αξιολόγηση του ανταγωνισμού με το μοντέλο του Porter και την ανάλυση SWOT.

2.1.Δ.4 | ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ

Σκοπός της παρούσας μαθησιακής υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να έρθουν σε επαφή με τον κόσμο των στρατηγικών Μάρκετινγκ και να μάθουν πώς αυτές μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την επίτευξη επιχειρηματικών στόχων. Αρχικά, η μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στα βασικά στοιχεία των στρατηγικών Μάρκετινγκ και στη διαδικασία ανάπτυξής τους. Στη συνέχεια, αναλύονται συγκεκριμένες στρατηγικές Μάρκετινγκ όπως η στρατηγική διείσδυσης στην αγορά, η στρατηγική ανάπτυξης προϊόντος, η στρατηγική ανάπτυξης αγοράς και η στρατηγική διαφοροποίησης.

Πιο συγκεκριμένα, αναφορικά με τις στρατηγικές Μάρκετινγκ προϊόντος, αναλύονται οι στρατηγικές τροποποίησης και ανατοποθέτησης υπαρχόντων προϊόντων, επιμήκυνσης του Κύκλου Ζωής προϊόντων (ΚΖΠ), ανάπτυξης νέων προϊόντων και στρατηγικές εισόδου σε νέες αγορές. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ανάλυση χαρτοφυλακίου προϊόντων μέσα από τη χρήση της μήτρας Boston Consulting Group (BCG) και των νεότερων παραλλαγών αυτής, όπως η οθόνη επιχειρήσεων των McKinsey/General Electric.

Στη συνέχεια, η υποενότητα πραγματεύεται τις στρατηγικές τιμολόγησης, όπως είναι η τιμολόγηση ξαφρίσματος, η τιμολόγηση διείσδυσης, η τμηματοποιημένη τιμολόγηση, και τις μεθόδους τιμολόγησης βασιζόμενες στο κόστος, στη ζήτηση ή στον ανταγωνισμό. Ακολούθως, εξετάζονται οι στρατηγικές Μάρκετινγκ που αφορούν τη διανομή (Εντατική διανομή, Εκλεκτική διανομή, Αποκλειστική διανομή), η διαδικασία σχεδιασμού και υλοποίησης καναλιών διανομής και οι τεχνικές αξιολόγησης και επιλογής εναλλακτικών καναλιών. Η υποενότητα ολοκληρώνεται με την παρουσίαση των στρατηγικών προβολής, προώθησης και ολοκληρωμένης επικοινωνίας Μάρκετινγκ. Παρουσιάζεται, επίσης, η διαδικασία σχεδιασμού μιας διαφημιστικής εκστρατείας και οι στρατηγικές μέσω του Διαδικτύου. Κρίνεται σκόπιμη η χρήση, εκ μέρους του/της εκπαιδευτή/-τριας, διαφόρων παραδειγμάτων, μελετών περίπτωσης, αλλά και ασκήσεων όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται σε ομάδες εργασίας να εφαρμόσουν διάφορες στρατηγικές Μάρκετινγκ.

2.1.Δ.5 | ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Σκοπός της παρούσας μαθησιακής υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν τη φιλοσοφία και τις ιδιαιτερότητες του Μάρκετινγκ υπηρεσιών. Αρχικά, αποσαφηνίζεται η σημασία των υπηρεσιών στις οικονομίες, προσδιορίζεται η φύση των υπηρεσιών και ο τρόπος με τον οποίο δημιουργούν αξία για τους πελάτες, ενώ αναλύονται ο στόχος, οι ορισμοί και τα στοιχεία που συνοδεύουν το Μάρκετινγκ υπηρεσιών. Λόγω των ιδιαιτεροτήτων που παρουσιάζουν οι υπηρεσίες –κυρίως της αβύλτητας, της αδιαιρετότητας και της μεταβλητότητας– στο μείγμα Μάρκετινγκ προστίθενται, στα 4 Ps του κλασικού μείγματος, 3 Ps ακόμα. Πρόκειται για τους ανθρώπους (People), τις φυσικές αποδείξεις (Physical evidence) και τις διαδικασίες (Process), τα οποία και αναλύονται διεξοδικά.

Ακολούθως, αναπτύσσονται έννοιες που συνδέονται άμεσα με το Μάρκετινγκ των υπηρεσιών όπως η ποιότητα των υπηρεσιών, η ικανοποίηση του πελάτη, η πίστη και αφοσίωση του πελάτη, ο/η εσωτερικός/-ή πελάτης/-ισσα, ο οποίος δεν είναι άλλος/-η από τον/την υπάλληλο της εταιρείας, καθώς και το περιβάλλον στο οποίο λειτουργεί μια επιχείρηση και πώς το περιβάλλον αυτό επηρεάζει τον/την κάθε πελάτη ανάλογα με τα χαρακτηριστικά. Είναι σημαντικό ο/η εκπαιδευόμενος/-η να είναι σε θέση να κατανοεί και να εντοπίζει αυτές τις διαφορές, προκειμένου να αντιμετωπίζει τα χάσματα της ποιότητας ανάμεσα στην αναμενόμενη, την εκτιμώμενη, την παρεχό-

μενη και την αντιληπτή υπηρεσία και τις προδιαγραφές. Στο πλαίσιο αυτό, αναλύεται το Μοντέλο SERVQUAL που συνιστά μία βασική προσέγγιση στη μέτρηση της ποιότητας των υπηρεσιών. Προτείνεται, όπως και στις προηγούμενες υποενότητες, η παρουσίαση και η εργασία σε ομάδες με τη χρήση μελετών περίπτωσης επιχειρήσεων, με εστίαση στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των υπηρεσιών.

2.1.Δ.6 | ΕΡΕΥΝΑ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ

Η Έρευνα Μάρκετινγκ αποτελεί τον συνδετικό κρίκο μεταξύ του καταναλωτή, του πελάτη και του κοινού χρησιμοποιώντας κατάλληλες πληροφορίες προκειμένου να εντοπιστούν και να οριστούν ευκαιρίες και προβλήματα, να αξιολογηθούν και να σχεδιαστούν πιο αποτελεσματικές ενέργειες Μάρκετινγκ. Ο σκοπός της συγκεκριμένης μαθησιακής υποενότητας είναι να υπογραμμιστεί η σημασία που έχει για την επιχείρηση μια έγκαιρη και καλά μελετημένη έρευνα Μάρκετινγκ. Στο πλαίσιο αυτό, αναλύονται κάποιοι από τους λόγους που επιβάλλουν την έρευνα Μάρκετινγκ, δίνεται το περιεχόμενο και η έκταση της έρευνας Μάρκετινγκ, καθώς, επίσης, και η σημασία ενός ορθού προγραμματισμού ολόκληρης της διαδικασίας της έρευνας Μάρκετινγκ. Πιο συγκεκριμένα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εισάγονται στη λογική της έρευνας Μάρκετινγκ, στους διάφορους τύπους ερευνών Μάρκετινγκ (έρευνα της αγοράς, έρευνα προϊόντος/υπηρεσίας, έρευνα πολιτικής τιμών-κερδών, έρευνα των δικτύων διανομής, έρευνα επί του μείγματος προβολής), στη διαδικασία της έρευνας Μάρκετινγκ και στον ρόλο που διαδραματίζει η έρευνα Μάρκετινγκ στη λήψη αποφάσεων.

Ακόμη, περιγράφονται τα στάδια σχεδιασμού της έρευνας αγοράς (Αναγνώριση και Καθορισμός του προβλήματος, Συλλογή των στοιχείων, Επεξεργασία και Ανάλυση των στοιχείων, Σύνταξη συμπερασμάτων) και οι διαφορές μεταξύ ποιοτικής και ποσοτικής έρευνας. Αναπόσπαστο μέρος της μαθησιακής υποενότητας είναι και ο σχεδιασμός ερωτηματολογίου, όπου παρουσιάζονται αναλυτικά τα στάδια σχεδιασμού του, τόσο με ποσοτικά όσο και με ποιοτικά κριτήρια και με διαφορετικά είδη ερωτήσεων, προσέχοντας τις τυχόν δυσκολίες στη σύνταξή του και προτείνοντας μεθόδους διανομής του. Προτείνεται οι εκπαιδευόμενοι/-ες, σε ομάδες εργασίας και με την καθοδήγηση του/της εκπαιδευτή/-τριας, να δημιουργήσουν ένα ερωτηματολόγιο έρευνας αγοράς για κάποιο προϊόν, με βάση μελέτες περίπτωσης.

2.1.Δ.7 | ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ

Σκοπός της τελευταίας μαθησιακής υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να γνωρίσουν τη δομή, τα περιεχόμενα (Επιτελική σύνοψη, Ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης της επιχείρησης, Ανάλυση αγοράς-στόχου, Ανάλυση ανταγωνιστών, Αξιολόγηση υφιστάμενης κατάστασης, Προσδιορισμός στρατηγικής και στόχων Μάρκετινγκ, Προτεινόμενες δράσεις Μάρκετινγκ και Συμπεράσματα) και τη μεθοδολογία εκπόνησης ενός πλάνου Μάρκετινγκ.

Προτείνεται οι εκπαιδευόμενοι/-ες, αξιοποιώντας τις γνώσεις που απέκτησαν και τις δεξιότητες που ανέπτυξαν στο πλαίσιο των προηγούμενων μαθησιακών υποενοτήτων, να εργαστούν σε ομάδες και, με την καθοδήγηση του/της εκπαιδευτή/-τριας, να εκπονήσουν ένα πλάνο Μάρκετινγκ βασιζόμενοι/-ες σε μελέτες περίπτωσης που εξετάστηκαν κατά τη διάρκεια της μαθησιακής ενότητας. Πιο συγκεκριμένα, προτείνεται κάθε ομάδα εργασίας να καταγράψει τα βασικά στοιχεία της υπό εξέτασης επιχείρησης, να αναλύσει την υφιστάμενη κατάσταση, το περιβάλλον της επιχείρησης με το μοντέλο PESTEL, το μείγμα Μάρκετινγκ προϊόντος (4Ps) ή υπηρεσίας (7Ps), την οργανωτική δομή και τους βασικούς πελάτες, συνεργάτες και προμηθευτές. Ακολούθως, η κάθε ομάδα εργασίας καλείται να επιλέξει την αγορά-στόχο, να αποτυπώσει τις καταναλωτικές τάσεις, τους παράγοντες ζήτησης, να προχωρήσει σε μια ανάλυση ανταγωνισμού με βάση το μοντέλο των πέντε δυνάμεων του Porter και να αξιολογήσει την υφιστάμενη κατάσταση της υπό εξέταση επιχείρησης με βάση την ανάλυση SWOT.

Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες πρέπει να προσδιορίσουν τη στρατηγική και τεχνικές Μάρκετινγκ που προτείνονται να αναπτυχθούν μέσα από ένα συγκεκριμένο πλάνο δράσεων. Μέσα από αυτή την πρακτική εφαρμογή των γνώσεών τους, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εμβαθύνουν στη μεθοδολογία και τα μοντέλα που διδάχτηκαν και θα αναπτύξουν δεξιότητες επικοινωνίας, συνεργασίας, διαχείρισης ρόλων και χρόνου, καθώς και παρουσίασης.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Armstrong, G. & Kotler, Ph. (2009). *Εισαγωγή στο Μάρκετινγκ* (μτφρ. Α. Μεταξάς). Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Επίκεντρο.
2. Δημητριάδης, Σ. & Τζωρτζάκη, Α. (2010). *Μάρκετινγκ: Αρχές, Στρατηγικές, Εφαρμογές*. Αθήνα: Εκδόσεις Rosili.

Συμπληρωματικές

1. Τζωρτζάκη, Α. & Τζωρτζάκης, Κ. (2002). *Μάρκετινγκ – Μάνατζμεντ. Η ελληνική προσέγγιση: αρχές, στρατηγικές, εφαρμογές*. Αθήνα: Εκδόσεις Rosili.
2. Σιώμος, Γ.Ι. (2018). *Συμπεριφορά Καταναλωτή* (5η έκδοση). Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
3. Γούναρης, Σ. & Καραντινού, Κ. (2014). *Μάρκετινγκ Υπηρεσιών*. Αθήνα: Εκδόσεις Rosili.
4. Σαμαντά, Ε. & Κυριαζόπουλος, Π. (2014). *Εισαγωγή στο Marketing: Χθες... ...Σήμερα... ..Αύριο*. Αθήνα: Εκδόσεις Σύγχρονη Εποχή.

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η ενότητα «Εισαγωγή στη στατιστική» έχει ως σκοπό οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να είναι σε θέση να κατανοούν το αντικείμενο της στατιστικής και τη χρησιμότητά της τόσο στην καθημερινότητα όσο και στη σύγχρονη επιχείρηση. Στο πλαίσιο της μαθησιακής ενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έρθουν σε επαφή με την έννοια του στατιστικού πληθυσμού, τη διάκριση της στατιστικής μεταβλητής, με μεθόδους συλλογής στατιστικών στοιχείων, τη δειγματοληπτική μέθοδο, την παρουσίαση στατιστικών στοιχείων σε πίνακες και διαγράμματα, καθώς και με τη σημασία των μέτρων θέσης, τη μέση τιμή και τις ιδιότητές της, τη διάμεσο, την επικρατούσα τιμή. Η ενότητα πραγματεύεται το εύρος μεταβολής, τη μέση απόλυτη απόκλιση, τον υπολογισμό της διακύμανσης από αταξινόμητα δεδομένα, τον υπολογισμό διακύμανσης από ταξινομημένα δεδομένα, τον υπολογισμό κατανομών συχνότητων μιας μεταβλητής, τα μέτρα θέσης και τη σπουδαιότητα των μέτρων διασποράς για τις επιχειρήσεις, τις ιδιότητες διακύμανσης, τους συντελεστές μεταβλητότητας. Τέλος, η ενότητα περιέχει τα διαγράμματα διασποράς, τη γραμμική παλινδρόμηση, τη σημασία της παλινδρόμησης και της συσχέτισης στη σύγχρονη επιχείρηση.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Διατυπώνουν την έννοια του στατιστικού πληθυσμού,
- Επιλέγουν τις πηγές συλλογής των στατιστικών δεδομένων,
- Προσδιορίζουν την αλληλεξάρτηση που υπάρχει μεταξύ δύο μεταβλητών και τον τρόπο που βρίσκεται ο βαθμός συσχέτισής τους,
- Επιλύουν ασκήσεις με τις τεχνικές των μέτρων θέσεως και μέτρων διασποράς,
- Χρησιμοποιούν τις εμπειρικές κατανομές συχνοτήτων μιας μεταβλητής,
- Χειρίζονται κατάλληλα το δείγμα για κάθε έρευνα,
- Διαχειρίζονται μεθόδους συλλογής στατιστικών στοιχείων,
- Εφαρμόζουν τη δειγματοληπτική μέθοδο,
- Συνεργάζονται αποτελεσματικά για τη συλλογή στατιστικών στοιχείων,
- Παρουσιάζουν στατιστικούς πίνακες, διαγράμματα και γραφικές παραστάσεις,
- Υιοθετούν την κατάλληλη μέθοδο συλλογής δεδομένων,
- Εκτιμούν την αξιοπιστία και την εγκυρότητα των αποτελεσμάτων.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Πληθυσμός / Μεταβλητές / Δειγματοληψία / Δείγμα / Στατιστικοί πίνακες / Πίνακες συχνοτήτων / Στατιστικά διαγράμματα / Περιγραφικά στατιστικά μέτρα.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (3), Εργαστήριο (0), Σύνολο (3).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενότητων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ, ΔΕΙΓΜΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ
2	ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ
3	ΣΤΡΩΜΑΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ ΚΑΙ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ ΚΑΤΑ ΣΥΣΤΑΔΕΣ
4	ΠΙΝΑΚΕΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ
5	ΠΙΝΑΚΕΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ
6	ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ
7	ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

Κείμενο αναφοράς

2.1.Ε.1 | ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ, ΔΕΙΓΜΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ

Σκοπός της μαθησιακής υποενότητας είναι η εισαγωγή των εκπαιδευομένων στην επιστήμη της στατιστικής που ασχολείται με τη συλλογή, οργάνωση, ανάλυση και ερμηνεία αριθμητικών δεδομένων με απώτερο σκοπό την εξαγωγή συμπερασμάτων. Οι αρχές της στατιστικής αποτελούν πυλώνα σε κάθε σύγχρονη μορφή επιχείρησης, βιομηχανίας, φορέα ή οργανισμού και υπό αυτή την έννοια, το περιεχόμενο της μαθησιακής ενότητας συγκροτεί ένα υπόβαθρο γνώσεων και δεξιοτήτων που απαιτούνται σε τέτοια εργασιακά περιβάλλοντα.

Στο πλαίσιο της υποενότητας, αρχικά γίνεται μια εννοιολογική προσέγγιση της στατιστικής και μια εισαγωγή στα είδη της στατιστικής (Περιγραφική, Επαγωγική) στις χρήσεις της και στα πεδία εφαρμογής της στις επιχειρήσεις (Έρευνα αγοράς, Έλεγχος Παραγωγής, Οικονομικές Αναλύσεις, Προβλέψεις κ.λπ.). Στη συνέχεια αναλύεται η έννοια του πληθυσμού που αφορά το σύνολο υποκειμένων ή αντικειμένων ή δυνατών εκβάσεων ενός φαινομένου ή μιας πειραματικής διαδικασίας και ο ρόλος του δείγματος που αποτελεί υποσύνολο του πληθυσμού. Ακολούθως, αποκωδικοποιείται η έννοια της μεταβλητής και παρουσιάζονται αναλυτικά οι τύποι μεταβλητών και ειδικότερα οι κατηγορικές μεταβλητές, οι διατεταγμένες ή διαβαθμιζόμενες μεταβλητές, οι ποσοτικές και ποιοτικές μεταβλητές, οι διακριτές μεταβλητές και οι συνεχείς μεταβλητές μέσα από παραδείγματα της καθημερινότητας. Προτείνεται να γίνουν απλές εφαρμογές σε ομάδες εργασίας για την εύρεση του πληθυσμού, των παρατηρήσεων, των τιμών της/των μεταβλητής/-ών και της κατηγορίας στην οποία αυτή/-ές ανήκουν. Σε αυτή τη μαθησιακή υποενότητα είναι σημαντικό να αξιοποιη-

θεί ο διδακτικός χρόνος προκειμένου να αμβλυνθούν οι αφετηριακές διαφορές των εκπαιδευομένων στις μαθηματικές δεξιότητες που απαιτούνται για την απρόσκοπτη συμμετοχή στη μαθησιακή διαδικασία.

2.1.E.2 | ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ

Αντικείμενο της παρούσας μαθησιακής υποενότητας είναι η παρουσίαση και ανάλυση της συλλογής των στατιστικών στοιχείων και, πιο συγκεκριμένα, οι μέθοδοι της απογραφής που αφορούν τη συλλογή και ανάλυση δεδομένων από όλα τα μέλη ενός πληθυσμού και της δειγματοληψίας που αφορούν τη στατιστική διερεύνηση του μέρους (δείγμα) ενός συνόλου (πληθυσμός), με σκοπό τη διεξαγωγή συμπερασμάτων για το σύνολο αυτό. Αρχικά, προσεγγίζεται εννοιολογικά η ορολογία που χρησιμοποιείται στη δειγματοληψία, όπως το δειγματοληπτικό πλαίσιο, η δειγματοληπτική μονάδα, η μονάδα παρατήρησης, το μέγεθος δείγματος κ.λπ. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στην έννοια της αντιπροσωπευτικότητας και των δύο βασικών στοιχείων της: α) στη μέθοδο επιλογής των υποκειμένων που θα αποτελέσουν το δείγμα και β) στο μέγεθος του δείγματος. Αυτά τα δύο στοιχεία καθορίζουν την ακρίβεια της γενίκευσης των αποτελεσμάτων από το δείγμα στον πληθυσμό από τον οποίο προέρχεται.

Στη συνέχεια, αναπτύσσονται θέματα σχετικά με την απλή τυχαία δειγματοληψία, που συνιστά το κύριο είδος δειγματοληψίας από τη θεωρητική όσο και από την πρακτική προσέγγιση. Μετά την εισαγωγή και τους ορισμούς βασικών ιδεών (όπως τυχαίο δείγμα, πίνακες τυχαίων αριθμών κ.λπ.), περιγράφονται σημαντικές ιδιότητες των βασικών παραμέτρων των τυχαίων μεταβλητών, δηλαδή της μέσης τιμής και της διασποράς. Ακολούθως, γίνεται αναφορά στον τρόπο προσδιορισμού του μεγέθους του δείγματος στην απλή τυχαία δειγματοληψία και του Συντελεστή Μεταβλητότητας και στη σύνδεσή του με τη δειγματοληψία και τις κατανομές. Κλείνοντας, είναι σημαντικό η διαδικασία της επιλογής του δείγματος, που αποτελεί μια κρίσιμη διαδικασία στη στατιστική, να προσεγγίζεται κυρίως μέσα από παραδείγματα αναφορικά με το μέγεθος του πληθυσμού, τους περιορισμούς του χρόνου και των διαθέσιμων πόρων, τη φύση του εξεταζόμενου πληθυσμού κ.λπ.

2.1.E.3 | ΣΤΡΩΜΑΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ ΚΑΙ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ ΚΑΤΑ ΣΥΣΤΑΔΕΣ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα παρουσιάζεται η Στρωματοποιημένη Δειγματοληψία, που είναι και το είδος της δειγματοληψίας με την πιο συχνή χρήση, κυρίως σε δημοσκοπήσεις εμπορικές και πολιτικές. Ειδικότερα, αφού οριστούν οι βασικές έννοιες και οι συμβολισμοί των εννοιών αυτών, εξετάζονται οι δύο βασικές μορφές της, η «αναλογική στρωματοποιημένη δειγματοληψία» και η «μη αναλογική στρωματοποιημένη δειγματοληψία». Στη συνέχεια αναλύονται οι δύο βασικοί τρόποι υπολογισμού του μέσου όρου, που είναι ο γραμμικός ή αριθμητικός μέσος και ο γεωμετρικός μέσος, και εξετάζεται πότε ο καθένας από αυτούς τους μέσους όρους τείνει να υπο-

εκτιμά ή υπερεκτιμά την πραγματική τιμή. Επίσης, γίνεται εκτενής παρουσίαση της διαδικασίας και των προβλημάτων επιλογής του μεγέθους του δείγματος πληθυσμού σε στρώματα μέσα από παραδείγματα και μελέτες περίπτωσης. Σημαντικό μέρος της μαθησιακής υποεπενότητας καταλαμβάνει η μη αναλογική επιλογή του δείγματος με κριτήρια το κόστος και τη διασπορά της εκτίμησης της μέσης τιμής.

Αντικείμενο, επίσης, της παρούσας μαθησιακής υποεπενότητας είναι η παρουσίαση της Δειγματοληψίας κατά Συστάδες, δηλαδή της δειγματοληψίας ομάδων που συνδέονται με κάποιον τρόπο μεταξύ τους π.χ. μαθητές λυκείων, μέλη συλλόγων, οι οποίες αποτελούν πλέον τις βασικές δειγματοληπτικές μονάδες για τη μελέτη των ιδιοτήτων των ατόμων του πληθυσμού. Πιο συγκεκριμένα, εξετάζονται οι διάφορες μέθοδοι και τεχνικές δειγματοληψίας με βάση τις συστάδες, τα διάφορα επίπεδα δειγματοληπτικής διαδικασίας (μονοσταδιακή, δισταδιακή, πολυσταδιακή) και οι δειγματοληψίες με συστάδες ίσων μεγεθών και με συστάδες άνισων μεγεθών. Τέλος, παρουσιάζονται τα κριτήρια επιλογής της κατάλληλης μεθόδου δειγματοληψίας, τα κοινά προβλήματα κατά την εφαρμογή των δύο μεθόδων, οι προκλήσεις και περιορισμοί και οι τρόποι αντιμετώπισης των προκλήσεων. Είναι κρίσιμο για την καλύτερη κατανόηση του θέματος, η παρουσίαση και ανάλυση των δύο μεθόδων δειγματοληψίας να γίνεται μέσα από παραδείγματα και ασκήσεις προς επίλυση.

2.1.E.4 | ΠΙΝΑΚΕΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Μετά τη συγκέντρωση των στατιστικών δεδομένων ακολουθεί η παρουσίασή τους. Οι στατιστικοί πίνακες διαμορφώνονται με κατάλληλο τρόπο, ώστε τα δεδομένα να είναι εύκολα κατανοητά από οποιονδήποτε αναγνώστη και να μπορούν να εξαχθούν με ασφάλεια τα σωστά συμπεράσματα. Στόχος της παρούσας υποεπενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να έρθουν σε επαφή με τους στατιστικούς πίνακες (απλής και διπλής εισόδου), οι οποίοι αποτελούν βασικό μέσο για την καταγραφή, την οργάνωση, τη διαχείριση, την ανάλυση και την παρουσίαση δεδομένων σε όλες τις επιχειρήσεις. Αρχικά, παρουσιάζεται ο τρόπος κατασκευής πινάκων απλής εισόδου (μίας μεταβλητής), οι οποίοι χρησιμοποιούνται όταν οι μονάδες του εξεταζόμενου πληθυσμού ερευνώνται ως προς ένα ποιοτικό ή ποσοτικό χαρακτηριστικό. Αποσαφηνίζονται οι στοιχειώδεις όροι «γραμμές-στήλες», η έννοια και το είδος της μεταβλητής, καθώς και τα βασικά μέρη ενός στατιστικού πίνακα: τίτλος, αρίθμηση, επικεφαλίδες γραμμών και στηλών, κύριο μέρος, πηγή και επεξηγήσεις.

Ακολουθώντας, εξετάζονται οι πίνακες διπλής εισόδου ή πίνακες συνάφειας που χρησιμοποιούνται όταν οι μονάδες του εξεταζόμενου πληθυσμού μελετώνται ταυτοχρόνως ως προς δυο ποιοτικά ή ποσοτικά χαρακτηριστικά. Για να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις διαφορές μεταξύ των δύο πινάκων, προτείνεται να γίνει κατασκευή (σύνθεση) ενός πίνακα διπλής εισόδου από τους δύο αρχικούς και, στη συνέχεια, να τεθούν ερωτήματα και να διατυπωθούν τα ευρήματα-συμπεράσματα. Η υποεπενότητα ολοκληρώνεται με τους πίνακες κατανομής συχνοτήτων, οι οποίοι συντάσσονται με

κατάλληλη κατάταξη και συστηματική ομαδοποίηση των τιμών της μεταβλητής που εξετάζεται, και αποκωδικοποιούνται έννοιες και συμβολισμοί όπως η συχνότητα, η απόλυτη συχνότητα, η σχετική συχνότητα, το εύρος δεδομένων, οι κλάσεις κ.λπ. μέσα από ασκήσεις και παραδείγματα.

2.1.E.5 | ΠΙΝΑΚΕΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στη χρήση και την ερμηνεία των πινάκων συχνοτήτων, οι οποίοι αποτελούν βασικό εργαλείο στη στατιστική ανάλυση δεδομένων που βοηθούν στην οργάνωση και παρουσίαση των δεδομένων με έναν τρόπο που διευκολύνει την κατανόηση της κατανομής των παρατηρήσεων σε διαφορετικές κατηγορίες. Αντικείμενο της υποενότητας είναι η παρουσίαση των μεθόδων κατασκευής και χρήσης των πινάκων συχνοτήτων και της ερμηνείας των αποτελεσμάτων που προκύπτουν από αυτούς. Σκοπός είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να γνωρίσουν τους πίνακες κατανομής συχνοτήτων, οι οποίοι συντάσσονται με κατάλληλη κατάταξη και συστηματική ομαδοποίηση των τιμών της μεταβλητής που εξετάζεται και να κατανοήσουν τις έννοιες της συχνότητας, της σχετικής συχνότητας, της αθροιστικής συχνότητας, της σχετικής αθροιστικής συχνότητας.

Αρχικά, προσδιορίζονται εννοιολογικά οι πίνακες συχνοτήτων, αποσαφηνίζεται ο ρόλος και η σημασία τους στη στατιστική ανάλυση και αναλύονται τα πλεονεκτήματα της χρήσης τους στην παρουσίαση δεδομένων. Στη συνέχεια, εξετάζονται οι βασικοί τύποι που χρησιμοποιούνται για την κατασκευή και την ανάλυση των πινάκων συχνοτήτων, όπως ο Συνολικός Αριθμός Παρατηρήσεων (N) ($v_1 + v_2 + v_3 + \dots + v_k = \sum_{i=1}^k v_i = N$), η Σχετική Συχνότητα ($f_i = \frac{v_i}{N}$), η Σωρευτική Συχνότητα ($N_i = v_1 + v_2 + v_3 + \dots + v_i$) και η Σωρευτική Σχετική Συχνότητα ($F_i = f_1 + f_2 + f_3 + \dots + f_i$). Ακολούθως, η υποενότητα εστιάζεται στα βασικά στοιχεία ενός πίνακα συχνοτήτων (κατηγορίες, απόλυτες συχνότητες, σχετικές συχνότητες), στον τρόπο υπολογισμού και δημιουργίας των πινάκων συχνοτήτων και στην κατανόηση των συμπερασμάτων που προκύπτουν από την ανάλυση των πινάκων συχνοτήτων. Προτείνεται η χρήση ασκήσεων όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατασκευάζουν οι ίδιοι/-ες τους σχετικούς πίνακες με την επίβλεψη και την καθοδήγηση του/της εκπαιδευτή/-τριας.

2.1.E.6 | ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ

Παρότι οι στατιστικοί πίνακες προσφέρουν πλούσια στοιχεία και ακριβείς πληροφορίες, έχουν περιορισμούς, γι' αυτό και η οπτικοποίησή τους με γραφικές παραστάσεις και διαγράμματα αποτελεί απαραίτητο εργαλείο για την εύληπτη παρουσίαση και ερμηνεία τους. Στόχος της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν τις βασικές γνώσεις και δεξιότητες που απαιτούνται για την κατασκευή και ερμηνεία βασικών μορφών γραφικών παραστάσεων και διαγραμμάτων για την απεικόνιση στατιστικών δεδομένων.

Αρχικά, γίνεται μία εισαγωγή στα στατιστικά διαγράμματα, στον σκοπό χρήσης τους και στα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματά τους. Στη συνέχεια, αναλύονται τα βασικά είδη στατιστικών διαγραμμάτων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν ανάλογα με την περίπτωση και ο τρόπος κατασκευής τους. Πιο συγκεκριμένα, εξετάζονται τα γραμμικά διαγράμματα για την οπτικοποίηση τάσεων και αλλαγών δεδομένων, τα ραβδογράμματα για σύγκριση κατηγοριών δεδομένων, τα διαγράμματα πίτας ή τα κυκλικά διαγράμματα για την αναπαράσταση ποσοστών, τα διαγράμματα συχνότητων που απεικονίζουν τη συχνότητα εμφάνισης κάθε τιμής σε ένα σύνολο δεδομένων, τα χρονογράμματα που αποτυπώνουν την εξέλιξη ενός φαινομένου σε χρονική σειρά και τα ιστογράμματα συχνότητων που χρησιμοποιούνται για τη γραφική παρουσίαση ομαδοποιημένων στατιστικών.

Επιπλέον, στο πλαίσιο της παρούσας υποενότητας, παρουσιάζονται τα κριτήρια επιλογής του κατάλληλου είδους διαγράμματος με βάση τον τύπο δεδομένων (κατηγορικά, ποσοτικά), του ερωτήματος που πρέπει να απαντηθεί και το κοινό-στόχο που απευθύνεται. Είναι σημαντικό οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εμπλακούν ενεργά στην κατασκευή ραβδογραμμάτων, διαγραμμάτων συχνότητων, κυκλικών διαγραμμάτων και χρονογραμμάτων μέσα από ομάδες εργασίας, αντλώντας δεδομένα και στοιχεία από τους στατιστικούς πίνακες της προηγούμενης υποενότητας, ώστε η κατασκευή των διαγραμμάτων να συνδεθεί με τα προηγούμενα.

2.1.E.7 | ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

Οι στατιστικοί πίνακες και γραφικές παραστάσεις αποτελούν χρήσιμα μέσα για την παρουσίαση δεδομένων σύντομα και με σαφήνεια, αποκαλύπτοντας ταυτόχρονα σημαντικά χαρακτηριστικά των δεδομένων, όπως το εύρος τους, τη συμμετρικότητά τους ή την ύπαρξη ακραίων τιμών. Η τελευταία μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στα περιγραφικά στατιστικά μέτρα, δηλαδή τους αριθμητικούς δείκτες, οι οποίοι καθιστούν πιο συγκρίσιμα τα διαθέσιμα στατιστικά δεδομένα, όπως είναι, για παράδειγμα, η σύγκριση ομοειδών ερευνών σε διαφορετικούς πληθυσμούς. Σκοπός της παρούσας μαθησιακής υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να γνωρίσουν τις σχετικές έννοιες της περιγραφικής στατιστικής και τον τρόπο υπολογισμού βασικών στατιστικών μέτρων. Ειδικότερα, η υποενότητα εστιάζεται σε δύο τύπους περιγραφικών μέτρων: α) στα «μέτρα θέσης» που προσδιορίζουν χαρακτηριστικές θέσεις μέσα στο εύρος των δεδομένων και β) τα «μέτρα διασποράς» που δίνουν περιληπτικά τη διασκόρπιση και μεταβλητότητα των δεδομένων. Όσον αφορά τα μέτρα θέσης, αναλύονται τα κυριότερα μέτρα κεντρικής τάσης που είναι η δειγματική μέση τιμή ή ο αριθμητικός μέσος, ο σταθμικός μέσος, η δειγματική διάμεσος και η δειγματική επικρατούσα τιμή, ενώ αναφορικά με τα μέτρα διασποράς θα αναλυθούν το δειγματικό εύρος (R), η δειγματική διακύμανση ή δειγματική διασπορά (s^2) και η δειγματική τυπική απόκλιση (s), τα εκατοστιαία σημεία και το ενδοτεταρτομοριακό εύρος.

Η μαθησιακή υποεπάρκεια μπορεί να προσαρμοστεί στο επίπεδο των εκπαιδευόμενων, με εστίαση σε πιο απλά ή πιο σύνθετα στατιστικά μέτρα. Συνιστάται η ενθάρρυνση των εκπαιδευόμενων να θέσουν ερωτήσεις και να συμμετάσχουν ενεργά στις ομαδικές δραστηριότητες όπου προτείνεται να αντληθούν δεδομένα και στοιχεία από τους στατιστικούς πίνακες και τα διαγράμματα των προηγούμενων υποεπάρκειων.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Δαμιανού, Χ. & Κούτρας, Μ. (2021). *Εισαγωγή στη Στατιστική, Μέρος Ι*. Αθήνα: Εκδόσεις Τσόττρα.
2. Φαρμάκης, Ν. (2015). *Δειγματοληψία και Εφαρμογές*. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε στις 15 Μαΐου 2024 από: <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/4840>

Συμπληρωματικές

1. Καραγεώργος, Δ. (2010). *Στατιστική: Περιγραφική & Επαγωγική*. Αθήνα: Εκδόσεις Σαββάλα.
2. Κιόχος, Π. & Κιόχος, Α. (2015). *Στατιστική για τις Επιχειρήσεις και την Οικονομία*. Αθήνα: Εκδόσεις Ελένης Κιόχου.

2.1.ΣΤ • ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της ενότητας «Συμπεριφορά καταναλωτών» είναι να έρθουν σε επαφή οι εκπαιδευόμενοι/-ες με τις βασικές έννοιες της συμπεριφοράς του/της καταναλωτή/-τριας, τους παράγοντες που την επηρεάζουν και όλες τις διαδικασίες που ο/η ίδιος/-α ακολουθεί για την επιλογή και αγορά αγαθών. Πιο συγκεκριμένα, στην ενότητα εξετάζεται ο τρόπος που οι καταναλωτές/-τριες επιλέγουν, αγοράζουν, και χρησιμοποιούν προϊόντα και υπηρεσίες, οι παράγοντες που επηρεάζουν τη συμπεριφορά τους και οι εφαρμογές για την ανάπτυξη στρατηγικών Μάρκετινγκ. Στο περιεχόμενο της ενότητας περιλαμβάνεται η αγοραστική συμπεριφορά λαμβάνοντας υπόψη τα πρότυπα ανά περίπτωση, η διαδικασία λήψης αποφάσεων, καθώς και τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των καταναλωτών/-τριών και ο τρόπος που επηρεάζουν ή σχηματίζουν την καταναλωτική στάση. Η ενότητα πραγματεύεται τις θεωρητικές γνώσεις της συμπεριφοράς του καταναλωτή, τις οποίες συνδέει με πρακτικές εφαρμογές στη στρατηγική του Μάρκετινγκ. Τέλος, στην ενότητα αυτή αναλύονται οι αλλαγές στάσεων και τα ψυχογραφικά χαρακτηριστικά καταναλωτών/-τριών, οι επιδράσεις της κουλτούρας και οι επιδράσεις ομάδων. Η ενότητα εστιάζεται στις στρα-

τηγικές συνέπειες στο Μάρκετινγκ, των ψυχολογικών και κοινωνικών επιδράσεων που δέχεται ο/η καταναλωτής/-τρια κατά τη διάρκεια της διαδικασίας λήψης αποφάσεων και στον ρόλο των κοινωνικών δικτύων και του Διαδικτύου στην επίδραση της καταναλωτικής συμπεριφοράς.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Εξηγούν τη συμπεριφορά του/της καταναλωτή/-τριας με το υπόδειγμα της μάθησης και το ψυχαναλυτικό υπόδειγμα,
- Αναγνωρίζουν τη διαδικασία λήψης αποφάσεων και επεξεργασίας πληροφοριών από τον/την καταναλωτή/-τρια,
- Διατυπώνουν υποδείγματα που ερμηνεύουν την αγοραστική συμπεριφορά,
- Αναγνωρίζουν την καταναλωτική συμπεριφορά,
- Παρουσιάζουν το γενικό πρότυπο της συμπεριφοράς των καταναλωτών/-τριών,
- Ερμηνεύουν την αγοραστική συμπεριφορά με τη βοήθεια υποδείγματος ιεράρχησης των αναγκών,
- Ελέγχουν την επίδραση του περιβάλλοντος σε σχέση με την καταναλωτική συμπεριφορά του ατόμου,
- Συνεργάζονται στη διαδικασία λήψης της αγοραστικής απόφασης από τον/την καταναλωτή/-τρια,
- Αναγνωρίζουν τη σημασία του/της καταναλωτή/-τριας ως οικονομικής μονάδας,
- Αποδέχονται τη στάση καταναλωτών/-τριών σε ένα προϊόν ή σε μία επιχείρηση,
- Ενημερώνονται για τις καταναλωτικές τάσεις,
- Ενστερνίζονται τις αντιλήψεις του/της καταναλωτή/-τριας.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Συμπεριφορά καταναλωτή/-τριας / Αντίληψη / Μάθηση / Πολιτιστικοί παράγοντες / Κοινωνικοί παράγοντες / Δημογραφικοί παράγοντες / Αγοραστική απόφαση / Τμηματοποίηση / Στόχευση / Τοποθέτηση / Μετα-αγοραστική συμπεριφορά / Ικανοποίηση.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ
2	ΑΝΤΙΛΗΨΗ, ΜΑΘΗΣΗ ΚΑΙ ΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ
3	ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ, ΑΞΙΕΣ, ΑΥΤΟ-ΕΙΚΟΝΑ, ΤΡΟΠΟΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ
4	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ, ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ
5	ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΛΗΨΗΣ ΑΓΟΡΑΣΤΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ
6	ΤΜΗΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΑΓΟΡΑΣ ΚΑΙ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ
7	ΜΕΤΑ-ΑΓΟΡΑΣΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

Κείμενο αναφοράς

2.1.ΣΤ.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

Το γνωστικό πεδίο της «Συμπεριφοράς καταναλωτή» μελετά τις ενέργειες (συμπεριφορές) και στάσεις που αναλαμβάνουν οι καταναλωτές για να ικανοποιήσουν τις ανάγκες και τις επιθυμίες τους. Αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο στη σχεδίαση της στρατηγικής του Μάρκετινγκ, αλλά και της επικοινωνιακής πολιτικής. Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα παρέχει μια επισκόπηση σχετικά με το τι είναι η συμπεριφορά καταναλωτή, ποιοι παράγοντες την επηρεάζουν, ποιος επωφελείται από τη μελέτη της και πώς τα στελέχη Μάρκετινγκ εφαρμόζουν τις έννοιες της συμπεριφοράς καταναλωτή.

Αρχικά, γίνεται μια εισαγωγή στο αντικείμενο της συμπεριφοράς καταναλωτή και στη συνέχεια αναλύονται οι παράγοντες που συνετέλεσαν στην ανάπτυξη της μελέτης της συμπεριφοράς του/της καταναλωτή/-τριας και στη σύνδεση της συμπεριφοράς καταναλωτή με το Μάρκετινγκ και τις άλλες επιστήμες (Κλινική Ψυχολογία, Πειραματική Ψυχολογία, Κοινωνική Ψυχολογία, Κοινωνιολογία, Πολιτιστική Ανθρωπολογία). Ακολούθως, γίνεται αναφορά στις μεθόδους έρευνας καταναλωτικής συμπεριφοράς: Ομάδες Εστίασης (Focus Groups), Συνεντεύξεις σε Βάθος, Προβολικές Τεχνικές, Αλληγορική Ανάλυση, Επισκοπήσεις, Ημερολόγια Καταναλωτών Παρατήρηση, Πειράματα κ.λπ., ενώ στη συνέχεια αναλύονται τα διάφορα μοντέλα συμπεριφοράς καταναλωτή και τα χαρακτηριστικά του/της Έλληνα/-ίδας καταναλωτή/-τριας. Η μαθησιακή υποενότητα ολοκληρώνεται με την παρουσίαση της σχέσης αναγκών και κινήτρων με τις αγοραστικές συμπεριφορές μέσα από την ανάλυση της τυπολογίας των αναγκών, την αποκωδικοποίηση των κινήτρων, την παρουσίαση της ομοιοστατικής και ψυχαναλυτικής προσέγγισης των κινήτρων, του ρόλου των συγκρούσεων μεταξύ κινήτρων και της θεωρίας του ρυθμιστικού προσανατολισμού. Προτείνεται η χρήση διαφόρων παραδειγμάτων και μελετών περίπτωσης από τον/την εκπαιδευτή/-τρια, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν πώς οι έννοιες αυτές εφαρμόζονται στην πράξη.

2.1.ΣΤ.2 | ΑΝΤΙΛΗΨΗ, ΜΑΘΗΣΗ ΚΑΙ ΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

«Αντίληψη» είναι η διαδικασία που ακολουθούν τα άτομα όταν δέχονται ερεθίσματα από το εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον και εξάγουν κάποιο νόημα από αυτά.

Η υποενότητα αυτή έχει ως σκοπό να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην έννοια και τη διαδικασία της αντίληψης και του ρόλου της στη συμπεριφορά καταναλωτών. Έτσι παρουσιάζονται οι βασικότερες λειτουργίες της αντίληψης (Αντιληπτική Επαγρύπνηση, Αντιληπτική Άμυνα, Αντιληπτική Οργάνωση), ο ρόλος της μνήμης και το σύστημα μνήμης, η συμμετοχή των αισθήσεων στη συμπεριφορά του/της καταναλωτή/-τριας, οι έννοιες του απόλυτου και διαφορικού κατωφλιού, ο νόμος του Weber και οι εφαρμογές του, η κάτω του Λίμεν (Υποσυνείδητη) αντίληψη και η τεχνική της Αντιληπτικής Χαρτογράφησης. Πέρα από την αντίληψη, σημαντική είναι και η συνεισφορά της μάθησης στην αγοραστική συμπεριφορά ενός/μιας καταναλωτή/-τριας που συνίσταται στην αλλαγή στη συμπεριφορά, στις στάσεις ενός ατόμου ως αποτέλεσμα της εμπειρίας, της πρακτικής, της επανάληψης, της εκπαίδευσης ή της παρατήρησης. Στο πλαίσιο αυτό, περιγράφεται η διαδικασία μάθησης και οι τέσσερις βασικές προσεγγίσεις της (Γνωστική μάθηση, Συμπεριφορική μάθηση, Κλασική εξαρτημένη μάθηση, Συντελεστική μάθηση).

Τέλος, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη διαδικασία διαμόρφωσης των στάσεων του/της καταναλωτή/-τριας, δηλαδή της προδιάθεσης του ανθρώπου να αξιολογεί κάποιο προϊόν θετικά ή αρνητικά, αλλά και της προδιάθεσης που συνδέεται με τη συμπεριφορά του ατόμου. Πιο συγκεκριμένα, αναλύονται τα δομικά στοιχεία των στάσεων, οι διαστάσεις τους (γνωστική, συγκινησιακή και στοιχείο δράσης), οι θεωρίες διαμόρφωσης στάσεων (Γνωστικής Συνέπειας, Παραφωνίας, Εμβολιασμού, Αυτοαντίληψης του Ben), αλλά και οι τρόποι μέτρησης και επηρεασμού των στάσεων (Πολυχαρακτηριστικά Υποδείγματα, Υπόδειγμα Rosenberg, Υπόδειγμα Fishbein κ.λπ.).

2.1.ΣΤ.3 | ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ, ΑΞΙΕΣ, ΑΥΤΟ-ΕΙΚΟΝΑ, ΤΡΟΠΟΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

Η παρούσα υποενότητα πραγματεύεται τέσσερις κρίσιμους παράγοντες που επηρεάζουν τις καταναλωτικές επιλογές: την προσωπικότητα, τις αξίες, την αυτο-εικόνα (self-concept) και τον τρόπο ζωής (lifestyle). Η διερεύνηση αυτών των παραγόντων επιτρέπει την κατανόηση από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες του τρόπου που διαμορφώνονται οι προτιμήσεις και οι αγοραστικές συμπεριφορές, και πώς μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως εργαλεία για τη δημιουργία στοχευμένων στρατηγικών Μάρκετινγκ. Αρχικά, αναλύεται η έννοια της προσωπικότητας του/της καταναλωτή/-τριας, η οποία αναφέρεται στις μοναδικές ψυχολογικές ιδιότητες που επηρεάζουν τον τρόπο αντίδρασης στα προϊόντα και τις υπηρεσίες, ενώ παρουσιάζονται οι θεωρίες προσωπικότητας που βοηθούν στην αναγνώριση των βασικών χαρακτηριστικών και των τάσεων των καταναλωτών. Ακολούθως, η υποενότητα εστιάζεται στην έννοια των αξιών, τις θεωρίες (Επισκόπηση Αξιών του Rokeach, το Θεωρητικό Υπόβαθρο

των Αξίων Ζωής/Life Values κ.λπ.) και τα συστήματα αξιών (Λίστα Αξιών, Κλίμακα SERPVAL κ.λπ.) και πώς μπορούν να επηρεάσουν τις αγοραστικές αποφάσεις.

Στη συνέχεια, η μαθησιακή υποεπένδυση πραγματοποιείται την έννοια της αυτο-εικόνας, τις επιμέρους μορφές της (Βασικοί Τύποι αυτο-εικόνας, ο Εκτεταμένος Εαυτός, η Εικόνα του Σώματος κ.λπ.), τη σημασία της στο Μάρκετινγκ και τις μεθόδους μέτρησης της αυτο-εικόνας, καθώς και της ταύτισης εαυτού-μάρκας. Η υποεπένδυση ολοκληρώνεται με αναφορά στον τρόπο ζωής (lifestyle) και πώς επηρεάζει τη συμπεριφορά των καταναλωτών/-τριών. Ειδικότερα, εξετάζεται το πώς ο τρόπος ζωής μπορεί να αξιοποιηθεί για την ανάπτυξη αποτελεσματικών στρατηγικών Μάρκετινγκ μέσα από εργαλεία ανάλυσης, όπως το σύστημα VALS (Values and Lifestyle Survey) και η ανάλυση RISC (Research Institute for Social Change), που μπορούν να κατηγοριοποιήσουν τους καταναλωτές σε τυπολογίες και βοηθούν στην κατανόηση και πρόβλεψη των προτιμήσεών τους.

2.1.ΣΤ.4 | ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ, ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

Η μαθησιακή υποεπένδυση εστιάζεται στους πολιτιστικούς, κοινωνικούς και δημογραφικούς παράγοντες που επηρεάζουν τις αγοραστικές αποφάσεις των καταναλωτών και με βάση αυτούς οι επιχειρήσεις μπορούν να αναπτύξουν στοχευμένες προσεγγίσεις που ανταποκρίνονται καλύτερα στις ανάγκες και τις προτιμήσεις των καταναλωτών/-τριών. Αρχικά, αναλύονται οι πολιτιστικοί παράγοντες που περιλαμβάνουν τις αξίες, τις πεποιθήσεις και τις παραδόσεις που διαμορφώνουν τη συμπεριφορά των καταναλωτών/-τριών και πώς οι πολιτιστικές επιρροές μπορούν να διαφέρουν σημαντικά μεταξύ διαφορετικών κοινωνιών και να επηρεάσουν τις προτιμήσεις για προϊόντα και υπηρεσίες. Ακολούθως, παρουσιάζονται οι κοινωνικοί παράγοντες, όπως η κοινωνική τάξη, οι κοινωνικοί ρόλοι και οι ομάδες αναφοράς και, πιο συγκεκριμένα, οι τύποι ιεραρχιών κοινωνικών τάξεων, οι τύποι, η δομή και η σύνθεση των νοικοκυριών. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στον ρόλο της οικογένειας ως ομάδας λήψης αποφάσεων και, πιο συγκεκριμένα, στον κύκλο ζωής της οικογένειας, στους αγοραστικούς ρόλους των μελών της οικογένειας, τους τύπους αγορών οικογένειας με βάση τη σχέση αποφασίζοντος-χρήστη, τις διασυζυγικές επιδράσεις και τον ρόλο των παιδιών ως αποφασίζοντες/-ουσες. Επίσης, αναλύονται οι έννοιες και η επίδραση των ομάδων αναφοράς (reference groups) και των καθοδηγητών γνώμης στις αγοραστικές αποφάσεις των καταναλωτών/-τριών.

Η μαθησιακή υποεπένδυση ολοκληρώνεται με την παρουσίαση και ανάλυση των δημογραφικών παραγόντων, όπως το φύλο, η ηλικία, το εκπαιδευτικό επίπεδο και η οικονομική κατάσταση, που παρέχουν σημαντικές πληροφορίες για την κατανόηση των διαφορών στις καταναλωτικές προτιμήσεις. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στις γενιές των καταναλωτών/-τριών (Baby Boomers, Generation X, Millennials, Generation Z, Generation A) και τα χαρακτηριστικά τους, καθώς και στις μεθόδους δημογραφικής ανάλυσης (Ανάλυση Ομάδων/Σωμάτων-Cohort Analysis, Ανάλυση Επιβίωσης κ.λπ.).

2.1.ΣΤ.5 | ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΛΗΨΗΣ ΑΓΟΡΑΣΤΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Η παρούσα υποενότητα αναλύει τη διαδικασία με την οποία λαμβάνονται οι αποφάσεις από τον/την καταναλωτή/-τρια σχετικά με την αγορά ενός προϊόντος ή υπηρεσίας. Η διαδικασία λήψης αγοραστικών αποφάσεων ενεργοποιείται με την αναγνώριση μιας συγκεκριμένης ανάγκης από την πλευρά του/της καταναλωτή/-τριας. Ακολουθεί η αναζήτηση και η επεξεργασία πληροφοριών σχετικά με τις εναλλακτικές μάρκες. Στη συνέχεια, γίνεται αξιολόγηση των εναλλακτικών μαρκών ως προς συγκεκριμένα κριτήρια επιλογής και χαρακτηριστικά και τέλος η επιλογή και η αγορά μιας συγκεκριμένης μάρκας και η μετα-αγοραστική αξιολόγηση. Πιο συγκεκριμένα, αναλύονται διεξοδικά τα στάδια και παρουσιάζεται, αρχικά, το υπόδειγμα του Οικονομικού Ανθρώπου, που λειτουργεί ορθολογικά και προσπαθεί να μεγιστοποιήσει τα οφέλη του με βάση το κόστος, τις διαθέσιμες πληροφορίες και τις εναλλακτικές λύσεις. Ακολούθως, παρουσιάζονται τα υποδείγματα του Παθητικού Ανθρώπου, που δέχεται παθητικά τις πληροφορίες και τις προτάσεις που του προσφέρονται και επηρεάζεται εύκολα από το Μάρκετινγκ, και του Γνωστικού Ανθρώπου, που συλλέγει και επεξεργάζεται πληροφορίες από διάφορες πηγές πριν από τη λήψη μιας απόφασης. Τέλος, αναλύεται το υπόδειγμα του Συναισθηματικού Ανθρώπου που λαμβάνει αποφάσεις αγοράς με βάση τα συναισθήματά του και επηρεάζεται από παράγοντες όπως η εικόνα, η μόδα και η κοινωνική αποδοχή.

Επίσης, εξετάζεται η ανάμειξη του/της καταναλωτή/-τριας. Αυτή αφορά την αντίληψη της σημαντικότητας ή τη συσχέτιση του ατόμου με ένα αντικείμενο, γεγονός ή δραστηριότητα, η οποία μπορεί να κυμαίνεται σε επίπεδα χαμηλής, μέτριας ή υψηλής έντασης. Τέλος, αναλύονται το γενικό υπόδειγμα αγοραστικής συμπεριφοράς του/της καταναλωτή/-τριας, η διαδικασία αναγνώρισης προβλήματος, κινητροποίησης και έγερσης ανάγκης, οι πηγές πληροφοριών που χρησιμοποιούν οι καταναλωτές/-τριες, οι διάφοροι τύποι λήψης αγοραστικών αποφάσεων (Γνωστική, Εκτεταμένη, Μηχανική ή Αυτόματα) και οι τύποι αγοραστικής συμπεριφοράς.

2.1.ΣΤ.6 | ΤΜΗΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΑΓΟΡΑΣ ΚΑΙ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ

Σκοπός της παρούσας μαθησιακής υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να έρθουν σε επαφή με τις βασικές έννοιες και τις στρατηγικές της τμηματοποίησης αγοράς, της στόχευσης και της τοποθέτησης προϊόντων. Στο πλαίσιο αυτό, αρχικά προσεγγίζεται εννοιολογικά ο όρος της τμηματοποίησης της αγοράς και περιγράφονται τα οφέλη και τα κόστη που συνεπάγεται. Στη συνέχεια, αναλύονται οι απαραίτητες προϋποθέσεις για μια επιτυχημένη τμηματοποίηση της αγοράς και τα κριτήρια που πρέπει να πληρούνται για να διασφαλιστεί ότι τα τμήματα αγοράς είναι σαφή, μετρήσιμα, προσβάσιμα, διαφορετικά και ελκυστικά, μέσα από παραδείγματα και συγκεκριμένες τεχνικές τμηματοποίησης και με βάση δημογραφικά, ψυχογραφικά, γεωγραφικά και συμπεριφορικά κριτήρια. Ακολούθως, η υποενότητα εστιάζεται στη διαδικασία της στόχευσης και, πιο συγκεκριμένα, στις αποφάσεις στρατηγικής αγο-

ράς, στα κριτήρια αξιολόγησης και επιλογής τμημάτων αγοράς-στόχου, τα οποία μια επιχείρηση θεωρεί ως τα πιο κατάλληλα για να προσεγγίσει με τις στρατηγικές Μάρκετινγκ. Επίσης, αναλύονται τα κριτήρια επιλογής των τμημάτων αγοράς με βάση κριτήρια όπως το μέγεθος, η προσβασιμότητα, η κερδοφορία και η δυνατότητα εξυπηρέτησης του εκάστοτε τμήματος.

Η μαθησιακή υποεπένδυση ολοκληρώνεται με τη διαδικασία τοποθέτησης προϊόντων στα τμήματα αγοράς που έχουν επιλεγεί. Αναλύονται οι διαφορετικές προσεγγίσεις (Χάρτες Τοποθέτησης, Συγκριτική Διαφήμιση, Τοποθέτηση Ιδιωτικού Σήματος, Τοποθέτηση Προϊόντος και Ατομική Σηματοποίηση κ.λπ.) και οι διαθέσιμες στρατηγικές τοποθέτησης (βασισμένες στα οφέλη, στην αξία, στη χρήση, στα χαρακτηριστικά, καθώς και η συναισθηματική τοποθέτηση). Τέλος, παρουσιάζονται τα λάθη στις στρατηγικές τοποθέτησης που πρέπει να αποφεύγουν οι επιχειρήσεις. Προτείνεται η χρήση διαφόρων παραδειγμάτων και μελετών περίπτωσης από τον/την εκπαιδευτή/-τρια, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν πώς οι έννοιες αυτές εφαρμόζονται στην πράξη.

2.1.ΣΤ.7 | ΜΕΤΑ-ΑΓΟΡΑΣΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

Η μελέτη της συμπεριφοράς του/της καταναλωτή/-τριας ολοκληρώνεται με την ανάλυση του τρόπου με τον οποίο ο/η καταναλωτής/-τρια χρησιμοποιεί ή, πιθανόν, προετοιμάζει και καταναλώνει το προϊόν που αγόρασε και με τη μέτρηση του βαθμού ικανοποίησής του. Στο πλαίσιο της τελευταίας μαθησιακής υποεπένδυσης, αρχικά περιγράφονται οι καταναλωτικές διαδικασίες μετά την αγορά. Αυτές περιλαμβάνουν τη χρήση, τη συντήρηση και την ενδεχόμενη διάθεση του προϊόντος. Αναλύονται οι παράγοντες που επηρεάζουν τη μετα-αγοραστική συμπεριφορά, όπως τα χαρακτηριστικά του προϊόντος (ποιότητα, ανθεκτικότητα, χρηστικότητα, σχεδίαση κ.λπ.), τα χαρακτηριστικά του/της καταναλωτή/-τριας (ηλικία, φύλο, εισόδημα, τρόπος ζωής, αξίες του καταναλωτή) και οι συνθήκες αγοράς (περιβάλλον λιανικής, εξυπηρέτηση πελατών, προσφορές).

Στη συνέχεια, η υποεπένδυση εστιάζεται στην έννοια της ικανοποίησης ή δυσαρέσκειας του/της καταναλωτή/-τριας και, ακολούθως, παρουσιάζονται η φιλοσοφία, η μεθοδολογία, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και ο τρόπος υπολογισμού κάποιων βασικών δεικτών ικανοποίησης καταναλωτών (Σουηδικός δείκτης ικανοποίησης, Αμερικανικός δείκτης ικανοποίησης, Γερμανικός δείκτης ικανοποίησης, Ευρωπαϊκός δείκτης ικανοποίησης από την απόδοση: European Performance Satisfaction Index-EPsI, Δείκτης ικανοποίησης από ηλεκτρονικές αγορές). Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην έννοια της δυσαρέσκειας, στις πιθανές αντιδράσεις ενός/μιας δυσανεσθημένου/-ης καταναλωτή/-τριας και στους τρόπους αντιμετώπισης και διαχείρισης αυτών των αντιδράσεων. Οι αντιδράσεις μπορεί να περιλαμβάνουν την υποβολή παραπόνων, τη μείωση της πιστότητας, τη δυσμενή φήμη ή την απομάκρυνση από το εμπορικό σήμα. Η διαχείριση της δυσαρέσκειας είναι κρίσιμη για τη διατήρηση της καλής φήμης και

της πελατείας της επιχείρησης, γι' αυτό και παρουσιάζονται στρατηγικές διαχείρισης. Προτείνεται η χρήση διαφόρων παραδειγμάτων και μελετών περίπτωσης από τον/την εκπαιδευτή/-τρια, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν πώς οι έννοιες αυτές εφαρμόζονται στην πράξη.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Μπάλτας, Γ. & Παπασταθοπούλου, Π. (2021). *Συμπεριφορά Καταναλωτή* (3η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Rosili.
2. Σιώμκος, Γ. Ι. (2018). *Συμπεριφορά Καταναλωτή* (5η έκδοση). Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.

Συμπληρωματικές

1. Hoyer, W., MacInnis, D. & Pieters, R. (2023). *Συμπεριφορά καταναλωτή* (μτφρ. Α. Μήλιος). Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.
2. Solomon, M. (2018). *Συμπεριφορά Καταναλωτή: Αγοράζοντας, Έχοντας και Ζώντας* (μτφρ. Π. Γκάσης). Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.

2.2 • ΕΞΑΜΗΝΟ Β΄

2.2.A • ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας «Πιθανότητες και στατιστική» είναι να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις βασικές έννοιες των πιθανοτήτων και της στατιστικής (έννοια της κλασικής και δεσμευμένης πιθανότητας), καθώς και τις βασικές ιδιότητές της, όπως τη στοχαστική ανεξαρτησία, τις διακριτές και συνεχείς κατανομές, τις συναρτήσεις πιθανότητας, τον συντελεστή συσχέτισης, τα βασικά στοιχεία παραμετρικής στατιστικής συμπερασματολογίας, την έννοια της στατιστικής υπόθεσης. Η ενότητα πραγματεύεται την επίλυση προβλημάτων χρησιμοποιώντας τους νόμους των πιθανοτήτων, την επιλογή ορθών μεθόδων πιθανοτήτων και στατιστικής επεξεργασίας των δεδομένων για την επίλυση ενός προβλήματος. Επίσης, περιλαμβάνει τη συλλογή στοιχείων, την οργάνωση και διαχείριση δεδομένων, την ιδέα της προσομοίωσης, παιχνίδια πιθανοτήτων με τη χρήση του υπολογιστή, τον νόμο των μεγάλων αριθμών και άλλα αποτελέσματα από τις πιθανότητες. Τέλος, στην ενότητα αυτή περιέχεται η χρήση του κανόνα του Bayes, η παρουσίαση και σύγκριση κατανομών, τα στοιχεία περιγραφικής στατιστικής, η περιγραφή των δεδομένων με κατάλληλα γραφήματα και μέτρα, καθώς και η πινακοποίηση και παρουσίαση δεδομένων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναγνωρίζουν την έννοια της ανεξαρτησίας τυχαίων μεταβλητών,
- Ορίζουν τις έννοιες της συνδιακύμανσης και του συντελεστή συσχέτισης,
- Αναγνωρίζουν την έννοια της πολυδιάστατης και ιδιαίτερα της δισδιάστατης τυχαίας μεταβλητής, της συνάρτησης κατανομής και της συνάρτησης πυκνότητας-πιθανότητας αυτής,
- Εφαρμόζουν τις βασικές αρχές απαρίθμησης, διατάξεις και συνδυασμούς,
- Αναπτύσσουν την έννοια της δεσμευμένης πιθανότητας και της στοχαστικής ανεξαρτησίας ενδεχομένων,
- Επιλύουν προβλήματα πιθανοτήτων εφαρμόζοντας το Θεώρημα Ολικής Πιθανότητας,
- Σχεδιάζουν διαστήματα εμπιστοσύνης για την άγνωστη παράμετρο της κατανομής του δείγματος στην περίπτωση που ακολουθεί κανονική κατανομή,
- Εφαρμόζουν την έννοια της τυχαίας μεταβλητής, της συνάρτησης κατανομής και της συνάρτησης πυκνότητας-πιθανότητας,
- Παρουσιάζουν τις βασικότερες διακριτές και συνεχείς κατανομές,
- Αποδέχονται γεννήτριες πιθανοτήτων και ροπών,

- Εκτιμούν την άγνωστη παράμετρο της κατανομής του δείγματος χρησιμοποιώντας τις μεθόδους μέγιστης πιθανοφάνειας,
- Εξοικειώνονται σε βασικούς ελέγχους στατιστικών υποθέσεων για την εξαγωγή συμπερασμάτων.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Πιθανότητες / Πειράματα τύχης / Δεσμευμένη πιθανότητα / Τυχαίες μεταβλητές / Κατανομές / Συσχέτιση / Παλινδρόμηση / Στατιστική συμπερασματολογία / Έλεγχος στατιστικών υποθέσεων / Διακύμανση.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (2), Σύνολο (4).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΕΣ
2	ΤΥΧΑΙΕΣ ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ
3	ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΑΝΟΜΕΣ
4	ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΚΑΙ ΠΑΛΙΝΔΡΟΜΗΣΗ
5	ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
6	ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΗ

Κείμενο αναφοράς

2.2.A.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΕΣ

Η ανάπτυξη της πιθανοθεωρητικής σκέψης είναι θεμελιώδης για τη λήψη αποφάσεων στον χώρο των επιστημών και θεμέλιο της στατιστικής που χρησιμοποιείται ευρύτατα για τη συναγωγή συμπερασμάτων ειδικά στον χώρο των ερευνών αγοράς και δημοσκοπήσεων. Οι περισσότερες ανθρώπινες δραστηριότητες, αλλά και τα περισσότερα φυσικά φαινόμενα διέπονται από έναν βαθμό αβεβαιότητας ως προς την έκβασή τους.

Στην πρώτη μαθησιακή υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν τις βασικές έννοιες της θεωρίας πιθανοτήτων και πιο συγκεκριμένα την έννοια της πιθανότητας και τους διάφορους ορισμούς της (κλασικός ορισμός, ορισμός πιθανότητας ως το όριο της σχετικής συχνότητας, υποκειμενικός ορισμός, αξιωματικός ορισμός), τα βασικά στοιχεία θεωρίας συνόλων και τις πράξεις συνόλων. Επίσης, αναλύονται οι έννοιες του πειράματος τύχης, του δειγματικού σημείου, του δειγματικού χώρου, του ενδεχομένου και της πιθανότητας, οι αρχές απαρίθμησης, τα βασικά εργαλεία υπολογισμού της πιθανότητας ενός ενδεχομένου σε ένα πείραμα τύχης, ενώ παρουσιάζονται και οι βασικές μέθοδοι για την επίλυση προβλημάτων υπολογισμού πιθανοτήτων.

Η μερική γνώση του αποτελέσματος ενός πειράματος τύχης συχνά αλλάζει την πιθανότητα εμφάνισης του ζητούμενου ενδεχομένου. Σε τέτοιες περιπτώσεις, χρήσιμο και απαραίτητο εργαλείο είναι η έννοια της δεσμευμένης πιθανότητας που μας επιτρέπει τον υπολογισμό της πιθανότητας πραγματοποίησης ενός ενδεχομένου όταν γνωρίζουμε ότι έχει πραγματοποιηθεί ένα άλλο ενδεχόμενο του ίδιου δειγματικού χώρου. Στο πλαίσιο αυτό, η παρούσα υποενότητα ολοκληρώνεται με την ανάλυση εννοιών όπως η δεσμευμένη πιθανότητα, ο πολλαπλασιαστικός κανόνας και η ανεξαρτησία ενδεχομένων, ενώ αναπτύσσονται και οι μέθοδοι υπολογισμού σύνθετων προβλημάτων με τη βοήθεια των θεμελιωδών θεωρημάτων της Ολικής Πιθανότητας και του Bayes.

2.2.A.2 | ΤΥΧΑΙΕΣ ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα, αναδεικνύονται δύο θεμελιώδεις έννοιες της θεωρίας πιθανοτήτων και της στατιστικής, που είναι η «τυχαία μεταβλητή» και η «κατανομή πιθανότητας». Αρχικά, αναλύονται οι έννοιες της αθροιστικής συνάρτησης κατανομής, της συνάρτησης πιθανότητας (για διακριτές τυχαίες μεταβλητές) και της συνάρτησης πυκνότητας πιθανότητας (για συνεχείς τυχαίες μεταβλητές) με εστίαση στις σημαντικότερες διακριτές και συνεχείς κατανομές. Ακολούθως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με την έννοια της ροπής μιας τυχαίας μεταβλητής μέσα από αρκετά παραδείγματα, προτάσεις και εφαρμογές και παρουσιάζονται τα αριθμητικά χαρακτηριστικά της τυχαίας μεταβλητής και της αντίστοιχης κατανομής της, η γνώση των οποίων δίνει χρήσιμες πληροφορίες για την τυχαία μεταβλητή, καθώς και οι μεθοδολογίες για την εύρεση της κατανομής μιας συνάρτησης της τυχαίας μεταβλητής. Τέλος, παρουσιάζονται οι σημαντικότερες ανισότητες ροπών και πιθανοτήτων και εξετάζονται οι συγκεκριμένες ποσότητες που περιγράφουν συνοπτικά μια τυχαία μεταβλητή, όπως η μέση τιμή, η διασπορά, το μέτρο ασυμμετρίας και το μέτρο κύρτωσης.

Προτείνεται η παρουσίαση διαγραμμάτων με συμμετρικές και ασύμμετρες κατανομές, με αναφορά στον συντελεστή ασυμμετρίας. Στόχος είναι να εξηγηθούν οι σχέσεις που συντρέχουν μεταξύ της μέσης τιμής, της διαμέσου και της επικρατούσας τιμής, ώστε μια κατανομή να χαρακτηριστεί ως συμμετρική, αρνητικά ή θετικά ασύμμετρη. Επίσης, για τη μελέτη της κατανομής προτείνεται να παρουσιαστούν καμπύλες κατανομών που ακολουθούν την κανονική κατανομή με διάφορους μέσους και τυπικές αποκλίσεις και να γίνει συζήτηση για τα βασικά χαρακτηριστικά της, όπως και να δοθούν παραδείγματα ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εργαστούν σε ομάδες για τον υπολογισμό των πιθανοτήτων (ποσοστών).

2.2.A.3 | ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΑΝΟΜΕΣ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στη μελέτη των βασικών διακριτών τυχαίων μεταβλητών που περιγράφουν ένα ευρύ φάσμα προβλημάτων και τυχαίων φαινομένων σε διάφορα επιστημονικά πεδία. Στο πλαίσιο αυτό, παρουσιάζονται οι σημαντικότερες και πιο ευρέως διαδεδομένες μονοδιάστατες διακριτές κατανομές,

που αποτελούν πολύτιμο εργαλείο για τη μοντελοποίηση πλήθους πραγματικών τυχαίων φαινομένων όπως: α) η διακριτή ομοιόμορφη που μοντελοποιεί καταστάσεις όπου κάθε πιθανή τιμή έχει ίση πιθανότητα να συμβεί, β) η Bernoulli που μοντελοποιεί δυαδικά φαινόμενα με δύο πιθανές τιμές, γ) η διωνυμική που μοντελοποιεί τον αριθμό «επιτυχιών» σε n ανεξάρτητες δοκιμές Bernoulli με σταθερή πιθανότητα επιτυχίας σε κάθε δοκιμή, δ) η υπεργεωμετρική που μοντελοποιεί τον αριθμό «επιτυχιών» σε n ανεξάρτητες λήψεις από ένα πεπερασμένο σύνολο με σταθερή αναλογία επιτυχίας, ε) η γεωμετρική που μοντελοποιεί τον αριθμό δοκιμών Bernoulli που απαιτούνται για την πρώτη «επιτυχία», στ) και η ίσως πιο δημοφιλής από αυτές, η Poisson που μοντελοποιεί τον αριθμό συμβάντων σε ένα σταθερό χρονικό διάστημα ή σε μια δεδομένη περιοχή, όπου η πιθανότητα συμβάντος είναι μικρή.

Ωστόσο, επειδή η μελέτη ολόκληρου του πληθυσμού τις περισσότερες φορές είναι πολύ δύσκολη, αν όχι αδύνατη, η εξαγωγή των συμπερασμάτων βασίζεται σε κατάλληλες συναρτήσεις ενός τυχαίου δείγματος ($X_1, X_2, \dots, X_n$) του πληθυσμού. Στο πλαίσιο αυτό, αντικείμενο της παρούσας υποενότητας είναι και οι δειγματοληπτικές κατανομές και η μελέτη σημαντικών ποσοτήτων, όπως είναι η δειγματική μέση τιμή, η δειγματική διασπορά και οι συναρτήσεις αυτών, οι οποίες παίζουν καθοριστικό ρόλο στη στατιστική συμπερασματολογία, η οποία αποτελεί αντικείμενο επόμενης υποενότητας.

2.2.A.4 | ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΚΑΙ ΠΑΛΙΝΔΡΟΜΗΣΗ

Τα προβλήματα που εξετάστηκαν στις προηγούμενες μαθησιακές υποενότητες (συμπεριλαμβανομένης της μαθησιακής ενότητας «Εισαγωγή στη στατιστική») αφορούσαν τη μελέτη προβλημάτων μιας μόνο μεταβλητής. Πιο συγκεκριμένα, μελετήθηκαν η κατανομή συχνοτήτων μιας τυχαίας μεταβλητής με τη βοήθεια της πιθανοθεωρίας (κατανομή, ροπές) και πραγματοποιήθηκαν υπολογισμοί διαφόρων στατιστικών μέτρων.

Αντικείμενο της παρούσας μαθησιακής υποενότητας είναι η μελέτη του πώς μια τυχαία μεταβλητή μεταβάλλεται όταν αλλάζει μια άλλη μεταβλητή, τυχαία ή μη. Αρχικά, αναλύεται η σχέση μεταξύ δύο τυχαίων μεταβλητών X και Y και ο τρόπος προσδιορισμού και εκτίμησης του συντελεστή συσχέτισης που μετράει τη γραμμική συσχέτιση δύο τυχαίων μεταβλητών. Στη συνέχεια, παρουσιάζεται η συναρτησιακή σχέση εξάρτησης μιας τυχαίας μεταβλητής Y ως προς μια άλλη μεταβλητή X . Η σχέση αυτή είναι πιθανοκρατική και ορίζεται με την κατανομή της Y για κάθε τιμή της X . Πιο συγκεκριμένα, αναλύεται η σχέση μεταξύ δύο ή περισσότερων μεταβλητών με σκοπό την πρόβλεψη της μιας εξ αυτών μέσω της άλλης. Η τεχνική που χρησιμοποιείται για αυτή τη μελέτη ονομάζεται «ανάλυση παλινδρόμησης». Σε αυτή την υποενότητα παρουσιάζεται η απλούστερη περίπτωση της, η απλή γραμμική παλινδρόμηση. Σε αυτήν, η εξαρτημένη μεταβλητή Y προσεγγίζεται από μία γραμμική συνάρτηση της μοναδικής ανεξάρτητης μεταβλητής X (εξίσωση παλινδρόμησης). Παράλληλα, εξετάζεται η εκτίμηση των παραμέτρων της εξίσωσης με τη μέθοδο των ελάχιστων

τετραγώνων. Για την καλύτερη κατανόηση των εννοιών της συσχέτισης και της παλινδρόμησης, προτείνεται να δοθούν παραδείγματα ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εργαστούν είτε ατομικά είτε σε ομάδες για τον υπολογισμό των σχετικών συναρτήσεων.

2.2.A.5 | ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Στην επιστήμη της στατιστικής, πέρα από την οργάνωση και παρουσίαση συνόλων ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων με βάση τις αρχές της περιγραφικής στατιστικής, αντικείμενό της αποτελεί και η ανάπτυξη μεθοδολογιών που οδηγούν στην εξαγωγή και στη διατύπωση συμπερασμάτων και συνακόλουθα στη λήψη αποφάσεων για έναν πληθυσμό από την επεξεργασία, τη μελέτη, την ανάλυση ενός μέρους, ενός τυχαίου δείγματος από τον συγκεκριμένο πληθυσμό (Επαγωγική Στατιστική ή Στατιστική Συμπερασματολογία).

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα επικεντρώνεται αρχικά στην Εκτιμητική που αφορά την ανάπτυξη μεθόδων για την προσέγγιση άγνωστων χαρακτηριστικών, κοινών για όλα τα μέλη ενός πληθυσμού, στη βάση στατιστικών δεδομένων ή στη βάση ενός τυχαίου δείγματος που έχει δημιουργηθεί από τυχαία επιλεγμένα μέλη του πληθυσμού αυτού. Η εκτίμηση γίνεται στην υπόθεση ότι τα δεδομένα προέρχονται από την κανονική κατανομή και αναλύονται τα διαστήματα εμπιστοσύνης για τη μέση τιμή και τη διακύμανσή της, τα αντίστοιχα διαστήματα για τη σύγκριση των μέσων τιμών και των διακυμάνσεων δύο ανεξάρτητων κανονικών πληθυσμών, καθώς επίσης και η εκτίμηση ποσοστού και το διάστημα εμπιστοσύνης για το ποσοστό. Επίσης, στο πλαίσιο της υποενότητας, παρουσιάζονται οι σημαντικότεροι παραμετρικοί έλεγχοι υπόθεσης και τα βασικότερα χαρακτηριστικά τους. Ειδικότερα, περιγράφονται οι γενικές έννοιες και αρχές του ελέγχου στατιστικών υποθέσεων και στη συνέχεια εξετάζονται τα στατιστικά test για τον έλεγχο μέσης τιμής και διακύμανσης κανονικού πληθυσμού, τον έλεγχο ισότητας των μέσων τιμών και των διακυμάνσεων ανεξάρτητων κανονικών πληθυσμών, καθώς και το test συγκρίσεως ζευγών, το οποίο αναφέρεται στη σύγκριση των μέσων τιμών στην περίπτωση μη ανεξάρτητων δειγμάτων.

2.2.A.6 | ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΗ

Στις προηγούμενες μαθησιακές υποενότητες εξετάστηκε εκτενώς το μοντέλο της απλής γραμμικής παλινδρόμησης, το οποίο περιγράφει και αναλύει τη γραμμική σχέση μεταξύ δύο ποσοτικών μεταβλητών και ελέγχει την εγκυρότητα και την ορθότητα της σχέσης αυτής. Σε αυτή την υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με τα μοντέλα ανάλυσης διακύμανσης, τα οποία εντάσσονται επίσης στη θεωρία των γραμμικών μοντέλων, και τα οποία διερευνούν και μελετούν τη στατιστική σχέση μεταξύ μίας εξαρτημένης μεταβλητής και μίας ή περισσότερων ανεξάρτητων μεταβλητών.

Σε αντίθεση με τα μοντέλα γραμμικής παλινδρόμησης, όπου τόσο η εξαρτημένη όσο και οι ανεξάρτητες μεταβλητές είναι ποσοτικές, στα μοντέλα ανάλυσης διακύμανσης η εξαρτημένη μεταβλητή είναι ποσοτική, ενώ οι ανεξάρτητες μεταβλητές είναι

συνήθως ποιοτικές. Αυτό σημαίνει ότι στα μοντέλα παλινδρόμησης, ο στόχος είναι η εύρεση, η κατασκευή και ο έλεγχος μιας γραμμικής σχέσης που συνδέει την εξαρτημένη με τις ανεξάρτητες μεταβλητές. Στα μοντέλα ανάλυσης διακύμανσης, το ενδιαφέρον εστιάζεται στην ανάλυση των επιπτώσεων μίας ή περισσότερων ανεξάρτητων μεταβλητών στην εξαρτημένη μεταβλητή. Στόχος είναι η διερεύνηση των τιμών των ανεξάρτητων μεταβλητών που ασκούν την πιο σημαντική επίδραση στην εξαρτημένη μεταβλητή. Στο πλαίσιο της μαθησιακής υποεπάρκειας, η θεματολογία εστιάζεται στη διερεύνηση και στον εντοπισμό των επιπέδων και των τιμών της ανεξάρτητης μεταβλητής που ασκούν σημαντική επίδραση στην εξαρτημένη μεταβλητή. Ειδικότερα, αναλύονται τα θέματα και οι τεχνικές της ανάλυσης διακύμανσης κατά έναν και κατά δύο παράγοντες, οι πολλαπλές συγκρίσεις, η μέθοδος της ελάχιστης σημαντικής διαφοράς, η μέθοδος Bonferroni, η μέθοδος Tukey και ο έλεγχος ισότητας διασπορών.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Κούτρας, Μ. Β. & Τριανταφύλλου, Ι. Σ. (2023). *Εισαγωγή στις Πιθανότητες: Στατιστική και Εφαρμογές*. Αθήνα: Εκδόσεις Τσότρα.
2. Οικονόμου, Π., Μαλεφάκη, Σ. & Μπατσίδης, Α. (2022). *Πιθανότητες – Στατιστική*. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε στις 30 Ιουλίου 2024 από: <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/8589>

Συμπληρωματικές

1. Ζωγράφος, Κ. & Τσαϊρίδης, Χ. (2024). *Στατιστική και Στοιχεία Πιθανοτήτων*. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε στις 30 Ιουλίου 2024 από: <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/10813>
2. Χαλικιάς, Ι. (2022). *Στατιστική* (5η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Rosili.

2.2.B • ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της ενότητας «Δημόσιες σχέσεις» είναι να έρθουν σε επαφή οι εκπαιδευόμενοι/-ες με τις βασικές θεωρητικές έννοιες στον κλάδο των δημοσίων σχέσεων, τη σημασία και τον ρόλο των δημοσίων σχέσεων στη διαμόρφωση της φήμης της επιχείρησης ή του οργανισμού. Πραγματοποιείται ιστορική αναδρομή του ρόλου των δημοσίων σχέσεων από τον 18ο αιώνα έως σήμερα και γίνεται εκτενής αναφορά στο θεωρητικό και εννοιολογικό τους υπόβαθρο. Παράλληλα, τίθενται προβληματισμοί αναφορικά με σύγχρονα θέματα δημοσίων σχέσεων, όπως η αξιοποίηση του διαδικτύου και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Η ενότητα πραγματεύεται τα στάδια των

προγραμμάτων δημοσίων σχέσεων και την αξιοποίηση των εργαλείων που χρησιμοποιούνται σε κάθε στάδιο, ώστε να συμβάλουν στην ανάπτυξη μιας θετικής εικόνας για την επιχείρηση. Αναλύονται, επίσης, οι αρμοδιότητες των δημοσίων σχέσεων, οι διάφορες ομάδες κοινού και τα διάφορα θεωρητικά μοντέλα των δημοσίων σχέσεων. Τέλος, γίνεται αναφορά στον τρόπο με τον οποίο σχεδιάζεται μια έρευνα δημοσίων σχέσεων, στους τρόπους αξιοποίησης των στοιχείων που προκύπτουν από αυτήν και στη δημιουργία δελτίων τύπου και ανακοινώσεων, επιλέγοντας τα κατάλληλα έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα για τη δημοσίευσή τους.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Ερμηνεύουν τη συσχέτιση των δημοσίων σχέσεων με την κοινή γνώμη, την προώθηση πωλήσεων και τη διαφήμιση,
- Σχεδιάζουν τα επικοινωνιακά εφόδια για το βέλτιστο αποτέλεσμα στην επικοινωνία,
- Διατυπώνουν τα οφέλη στην επιχειρησιακή στρατηγική από την αποτελεσματική διαχείριση των δημοσίων σχέσεων,
- Αναγνωρίζουν τον ρόλο των δημοσίων σχέσεων στον επικοινωνιακό προγραμματισμό επιχειρήσεων και οργανισμών,
- Αναλύουν τον τρόπο συμβολής των δημοσίων σχέσεων στη φήμη μιας επιχείρησης,
- Διαχειρίζονται καταστάσεις κρίσεων στο εσωτερικό της επιχείρησης,
- Αναλύουν τις διαφορετικές ομάδες κοινού με την οπτική των δημοσίων σχέσεων,
- Χρησιμοποιούν τα κατάλληλα μέσα για τη διατήρηση των σχέσεων εντός και εκτός της επιχείρησης,
- Σχεδιάζουν τη δημιουργία ενός προγράμματος δημοσίων σχέσεων,
- Οργανώνουν εκδηλώσεις και συνέδρια εφαρμόζοντας τις αρχές των δημοσίων σχέσεων,
- Συνθέτουν δελτία τύπου για τη γνωστοποίηση των δράσεων της επιχείρησης,
- Συνεργάζονται με τους/τις εμπλεκόμενους/-ες σε όλα τα στάδια ενός προγράμματος δημοσίων σχέσεων.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Φήμη επιχείρησης / Ενημέρωση / Προπαγάνδα / Διαφήμιση / Μάρκετινγκ / Υποκείμενο δημοσίων σχέσεων / Αντικείμενο δημοσίων σχέσεων / Κοινή γνώμη / Προγραμματισμός δημοσίων σχέσεων / Δελτία τύπου / Εκδηλώσεις / Έρευνα δημοσίων σχέσεων.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (3), Εργαστήριο (0), Σύνολο (3).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΝΝΟΙΑ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ
2	ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ
3	ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ
4	ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ
5	ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ
6	ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Κείμενο αναφοράς

2.2.B.1 | ΕΝΝΟΙΑ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Η μαθησιακή υποενότητα «Εννοια των δημοσίων σχέσεων» αποσκοπεί στην εισαγωγή και κατανόηση των βασικών αρχών και εννοιών που διέπουν τον τομέα των δημοσίων σχέσεων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να περιγράφουν το περιεχόμενο των δημοσίων σχέσεων, κατανοώντας το υποκείμενο και το αντικείμενο αυτών. Εξετάζεται, επίσης, η θεώρηση των δημοσίων σχέσεων ως επιστήμη και γίνεται σύγκριση με άλλες λειτουργίες της επικοινωνίας, όπως η ενημέρωση, η προπαγάνδα, η διαφήμιση και το Μάρκετινγκ. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν την ιστορική αναδρομή των δημοσίων σχέσεων συνδέοντας τις πρώτες κοινωνικές δομές με τη θέληση του ανθρώπου να αναπτύξει σχέσεις και επικοινωνία σε κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με παραδείγματα εφαρμογής των δημοσίων σχέσεων ως ενός μέσου επικοινωνίας της επιχείρησης με την κοινωνία, με στόχο τη δημιουργία θετικής εικόνας και φήμης της επιχείρησης τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό περιβάλλον της. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εστιάζουν την προσοχή τους στη διαφορά μεταξύ προπαγάνδας και ενημέρωσης, καθώς και στη σημασία της ηθικής και της διαφάνειας στις δημόσιες σχέσεις. Για την καλύτερη κατανόηση της φύσης των δημοσίων σχέσεων και της πρακτικής εφαρμογής τους, προτείνεται η ενασχόληση των εκπαιδευομένων με μελέτες περίπτωσης. Αυτές τις διαχειρίζονται σε ομάδες, ώστε να συζητήσουν τον στρατηγικό ρόλο των δημοσίων σχέσεων για μια επιχείρηση. Επιπλέον, η προβολή βίντεο με ντοκιμαντέρ και ομιλίες για τις ηθικές προκλήσεις στις δημόσιες σχέσεις θα ενισχύσει την κατανόηση και την εφαρμογή των θεωρητικών γνώσεων στην πράξη.

2.2.B.2 | ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

Η μαθησιακή υποενότητα «Κοινή γνώμη» αποσκοπεί στην εισαγωγή και κατανόηση του ρόλου και της φύσης της κοινής γνώμης ως κοινωνικού φαινομένου. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να διακρίνουν την κοινή γνώμη από το απλό άθροισμα ατομικών γνώμων, κατανοώντας τη συνθετική της φύση που αποτυπώνει τη συνολική κοινωνική

αντίληψη για ένα θέμα κοινού ενδιαφέροντος. Εξετάζεται πώς οι επιμέρους γνώμες συνενώνονται μέσω της πληροφόρησης και της επικοινωνίας, διαμορφώνοντας την κοινή γνώμη που αποδέχεται η πλειονότητα μιας κοινωνίας. Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τους παράγοντες που επηρεάζουν και διαμορφώνουν την κοινή γνώμη, όπως είναι οι κοινωνικές ομάδες, η οικονομική μονάδα και οι δημόσιες σχέσεις. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν πώς να αναγνωρίζουν τις επιδράσεις της κοινής γνώμης και πώς να χρησιμοποιούν αυτή τη γνώση για την προώθηση της φήμης και των στόχων ενός οργανισμού ή επιχείρησης.

Σημαντικά σημεία στα οποία είναι χρήσιμο να εστιάσουν την προσοχή τους οι εκπαιδευόμενοι/-ες περιλαμβάνουν την αναγνώριση της δυναμικής φύσης της κοινής γνώμης και την κατανόηση των μηχανισμών που οδηγούν στη διαμόρφωσή της. Είναι σημαντικό να δώσουν έμφαση στην ανάλυση των παραγόντων που προκαλούν μεταβολές στην κοινή γνώμη και στον ρόλο που παίζουν οι δημόσιες σχέσεις σε αυτή τη διαδικασία. Προτείνεται κατά τη διάρκεια του μαθήματος να γίνει συζήτηση με πρακτικά παραδείγματα της εξέλιξης της κοινής γνώμης σε συγκεκριμένα θέματα που αφορούν την κοινωνία και τις επιχειρήσεις. Η προβολή βίντεο και η ανάλυση πραγματικών μελετών περίπτωσης με παραδείγματα από την Ελλάδα και το εξωτερικό θα είναι εξαιρετικά χρήσιμα για την ενίσχυση της κατανόησης και την εφαρμογή των θεωρητικών γνώσεων στην πράξη.

2.2.B.3 | ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα έχει ως σκοπό οι εκπαιδευόμενοι/-ες να γνωρίσουν τις διάφορες μορφές οργάνωσης και προγραμματισμού στον τομέα των δημοσίων σχέσεων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν για τις δύο βασικές μορφές οργάνωσης: την «εξαρτημένη» και την «ανεξάρτητη οργάνωση». Η εξαρτημένη οργάνωση αναφέρεται σε δημόσιες σχέσεις που λειτουργούν εντός ενός οργανισμού, ενώ η ανεξάρτητη αφορά τις δημόσιες σχέσεις που ασκούνται από εξωτερικούς συνεργάτες ή εταιρείες. Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις απαραίτητες δεξιότητες και τα χαρακτηριστικά που πρέπει να διαθέτουν τα στελέχη των δημοσίων σχέσεων, όπως η κατάρτιση, η σωστή κρίση, η αντικειμενικότητα, η εντιμότητα και η κοινωνικότητα. Επίσης, διδάσκονται πώς να σχεδιάζουν και να εφαρμόζουν προγράμματα δημοσίων σχέσεων, ξεκινώντας από τη συγκέντρωση πληροφοριών και τον καθορισμό στόχων μέχρι την επιλογή κοινού, μεθόδων και μέσων επικοινωνίας, καθώς και την κατάθεση προϋπολογισμού. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων δημοσίων σχέσεων και της προσαρμογής των στρατηγικών βάσει των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης.

Είναι σημαντικό να δοθεί έμφαση στην αναγνώριση των πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων των διαφορετικών μορφών οργάνωσης των δημοσίων σχέσεων και την κατανόηση των διαδικασιών προγραμματισμού και αξιολόγησης. Επίσης, οι εκπαι-

δευόμενοι/-ες εστιάζουν την προσοχή τους στη σωστή κατανομή των πόρων και στην αποτελεσματική επικοινωνία με τις διάφορες κατηγορίες κοινού, όπως είναι οι πελάτες, οι προμηθευτές, οι μέτοχοι, οι εργαζόμενοι/-ες και τα μέσα ενημέρωσης. Κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης της συγκεκριμένης μαθησιακής υποενότητας, είναι χρήσιμοι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αναλύσουν επιτυχημένα και αποτυχημένα προγράμματα δημοσίων σχέσεων και να δημιουργήσουν προσομοιώσεις για την ανάπτυξη και την εφαρμογή δικών τους προγραμμάτων.

2.2.B.4 | ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Η μαθησιακή υποενότητα «Εργαλεία δημοσίων σχέσεων» αποσκοπεί στην κατανόηση των βασικών εργαλείων που χρησιμοποιούνται για τη διαχείριση των δημοσίων σχέσεων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να χρησιμοποιούν διάφορα μέσα και μεθόδους για την αποτελεσματική επικοινωνία και προώθηση των στόχων ενός οργανισμού. Βασικά εργαλεία των δημοσίων σχέσεων είναι οι συνεντεύξεις τύπου, η οργάνωση εκδηλώσεων για τον τύπο, η δημοσίευση άρθρων και αφιερωμάτων, καθώς και οι συνεντεύξεις στελεχών ή πελατών σε έντυπα, ψηφιακά ή οπτικοακουστικά μέσα. Στα εργαλεία των δημοσίων σχέσεων εμπεριέχονται επιπλέον και οι οργανωμένες επισκέψεις στην επιχείρηση από δημοσιογράφους ή άλλους ενδιαφερόμενους, οι δεξιώσεις και συνεστιάσεις και η οργάνωση συνεδρίων και επαγγελματικών εκδηλώσεων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τα κριτήρια επιλογής των κατάλληλων εργαλείων δημοσίων σχέσεων για κάθε περίπτωση ανάλογα με τα αποτελέσματα που θέλουν να φέρουν οι κάθε τύπου επιχειρήσεις ή οργανισμοί σε σχέση με την επικοινωνιακή τους στρατηγική.

Είναι ωφέλιμο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εστιάσουν την προσοχή τους στη διάκριση των πλεονεκτημάτων και των περιορισμών κάθε εργαλείου, καθώς και στην ανάγκη για στρατηγικό σχεδιασμό και προσαρμογή στις συγκεκριμένες ανάγκες του οργανισμού ή της επιχείρησης. Προτείνεται κατά τη διάρκεια του μαθήματος οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αναλάβουν να συντάξουν δελτία τύπου, να οργανώσουν με λεπτομέρεια συνεντεύξεις και εκδηλώσεις και να παρουσιάσουν τα σημεία στα οποία έδωσαν ιδιαίτερη προσοχή ώστε να είναι επιτυχημένη η κάθε ενέργεια.

2.2.B.5 | ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Η χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στον τομέα των δημοσίων σχέσεων και της επικοινωνιακής στρατηγικής είναι εξαιρετικής σημασίας σε μια εποχή που όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη (stakeholders) σε σχέση με μια επιχείρηση ή έναν οργανισμό περνούν πολλές ώρες την ημέρα στο κινητό τους τηλέφωνο. Η μαθησιακή υποενότητα έχει ως σκοπό οι εκπαιδευόμενοι/-ες να μάθουν πώς τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μπορούν να ενισχύσουν την επικοινωνία και να διευρύνουν την απήχηση των μηνυμάτων μιας επιχείρησης ή ενός οργανισμού. Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις βασικές πλατφόρμες κοινωνικής δικτύ-

ωσης και μαθαίνουν πώς να τις χρησιμοποιούν αποτελεσματικά για τη δημιουργία περιεχομένου που εμπλέκει και επηρεάζει το κοινό τους. Επίσης, μαθαίνουν τη σημασία της αλληλεπίδρασης με τα πρόσωπα που επιδρούν στις αποφάσεις του κοινού και το επηρεάζουν με την άποψή τους (Influencers) και τους δημοσιογράφους για την ενίσχυση της αξιοπιστίας και της απήχησης των μηνυμάτων τους. Οι γνώσεις και οι δεξιότητες που αναπτύσσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι σημαντικές, καθώς τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έχουν καταστεί αναπόσπαστο μέρος της σύγχρονης επικοινωνιακής στρατηγικής.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εστιάζουν την προσοχή τους στις διαφορές μεταξύ των δημοσίων σχέσεων μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και των παραδοσιακών μέσων επικοινωνίας. Επίσης, δίνουν έμφαση και στην ανάγκη για συνέπεια στον τόνο και το ύφος της επικοινωνίας τους, δημιουργώντας μια αυθεντική και ελκυστική παρουσία στα κοινωνικά μέσα. Ως πρακτική εφαρμογή των γνώσεων που αποκτώνται προτείνεται η δημιουργία εκστρατειών στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες, καθώς και η μελέτη επιτυχημένων και αποτυχημένων παραδειγμάτων χρήσης μέσων κοινωνικής δικτύωσης στις δημόσιες σχέσεις.

2.2.B.6 | ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην κατανόηση των διαδικασιών και των μεθόδων που χρησιμοποιούνται για τη διεξαγωγή έρευνας στον τομέα των δημοσίων σχέσεων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τη σημασία της γνώσης του κοινού και πώς αυτή η γνώση επηρεάζει τον προγραμματισμό και την εφαρμογή στρατηγικών δημοσίων σχέσεων. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις βασικές μεθόδους έρευνας που περιλαμβάνουν τη χρήση υπαρχόντων στοιχείων, την παρατήρηση, τις ερωτήσεις μέσω ταχυδρομείου και τη συνέντευξη. Μέσα από τη μαθησιακή υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναλύουν τους τρόπους συλλογής πληροφοριών για τα χαρακτηριστικά μιας ομάδας κοινού, όπως το κοινωνικό περιβάλλον που την περικλείει, τις δραστηριότητές της μέσα σε αυτό και τη στάση της απέναντι σε συγκεκριμένα θέματα δημοσίων σχέσεων. Η έρευνα δημοσίων σχέσεων βοηθά στην κατανόηση των αναγκών και των προτιμήσεων του κοινού, επιτρέποντας την καλύτερη στόχευση και προσαρμογή των μηνυμάτων και των στρατηγικών επικοινωνίας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες ασχολούνται με τον σχεδιασμό και τη διεξαγωγή ερευνών, την ανάλυση δεδομένων και την ανάλυση συμπερασμάτων που θα βελτιώσουν την αποτελεσματικότητα των δημοσίων σχέσεων.

Τα σημεία στα οποία χρειάζεται να στραφούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι η επιλογή των κατάλληλων μεθόδων έρευνας και η σωστή χρήση εσωτερικών και εξωτερικών πηγών δεδομένων. Είναι σημαντικό να κατανοήσουν πώς να εξασφαλίζουν την αξιοπιστία και την εγκυρότητα των δεδομένων τους και πώς να εφαρμόζουν τα ευρήματά τους στη στρατηγική των δημοσίων σχέσεων. Κατά τη διάρκεια των μαθημάτων

προτείνεται οι εκπαιδευόμενοι/-ες να χωριστούν σε ομάδες και να ασχοληθούν με τη συλλογή και ανάλυση δεδομένων από διαφορετικές πηγές και τη μελέτη επιτυχημένων παραδειγμάτων ερευνών δημοσίων σχέσεων.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Αρναούτογλου, Ε. (2015). *Δημόσιες σχέσεις, μια σύγχρονη προσέγγιση*. Αθήνα: Εκδόσεις Rosili.
2. Πρωτοπαπαδάκης, Ι. (2014). *Δημόσιες σχέσεις*. Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλη.

Συμπληρωματικές

1. Morris, T. & Goldsworthy, S. (2017). *Σύγχρονες Δημόσιες σχέσεις* (μτφρ. Γ. Νικολάου). Αθήνα: Εκδόσεις Κλειδάριθμος.
2. Baskin, O., Aronoff, C. & Lattimore, D. (2001). *Δημόσιες σχέσεις: το επάγγελμα και η πρακτική* (μτφρ. Ε. Αντώνογλου). Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.

2.2.Γ • ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της ενότητας «Μέθοδοι και τεχνικές δειγματοληψίας» είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές γνώσεις σχετικά με τις μεθόδους επιλογής δείγματος και τον συνδυασμό αυτών για τη συλλογή του δείγματος από έναν πεπερασμένο πληθυσμό. Η ενότητα εστιάζεται στην επιλογή του αποτελεσματικότερου ανά περίπτωση εναλλακτικού σχεδίου και του υπολογισμού εκτιμήσεων, τυπικών σφαλμάτων, διαστημάτων εμπιστοσύνης και γενικά της στατιστικής συμπερασματολογίας βάσει του τρόπου δειγματοληψίας που εφαρμόστηκε για τη συλλογή των δεδομένων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έρθουν σε επαφή με τα δειγματοληπτικά και μη δειγματοληπτικά σφάλματα που εισέρχονται σε μία έρευνα και τους τρόπους ελαχιστοποίησης αυτών. Η ενότητα πραγματεύεται τα χαρακτηριστικά των στατιστικών ερευνών, καθώς και τις έννοιες του «πληθυσμού» και του «δείγματος». Αναλύονται οι μέθοδοι συλλογής στοιχείων, η αξιοπιστία και η αποτελεσματικότητα ενός δειγματοληπτικού σχεδίου, καθώς και οι τεχνικές της απλής τυχαίας και της στρωματοποιημένης δειγματοληψίας. Τέλος, παρέχονται εξειδικευμένες γνώσεις για τη συστηματική δειγματοληψία και την εκτίμηση του πληθυσμιακού μέσου, του πληθυσμιακού ολικού, καθώς και του λόγου και του ποσοστού. Παράλληλα, αναπτύσσονται δεξιότητες στην αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων με τη χρήση των απαραίτητων τεχνολογιών, ενώ εξετάζεται και η περίπτωση της επαναλαμβανόμενης συστηματικής δειγματοληψίας.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναγνωρίζουν βασικές έννοιες της δειγματοληψίας,
- Ερμηνεύουν τα αποτελέσματα μιας δημοσκόπησης,
- Αναγνωρίζουν τα σφάλματα και τους κινδύνους της δειγματοληψίας,
- Αναγνωρίζουν τα όρια και τις δυνατότητες της δειγματοληψίας,
- Δημιουργούν ένα ερωτηματολόγιο,
- Αξιολογούν ένα ερωτηματολόγιο,
- Σταθμίζουν ένα ερωτηματολόγιο,
- Χρησιμοποιούν τη σωστή μέθοδο δειγματοληψίας ανά περίπτωση,
- Παρουσιάζουν τα χαρακτηριστικά των διαφόρων μεθόδων δειγματοληψίας,
- Εφαρμόζουν τις μεθόδους και τις τεχνικές της δειγματοληψίας,
- Συμμετέχουν στις τεχνικές της δειγματοληψίας σε άλλες επιστήμες, τις οποίες καλείται να υπηρετήσει η επιστήμη της δειγματοληψίας,
- Εκτιμούν την αντιπροσωπευτικότητα του δείγματος,
- Αντιμετωπίζουν τα σφάλματα και τους κινδύνους της δειγματοληψίας,
- Υποστηρίζουν τους τύπους της δειγματοληψίας,
- Υιοθετούν σχέδια δειγματοληψίας.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Δειγματοληψία / Στατιστική συμπερασματολογία / Εκτίμηση / Σφάλματα δειγματοληψίας / Συστηματική δειγματοληψία / Απλή τυχαία δειγματοληψία / Στρωματοποιημένη δειγματοληψία / Πληθυσμός και δείγμα / Εκτιμητής, διάστημα εμπιστοσύνης.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (3), Εργαστήριο (2), Σύνολο (5).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΗΣ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑΣ
2	ΜΕΘΟΔΟΙ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑΣ
3	ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΔΕΙΓΜΑΤΩΝ
4	ΣΦΑΛΜΑΤΑ ΣΤΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ
5	ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ
6	ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΤΗΣ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑΣ ΣΕ ΔΙΑΦΟΡΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ

Κείμενο αναφοράς

2.2.Γ.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΗΣ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑΣ

Η μαθησιακή υποενότητα «Εισαγωγή στις βασικές έννοιες της δειγματοληψίας» στοχεύει στο να παράσχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις θεμελιώδεις γνώσεις που απαιτούνται για να κατανοούν τη σημασία και τον ρόλο της δειγματοληψίας στη στατιστική και την έρευνα. Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τον ορισμό της δειγματοληψίας και τη χρήση της ως μεθόδου για τη συλλογή δεδομένων από έναν πεπερασμένο πληθυσμό. Κατανοούν τη διαφορά μεταξύ του πληθυσμού, ο οποίος περιλαμβάνει το σύνολο των προς μελέτη στοιχείων, και του δείγματος, που αποτελείται από ένα υποσύνολο του πληθυσμού που επιλέγεται για την ανάλυση. Επιπλέον, αναλύεται η σημασία της δειγματοληψίας και οι λόγοι για τους οποίους είναι προτιμότεα σε σχέση με την πλήρη καταμέτρηση, όπως η μείωση του κόστους και του χρόνου, καθώς και η ευκολία στη διαχείριση των δεδομένων. Η υποενότητα αυτή καλύπτει επίσης τα βασικά χαρακτηριστικά που πρέπει να έχει ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα, ώστε να εξασφαλίζεται η ακρίβεια και η αξιοπιστία των αποτελεσμάτων της έρευνας.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν για τις βασικές έννοιες και αρχές της δειγματοληψίας, όπως η τυχαία επιλογή, η πιθανότητα και η μη πιθανότητα δειγματοληψίας, και εξετάζουν τις διάφορες μεθόδους επιλογής δείγματος. Επίσης, η μαθησιακή υποενότητα εισάγει τις έννοιες των δειγματοληπτικών και μη δειγματοληπτικών σφαλμάτων και δίνει μια γενική εικόνα για το πώς αυτά τα σφάλματα μπορούν να επηρεάσουν τα αποτελέσματα της έρευνας. Με την ολοκλήρωση αυτής της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν μια ισχυρή βάση στις κεντρικές έννοιες της δειγματοληψίας, που τους επιτρέπει να κατανοούν και να εφαρμόζουν πιο εξειδικευμένες μεθόδους και τεχνικές δειγματοληψίας.

2.2.Γ.2 | ΜΕΘΟΔΟΙ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑΣ

Η μαθησιακή υποενότητα «Μέθοδοι δειγματοληψίας» εστιάζεται στην εκμάθηση των διαφόρων τεχνικών επιλογής δειγμάτων από έναν πληθυσμό και τη σημασία τους στη συλλογή αντιπροσωπευτικών δεδομένων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις κυριότερες μεθόδους δειγματοληψίας και κατανοούν τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της καθεμιάς. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται και αναλύονται οι μέθοδοι δειγματοληψίας. Πρώτη μέθοδος που εξετάζεται είναι η «απλή τυχαία δειγματοληψία», όπου κάθε στοιχείο του πληθυσμού έχει ίση πιθανότητα να επιλεγεί. Αυτή η μέθοδος είναι η βάση για πολλές άλλες τεχνικές και θεωρείται ιδανική όταν ο πληθυσμός είναι ομοιογενής. Επόμενη είναι η «στρωματοποιημένη δειγματοληψία», όπου ο πληθυσμός χωρίζεται σε ομοιογενείς ομάδες (στρώματα) και γίνεται τυχαία επιλογή από κάθε στρώμα. Αυτή η μέθοδος είναι χρήσιμη όταν υπάρχουν διακριτές υποομάδες εντός του πληθυσμού και εξασφαλίζει μεγαλύτερη ακρίβεια στις εκτιμήσεις. Η «συστηματική δειγματοληψία» περιλαμβάνει την επιλογή κάθε νιοστού

στοιχείου από μια λίστα πληθυσμού, αφού επιλεγεί ένα τυχαίο σημείο εκκίνησης. Η μέθοδος αυτή είναι απλή και γρήγορη, ιδανική για μεγάλους πληθυσμούς. Τέλος, η «επαναλαμβανόμενη συστηματική δειγματοληψία» συνδυάζει στοιχεία της συστηματικής και τυχαίας δειγματοληψίας για τη βελτίωση της ακρίβειας, ειδικά σε δυναμικούς πληθυσμούς.

Επιπλέον, η υποεπινότητα αυτή αναλύει τις μεθόδους δειγματοληψίας «μη πιθανότητας», όπως η «δειγματοληψία ευκολίας» και η «δειγματοληψία χιονοστιβάδας», οι οποίες χρησιμοποιούνται όταν δεν είναι δυνατή η τυχαία επιλογή, αλλά απαιτείται προσοχή στις πιθανές μεροληψίες. Με την ολοκλήρωση αυτής της υποεπινότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να επιλέγουν την κατάλληλη μέθοδο δειγματοληψίας ανάλογα με τη φύση της έρευνας και τα χαρακτηριστικά του πληθυσμού, εξασφαλίζοντας την ακρίβεια και την αξιοπιστία των αποτελεσμάτων τους.

2.2.Γ.3 | ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΔΕΙΓΜΑΤΩΝ

Η μαθησιακή υποεπινότητα «Εκτίμηση και αξιολόγηση των δειγμάτων» επικεντρώνεται στις τεχνικές και τις διαδικασίες που χρησιμοποιούνται για την εκτίμηση των παραμέτρων ενός πληθυσμού και την αξιολόγηση της ποιότητας των δειγμάτων που συλλέγονται. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν πώς να υπολογίζουν και να ερμηνεύουν βασικούς στατιστικούς δείκτες, καθώς και πώς να εκτιμούν την αντιπροσωπευτικότητα των δειγμάτων τους. Αρχικά, η μαθησιακή υποεπινότητα καλύπτει την εκτίμηση του πληθυσμιακού μέσου και άλλων σημαντικών παραμέτρων όπως η διακύμανση και η ολική ποσότητα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν πώς να χρησιμοποιούν τις μεθόδους δειγματοληψίας για να κάνουν αξιόπιστες προβλέψεις για ολόκληρο τον πληθυσμό. Επιπλέον, διδάσκονται τις έννοιες του τυπικού σφάλματος και των διαστημάτων εμπιστοσύνης, που είναι κρίσιμα για την αξιολόγηση της αβεβαιότητας στις εκτιμήσεις τους. Κατανοούν πώς να υπολογίζουν το τυπικό σφάλμα για διάφορους τύπους δειγματοληψίας και πώς να κατασκευάζουν διαστήματα εμπιστοσύνης για να ποσοτικοποιούν την αβεβαιότητα των εκτιμήσεών τους.

Η μαθησιακή υποεπινότητα εξετάζει, επίσης, την αντιπροσωπευτικότητα των δειγμάτων, αναλύοντας πώς να εξασφαλίζεται ότι το δείγμα αντανακλά με ακρίβεια τον πληθυσμό από τον οποίο προέρχεται. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να αξιολογούν την ποιότητα των δειγμάτων και να εντοπίζουν πιθανές μεροληψίες ή σφάλματα που μπορεί να επηρεάζουν τα αποτελέσματα. Τέλος, η μαθησιακή υποεπινότητα στο εργαστηριακό της σκέλος περιλαμβάνει πρακτικές ασκήσεις και παραδείγματα που βοηθούν τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να εφαρμόζουν τις θεωρητικές γνώσεις τους στην πράξη. Επίσης οι εργαστηριακές ασκήσεις επιτρέπουν την απόκτηση δεξιοτήτων για την αξιολόγηση της ποιότητας των δεδομένων και τη χρήση στατιστικών εργαλείων για την εκτίμηση και την ερμηνεία των αποτελεσμάτων.

2.2.Γ.4 | ΣΦΑΛΜΑΤΑ ΣΤΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ

Η μαθησιακή υποεπάρκεια «Σφάλματα στη δειγματοληψία» εξετάζει τα διάφορα είδη σφαλμάτων που προκύπτουν κατά τη διαδικασία της δειγματοληψίας και τον τρόπο που αυτά τα σφάλματα επηρεάζουν τα αποτελέσματα της έρευνας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να αναγνωρίζουν τα σφάλματα, να κατανοούν τις επιπτώσεις τους και να εφαρμόζουν στρατηγικές για τη μείωσή τους. Αρχικά, η μαθησιακή υποεπάρκεια καλύπτει τα δειγματοληπτικά σφάλματα, τα οποία προκύπτουν από την επιλογή του δείγματος και την τυχαιότητα που ενέχει η διαδικασία. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν πώς το μέγεθος του δείγματος και η μέθοδος δειγματοληψίας επηρεάζουν το δειγματοληπτικό σφάλμα, καθώς και πώς να υπολογίζουν το τυπικό σφάλμα και να κατασκευάζουν διαστήματα εμπιστοσύνης για να ποσοτικοποιούν την αβεβαιότητα των εκτιμήσεών τους.

Επιπλέον, στη μαθησιακή υποεπάρκεια εξετάζονται τα μη δειγματοληπτικά σφάλματα, τα οποία προκύπτουν σε οποιοδήποτε στάδιο της ερευνητικής διαδικασίας και δεν σχετίζονται με την τυχαιότητα της δειγματοληψίας. Αυτά περιλαμβάνουν σφάλματα που οφείλονται σε λανθασμένη συλλογή δεδομένων, ερωτηματολόγια με προβλήματα, μεροληψίες των ερευνητών και ελλιπείς απαντήσεις από τους συμμετέχοντες. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να εντοπίζουν και να ελαχιστοποιούν τέτοια σφάλματα μέσω της κατάλληλης σχεδίασης της έρευνας και της χρήσης αξιόπιστων εργαλείων συλλογής δεδομένων.

Στο εργαστηριακό της σκέλος, η μαθησιακή υποεπάρκεια παρέχει επίσης πρακτικές στρατηγικές για τη μείωση των σφαλμάτων, όπως είναι η χρήση πιλοτικών μελετών για την ανίχνευση προβλημάτων στο ερωτηματολόγιο, η εφαρμογή μεθόδων για την αποφυγή μεροληψίας και η εφαρμογή τεχνικών για την αύξηση της ανταπόκρισης των συμμετεχόντων/-ουσών. Με την ολοκλήρωση αυτής της μαθησιακής υποεπάρκειας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν την ικανότητα να αναγνωρίζουν και να διαχειρίζονται τα σφάλματα στη δειγματοληψία, εξασφαλίζοντας την ακρίβεια και την αξιοπιστία των ερευνητικών τους αποτελεσμάτων.

2.2.Γ.5 | ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπάρκεια επικεντρώνεται στα διάφορα εργαλεία και μεθόδους που χρησιμοποιούνται για τη συλλογή δεδομένων σε μια ερευνητική διαδικασία. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να επιλέγουν και να χρησιμοποιούν τα κατάλληλα εργαλεία για τη συλλογή αξιόπιστων και έγκυρων δεδομένων, καθώς και να σχεδιάζουν και να αξιολογούν ερωτηματολόγια. Αναλύονται τα ερωτηματολόγια ως ένα από τα βασικότερα εργαλεία συλλογής δεδομένων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να δημιουργούν αποτελεσματικά ερωτηματολόγια που αποφεύγουν την προκατάληψη και ελαχιστοποιούν τα σφάλματα. Εξετάζονται οι διαφορετικοί τύποι ερωτήσεων (κλειστές, ανοιχτές, κλίμακες Likert) και πώς αυτές μπορούν να χρησιμο-

ποιηθούν για την αποτύπωση ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων. Επιπλέον, η μαθησιακή υποεπάρκεια καλύπτει τον τρόπο καταγραφής και ανάλυσης ποιοτικών δεδομένων που συλλέγονται από τις συνεντεύξεις και τις ομάδες εστίασης.

Στο εργαστηριακό σκέλος της μαθησιακής υποεπάρκειας, μέσα από τη χρήση τεχνολογικών εργαλείων για τη συλλογή δεδομένων, όπως των διαδικτυακών ερευνών, των εφαρμογών κινητών τηλεφώνων και των κοινωνικών μέσων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να χρησιμοποιούν λογισμικά ανάλυσης δεδομένων (π.χ. SPSS και Excel), για να βελτιώσουν την αποτελεσματικότητα και την ακρίβεια της ερευνητικής τους εργασίας. Επίσης, στο πλαίσιο αυτό, συζητούνται οι καλύτερες πρακτικές για την αξιολόγηση και τη στάθμιση των ερωτηματολογίων, εξασφαλίζοντας ότι τα ερευνητικά εργαλεία συλλογής δεδομένων που δημιουργούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι αξιόπιστα και έγκυρα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες επιπλέον μαθαίνουν πώς να δοκιμάζουν τα ερωτηματολόγια τους σε πιλοτικές μελέτες και να προσαρμόζουν τις ερωτήσεις τους βάσει των αποτελεσμάτων.

2.2.Γ.6 | ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΤΗΣ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑΣ ΣΕ ΔΙΑΦΟΡΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ

Η μαθησιακή υποεπάρκεια «Εφαρμογές της δειγματοληψίας σε διάφορους τομείς» εξετάζει πώς οι τεχνικές δειγματοληψίας εφαρμόζονται σε διάφορους τομείς, βοηθώντας τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να κατανοήσουν την ευρύτερη χρήση και σημασία της δειγματοληψίας πέρα από τη θεωρία. Πρώτα, η μαθησιακή υποεπάρκεια εξετάζει τη χρήση της δειγματοληψίας στις κοινωνικές επιστήμες. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν πώς οι ερευνητές/-τριες χρησιμοποιούν δειγματοληψία για τη διεξαγωγή δημοσκοπήσεων και ερευνών κοινής γνώμης, για τη μελέτη κοινωνικών φαινομένων και τάσεων, καθώς και για την αξιολόγηση κοινωνικών προγραμμάτων.

Στη συνέχεια, εξετάζονται οι εφαρμογές της δειγματοληψίας στη βιομηχανία και την οικονομία. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αντιλαμβάνονται πώς οι επιχειρήσεις χρησιμοποιούν δειγματοληψία για την ανάλυση της αγοράς, την ικανοποίηση των πελατών, την αξιολόγηση της ποιότητας των προϊόντων και την πρόβλεψη των πωλήσεων. Συζητούνται περιπτώσεις στις οποίες η δειγματοληψία βοηθά στη λήψη στρατηγικών αποφάσεων και στη βελτίωση των επιχειρηματικών διαδικασιών. Η υποεπάρκεια καλύπτει επίσης τις εφαρμογές της δειγματοληψίας στην υγειονομική περίθαλψη. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν πώς οι τεχνικές δειγματοληψίας χρησιμοποιούνται για τη διεξαγωγή επιδημιολογικών μελετών, την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των θεραπευτικών παρεμβάσεων και τη διαχείριση της δημόσιας υγείας. Τέλος, εξετάζονται οι εφαρμογές της δειγματοληψίας στις φυσικές επιστήμες. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες βλέπουν πώς οι επιστήμονες χρησιμοποιούν δειγματοληψία για τη συλλογή δεδομένων σε περιβαλλοντικές μελέτες, την ανάλυση των οικοσυστημάτων, και τη μελέτη φυσικών πόρων. Στο εργαστηριακό σκέλος της μαθησιακής υποεπάρκειας, μέσα από παραδείγματα και πρακτικές εφαρμογές, οι εκπαιδευόμενοι/-ες

κατανοούν τη χρησιμότητα και την αποτελεσματικότητα της δειγματοληψίας σε διαφορετικά πεδία αναγνωρίζοντας τη συμβολή της στην επίλυση πραγματικών προβλημάτων και στη βελτίωση των διαδικασιών λήψης αποφάσεων.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Τζαβελάς, Γ. Ε. & Βόντα, Ι. (2017). *Δειγματοληψία: Θεωρία και Εφαρμογές*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρασκήνιο.
2. Παπαγεωργίου, Ι. (2015). *Θεωρία δειγματοληψίας*. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε από: <https://repository.kallipos.gr/bitstream/11419/1296/3/Book-Newer.pdf>

Συμπληρωματικές

1. Δαμιανού, Χ. Χ. (2006). *Μεθοδολογία δειγματοληψίας: τεχνικές και εφαρμογές*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σοφία.
2. Αναστασιάδου, Σ. Δ. (2012). *Στατιστική και μεθοδολογία έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.

2.2.Δ • ΚΩΔΙΚΕΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΑΓΟΡΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΩΝ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της ενότητας «Κώδικες δεοντολογίας και νομικό πλαίσιο της έρευνας αγοράς και των δημοσκοπήσεων» είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν τις βασικές αρχές ώστε να λειτουργούν με τρόπο που να προάγουν την επαγγελματική ηθική στον χώρο εργασίας τους. Η ενότητα πραγματεύεται φιλοσοφικές και ηθικές θεωρίες στον χώρο της εργασίας και δεοντολογικούς κώδικες σε διεθνές και εθνικό επίπεδο, τα πνευματικά δικαιώματα και τις δημοσιεύσεις, την προστασία των προσωπικών δεδομένων, ενώ παράλληλα γίνεται και αναφορά στην επιτροπή δεοντολογίας (μέλη, αρμοδιότητες και λειτουργία). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν για τους εθνικούς και διεθνείς εποπτικούς φορείς των δειγματοληπτικών ερευνών, όπως την ESOMAR/ICC και τον ΣΕΔΕΑ, καθώς και για τους αντίστοιχους κώδικες δεοντολογίας που είναι δεσμευτικό να τηρούνται από τους ερευνητικούς φορείς και τους/τις εργαζόμενους/-ές τους. Επιπλέον, επισημαίνονται τόσο οι ανάγκες και τα δικαιώματα του/της ερωτώμενου/-ης, όσο και οι νομικές ευθύνες και τα δικαιώματα του προσωπικού, αλλά και ο κώδικας δεοντολογίας που αναφέρεται στον εσωτερικό κανονισμό των επιχειρήσεων. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, στην ενότητα αυτή, έρχονται σε επαφή με τους τρόπους της αποτελεσματικής επικοινωνίας εντός και εκτός της επιχείρησης.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Ορίζουν την έννοια της επαγγελματικής ηθικής με σαφήνεια,
- Αναγνωρίζουν τα βασικά χαρακτηριστικά, τις αρχές και έννοιες της ηθικής και της δεοντολογίας,
- Διακρίνουν τους βασικούς ηθικούς και δεοντολογικούς ρόλους,
- Εκτελούν εργασίες διασφαλίζοντας το όφελος της επαγγελματικής ομάδας και της επιχείρησης,
- Εφαρμόζουν την επαγγελματική τους εχεμύθεια προσέχοντας να μη μεταφέρουν ευαίσθητες πληροφορίες σε τρίτους,
- Εφαρμόζουν τη νομοθεσία για την προστασία προσωπικών δεδομένων (GDPR),
- Αναλύουν πλεονεκτήματα και ελλείψεις κατά την επαγγελματική δραστηριότητα,
- Σχεδιάζουν την έρευνα εφαρμόζοντας τους κανόνες ηθικής και δεοντολογίας,
- Υιοθετούν την αποτελεσματική επικοινωνία, τη συνεργασία και την ενσυναίσθηση στη σχέση τους με τα μέλη της επιχείρησης και τους εξωτερικούς συνεργάτες,
- Υποστηρίζουν τη δημιουργία πλαισίου ηθικής και δεοντολογίας σε συνάρτηση με το επαγγελματικό πλαίσιο,
- Ενθαρρύνουν την επαγγελματική δεοντολογία στην επιχείρηση.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Ηθική / Δεοντολογία / Νομικό πλαίσιο / GDPR / Προστασία δεδομένων / Πνευματικά δικαιώματα / Επιτροπή δεοντολογίας / Εποπτικοί φορείς / Επαγγελματική εχεμύθεια / Συνεργασία.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΑΓΟΡΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΩΝ
2	ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΟΙ ΚΩΔΙΚΕΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ
3	ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ
4	ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ: ΜΕΛΗ, ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ
5	ΑΝΑΓΚΕΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΡΩΤΩΜΕΝΩΝ
6	ΝΟΜΙΚΕΣ ΕΥΘΥΝΕΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Κείμενο αναφοράς

2.2.Δ.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΑΓΟΡΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΩΝ

Η μαθησιακή υποενότητα «Εισαγωγή στη δεοντολογία της έρευνας αγοράς και των δημοσκοπήσεων» θέτει τα θεμέλια για την κατανόηση της ηθικής και των αξιών που διέπουν τις διαδικασίες έρευνας αγοράς και δημοσκοπήσεων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τις βασικές αρχές που καθοδηγούν την υπεύθυνη και ηθική συμπεριφορά κατά τη διεξαγωγή ερευνών, εξασφαλίζοντας ότι η έρευνα είναι αξιόπιστη, δίκαιη και σεβαστή προς τους/τις συμμετέχοντες/-ουσες. Η μαθησιακή υποενότητα ξεκινά με μια εισαγωγή στη σημασία της δεοντολογίας στην έρευνα. Εξετάζει πώς οι δεοντολογικές αρχές εξασφαλίζουν την εμπιστοσύνη του κοινού και των συμμετεχόντων και πώς η τήρησή τους συμβάλλει στην αποφυγή συγκρούσεων συμφερόντων και μεροληψιών.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν γιατί είναι κρίσιμο να διασφαλίζεται η ακεραιότητα και η διαφάνεια σε όλες τις φάσεις της ερευνητικής διαδικασίας. Οι βασικές αρχές της δεοντολογίας περιλαμβάνουν την εμπιστευτικότητα και την προστασία της ιδιωτικότητας των συμμετεχόντων, τη συναίνεση μετά από ενημέρωση, την αμεροληψία και την ακεραιότητα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν το πώς να σχεδιάζουν και να διεξάγουν έρευνες που προστατεύουν τα δικαιώματα των συμμετεχόντων και εξασφαλίζουν την ορθή χρήση των συλλεγόμενων δεδομένων. Επιπλέον, συζητούνται οι κώδικες δεοντολογίας που έχουν θεσπιστεί από διεθνείς οργανισμούς και επαγγελματικές ενώσεις, όπως ο Κώδικας Δεοντολογίας της ESOMAR (European Society for Opinion and Marketing Research) και οι κατευθυντήριες γραμμές της AAPOR (American Association for Public Opinion Research). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις απαιτήσεις και τις προδιαγραφές αυτών των κωδίκων και μαθαίνουν πώς να τις εφαρμόζουν στην πράξη.

2.2.Δ.2 | ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΟΙ ΚΩΔΙΚΕΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

Η μαθησιακή υποενότητα «Διεθνείς και εθνικοί κώδικες δεοντολογίας» έχει ως στόχο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν τις βασικές αρχές και κατευθυντήριες γραμμές που ορίζονται από αναγνωρισμένους διεθνείς και εθνικούς φορείς για την έρευνα αγοράς και τις δημοσκοπήσεις. Αυτή η γνώση είναι ζωτικής σημασίας για τη διασφάλιση της τήρησης των υψηλότερων προτύπων ηθικής και επαγγελματισμού. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν για τις κύριες αρχές των κωδίκων, όπως η διαφάνεια, η προστασία των προσωπικών δεδομένων, η ειλικρίνεια στην αναφορά των αποτελεσμάτων και ο σεβασμός προς τους/τις συμμετέχοντες/-ουσες στις έρευνες. Επιπλέον, εξετάζονται οι εθνικοί κώδικες δεοντολογίας που ισχύουν στην Ελλάδα, όπως αυτοί του ΣΕΔΕΑ (Σύλλογος Εταιριών Δημοσκοπήσεων και Έρευνας Αγοράς), οι απαιτήσεις και οι κανονισμοί που πρέπει να τηρούνται για να διασφαλιστεί η συμμόρφωση με την εθνική νομοθεσία και τα επαγγελματικά πρότυπα.

Η μαθησιακή υποενότητα περιλαμβάνει επίσης την ανάλυση του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων (GDPR) της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που θέτει αυστηρές απαιτήσεις για την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν πώς να εφαρμόζουν τις διατάξεις του GDPR στην καθημερινή τους πρακτική, διασφαλίζοντας ότι η συλλογή, επεξεργασία και αποθήκευση των δεδομένων γίνεται με τρόπο νόμιμο και ηθικό. Μέσα από τη μελέτη περιπτώσεων και την ανάλυση πραγματικών παραδειγμάτων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν τις πρακτικές εφαρμογές των κωδίκων δεοντολογίας και αναπτύσσουν δεξιότητες για την αναγνώριση και την αντιμετώπιση ηθικών διλημάτων. Τέλος, εξετάζονται οι συνέπειες της μη τήρησης αυτών των κωδίκων και οι τρόποι με τους οποίους μπορούν να ενισχύσουν την αξιοπιστία και τη φήμη τους ως επαγγελματίες.

2.2.Δ.3 | ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Στη μαθησιακή υποενότητα «Πνευματικά δικαιώματα και δημοσιεύσεις», οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν να αποκτήσουν βασική κατανόηση των νομικών πτυχών που διέπουν τα πνευματικά δικαιώματα και τις δημοσιεύσεις στον τομέα της έρευνας αγοράς και των δημοσκοπήσεων. Αυτό περιλαμβάνει την κατανόηση των διαφόρων τύπων πνευματικών δικαιωμάτων, όπως είναι τα πνευματικά δικαιώματα για τα δεδομένα έρευνας, η προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας και η διαχείριση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας σε περιβάλλοντα έρευνας και ακαδημαϊκής έκδοσης. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν να εξετάσουν τους νόμους και τους κανονισμούς που διέπουν τις δημοσιεύσεις, συμπεριλαμβανομένων των απαιτήσεων για τη δημοσίευση αποτελεσμάτων έρευνας και την προστασία των δεδομένων.

Συνοπτικά, στη μαθησιακή υποενότητα «Πνευματικά δικαιώματα και δημοσιεύσεις», οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τα νομικά θέματα που αφορούν την πνευματική ιδιοκτησία και τις δημοσιεύσεις στον τομέα της έρευνας αγοράς και των δημοσκοπήσεων. Έτσι, οι εκπαιδευόμενοι/-ες «Υπεύθυνοι/-ες Πεδίου Έρευνας Αγοράς και Δημοσκοπήσεων» κατανοούν τις νομικές υποχρεώσεις και τις βέλτιστες πρακτικές για τη διεξαγωγή έρευνας και τη δημοσίευση αποτελεσμάτων με σεβασμό προς τα πνευματικά δικαιώματα και την προστασία των δεδομένων. Βάσει των παραπάνω ως εκπαιδευτική πρακτική θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί η εμπλουτισμένη εισήγηση. Στη συνέχεια, μέσα από τη μελέτη περιπτώσεων και τη συζήτηση ηθικών και νομικών ζητημάτων, μπορούν να αναπτύξουν δεξιότητες για την αντιμετώπιση πρακτικών προβλημάτων που σχετίζονται με τα πνευματικά δικαιώματα και τις δημοσιεύσεις στον τομέα της έρευνας αγοράς και των δημοσκοπήσεων.

2.2.Δ.4 | ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ: ΜΕΛΗ, ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Στη μαθησιακή υποενότητα «Επιτροπή δεοντολογίας: μέλη, αρμοδιότητες και λειτουργία», οι εκπαιδευόμενοι/-ες έχουν την ευκαιρία να εξοικειωθούν με τη σημασία και τη λειτουργία των επιτροπών δεοντολογίας σε οργανισμούς και επιχειρήσεις.

Αυτές οι επιτροπές αποτελούν θεμελιώδεις στοιχείο για τη διασφάλιση της ηθικής και επαγγελματικής συμπεριφοράς. Πρώτα, παρουσιάζεται η σύνθεση των επιτροπών δεοντολογίας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν ποια άτομα επιλέγονται ως μέλη αυτών των επιτροπών και τα κριτήρια επιλογής τους. Συνήθως, τα μέλη περιλαμβάνουν άτομα με υψηλό ηθικό κύρος και εμπειρία στον αντίστοιχο τομέα, όπως ανώτερα στελέχη, νομικούς συμβούλους και εκπροσώπους των εργαζομένων. Στη συνέχεια, αναλύονται οι βασικές αρμοδιότητες των επιτροπών δεοντολογίας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αντιλαμβάνονται την ευθύνη των επιτροπών να επιβλέπουν και να διασφαλίζουν τη συμμόρφωση με τους κώδικες δεοντολογίας και τα ηθικά πρότυπα του οργανισμού. Αυτό περιλαμβάνει την εξέταση καταγγελιών, τη διεξαγωγή ερευνών για πιθανά παραπτώματα και την επιβολή πειθαρχικών μέτρων όταν κρίνεται απαραίτητο. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξετάζουν τις διαδικασίες λειτουργίας των επιτροπών δεοντολογίας. Μαθαίνουν πώς οργανώνονται οι συνεδριάσεις, πώς λαμβάνονται οι αποφάσεις, καθώς και τον τρόπο επικοινωνίας των πορισμάτων και των συστάσεων που προκύπτουν. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στη διασφάλιση της αμεροληψίας και της εχεμύθειας κατά τη διάρκεια της διαδικασίας εξέτασης.

Επιπρόσθετα, θα συζητηθεί η σημασία της εκπαίδευσης και της συνεχούς επιμόρφωσης των μελών της επιτροπής δεοντολογίας για τη διατήρηση της αποτελεσματικότητας και της αξιοπιστίας της. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν, επίσης, πώς η επιτροπή δεοντολογίας συνεργάζεται με άλλους τομείς ενός οργανισμού, π.χ. τη νομική υπηρεσία και το τμήμα ανθρώπινου δυναμικού, για την επίτευξη των κοινών στόχων.

2.2.Δ.5 | ΑΝΑΓΚΕΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΡΩΤΩΜΕΝΩΝ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες εμβαθύνουν στις βασικές αρχές που διέπουν την προστασία και τον σεβασμό των ατόμων που συμμετέχουν σε έρευνες αγοράς και δημοσκοπήσεις. Αυτή η ενότητα στοχεύει στην κατανόηση των ηθικών και νομικών υποχρεώσεων που έχουν οι ερευνητές/-τριες προς τους ερωτώμενους/-ες, διασφαλίζοντας την αξιοπιστία και την ηθική της διαδικασίας συλλογής δεδομένων. Εξετάζονται οι βασικές ανάγκες των ερωτώμενων, όπως η ανάγκη για εχεμύθεια και εμπιστευτικότητα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν πώς να διασφαλίζουν ότι τα προσωπικά δεδομένα των ερωτώμενων προστατεύονται σύμφωνα με τις διατάξεις του Γενικού Κανονισμού για την Προστασία Δεδομένων (GDPR). Αυτό περιλαμβάνει την ανωνυμοποίηση των απαντήσεων και την ασφαλή αποθήκευση των δεδομένων. Επιπλέον, αναλύονται τα δικαιώματα των ερωτώμενων, όπως το δικαίωμα στην πληροφόρηση και τη συγκατάθεση. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν πώς να παρέχουν σαφείς και κατανοητές πληροφορίες σχετικά με τον σκοπό της έρευνας, τον τρόπο χρήσης των δεδομένων και τα δικαιώματα των ερωτώμενων πριν από τη συλλογή των δεδομένων. Αυτό περιλαμβάνει την παροχή του δικαιώματος ανάκλησης της συγκατάθεσης ανά πάσα στιγμή.

Στη συνέχεια, δίνεται έμφαση στη σημασία του σεβασμού της αυτονομίας των ερωτώμενων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες ερευνητές/-τριες πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι συμμετέχοντες/-ουσες λαμβάνουν μέρος εθελοντικά, χωρίς πίεση ή εξαναγκασμό, και ότι έχουν το δικαίωμα να αποχωρήσουν από την έρευνα όποτε το επιθυμούν, χωρίς συνέπειες. Δίνεται έμφαση στις ηθικές πρακτικές κατά τη διεξαγωγή συνεντεύξεων και τη διατύπωση ερωτηματολογίων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν πώς να διαχειρίζονται αιτήματα για πρόσβαση στα προσωπικά δεδομένα και πώς να πραγματοποιούν διορθώσεις ή διαγραφές σύμφωνα με τις επιθυμίες των ερωτώμενων.

2.2.Δ.6 | ΝΟΜΙΚΕΣ ΕΥΘΥΝΕΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Στη μαθησιακή υποενότητα με τίτλο «Νομικές ευθύνες και δικαιώματα του ερευνητικού προσωπικού», οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν τις νομικές πτυχές που διέπουν τη διαδικασία έρευνας. Αρχικά, εξετάζονται οι νομικές υποχρεώσεις του ερευνητικού προσωπικού, συμπεριλαμβανομένων των απαιτήσεων απορρήτου, πνευματικής ιδιοκτησίας και προστασίας δεδομένων. Επιπλέον, εξετάζονται τα δικαιώματα του ερευνητικού προσωπικού, όπως το δικαίωμα στην πνευματική ιδιοκτησία και τη διασφάλιση της αναγνώρισης των προσπαθειών τους. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσα από αυτή τη μαθησιακή υποενότητα, αναπτύσσουν δεξιότητες που αφορούν την αναγνώριση και την αντιμετώπιση νομικών προκλήσεων κατά τη διάρκεια της έρευνας. Επιπλέον, δίνεται έμφαση στη σημασία της συμμόρφωσης με τους κανονισμούς και τις νομικές απαιτήσεις στον τομέα της έρευνας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν πώς να αναγνωρίζουν πιθανά νομικά ζητήματα και να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για την αποφυγή παραβιάσεων, διασφαλίζοντας την ακεραιότητα και τη νομιμότητα της έρευνάς τους. Επίσης, αναδεικνύεται η σημασία της συνεχούς εκπαίδευσης και ενημέρωσης του ερευνητικού προσωπικού σχετικά με τις νομικές εξελίξεις στον τομέα της έρευνας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αντιλαμβάνονται τη σημασία της συνεχούς επαγγελματικής ανάπτυξης για τη διατήρηση της ακεραιότητας και της εξειδίκευσής τους στον νομικό τομέα της έρευνας.

Κλείνοντας, μέσω πρακτικών σεναρίων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν τα δικαιώματα που προστατεύουν το έργο τους και τους τρόπους προστασίας αυτών των δικαιωμάτων, καθώς και πώς να διαχειρίζονται αποτελεσματικά τις νομικές πτυχές της έρευνας, όπως τη σύνταξη συμβάσεων, την προστασία της έρευνας από νομικές αμφισβητήσεις και την εξυπηρέτηση των συμφερόντων των ερευνητών/-τριών και των συμμετεχόντων/-ουσών.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Κανύχης, Π. Δ. (2020). *Ηθική και δεοντολογία της εκπαιδευτικής έρευνας*. Αθήνα: Εκδόσεις Bookstars-Γιωγγαράς.
2. Τσιτσόπουλος, Ν. (2019). *GDPR: Νομικό πλαίσιο προστασίας προσωπικών δεδομένων*. Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.

Συμπληρωματικές

1. Σύλλογος Εταιρειών Δημοσκοπήσεων και Έρευνας Αγοράς. (χ.χ.). *Κώδικας δεοντολογίας για έρευνες και δημοσκοπήσεις στην Ελλάδα*. Αθήνα: ΣΕΔΕΑ. Ανακτήθηκε από: <https://www.sedea.gr/>
2. Σαββάκης, Μ. (2022). *Ηθική και δεοντολογία στη σύγχρονη ποιοτική κοινωνιολογική έρευνα: ζητήματα, αντιφάσεις και διλήμματα στον 21ο αιώνα*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.

2.2.Ε • ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η ενότητα «Εισαγωγή στην ποσοτική μεθοδολογία της έρευνας» έχει ως σκοπό να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνώση περί του επιστημολογικού, μεθοδολογικού και ηθικού πλαισίου της ποσοτικής έρευνας. Η ενότητα περιέχει τα είδη ποσοτικών μεθόδων, τα χαρακτηριστικά ποσοτικών μεθόδων έρευνας, τη συσχέτιση ποσοτικών μεταβλητών, την παρουσίαση περαιτέρω τεχνικών ανάλυσης, την εξειδικευμένη γνώση για τις ποικίλες ποσοτικές προσεγγίσεις/μεθόδους και τις μεθόδους ανάλυσης ποσοτικών δεδομένων. Ειδικότερα, γίνεται αναφορά στις κύριες τεχνικές των ποσοτικών κοινωνικών ερευνών και στα χαρακτηριστικά τους, όπως στις διαφορές μεταξύ των δειγματοληπτικών και των μη δειγματοληπτικών ερευνών, στη χρήση κλειστών και ανοικτών ερωτήσεων, στη δομημένη συνέντευξη και στην ανάλυση του περιεχομένου της. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με τον ρόλο της θεωρίας στον ερευνητικό σχεδιασμό, τον ρόλο του/της ερευνητή/-τριας και των συμμετεχόντων στην έρευνα, τις διαδικασίες ανάλυσης και ερμηνείας των δεδομένων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναγνωρίζουν το είδος της ποσοτικής έρευνας,
- Διατυπώνουν τις διαφορετικές φιλοσοφικές και επιστημολογικές προσεγγίσεις στην έρευνα ποσοτικής μεθοδολογίας,

- Ελέγχουν τα δεδομένα ως προς την εγκυρότητά τους,
- Επιλέγουν τις βασικές ποσοτικές μεθόδους έρευνας,
- Εφαρμόζουν μεθόδους ποσοτικής έρευνας,
- Οργανώνουν τον σχεδιασμό μιας ποσοτικής έρευνας,
- Ερμηνεύουν τα αποτελέσματα μιας ποσοτικής έρευνας,
- Αναπτύσσουν ρόλους παρατηρητή κατά τη διεξαγωγή της ποσοτικής έρευνας,
- Αντιμετωπίζουν τα σφάλματα που προκύπτουν από την ποσοτική έρευνα,
- Αποδέχονται τα σφάλματα της ποσοτικής έρευνας,
- Υιοθετούν ρόλους παρατηρητή κατά τη διεξαγωγή της ποσοτικής έρευνας,
- Παρουσιάζουν με σαφήνεια, επάρκεια και ακρίβεια μία ποσοτική έρευνα,
- Εκτιμούν την εγκυρότητα της ποσοτικής μεθόδου.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Ποσοτική μεθοδολογία / Επιστημολογικό πλαίσιο / Μεθοδολογικό πλαίσιο / Ποσοτικές μεθόδους έρευνας / Συσχέτιση ποσοτικών μεταβλητών / Τεχνικές ανάλυσης δεδομένων / Χαρακτηριστικά ποσοτικών ερευνών / Ερμηνεία δεδομένων.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (3), Εργαστήριο (0), Σύνολο (3).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΔΗ ΠΟΣΟΤΙΚΩΝ ΜΕΘΟΔΩΝ
2	ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΠΟΣΟΤΙΚΩΝ ΜΕΤΑΒΛΗΤΩΝ
3	ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΠΟΣΟΤΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ
4	ΡΟΛΟΙ ΕΡΕΥΝΗΤΗ/-ΤΡΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ
5	ΣΥΛΛΟΓΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ
6	ΣΦΑΛΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΓΚΥΡΟΤΗΤΑ

Κείμενο αναφοράς

2.2.E.1 | ΕΙΔΗ ΠΟΣΟΤΙΚΩΝ ΜΕΘΟΔΩΝ

Η μαθησιακή υποενότητα «Είδη ποσοτικών μεθόδων» εστιάζεται στην κατανόηση και την εφαρμογή διαφόρων μεθόδων ανάλυσης και επεξεργασίας ποσοτικών δεδομένων στο πλαίσιο της επιστημονικής έρευνας και της ανάλυσης δεδομένων. Κατά τη διάρκεια αυτής της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν τη χρήση και την ερμηνεία μεθόδων, όπως είναι η συσχέτιση, η ανάλυση διακύμανσης, η πολυμεταβλητή ανάλυση και η ποσοτική πρόβλεψη. Επιπλέον, εξοικειώνονται με την

ανάλυση και την ερμηνεία των αποτελεσμάτων, καθώς και τη χρήση σχετικών εργαλείων λογισμικού, προκειμένου να διεξάγουν αποτελεσματική και εμπειρογνωμονική ανάλυση των δεδομένων. Μέσω πρακτικών ασκήσεων και εφαρμογών, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν τις δεξιότητες και την εμπειρία που απαιτούνται για την ανάλυση και την ερμηνεία ποικίλων τύπων ποσοτικών δεδομένων, ενισχύοντας έτσι την ικανότητά τους να παράγουν επιστημονικά τεκμηριωμένα συμπεράσματα και να προβαίνουν σε ενημερωμένες αποφάσεις βασισμένες στα δεδομένα.

Εκτός από τις βασικές μεθόδους ανάλυσης που αναφέρθηκαν παραπάνω, η υποεπάρκεια αυτή εστιάζεται, επίσης, σε προηγμένες τεχνικές, π.χ. στην παθητική ανάλυση δεδομένων, στην πολυμεταβλητή ανάλυση διακύμανσης και στην ανάλυση παραγόντων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται ακόμα με τη διαδικασία επιλογής κατάλληλης μεθόδου ανάλυσης για κάθε είδος δεδομένων και ορισμένους στόχους έρευνας. Μέσω πρακτικών ασκήσεων και προβληματισμού πάνω σε πραγματικές καταστάσεις, αποκτούν εμπειρία στην εφαρμογή των μεθόδων ανάλυσης σε πραγματικά σενάρια έρευνας και επαγγελματικής πράξης. Τέλος, μαθαίνουν πώς να ερμηνεύουν τα αποτελέσματα της ανάλυσης με συνέπεια και να τα συσχετίζουν με την ερευνητική ερώτηση ή το πρόβλημα που εξετάζεται.

2.2.E.2 | ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΠΟΣΟΤΙΚΩΝ ΜΕΤΑΒΛΗΤΩΝ

Η μαθησιακή υποεπάρκεια «Συσχέτιση ποσοτικών μεταβλητών» αποτελεί κρίσιμο μέρος στην εκπαίδευση για την ποσοτική μεθοδολογία της έρευνας. Κατά τη διάρκεια αυτής της υποεπάρκειας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με την ανάλυση της σχέσης μεταξύ διαφορετικών μεταβλητών με τη χρήση διαφόρων στατιστικών μεθόδων. Μαθαίνουν να αξιολογούν τη στατιστική συσχέτιση μεταξύ μεταβλητών χρησιμοποιώντας δείκτες, όπως είναι ο συντελεστής συσχέτισης Pearson και ο συντελεστής Spearman. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναπτύσσουν τη δεξιότητα να ερμηνεύουν τα αποτελέσματα της ανάλυσης και να καταλαβαίνουν τη σημασία των συσχετίσεων στο πλαίσιο της έρευνας. Επιπλέον, εκπαιδεύονται στη χρήση σχετικών εργαλείων και λογισμικών για την ανάλυση και την οπτικοποίηση των δεδομένων. Μέσω αυτής της υποεπάρκειας, αποκτούν τις δεξιότητες που απαιτούνται για να εκτιμούν, να επεξεργάζονται και να ερμηνεύουν τις ποσοτικές πληροφορίες που προκύπτουν από την έρευνα, καθώς και να εφαρμόζουν αυτές τις δεξιότητες σε πραγματικά προβλήματα και καταστάσεις έρευνας.

Η εν λόγω μαθησιακή υποεπάρκεια αποσκοπεί στην εξοικείωση των εκπαιδευόμενων με την έννοια της συσχέτισης μεταξύ διαφόρων ποσοτικών μεταβλητών και την ανάπτυξη των δεξιοτήτων ανάλυσης αυτής της σχέσης. Επίσης, αναδεικνύονται οι πιθανές ερμηνείες και τα συμπεράσματα που μπορούν να προκύψουν από την ανάλυση συσχετίσεων μεταξύ ποικίλων μεταβλητών, καθώς και η σημασία αυτών των αποτελεσμάτων για την επίλυση προβλημάτων και τη λήψη αποφάσεων σε ποικίλα πεδία, όπως η επιστημονική έρευνα, η βιομηχανία και η διοίκηση. Τέλος, οι εκπαιδευ-

όμενοι/-ες εξοικειώνονται με τη χρήση σχετικών λογισμικών και εργαλείων για την ανάλυση και την οπτικοποίηση των συσχετίσεων μεταξύ μεταβλητών, προκειμένου να μπορούν να παρουσιάζουν ευκρινώς τα αποτελέσματα της ανάλυσής τους.

2.2.E.3 | ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΠΟΣΟΤΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Η μαθησιακή υποεπάρκεια «Τεχνικές ανάλυσης ποσοτικών δεδομένων και διαδικασίες ερμηνείας δεδομένων» επικεντρώνεται στην κατανόηση και εφαρμογή μεθόδων και τεχνικών για την αποτελεσματική ανάλυση ποσοτικών δεδομένων στο πλαίσιο της έρευνας. Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με διάφορες τεχνικές ανάλυσης όπως η ανάλυση διακύμανσης (ANOVA), η πολυμεταβλητή ανάλυση διακύμανσης (MANOVA) και η ανάλυση παραγόντων (Factor Analysis). Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν πείρα στη χρήση λογισμικών και εργαλείων που επιτρέπουν την ανάλυση δύσκολων δεδομένων με ακρίβεια. Μια από τις βασικές γνώσεις που οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν είναι η ανάλυση και η ερμηνεία στατιστικών δεδομένων που προκύπτουν από διάφορες στατιστικές μεθόδους, για παράδειγμα στην ανάλυση διακύμανσης και στην ανάλυση συσχέτισης. Εξερευνούν ακόμα τις τεχνικές ανάλυσης δεδομένων μέσω λογισμικών εργαλείων, όπως το SPSS ή το R.

Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να αξιολογούν τη σημασία των αναλύσεων δεδομένων στο πλαίσιο της έρευνάς τους και να επικοινωνούν τα αποτελέσματα με σαφήνεια και ακρίβεια. Περαιτέρω, γνωρίζουν πώς να ερμηνεύουν τα αποτελέσματα της ανάλυσης, να εκτιμούν τη σημασία των ευρημάτων, και να παράγουν επιστημονικά συμπεράσματα. Εξερευνούν την επίδραση των μεταβλητών στα αποτελέσματα και την αναζήτηση πιθανών εξηγήσεων για τα παρατηρούμενα φαινόμενα. Τέλος, εξετάζουν την παρουσίαση και την ερμηνεία των δεδομένων σε γραφική μορφή, όπως γραφήματα και διαγράμματα, για να διευκολύνουν την κατανόηση και την απεικόνιση των αποτελεσμάτων. Μέσα από αυτή τη διαδικασία, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν τις δεξιότητες που απαιτούνται για την ανάλυση δεδομένων με επιστημονική ακρίβεια και την παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνάς τους με πειστικό τρόπο.

2.2.E.4 | ΡΟΛΟΙ ΕΡΕΥΝΗΤΗ/-ΤΡΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ

Η μαθησιακή υποεπάρκεια «Ρόλοι ερευνητή/-τριας και συμμετεχόντων» αποτελεί ένα θεμελιώδες κομμάτι της εκπαίδευσης στον τομέα της έρευνας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εστιάζουν την προσοχή τους στην κατανόηση των διαφόρων ρόλων και ευθυνών που αναλαμβάνουν οι ερευνητές/-τριες και οι συμμετέχοντες σε μια έρευνα, προσφέροντας στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες μια πλήρη εικόνα του τι απαιτείται για τη διεξαγωγή μιας επιτυχημένης έρευνας. Κατά τη διάρκεια της μαθησιακής διαδικασίας οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξετάζουν τον ρόλο του ερευνητή στη σχεδίαση και υλοποίηση μιας μελέτης, καθώς και τις δεξιότητες που απαιτούνται για την αποτελε-

σματική διεξαγωγή της έρευνας. Επιπλέον, αναλύουν τον ρόλο των συμμετεχόντων στη μελέτη και την επίδρασή τους στην ποιότητα των δεδομένων. Μέσω πρακτικών ασκήσεων και συζητήσεων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξετάζουν τον τρόπο διαχείρισης των σχέσεων μεταξύ του/της ερευνητή/-τριας και των συμμετεχόντων, καθώς και τις δεοντολογικές και ηθικές προκλήσεις που ενδέχεται να προκύψουν. Εξετάζονται, επίσης, οι διάφοροι τρόποι συμμετοχής των ενδιαφερομένων στη μελέτη, όπως οι συνεντεύξεις, τα ερωτηματολόγια και οι παρατηρήσεις, καθώς και ο ρόλος της ερευνητικής ομάδας στη διαχείριση της συλλογής και ανάλυσης των δεδομένων.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν και εξοικειώνονται με τους βασικούς ρόλους τόσο του/της ερευνητή/-τριας που είναι υπεύθυνος/-η για τον σχεδιασμό της έρευνας, όσο και για τους/τις συμμετέχοντες/-ουσες που παρέχουν πληροφορίες οι οποίες απαιτούνται από τον/την ερευνητή/-τρια για τη μελέτη. Συνολικά, η μαθησιακή υποεπάρκεια επιδιώκει την ανάπτυξη της ικανότητας των εκπαιδευομένων να κατανοούν και να αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν κατά τη διάρκεια της έρευνας.

2.2.E.5 | ΣΥΛΛΟΓΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Η μαθησιακή υποεπάρκεια «Σύλλογή και ανάλυση δεδομένων» εστιάζεται στις βασικές τεχνικές συλλογής δεδομένων, τη στατιστική ανάλυση και τη χρήση λογισμικών ανάλυσης, αναδεικνύοντας την ολοκληρωμένη διαδικασία της ποσοτικής έρευνας. Ξεκινώντας με τις τεχνικές συλλογής δεδομένων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν πώς να σχεδιάζουν και να εφαρμόζουν ερωτηματολόγια, να διεξάγουν δομημένες συνεντεύξεις και να συλλέγουν δεδομένα μέσω πειραμάτων και παρατηρήσεων. Κεντρικός στόχος της συγκεκριμένης μαθησιακής υποεπάρκειας είναι η κατανόηση της σημασίας της δειγματοληψίας και της επιλογής κατάλληλων δειγμάτων για τη γενίκευση των αποτελεσμάτων σε ευρύτερους πληθυσμούς. Στη συνέχεια, η μαθησιακή υποεπάρκεια εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στη στατιστική ανάλυση δεδομένων, καλύπτοντας βασικές στατιστικές τεχνικές, όπως την περιγραφική και επαγωγική στατιστική, την ανάλυση συσχετίσεων, τη γραμμική παλινδρόμηση και τις δοκιμές υποθέσεων. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην κατανόηση και ερμηνεία των στατιστικών αποτελεσμάτων, καθώς και στη σημασία της εγκυρότητας και της αξιοπιστίας των αναλύσεων.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω πρακτικών ασκήσεων και παραδειγμάτων, μαθαίνουν πώς να εισάγουν, να επεξεργάζονται και να αναλύουν δεδομένα χρησιμοποιώντας τα προγράμματα στατιστικής ανάλυσης, όπως το SPSS, το R και το Python, και εξοικειώνονται με αυτά τα εργαλεία, ενισχύοντας τις δεξιότητές τους στην ανάλυση μεγάλων συνόλων δεδομένων και στη δημιουργία σαφών και αξιόπιστων αποτελεσμάτων. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξετάζουν τη σημασία της διαφάνειας, της επαλήθευσης και της αξιοπιστίας των αποτελεσμάτων κατά την ανάλυση και ερμηνεία των δεδομένων. Έτσι, η τρέχουσα μαθησιακή υποεπάρκεια προσφέρει μια ολοκληρωμένη προσέγγιση στη διαδικασία της ποσοτικής έρευνας, εξοπλίζοντας τους/

τις εκπαιδευόμενους/-ες με τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για την επιτυχή διεξαγωγή και ανάλυση ποσοτικών ερευνών.

2.2.E.6 | ΣΦΑΛΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΓΚΥΡΟΤΗΤΑ

Η μαθησιακή υποεπνότητα «Σφάλματα και εγκυρότητα» εστιάζεται στην αναγνώριση και αντιμετώπιση των σφαλμάτων που εμφανίζονται κατά τη διάρκεια της έρευνας, καθώς και στην αξιολόγηση της εγκυρότητας των ερευνητικών ευρημάτων. Η υποεπνότητα επιδιώκει να ενισχύσει την ικανότητα των σπουδαστών να διασφαλίζουν την ποιότητα των ερευνητικών δεδομένων και την αξιοπιστία των αποτελεσμάτων, συμβάλλοντας στη διεξαγωγή έγκυρης και αξιόπιστης ποσοτικής έρευνας.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να εντοπίζουν διάφορα είδη σφαλμάτων, όπως συστηματικά και τυχαία, και να κατανοούν τον αντίκτυπο αυτών στην ακρίβεια και την αξιοπιστία των δεδομένων. Έτσι, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναπτύσσουν την ικανότητά τους να αναγνωρίζουν και να διορθώνουν τυχαία και συστηματικά σφάλματα που μπορούν να επηρεάσουν την αξιοπιστία και την εγκυρότητα των αποτελεσμάτων. Επιπλέον, εξετάζουν την έννοια της εγκυρότητας, περιλαμβάνοντας την εσωτερική και εξωτερική εγκυρότητα, και τις μεθόδους βελτίωσής της. Μέσα από πρακτικές ασκήσεις και παραδείγματα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναπτύσσουν τις δεξιότητες που χρειάζονται για την αξιολόγηση και τη βελτίωση της εγκυρότητας των ερευνών τους, ενώ εκπαιδεύονται στη χρήση προληπτικών μέτρων για τη μείωση των σφαλμάτων και στην εφαρμογή διορθωτικών μέτρων όταν απαιτείται. Μέσω πρακτικών ασκήσεων και μελέτης περιπτώσεων, αναπτύσσουν την ικανότητά τους να αντιμετωπίζουν τα προκλητικά ζητήματα που σχετίζονται με την εγκυρότητα των δεδομένων στην επιστημονική έρευνα. Με την απόκτηση αυτών των δεξιοτήτων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι πλέον σε θέση να προσφέρουν ποιοτικές και αξιόπιστες αναλύσεις και ερμηνείες δεδομένων σε μελλοντικές επιστημονικές μελέτες.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Σαρρή, Μ. (2021). *Στατιστική ανάλυση και ερευνητικοί σχεδιασμοί στις κοινωνικές επιστήμες*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Δίσιγμα.
2. Αναστασιάδου, Σ. Δ. (2012). *Στατιστική και μεθοδολογία έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.

Συμπληρωματικές

1. Δαφέρμος, Β. (2011). *Κοινωνική στατιστική και μεθοδολογία έρευνας με το SPSS (+CD)*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Ζήτη.
2. Νόβα-Καλτσούνη, Χ. (2006). *Μεθοδολογία εμπειρικής έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες*. Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.

2.3 • ΕΞΑΜΗΝΟ Γ΄

2.3.A • ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΩΝ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της ενότητας «Δημιουργία ερωτηματολογίων» είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες που χρησιμοποιούνται στις δειγματοληπτικές έρευνες, καθώς το ερωτηματολόγιο αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο για την απόκτηση δεδομένων και πληροφοριών σχετικά με απόψεις, χαρακτηριστικά, συμπεριφορές, στάσεις κ.λπ. Η ενότητα πραγματεύεται τον σχεδιασμό της δομής ενός ερωτηματολογίου, με την ορθή διατύπωση ερωτήσεων, το εύρος των απαντήσεων, τη σαφήνεια των ερωτήσεων, την ορθή δομή και συνοχή του ερωτηματολογίου, προκειμένου να καλύπτουν όλες τις πτυχές της έρευνας, με απώτερο σκοπό την εγκυρότητα της έρευνας. Στο πλαίσιο της ενότητας, γίνεται αναφορά στη σημασία των λεκτικών διαφοροποιήσεων στις διατυπώσεις των ερωτήσεων και στη σειρά διατύπωσης, ώστε να αποφευχθεί η απάντηση να επηρεαστεί από αυτή. Αναδεικνύεται η επίτευξη ουδέτερης διατύπωσης και ο τρόπος ελέγχου των προβληματικών διατυπώσεων μέσω πιλοτικής έρευνας. Τέλος, η ενότητα αυτή περιλαμβάνει τη δημιουργία ερωτηματολογίου σε ηλεκτρονική μορφή με την εφαρμογή διαφόρων προγραμμάτων (π.χ. Google Chrome).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Διατυπώνουν ορθά τις ερωτήσεις ενός ερωτηματολογίου,
- Συνδέουν το περιεχόμενο του ερωτηματολογίου με τον σκοπό της έρευνας,
- Ελέγχουν τη δομή του ερωτηματολογίου,
- Χρησιμοποιούν τον κατάλληλο τύπο ερωτηματολογίου,
- Δημιουργούν ερωτηματολόγια σε ηλεκτρονική ή έντυπη μορφή,
- Σχεδιάζουν ένα ερωτηματολόγιο ανάλογα με τον σκοπό του,
- Αναλύουν τα δεδομένα που προκύπτουν από τη διεξαγωγή μιας έρευνας,
- Συνεργάζονται αποτελεσματικά με την επιχείρηση που αφορά την έρευνα καθώς και με τους/τις συνεντευκτές/-τριες,
- Αντιμετωπίζουν τα προβλήματα που προκύπτουν κατά τη διεξαγωγή της έρευνας,
- Παρουσιάζουν τη δομή ενός ερωτηματολογίου.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Κλίμακες στάσεων / Ευαίσθητες ερωτήσεις / Ερωτήσεις συμπεριφορών / Κλίμακα Likert / Ανοικτού τύπου ερωτήσεις / Ερωτήσεις με λίστα / Δημογραφικές ερωτήσεις / Επιδράσεις πλαισίου / Βινιέτες.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα
Θεωρία (2), Εργαστήριο (2), Σύνολο (4).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΣΩΣΤΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΕΝΟΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ
2	ΒΑΣΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ
3	ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΤΩΝ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ
4	ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ
5	ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΣΤΑΣΕΩΝ Ή ΜΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ
6	ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΣΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ
7	ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΜΟΡΦΟΠΟΙΗΣΗ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ
8	ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ
9	ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΜΟΡΦΟΠΟΙΗΣΗ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

Κείμενο αναφοράς

2.3.Α.1 | Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΣΩΣΤΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΕΝΟΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

Στόχος της παρούσας μαθησιακής υποενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στον ρόλο του ερωτηματολογίου ως ενός από τα πιο δημοφιλή μέσα συλλογής δεδομένων με συστηματικό τρόπο. Οι περισσότεροι άνθρωποι είναι εξοικειωμένοι με τη χρήση ερωτηματολογίων, καθώς συχνά καλούνται να απαντήσουν σε ερωτήσεις που χρησιμοποιούνται από έρευνες αγοράς, δημοσκοπήσεις, απογραφές και έρευνες που έχουν στόχο τη συλλογή πληροφοριών. Παρουσιάζεται ο βασικός στόχος του ερωτηματολογίου που είναι η συλλογή δεδομένων από ένα σύνολο ατόμων που καλείται «δείγμα» το οποίο απαντάει σε ένα σύνολο ερωτημάτων με μια συγκεκριμένη σειρά. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αντιλαμβάνονται ότι η ουσία όλων των επιστημονικών ερευνών είναι η εύρεση απαντήσεων στα ερωτήματα με έναν συστηματικό τρόπο. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες της ειδικότητας κατανοούν πως η προετοιμασία ενός ερωτηματολογίου είναι μια πολύπλοκη διαδικασία, αφού η φύση των ερωτήσεων, ο τρόπος με τον οποίο συντάσσονται, καθώς και η σειρά με την οποία υποβάλλονται έχουν τεράστια σημασία για τα αποτελέσματα της έρευνας. Στο πλαίσιο της υποενότητας, κατανοούν ότι οι διαδικασίες σχεδιασμού και κατασκευής ενός ερωτηματολογίου έχουν τεράστια σημασία για την ποιότητα των συλλεχθέντων δεδομένων και κατ’ επέκταση των αποτελεσμάτων της έρευνας.

Στη συνέχεια, παρουσιάζεται η σημασία του σωστού σχεδιασμού και κατασκευής ερωτηματολογίου, καθώς και οι βασικοί λόγοι λανθασμένων ερωτηματολογίων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αντιλαμβάνονται τη σημασία εφαρμογής των απαιτούμενων

πρακτικών για τη μέτρηση των θεμάτων που διερευνώνται, διότι διαφορετικά θα αμφισβητηθεί η αξιοπιστία και η εγκυρότητα των συμπερασμάτων. Μια καλή εκπαιδευτική πρακτική για τους/τις εκπαιδευτές/-τριες προτείνεται να είναι η εμπλουτισμένη εισήγηση, η οποία περιλαμβάνει την επεξήγηση και την ερμηνεία των σημαντικών όρων και εννοιών.

2.3.A.2 | ΒΑΣΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

Σκοπός της επόμενης μαθησιακής υποενότητας είναι να παρουσιάσει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τους βασικούς τύπους ερωτήσεων και τις προτεινόμενες πρακτικές σχεδιασμού τους. Οι δύο βασικοί τύποι που απαντώνται στα ερωτηματολόγια είναι οι ερωτήσεις ανοικτού τύπου (open-ended questions) και οι ερωτήσεις κλειστού τύπου (closed-ended questions). Η ανωτέρω γνώση είναι σημαντική για τα εκπαιδευόμενα στελέχη της ειδικότητας, αφού κατανοούν το περιεχόμενο, τα κύρια χαρακτηριστικά, τις ομοιότητες και τις διαφορές των δύο τύπων. Στο πλαίσιο της υποενότητας, παρουσιάζονται οι ανοικτού τύπου ερωτήσεις που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη συλλογή πληροφοριών και οι οποίες αποδίδονται είτε με μορφή κειμένου είτε αριθμητικά.

Στη συνέχεια, αναλύονται τα είδη κλειστού τύπου ερωτήσεων όπου όσοι/-ες συμμετέχουν στη συμπλήρωση ερωτηματολογίου επιλέγουν μία ή περισσότερες από τις προκαθορισμένες απαντήσεις. Συγκεκριμένα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποσαφηνίζουν τις ιεραρχικές (ή διατακτικές) ερωτήσεις, τις ονομαστικές (ή κατηγορικές) ερωτήσεις και τις ημίκλειστου τύπου ερωτήσεις. Κατανοούν ότι οι κλειστού τύπου ερωτήσεις διακρίνονται σε απλής επιλογής, όταν μπορούν να επιλέξουν μόνο μία απάντηση και πολλαπλής επιλογής όπου μπορούν να επιλέγουν περισσότερες από μία απαντήσεις. Περαιτέρω, αντιλαμβάνονται ότι τα σημαντικότερα είδη κλειστού τύπου ερωτήσεων περιλαμβάνουν τις ερωτήσεις συχνότητας, τις ερωτήσεις με λίστα, τις ερωτήσεις κατάταξης και τις ερωτήσεις βαθμολόγησης. Ως εκπαιδευτική πρακτική στην εν λόγω μαθησιακή υποενότητα προτείνεται να χρησιμοποιηθεί η εμπλουτισμένη εισήγηση προκειμένου να παρουσιαστούν και να διευκρινιστούν όλες οι σημαντικές έννοιες και οι τύποι των ερωτήσεων. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, χωρισμένοι σε ομάδες εργασίας, δύνανται να ετοιμάσουν ερωτήσεις ανοικτού και κλειστού τύπου για ένα ερωτηματολόγιο.

2.3.A.3 | ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΤΩΝ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

Σκοπός της παρούσας μαθησιακής υποενότητας είναι να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες την εξαιρετική σημασία ορθού σχεδιασμού ερωτήσεων προκειμένου να περιοριστούν πιθανά σφάλματα μέτρησης. Σφάλματα μέτρησης ενδεχομένως προκύπτουν είτε στο στάδιο της κατανόησης της ερώτησης, είτε στο στάδιο της ανάλυσης πληροφοριών από τη μνήμη, είτε της εκτίμησης και κρίσης για απόφαση και της επιλογής της απάντησης. Αρχικά, τα εκπαιδευόμενα στελέχη της ειδικότητας κατανοούν ότι η διατύπωση των ερωτήσεων μπορεί να οδηγήσει σε διαφορετικές ερμηνείες και σε σφάλματα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αντιλαμβάνονται ότι πρέπει να αποφεύγεται η

χρήση δυσνόητων λέξεων, τεχνικών ή εξειδικευμένων όρων, ακρωνυμίων ή συντομογραφιών και πως κρίνεται αναγκαίο να χρησιμοποιούνται λέξεις που συμπεριλαμβάνονται στην καθημερινή επικοινωνία.

Στη συνέχεια, αναλύεται το πρόβλημα κατανόησης που δημιουργούν οι ανακριβείς, ασαφείς και διφορούμενες λέξεις, οι οποίες επίσης θα πρέπει να αποφεύγονται. Αναφέρονται οι διπλές ή πολλαπλές ερωτήσεις που συνιστούν σημαντική πηγή σφάλματος μέτρησης και οι ερωτήσεις με αρνητικές διατυπώσεις ή διπλή άρνηση. Περαιτέρω, αντιλαμβάνονται ότι οι μακροσκελείς και πολύπλοκες ερωτήσεις κουράζουν τους/τις ερωτώμενους/-ες, με αποτέλεσμα αυτοί ενδεχομένως να εγκαταλείψουν τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσα από τη συγκεκριμένη υποενότητα, κατανοούν τους λόγους για τους οποίους θα πρέπει να αποφεύγουν καθοδηγούμενες ερωτήσεις, υποθετικές ερωτήσεις, καθώς και ερωτήσεις με ενσωματωμένες υποθέσεις. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στα προβλήματα που προκύπτουν όταν τα άτομα που συμπληρώνουν το ερωτηματολόγιο αδυνατούν να ανασύρουν πληροφορίες από τη μνήμη τους για να απαντήσουν στις ερωτήσεις συμπεριφορών και πραγματικών γεγονότων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται, μέσω μελετών περίπτωσης, να αναγνωρίσουν τις ερωτήσεις που ενδεχομένως δημιουργήσουν πρόβλημα στους/στις συμμετέχοντες/-ουσες και να τις αναδιατυπώσουν αποφεύγοντας τα λάθη τους.

2.3.A.4 | ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα αποτελεί τη λογική συνέχεια της προηγούμενης, καθώς παρουσιάζει τις ερωτήσεις συμπεριφορών και πραγματικών γεγονότων οι οποίες περιλαμβάνουν τις ευαίσθητες (ή απειλητικές) ερωτήσεις και τις μη ευαίσθητες (ή μη απειλητικές) ερωτήσεις. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αντιλαμβάνονται τη σημασία της ανωτέρω διάκρισης, αφού τα θέματα που προκύπτουν κατά τη διαδικασία απάντησης των ερωτώμενων διαφοροποιούνται εάν οι συμμετέχοντες/-ουσες στην έρευνα θεωρούν την πληροφορία ως ευαίσθητη ή μη ευαίσθητη. Κατανοούν ότι ο βαθμός ευαισθησίας των ερωτήσεων διαφοροποιείται ανάλογα με την εθνικότητα, το φύλο, την ηλικία, τη θρησκεία και άλλα χαρακτηριστικά των ερωτώμενων. Η ανωτέρω γνώση είναι σημαντική για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες, δεδομένου ότι κατά τον σχεδιασμό ερωτηματολογίου θα πρέπει να αποφεύγουν ερωτήσεις που ενδεχομένως οι συμμετέχοντες/-ουσες εκλάβουν ως ευαίσθητες (απειλητικές).

Στη συνέχεια, παρουσιάζονται οι σημαντικότερες πρακτικές σχεδιασμού μη ευαίσθητων (ή μη απειλητικών) και ευαίσθητων (ή απειλητικών) ερωτήσεων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν ότι ερωτήσεις που ανήκουν στη σφαίρα του ιδιωτικού βίου των συμμετεχόντων ή που σχετίζονται με μη αποδεκτές συμπεριφορές θεωρούνται ως απειλητικές και συνεπώς, θα πρέπει να είναι προσεκτικά διατυπωμένες. Παράλληλα, παρουσιάζεται η πρακτική εφαρμογής τεχνικών ατομικής συμπλήρωσης και η χρήση του αγωγού ψεύδους που μπορούν να βοηθήσουν τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να συλλέξουν ευαίσθητες πληροφορίες. Κλείνοντας, ως εκπαιδευτική πρα-

κτική προτείνεται να χρησιμοποιηθεί η εμπλουτισμένη εισήγηση. Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, χωρισμένοι σε ομάδες εργασίας, δύνανται να ετοιμάσουν ερωτήσεις συμπεριφοράς και πραγματικών γεγονότων.

2.3.A.5 | ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΣΤΑΣΕΩΝ Ή ΜΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα παρουσιάζει τις ερωτήσεις στάσεων ή μη πραγματικών γεγονότων που στοχεύουν στη μέτρηση υποκειμενικών καταστάσεων και, συνεπώς, δεν μπορούν άμεσα να παρατηρηθούν, ενώ κατά τον σχεδιασμό τους είναι πιο απαιτητικές από τις ερωτήσεις συμπεριφορών. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες της εν λόγω ειδικότητας κατανοούν ότι οι στάσεις των συμμετεχόντων προκύπτουν: α) από γνωστικές πληροφορίες που αναφέρονται σε γνώσεις, πεποιθήσεις ή ιδέες, β) από συναισθηματικές πληροφορίες που αναφέρονται στα συναισθήματα, και γ) θυμικές πληροφορίες που προκύπτουν από προθέσεις συμπεριφοράς. Η διερεύνηση των στάσεων είναι ιδιαίτερα σημαντική αφού δίνει τη δυνατότητα μέτρησης των στάσεων και του ενδεχόμενου αλλαγής τους μέσω εφαρμογής μέσων πειθούς. Στη συνέχεια, αναλύονται οι δυο βασικές μέθοδοι μέτρησης των στάσεων, οι άμεσες και οι έμμεσες μετρήσεις.

Στο πλαίσιο της μαθησιακής υποενότητας, παρουσιάζονται οι κλίμακες στάσεων, η κλίμακα Likert, η κλίμακα Guttman, η κλίμακα σημασιολογικής διαφοροποίησης και η κλίμακα Thurstone που προκύπτει μέσω της εφαρμογής της μεθόδου των ίσων εμφανιζόμενων διαστημάτων, της μεθόδου των ζευγαρωτών συγκρίσεων και της μεθόδου των διαδοχικών διαστημάτων. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στις δημογραφικές ερωτήσεις που αναφέρονται σε χαρακτηριστικά όπως η ηλικία, το φύλο, η εκπαίδευση, το επάγγελμα, η χώρα γέννησης, το εισόδημα κ.λπ. Τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των ατόμων που συμμετέχουν έχουν μεγάλη σημασία δεδομένου ότι είναι πιθανό να οδηγήσουν τα άτομα σε συγκεκριμένες συμπεριφορές και στάσεις. Περαιτέρω, παρουσιάζεται η σημασία των ερωτήσεων γνώσεων όπου χρησιμοποιούνται ερωτήσεις κλειστού και ανοικτού τύπου. Προτεινόμενη εκπαιδευτική τεχνική είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες, χωρισμένοι/-ες σε ομάδες, να αναζητήσουν ερωτηματολόγια στο Διαδίκτυο και να αναγνωρίσουν το είδος της κλίμακας που έχουν.

2.3.A.6 | ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΣΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Σκοπός της παρούσας υποενότητας είναι να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τη μεγάλη σημασία των επιδράσεων πλαισίου. Τα εκπαιδευόμενα στελέχη της εν λόγω ειδικότητας αντιλαμβάνονται τη μεγάλη επίδραση που έχει η τοποθέτηση μιας ερώτησης σε μια συγκεκριμένη θέση, αφού όσοι/-ες συμμετέχουν σε ένα ερωτηματολόγιο βασίζονται στις ερωτήσεις που έχουν ήδη τεθεί για να απαντήσουν σε επόμενες απαντήσεις. Αναλύεται η διάκριση των επιδράσεων θέσης σε επιδράσεις σχέσης και επιδράσεις κόπωσης. Κατά τη διάρκεια της υποενότητας οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποδέχονται ότι πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί/-ές στην επιλογή της σειράς τοποθέτησης των ευαίσθητων ερωτήσεων και των ερωτήσεων που δεν προκαλούν

ενδιαφέρον στους/στις συμμετέχοντες/-ουσες προκειμένου να αποφευχθεί το ενδεχόμενο μη συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου.

Στη συνέχεια, παρουσιάζονται οι επιδράσεις που προκύπτουν από τη σειρά τοποθέτησης των απαντήσεων σε ένα ερωτηματολόγιο που αποτελούν σημαντικές πηγές σφαλμάτων μέτρησης. Αναλύονται τα βασικά είδη των αντιδράσεων και συγκεκριμένα οι πρωτεύουσες επιδράσεις, όταν οι ερωτώμενοι/-ες επιλέγουν τις πρώτες απαντήσεις της ερώτησης, και τις πρόσφατες επιδράσεις, όταν επιλέγουν τις τελευταίες. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στον τρόπο που θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν οι συγκεκριμένες επιδράσεις. Κλείνοντας, ως εκπαιδευτική πρακτική μπορεί να χρησιμοποιηθεί η εμπλουτισμένη εισήγηση για την παρουσίαση των βασικών επιδράσεων πλαισίου. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, χωρισμένοι/-ες σε ομάδες εργασίας, προτείνεται να αναγνωρίσουν ερωτήσεις και απαντήσεις σε ερωτηματολόγια που μπορούν να δημιουργήσουν επιδράσεις πλαισίου.

2.3.A.7 | ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΜΟΡΦΟΠΟΙΗΣΗ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

Δεδομένου ότι στις προηγούμενες μαθησιακές υποενότητες παρουσιάστηκαν οι τύποι των ερωτήσεων και οι προκλήσεις που ενδεχομένως αντιμετωπίσουν, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα, κατανοούν ότι τόσο η οργάνωση όσο και η μορφοποίηση του ερωτηματολογίου έχουν σημαντικό ρόλο στην ποιότητα των δεδομένων που θα συλλέξουν. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες της εν λόγω ειδικότητας αντιλαμβάνονται ότι ο τρόπος που έχουν οπτικά σχεδιαστεί οι ερωτήσεις και γενικότερα το ερωτηματολόγιο, ο τρόπος παρουσιάσής τους, ο τρόπος διάταξής τους, το είδος και το μέγεθος της γραμματοσειράς έχουν σημαντικές επιδράσεις στις απαντήσεις των ατόμων που συμμετέχουν στη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων. Κατανοούν τη σημασία σωστής σχεδίασης του ερωτηματολογίου δεδομένης της οπτικής επαφής των ερωτώμενων με αυτό. Στη συνέχεια, παρουσιάζεται η αναγκαιότητα συγγραφής ενός εισαγωγικού σημειώματος, οι πληροφορίες που πρέπει να περιλαμβάνει, καθώς και η χρησιμότητά του στην επίτευξη του στόχου, δηλαδή να πείσουν τα άτομα να συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιο.

Στο πλαίσιο της μαθησιακής υποενότητας, παρουσιάζονται προτεινόμενες πρακτικές οπτικού σχεδιασμού των ερωτήσεων τόσο στα έντυπα όσο και στα ηλεκτρονικά ερωτηματολόγια ατομικής συμπλήρωσης, ενώ γίνεται ιδιαίτερη αναφορά και στις προτεινόμενες πρακτικές οπτικού σχεδιασμού έντυπου και ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου ατομικής συμπλήρωσης. Ως εκπαιδευτική πρακτική ενδείκνυται να χρησιμοποιηθεί η εμπλουτισμένη εισήγηση. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν να ετοιμάσουν εισαγωγικά σημειώματα και να τα παρουσιάσουν στην ολομέλεια της τάξης.

2.3.A.8 | ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα, κατανοούν ότι κρίνεται σκόπιμο να πραγματοποιούν αξιολόγηση στις ερωτήσεις του ερωτηματολογίου

προκειμένου να περιοριστούν τα σφάλματα μέτρησης. Τα εκπαιδευόμενα στελέχη της ειδικότητας αναφοράς αντιλαμβάνονται ότι βασικό κριτήριο κατηγοριοποίησης είναι η συλλογή ή μη δεδομένων κατά την εφαρμογή τεχνικών αξιολόγησης τους ερωτηματολογίου. Στην υποενοότητα αναλύονται οι τεχνικές αξιολόγησης που δεν απαιτούν τη συλλογή δεδομένων και συγκεκριμένα η επισκόπηση εμπειρογνομώνων, το σύστημα αξιολόγησης ερωτηματολογίου, το λογισμικό Question Understanding Aid (QUAID) και το λογισμικό Survey Quality Predictor (SQP).

Στη συνέχεια, παρουσιάζονται οι τεχνικές αξιολόγησης που βασίζονται στη συλλογή δεδομένων και συγκεκριμένα αναλύονται οι ομάδες εστίασης, οι γνωστικές συνεντεύξεις και ο έλεγχος χρηστικότητας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν πότε είναι κατάλληλη η χρήση κάθε τεχνικής, ενώ αναγνωρίζουν τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα καθεμιάς. Στη συνέχεια, γίνεται αναφορά στις τυπικές προκαταρκτικές δοκιμές, στις ενημερωτικές συναντήσεις με συνεντευκτή/-τρια, στις ενημερωτικές συναντήσεις με ερωτώμενο/-η, στην κωδικοποίηση συμπεριφοράς, στον χρόνο αναμονής απόκρισης και στις βινιέτες, οι οποίες μπορούν να εφαρμοστούν συμπληρωματικά με άλλες τεχνικές αξιολόγησης. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις βασικές μεθόδους ελέγχου της αξιοπιστίας και της εγκυρότητας των μετρήσεων. Κλείνοντας, ως εκπαιδευτική πρακτική προτείνεται να χρησιμοποιηθεί η εμπλουτισμένη εισήγηση. Επιπλέον, μπορούν να δημιουργηθούν ομάδες εστίασης οι οποίες μελετούν τη διάδραση των μελών τους σε ένα ερωτηματολόγιο και αναπτύσσουν παιχνίδια ρόλων όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να διεξάγουν γνωστικές συνεντεύξεις.

2.3.A.9 | ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΜΟΡΦΟΠΟΙΗΣΗ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

Η παρούσα μαθησιακή υποενοότητα «Σχεδιασμός και μορφοποίηση ερωτηματολογίου» διεξάγεται στο πλαίσιο του εργαστηρίου της μαθησιακής ενότητας με σκοπό την εξοικείωση των εκπαιδευομένων και την εφαρμογή στην πράξη των γνώσεων που απέκτησαν από τις προαναφερθείσες μαθησιακές υποενοότητες, καθώς και την ανάπτυξη των ικανοτήτων και δεξιοτήτων τους. Στο πλαίσιο του εργαστηρίου, χρησιμοποιούνται ατομικές και ομαδικές ασκήσεις, μελέτες περιπτώσεων, παιχνίδια ρόλων, προσομοιώσεις και εργασίες προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αναγνωρίσουν τη σημασία του ομαδικού πνεύματος και της συλλογικής εργασίας για την επίτευξη των στόχων μιας επιχείρησης/οργανισμού. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναζητούν ερωτηματολόγια είτε στο Διαδίκτυο σε ηλεκτρονική μορφή είτε σε έντυπη μορφή, εξετάζουν ζητήματα/προβλήματα που διαπιστώνουν σε αυτά και, στη συνέχεια, παρουσιάζουν τα συμπεράσματά τους στην ολομέλεια της τάξης.

Επιπλέον, κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να δημιουργήσουν έντυπα και ηλεκτρονικά ερωτηματολόγια. Ενδεικτικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν να ετοιμάσουν ηλεκτρονικά ερωτηματολόγια σχετικά με τη α) μέτρηση της ικανοποίησης πελατών/-ισών ενός νοσοκομείου, β) μέτρηση της ικανοποίησης ακροατών/-τριών ενός ραδιοφωνικού σταθμού, γ) μέτρηση της εργα-

σιακής ικανοποίησης του ανθρώπινου δυναμικού μιας επιχείρησης/οργανισμού κ.λπ. Επιπλέον, μπορούν να ετοιμάσουν έντυπα ερωτηματολόγια σχετικά με τη μέτρηση της ικανοποίησης πελατών/-ιστών ενός ξενοδοχείου, ενός εστιατορίου ή ενός εκπαιδευτικού σεμιναρίου. Τα ερωτηματολόγια των εκπαιδευόμενων παρουσιάζονται στην ολομέλεια της τάξης με τη χρήση λογισμικού προγράμματος παρουσίασης διαφανειών. Κατάλληλες εκπαιδευτικές τεχνικές αποτελούν οι ατομικές και ομαδικές εργασίες, η συζήτηση με τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες και η τεχνική των ομάδων εργασίας.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Καλογεράκη, Σ. (2020). *Σχεδιασμός και κατασκευή ερωτηματολογίων στην κοινωνική έρευνα*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.
2. Javeau, C. (2000). *Η έρευνα με ερωτηματολόγιο. Το εγχειρίδιο του καλού ερευνητή* (μτφρ. Κ. Τζαννόνε-Τζώρτζη). Αθήνα: Εκδόσεις Τυπωθήτω/Δαρδανός.

Συμπληρωματικές

1. Καραγεώργος, Δ. (2002). *Μεθοδολογία έρευνας στις Επιστήμες της Αγωγής. Μια διδακτική προσέγγιση*. Αθήνα: Εκδόσεις Σαββάλα.
2. Φίλιας, Β. (επιμ.). (1996). *Εισαγωγή στη Μεθοδολογία και τις Τεχνικές των Κοινωνικών Ερευνών*. Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.

2.3.B • ΤΕΧΝΙΚΗ ΣΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η ενότητα «Τεχνική στις επιχειρησιακές επικοινωνίες» έχει ως σκοπό την απόκτηση γνώσεων και την ανάπτυξη δεξιοτήτων επικοινωνίας, τόσο με τους εξωτερικούς, όσο και με τους εσωτερικούς συνεργάτες, χρησιμοποιώντας τον προφορικό και τον γραπτό λόγο. Η ενότητα πραγματεύεται τη λεκτική και τη μη λεκτική επικοινωνία με αποτελεσματικό τρόπο και έχει ως απώτερο σκοπό να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στον ρόλο, τη σημασία και τις λειτουργίες της εταιρικής επικοινωνίας. Παράλληλα, παρουσιάζονται οι τεχνικές προφορικής επικοινωνίας, η συνομιλία, η συνέντευξη, η ομιλία/διάλεξη, η προφορική αναφορά, οι συσκέψεις, τα εταιρικά έντυπα, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης (ΜΜΕ), η χρήση των κατάλληλων ΜΜΕ, τα πλεονεκτήματά τους, τα μειονεκτήματά τους και τα είδη επικοινωνίας στο εσωτερικό των επιχειρήσεων. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με στρατηγικές επικοινωνίας, οι οποίες είναι αποτελεσματικές στις σχέσεις που αναπτύσσονται με τα ενδιαφερόμενα μέρη (stakeholders), τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Οργανώνουν τον τρόπο συντονισμού μιας συνάντησης στελεχών μέσα στην επιχείρηση ή με εξωτερικούς συνεργάτες,
- Ορίζουν τις αρχές αποτελεσματικής επικοινωνίας μέσα από πλατφόρμες τηλεδιάσκεψης,
- Αναγνωρίζουν τις βασικές έννοιες επικοινωνίας,
- Διαχειρίζονται πληροφορίες μέσω του προφορικού και του γραπτού λόγου ώστε να τις μεταφέρουν με σαφήνεια,
- Δημιουργούν θετικές σχέσεις με τα στελέχη της επιχείρησης, αλλά και με τους εξωτερικούς συνεργάτες,
- Δημιουργούν επιστολές και έγγραφα, ώστε να διευκολύνουν τη ροή της πληροφορίας εντός και εκτός της επιχείρησης,
- Αναπτύσσουν διαφορετικά είδη εγγράφων ανάλογα με τη διαβάθμισή τους ως επείγοντα ή μη,
- Χειρίζονται τα διαφορετικά είδη εγγράφων σύμφωνα με τη διαδικασία που εφαρμόζεται μέσα στην επιχείρηση,
- Αποδέχονται τα φυσικά και προσωπικά εμπόδια στην επικοινωνία,
- Χειρίζονται αποτελεσματικά την επικοινωνία λαμβάνοντας υπόψη την κάθε περίπτωση εντός της επιχειρησιακής διαδικασίας,
- Υιοθετούν τα κατάλληλα μέσα προβολής της επιχείρησης.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Αποτελεσματική επικοινωνία / Πομπός / Δέκτης / Κανάλια επικοινωνίας / Εμπόδια επικοινωνίας / Ενεργητική ακρόαση / Ενσυναίσθηση / Ανατροφοδότηση / Πλατφόρμες τηλεδιάσκεψης / Τυπική επικοινωνία / Άτυπη επικοινωνία / Διαβάθμιση εγγράφων.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα:

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΛΕΚΤΙΚΗ ΚΑΙ ΜΗ ΛΕΚΤΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ
2	ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ
3	ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΑΚΡΟΑΣΗ ΚΑΙ ΕΝΣΥΝΑΙΣΘΗΣΗ
4	ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗ
5	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ
6	ΔΙΑ ΖΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ

Κείμενο αναφοράς

2.3.B.1 | ΛΕΚΤΙΚΗ ΚΑΙ ΜΗ ΛΕΚΤΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Η μαθησιακή υποενότητα «Λεκτική και μη λεκτική επικοινωνία» αποσκοπεί στην εισαγωγή και κατανόηση των βασικών αρχών και εννοιών της επικοινωνίας, τόσο της λεκτικής όσο και της μη λεκτικής. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να διακρίνουν, να περιγράφουν και να χρησιμοποιούν αποτελεσματικά τις λέξεις, τη φρασεολογία και τον τόνο στη λεκτική επικοινωνία, ενώ παράλληλα εξοικειώνονται με τη γλώσσα του σώματος, τις εκφράσεις του προσώπου, τις χειρονομίες και τη στάση του σώματος στη μη λεκτική επικοινωνία. Η εν λόγω μαθησιακή ενότητα προσφέρει τη βάση για την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων που απαιτούνται για την αποτελεσματική επικοινωνία σε επαγγελματικό περιβάλλον.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναπτύσσουν δεξιότητες στην αναγνώριση και ερμηνεία των μη λεκτικών σημάτων, ενισχύοντας έτσι την ικανότητά τους να κατανοούν τα συναισθήματα και τις προθέσεις των άλλων. Αυτές οι γνώσεις είναι κρίσιμες για τη διαχείριση των επαγγελματικών σχέσεων και τη βελτίωση της συνεργασίας. Επίσης, μαθαίνουν πώς να προσαρμόζουν τον τρόπο επικοινωνίας τους ανάλογα με το ακροατήριο και το επαγγελματικό πλαίσιο, ενισχύοντας την αποτελεσματικότητα των μηνυμάτων τους. Πρακτικές μελέτες που συνιστώνται περιλαμβάνουν την τακτική συμμετοχή σε συζητήσεις, την προετοιμασία και παρουσίαση ομιλιών, τη συγγραφή κειμένων για διαφορετικά ακροατήρια, καθώς και την παρατήρηση και ανάλυση βίντεο με παραδείγματα μη λεκτικής επικοινωνίας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες επωφελούνται από τη συμμετοχή σε ασκήσεις ρόλων, από τη ζωντανή παρακολούθηση μη λεκτικών σημάτων και από δραστηριότητες που απαιτούν συνεργασία και παρατήρηση, όπως ομαδικές εργασίες και παρουσιάσεις.

2.3.B.2 | ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Η μαθησιακή υποενότητα «Εμπόδια στην επικοινωνία» έχει ως σκοπό την εισαγωγή και κατανόηση των διαφόρων παραγόντων που εμποδίζουν την αποτελεσματική επικοινωνία. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να διακρίνουν μεταξύ φυσικών εμποδίων (όπως

είναι ο θόρυβος, ο κακός φωτισμός, το ακατάλληλο περιβάλλον) και εσωτερικών εμποδίων (όπως τα στερεότυπα, οι προκαταλήψεις, οι παλιότερες εμπειρίες, οι πεποιθήσεις και οι αξίες). Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπάρκεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με την εξερεύνηση των αιτιών και των επιπτώσεων των επικοινωνιακών εμποδίων. Μαθαίνουν πώς να αναγνωρίζουν τα φυσικά εμπόδια και να βρίσκουν πρακτικές λύσεις για την αντιμετώπισή τους. Παράλληλα, εξοικειώνονται με τη διαδικασία ενδοσκόπησης και αναστοχασμού για να εντοπίζουν και να διαχειρίζονται τα δικά τους εσωτερικά εμπόδια που επηρεάζουν την αντίληψη και την ερμηνεία των μηνυμάτων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εστιάζουν την προσοχή τους στην κατανόηση της πολυπλοκότητας των εσωτερικών εμποδίων, την αναγνώριση και διαχείρισή τους κατά την επικοινωνία.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες συμμετέχουν στην τάξη σε πρακτικές ασκήσεις που περιλαμβάνουν την τακτική αυτοπαρατήρηση και αναστοχασμό, την ανάλυση επικοινωνιακών περιστατικών από την καθημερινή ζωή και την εφαρμογή των γνώσεων σε πραγματικές καταστάσεις επικοινωνίας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, επιπλέον, μπορούν να λάβουν μέρος σε εργαστήρια και δραστηριότητες που προάγουν την κατανόηση των προσωπικών τους εμποδίων, καθώς και να εξασκηθούν σε ασκήσεις που ενισχύουν την ικανότητά τους να αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά τα εμπόδια στην επικοινωνία.

2.3.B.3 | ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΑΚΡΟΑΣΗ ΚΑΙ ΕΝΣΥΝΑΙΣΘΗΣΗ

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπάρκεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με την εξερεύνηση των τεχνικών ενεργητικής ακρόασης. «Ενεργητική ακρόαση» ή «εστιασμένη ακρόαση» είναι η δεξιότητα όπου ο/η ομιλητής/-τρια ακούει τον/τη συνομιλητή/-τρια του/της για να τον/την καταλάβει όχι απλώς για να απαντήσει. Η χρήση των ανοικτών ερωτήσεων που συνήθως ξεκινούν με τις λέξεις «τι», «πώς», «ποιος» ή «με ποιον τρόπο», βοηθούν τον/την ομιλητή/-τρια να εκμαιεύσει πληροφορίες από τον/τη συνομιλητή/-τρια του/της. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν τη σημασία της ενσυναίσθησης στη διαμόρφωση θετικών και αποτελεσματικών επικοινωνιακών σχέσεων. Η ενσυναίσθηση, ως κομμάτι της συναισθηματικής νοημοσύνης, παίζει κρίσιμο ρόλο στην ικανότητα των ανθρώπων να «μπαίνουν στα παπούτσια των άλλων», να συνδέονται με τα συναισθήματα των άλλων από τη δική τους οπτική χωρίς να κατακρίνουν. Αυτές οι γνώσεις και δεξιότητες συνδέονται άμεσα με την άσκηση της ειδικότητας, καθώς ενισχύουν την ικανότητα για αποτελεσματική συνεργασία, την κατανόηση των αναγκών των πελατών και τη διαχείριση συγκρούσεων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες δίνουν έμφαση στην ικανότητα να παραμένουν ανοιχτοί και να δείχνουν γνήσιο ενδιαφέρον για τις απόψεις και τα συναισθήματα των άλλων.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες ωφελούνται από τη συμμετοχή τους σε παιχνίδια ρόλων με σενάρια ώστε να εξασκήσουν την ενεργητική τους ακρόαση. Εξαιρετικά ωφέλιμο είναι να καταγράφουν τις εμπειρίες τους και να αναλύουν τις επιδόσεις τους στην ενσυναίσθηση και την ενεργητική ακρόαση, καθώς και να αναζητούν ανατροφοδότηση από τους/τις συναδέλφους/-ισσές τους.

2.3.B.4 | ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗ

Η μαθησιακή υποενότητα «Ανατροφοδότηση» αποσκοπεί στην απόκτηση γνώσεων και την ανάπτυξη δεξιοτήτων των εκπαιδευόμενων ώστε να εντάξουν την παροχή και τη λήψη ανατροφοδότησης στην καθημερινότητά τους. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να εφαρμόζουν δομημένες συζητήσεις που έχουν στόχο τη βελτίωση μιας συμπεριφοράς ή της απόδοσης στην εργασία του/της συνομιλητή/-τριάς τους. Για να γίνει αυτό αποτελεσματικά, χρειάζεται οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αξιοποιήσουν τη γλώσσα σώματος, τις ανοιχτές ερωτήσεις, την ενεργητική ακρόαση και την ενσυναίσθηση, δεξιότητες που ανέπτυξαν στις προηγούμενες μαθησιακές υποενότητες. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με την εξερεύνηση των διαφορών τύπων ανατροφοδότησης, όπως την εποικοδομητική, την «ανατροφοδότηση σάντουιτς» και τη θετική ανατροφοδότηση (επιβράβευση-αναγνώριση). Μαθαίνουν πώς να παρέχουν ανατροφοδότηση με σαφήνεια και ευγένεια, με έμφαση σε συγκεκριμένα παραδείγματα και προτάσεις για βελτίωση. Επιπλέον, αναπτύσσουν δεξιότητες στην αποδοχή της ανατροφοδότησης, βλέποντάς την ως ευκαιρία για προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη.

Οι μέθοδοι που διδάσκονται σε αυτή τη μαθησιακή υποενότητα περιλαμβάνουν την ανάλυση περιστατικών, τις προσομοιώσεις και τις ομαδικές συζητήσεις. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εστιάζουν την προσοχή τους στην κατανόηση της σημασίας της σαφήνειας στην ανατροφοδότηση, στην αποφυγή της προσωπικής κριτικής και στην ενίσχυση της εμπιστοσύνης και του σεβασμού στις επαγγελματικές σχέσεις. Προτείνεται οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξασκηθούν στην παροχή και λήψη ανατροφοδότησης μέσω προσομοιώσεων και σεναρίων από την καθημερινή επαγγελματική ζωή. Κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με πρακτικά παραδείγματα και ασκήσεις που ανταποκρίνονται σε πραγματικές καταστάσεις, ενώ παράλληλα μαθαίνουν πώς να ενσωματώνουν αυτές τις δεξιότητες στην επαγγελματική τους πρακτική.

2.3.B.5 | ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

Η μαθησιακή υποενότητα «Επαγγελματικά έγγραφα» αποσκοπεί στο να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στη δημιουργία και διαχείριση επαγγελματικών εγγράφων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να διακρίνουν και να περιγράφουν τους διάφορους τύπους επαγγελματικών εγγράφων, όπως αναφορές, επιστολές, μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, εξουσιοδοτήσεις, υπεύθυνες δηλώσεις, αιτήσεις και εγκυκλίους. Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με την εξερεύνηση των βασικών δομών και μορφών των επαγγελματικών εγγράφων, καθώς και με τις τεχνικές σύνταξής τους. Εξοικειώνονται με τη χρήση σαφούς και κατανοητής γλώσσας, την οργάνωση των πληροφοριών με λογικό τρόπο και την προσαρμογή του ύφους και του τόνου ανάλογα με τον/την παραλήπτη/-τρια και τον σκοπό του εγγράφου. Οι γνώσεις και οι δεξιότητες που αναπτύσσουν συνδέονται άμεσα με την άσκηση της ειδικότητας, καθώς η ικανότητα να συντάσσουν και

να διαχειρίζονται επαγγελματικά έγγραφα είναι θεμελιώδης για την αποτελεσματική επικοινωνία και τη διοικητική υποστήριξη σε κάθε τομέα.

Σημεία προσοχής στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπάρκεια περιλαμβάνουν την κατανόηση της σημασίας της ακρίβειας και της πληρότητας στις πληροφορίες που παρουσιάζονται, καθώς και την προσοχή στη λεπτομέρεια, ώστε να αποφεύγονται τυπογραφικά και γραμματικά λάθη. Προτείνεται οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξασκηθούν στη σύνταξη και αναθεώρηση επαγγελματικών εγγράφων, στην ανάλυση παραδειγμάτων και στην εφαρμογή των τεχνικών που διδάχθηκαν στην εν λόγω μαθησιακή υποεπάρκεια. Μπορούν, επίσης, να εξασκηθούν στη χρήση εργαλείων επεξεργασίας κειμένου και σύνταξης μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

2.3.B.6 | ΔΙΑ ΖΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ

Στην εν λόγω μαθησιακή υποεπάρκεια οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να οργανώνουν και να διεξάγουν αποτελεσματικές επαγγελματικές συναντήσεις, είτε διά ζώσης είτε από απόσταση με τη χρήση πλατφόρμας τηλεσυνάντησης (π.χ. Zoom, Teams, Webex, Google Meet κ.ά.). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με τα βασικά βήματα για την οργάνωση μιας συνάντησης, όπως είναι η προετοιμασία, ο καθορισμός του σκοπού της συνάντησης, η δημιουργία ατζέντας, η επιλογή και η πρόσκληση των συμμετεχόντων και η προετοιμασία υλικών. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν πώς να καθοδηγούν τη συζήτηση, να ενθαρρύνουν τη συμμετοχή και να διαχειρίζονται τον χρόνο. Επιπλέον, εξοικειώνονται με τις ιδιαιτερότητες των εξ αποστάσεως συναντήσεων, όπως τη χρήση τεχνολογικών εργαλείων και εξοπλισμού (κάμερα, μικρόφωνο, ηχεία), τη σύνδεση στο Διαδίκτυο και τη διαχείριση ήχου και βίντεο. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναπτύσσουν δεξιότητες διαχείρισης του λόγου και της διατήρησης της εστίασης στα θέματα της ατζέντας. Επιπλέον, εξετάζονται οι διάφοροι τύποι συναντήσεων και η σημασία της αξιολόγησης των αποτελεσμάτων και της ανατροφοδότησης μετά το τέλος της συνάντησης.

Για την εξάσκηση των εκπαιδευομένων, προτείνεται η συμμετοχή τους σε προσομοιώσεις επαγγελματικών συναντήσεων, η δημιουργία και ανάλυση ατζέντας και η λήψη σημειώσεων κατά τη διάρκεια συναντήσεων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν, επίσης, να εξασκηθούν στη χρήση εργαλείων τηλεδιάσκεψης και στη διαχείριση συναντήσεων από απόσταση, ενώ παράλληλα αναλύουν και αξιολογούν τις επιδόσεις τους για συνεχή βελτίωση. Κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλό είναι να εξοικειωθούν με πρακτικά παραδείγματα και ασκήσεις που ανταποκρίνονται σε πραγματικές καταστάσεις, έτσι ώστε να γίνουν ικανοί/-ές να ενσωματώνουν τις δεξιότητες και τις γνώσεις τους στην επαγγελματική τους πρακτική.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Ασπρίδης, Γ. Μ., Τσέλιος, Δ. & Ρωσσίδης, Ι. Φ. (2018). *Επιχειρησιακές επικοινωνίες: Θεωρητική και πρακτική προσέγγιση*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.
2. Δεριζιώτης, Χ., Χαροκόπος, Γ. & Σκυφτός, Κ. (2006). *Επιχειρησιακή επικοινωνία: από τη θεωρία στην πράξη*. Αθήνα: Εκδόσεις Σοφία.

Συμπληρωματικές

1. Κυριαζόπουλος, Π. Γ. & Ζαΐρης, Α. Γ. (2000). *Επιχειρησιακή επικοινωνία*. Αθήνα: Εκδόσεις Σύγχρονη Εκδοτική.
2. Μπόγκα-Καρτέρη, Ν. (2005). *Επικοινωνία, ανθρώπινη, επιχειρησιακή. Θεωρία και εφαρμογές*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις University Studio Press.

2.3.Γ • ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η ενότητα «Εισαγωγή στην ποιοτική μεθοδολογία της έρευνας» έχει ως σκοπό να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνώση περί του επιστημολογικού, μεθοδολογικού και ηθικού πλαισίου της ποιοτικής έρευνας. Η ενότητα πραγματεύεται τις ποιοτικές προσεγγίσεις/μεθόδους (εθνογραφική, μελέτη περίπτωσης, έρευνα δράσης, βιογραφική και αφηγήσεις ζωής, συνεντεύξεις, παρατηρήσεις), τα χαρακτηριστικά ποιοτικών μεθόδων έρευνας, τη συσχέτιση ποιοτικών μεταβλητών, την παρουσίαση περαιτέρω τεχνικών ανάλυσης και τις μεθόδους ανάλυσης ποιοτικών δεδομένων. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη μέθοδο της εστιασμένης ομάδας συζήτησης (focus group), καθώς και στις ημιδομημένες συνεντεύξεις, οι οποίες είναι χρήσιμες στις έρευνες αγοράς και τις δημοσκοπήσεις. Σε αυτό το πλαίσιο, εξηγείται και ο τρόπος που πρέπει να γίνεται ο συντονισμός μιας ομαδικής συνέντευξης, το πώς προσανατολίζεται το περιεχόμενο της συζήτησης, καθώς και ο ρόλος της θεωρίας στον ερευνητικό σχεδιασμό, ο ρόλος του/της ερευνητή/-τριας, ο ρόλος των συμμετεχόντων/-ουσών στην έρευνα και οι διαδικασίες ανάλυσης και ερμηνείας των δεδομένων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναγνωρίζουν το είδος της ποιοτικής έρευνας,
- Διατυπώνουν τις διαφορετικές φιλοσοφικές και επιστημολογικές προσεγγίσεις στην έρευνα ποιοτικής μεθοδολογίας,

- Ελέγχουν τα δεδομένα που προκύπτουν από την ποιοτική έρευνα ως προς την εγκυρότητά τους,
- Επιλέγουν τις βασικές ποιοτικές μεθόδους έρευνας,
- Εφαρμόζουν τις ποιοτικές μεθόδους έρευνας,
- Σχεδιάζουν και οργανώνουν μια ποιοτική έρευνα,
- Ερμηνεύουν τα αποτελέσματα μιας ποιοτικής έρευνας,
- Αναλαμβάνουν ρόλο παρατηρητή κατά τη διεξαγωγή ποιοτικής έρευνας,
- Αντιμετωπίζουν τα σφάλματα που προκύπτουν από την ποιοτική έρευνα,
- Παρουσιάζουν με σαφήνεια, επάρκεια και ακρίβεια μία ποιοτική έρευνα,
- Αποδέχονται τα σφάλματα της ποιοτικής έρευνας,
- Εκτιμούν την εγκυρότητα της ποιοτικής μεθόδου.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Ποιοτική μεθοδολογία / Εθνογραφική μεθοδολογία / Μελέτη περίπτωσης / Έρευνα δράσης / Βιογραφική αφήγηση ζωής / Συνεντεύξεις / Παρατηρήσεις / Μέθοδος focus group / Ημιδομημένες συνεντεύξεις / Ρόλος της θεωρίας στον ερευνητικό σχεδιασμό.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (3), Εργαστήριο (0), Σύνολο (3).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΚΟ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ
2	ΠΟΙΟΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΙ
3	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΟΙΟΤΙΚΩΝ ΜΕΘΟΔΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ
4	ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΠΟΙΟΤΙΚΩΝ ΜΕΤΑΒΛΗΤΩΝ
5	ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ
6	Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΗΤΗ/-ΤΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ/-ΟΥΣΩΝ
7	ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Κείμενο αναφοράς

2.3.Γ.1 | ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΚΟ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η μαθησιακή υποενότητα «Επιστημολογικό και μεθοδολογικό πλαίσιο της ποιοτικής έρευνας» αναλύει τις θεωρητικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις που χαρακτηρίζουν την ποιοτική έρευνα. Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις βασικές έννοιες και τις αρχές που καθοδηγούν την ποιοτική έρευνα, καθώς και

με τις διάφορες επιστημολογικές προσεγγίσεις που επιτρέπουν την κατανόηση της κοινωνικής και επιστημονικής πραγματικότητας.

Συγκεκριμένα, η μαθησιακή υποεπάρκεια αναφέρεται στη σημασία της επιστημολογικής ανάλυσης και της θεωρητικής κατασκευής στο πλαίσιο της ποιοτικής έρευνας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν τη διαφορά μεταξύ της ποιοτικής και της ποσοτικής προσέγγισης, ενώ παράλληλα εξοικειώνονται με τις κατάλληλες μεθοδολογικές προσεγγίσεις για τη συλλογή, την ανάλυση και την ερμηνεία ποιοτικών δεδομένων. Επιπλέον, αναδεικνύονται τα ηθικά ζητήματα που αφορούν την ποιοτική έρευνα και η σημασία της διαφάνειας, της εμπιστευτικότητας και του σεβασμού των συμμετεχόντων/-ουσών. Επιπλέον, εξετάζουν την αξιοπιστία και την εγκυρότητα των δεδομένων μέσω στατιστικών δοκιμών και μεθόδων επαλήθευσης. Αναλύουν τη στατιστική σημασία των αποτελεσμάτων και τη συνέπειά τους στο πλαίσιο της ερευνητικής εργασίας. Ερμηνεύουν τα αποτελέσματα με γνώμονα τη συνοχή και τη συνάφεια με την ερευνητική ερώτηση ή την υπόθεση.

Στόχος της παρούσας μαθησιακής υποεπάρκειας είναι η βελτίωση των δεξιοτήτων επικοινωνίας, η εφαρμογή νέων προσεγγίσεων, η ανάπτυξη αυτογνωσίας, η προώθηση της συνεργατικής εργασίας, η ανάπτυξη κριτικής σκέψης, η εκτίμηση ποιοτικών δεδομένων, η αναγνώριση προκλήσεων και η επιλογή κατάλληλων ερευνητικών μεθόδων. Τέλος, προσδιορίζονται οι βασικές αρχές της καλής πρακτικής στην ποιοτική έρευνα και ο ρόλος του/της ερευνητή/-τριας στην κατανόηση και την αποτύπωση των κοινωνικών φαινομένων.

2.3.Γ.2 | ΠΟΙΟΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΙ

Η μαθησιακή υποεπάρκεια «Ποιοτικές προσεγγίσεις και μέθοδοι» αποσκοπεί στην εξοικείωση των εκπαιδευομένων με το επιστημολογικό και μεθοδολογικό πλαίσιο της ποιοτικής έρευνας. Πραγματεύεται τις βασικές προσεγγίσεις και μεθόδους της ποιοτικής έρευνας, όπως είναι η εθνογραφία, η μελέτη περίπτωσης, η φαινομενολογία, η γενεαλογία και άλλες. Εξετάζονται οι χαρακτηριστικές διαδικασίες όπως η συλλογή δεδομένων μέσω παρατηρήσεων, συνεντεύξεων και ανάλυσης κειμένου. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στη διαδικασία του γραψίματος, της ερμηνείας των δεδομένων, και της ανάδειξης ποιοτικών προτύπων. Επιπλέον, εξετάζεται ο ρόλος του/της ερευνητή/-τριας, η σημασία του πλαισίου και των προκαταλήψεων και οι διαδικασίες εξαγωγής γενικεύσεων. Επιπλέον, δίνεται έμφαση στην ανάδειξη των προκλήσεων και των περιορισμών της ποιοτικής έρευνας.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, επίσης, μαθαίνουν να αναγνωρίζουν τη σημασία της επιλογής κατάλληλης μεθοδολογίας για την ερευνητική τους εργασία και να αναπτύσσουν κριτική σκέψη σε σχέση με τις ποιοτικές μεθόδους έρευνας. Ακόμη, εξερευνούν πώς οι ποιοτικές προσεγγίσεις μπορούν να συμβάλουν στην κατανόηση και την ανάδειξη ποικίλων κοινωνικών φαινομένων και πολιτισμικών πρακτικών. Πέραν αυτών,

εξετάζουν πώς οι ποιοτικές μέθοδοι μπορούν να συνδυαστούν με ποσοτικές προσεγγίσεις για να παραγάγουν πλήρη και εμπεριστατωμένα αποτελέσματα έρευνας.

Σε αυτή τη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξερευνούν τη σημασία της ενσωμάτωσης της προσωπικής εμπειρίας και του πολιτισμικού πλαισίου στην επεξεργασία των ποιοτικών δεδομένων. Αναπτύσσουν δεξιότητες για την αξιολόγηση της αξιοπιστίας και της εγκυρότητας των ποιοτικών δεδομένων και γνωρίζουν πώς να αντιμετωπίζουν πιθανά ηθικά και μεθοδολογικά ζητήματα που μπορεί να προκύψουν στη διαδικασία έρευνας. Τέλος, εξετάζουν πώς οι ποιοτικές προσεγγίσεις μπορούν να εφαρμοστούν σε διάφορους τομείς, όπως στην εκπαίδευση, στην ψυχολογία, στην κοινωνιολογία και στην υγεία.

2.3.Γ.3 | ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΟΙΟΤΙΚΩΝ ΜΕΘΟΔΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ

Σκοπός της τρέχουσας μαθησιακής υποενότητας είναι να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες ότι οι ποιοτικές μέθοδοι έρευνας χαρακτηρίζονται από την εστίασή τους στην κατανόηση των πολυπλοκοτήτων της ανθρώπινης εμπειρίας και συμπεριφοράς. Αντίθετα με τις ποσοτικές μεθόδους που επικεντρώνονται στη μέτρηση και την ποσοτική ανάλυση δεδομένων, οι ποιοτικές μέθοδοι προσφέρουν βαθιά κατανόηση και ερμηνεία. Τα χαρακτηριστικά τους περιλαμβάνουν την ανοικτότητα σε νέες ιδέες και ερμηνείες, την έμφαση στον πλούτο των περιπτώσεων και τη διεξοδική περιγραφή των φαινομένων.

Οι ποιοτικές μέθοδοι έρευνας περιλαμβάνουν την εθνογραφία, τις μελέτες περίπτωσης, τη φαινομενολογία, τις συνεντεύξεις, τις παρατηρήσεις και την ανάλυση περιεχομένου. Αυτές οι μέθοδοι επιτρέπουν την ανάπτυξη βαθιάς κατανόησης των προσλαμβανόμενων φαινομένων και τη διερεύνηση των πολυδιάστατων πτυχών της ανθρώπινης εμπειρίας. Επιπλέον, επιτρέπουν την ανάδειξη νέων θεωρητικών προσεγγίσεων και τη δημιουργία εμβληματικών ιστοριών και αφηγήσεων.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εστιάζουν την προσοχή τους στην ανάπτυξη εκμαθημένων σχέσεων με τους/τις συμμετέχοντες/-ουσες και την κατανόηση του κοινωνικού πλαισίου στο οποίο εκτυλίσσεται η έρευνα. Αυτό σημαίνει ότι οι ερευνητές/-τριες αφιερώνουν χρόνο και προσοχή για να κατανοούν την πολυπλοκότητα των ανθρώπινων εμπειριών και την επίδραση του πολιτισμού, των παραδόσεων και του περιβάλλοντος στις ζωές των ανθρώπων. Οι ποιοτικές μέθοδοι έρευνας ενισχύουν την ολοκληρωμένη κατανόηση των προκλήσεων και των ευκαιριών που εμφανίζονται σε ποικίλα περιβάλλοντα και κοινωνικές ομάδες. Αυτό συμβάλλει στην ανάπτυξη πιο συμπεριληπτικών και αντικειμενικών ερευνητικών προσεγγίσεων και αναδεικνύει νέες οπτικές για την κατανόηση του κόσμου γύρω μας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναζητούν την ανάδειξη αδιαφοροποίητων, πολυπολιτισμικών και πολυφωνικών φωνών, προσπαθώντας να αποκαλύψουν την ποικιλία των απόψεων και των εμπειριών που χαρακτηρίζουν μια κοινότητα ή μια κοινωνία.

2.3.Γ.4 | ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΠΟΙΟΤΙΚΩΝ ΜΕΤΑΒΛΗΤΩΝ

Η μαθησιακή υποεπάρκεια «Συσχέτιση ποιοτικών μεταβλητών» εξετάζει τη διαδικασία ανάλυσης και ερμηνείας των συνδέσεων μεταξύ διαφόρων ποιοτικών μεταβλητών σε μια έρευνα. Κατά τη διάρκεια της μαθησιακής διαδικασίας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξερευνούν τις διαφορετικές διαστάσεις των μεταβλητών και τους τρόπους με τους οποίους μπορούν να αλληλοεπιδρούν μεταξύ τους. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσα από τη συγκεκριμένη ενότητα, αναλύουν τις συνδέσεις μεταξύ διαφόρων παραμέτρων με βάση την κατανόηση του πλαισίου της έρευνας και των στόχων της. Ακόμη, αξιολογούν τη σημασία της συσχέτισης ποιοτικών μεταβλητών στην ερμηνεία και την ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας.

Στο πλαίσιο της παρούσας υποεπάρκειας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξερευνούν τις διάφορες μεθόδους που μπορούν να χρησιμοποιούν για την ανάλυση και την ερμηνεία των συσχετίσεων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν τη χρήση ποικίλων εργαλείων ανάλυσης δεδομένων, όπως η κατηγορική ανάλυση, η ανάλυση θεματικού περιεχομένου, η ανάλυση διακριτών γεγονότων και η γενικευμένη αναλυτική μέθοδος. Αυτές οι μέθοδοι επιτρέπουν την ανάδειξη μοτίβων, τάσεων και συνδέσεων μεταξύ των μεταβλητών και την ερμηνεία των αποτελεσμάτων. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξετάζουν τη σημασία της συσχέτισης μεταβλητών στο πλαίσιο της έρευνας, καθώς και τους παράγοντες που μπορούν να επηρεάζουν τη φύση και τη δύναμη των συσχετίσεων.

Τέλος, διερευνούν τη σημασία της ανάδειξης των περιορισμών και των πιθανών παραμέτρων που μπορεί να επηρεάζουν την ερμηνεία των συσχετίσεων μεταξύ των μεταβλητών. Μέσα από πρακτικές ασκήσεις και σενάρια, αποκτούν τις απαραίτητες δεξιότητες για να αναγνωρίζουν, να αναλύουν και να ερμηνεύουν τις συσχετίσεις μεταξύ των ποιοτικών μεταβλητών με επιτυχία.

2.3.Γ.5 | ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Στην εν λόγω μαθησιακή υποεπάρκεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξερευνούν περαιτέρω τεχνικές ανάλυσης και ερμηνείας δεδομένων που χρησιμοποιούνται στην ποιοτική έρευνα. Εξετάζουν τη χρήση ποικίλων μεθόδων ανάλυσης, όπως η κωδικοποίηση και η κατηγορική ανάλυση περιεχομένου. Αυτές οι τεχνικές επιτρέπουν την οργάνωση, τον εντοπισμό μοτίβων και την ερμηνεία των δεδομένων που έχουν συγκεντρωθεί κατά τη διάρκεια της έρευνας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξετάζουν τη χρήση προηγμένων μεθόδων ανάλυσης, όπως της γενικευμένης αναλυτικής μεθόδου, της ανάλυσης περιπτώσεων και της προσέγγισης της ποιοτικής ανάλυσης ποσοτικών δεδομένων. Αυτές οι μέθοδοι επιτρέπουν στους ερευνητές να αντιλαμβάνονται τις σχέσεις μεταξύ ποικίλων μεταβλητών και να προσδιορίζουν πιθανές αιτίες και επιπτώσεις.

Πέραν αυτών, παρουσιάζεται πώς η επιλογή της κατάλληλης τεχνικής ανάλυσης και ερμηνείας εξαρτάται από το ερευνητικό ερώτημα, το πλαίσιο της έρευνας και τον τύπο των δεδομένων που συλλέγονται. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναλύουν τη σημασία

της εξοικείωσης με διάφορες μεθοδολογίες και την ικανότητα εφαρμογής τους σε πραγματικά ερευνητικά σενάρια. Επιπλέον, εξετάζουν τους τρόπους που οι ποιοτικές μέθοδοι ανάλυσης και ερμηνείας μπορούν να συμβάλουν στην ανάδειξη πλήρους και βαθύτερης κατανόησης των δεδομένων, ενώ διερευνούν πιθανές προκλήσεις και περιορισμούς που μπορεί να αντιμετωπίζουν κατά την εφαρμογή των μεθόδων αυτών. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξετάζουν τη σημασία της διαφάνειας, της επαλήθευσης και της αξιοπιστίας των αποτελεσμάτων κατά την ανάλυση και ερμηνεία των δεδομένων. Μέσω πρακτικών ασκήσεων και παραδειγμάτων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν την ικανότητα να εφαρμόζουν αυτές τις προηγμένες τεχνικές ποιοτικής έρευνας και να ερμηνεύουν τα αποτελέσματά τους με ακρίβεια και εμπειρογνωμοσύνη, προκειμένου να αναδειχθούν πιο λεπτομερείς και ευρύτερες κατανοήσεις των ευρημάτων της έρευνας.

2.3.Γ.6 | Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΗΤΗ/-ΤΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ/-ΟΥΣΩΝ

Κατά τη διδασκαλία της παρούσας μαθησιακής υποενότητας οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξερευνούν τον σημαντικό ρόλο που διαδραματίζει ο/η ερευνητής/-τρια στη διεξαγωγή μιας έρευνας και την αλληλεπίδρασή του με τους/τις συμμετέχοντες/-ουσες. Αναλύουν τη σημασία της διατήρησης της αντικειμενικότητας και της αξιοπιστίας στη συλλογή και επεξεργασία των δεδομένων. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξετάζουν τους διάφορους ρόλους και τις ευθύνες των συμμετεχόντων/-ουσών στην έρευνα, καθώς και τους τρόπους συνεργασίας μεταξύ τους για την αποτελεσματική συλλογή και ερμηνεία των δεδομένων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξερευνούν πώς οι διαφορετικές προσεγγίσεις και οι διαφορετικές απόψεις ενισχύουν την έρευνα και οδηγούν σε πιο εμπεριστατωμένα αποτελέσματα. Κατά τη διδασκαλία της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξερευνούν, επίσης, τις διαφορετικές προσεγγίσεις στην έρευνα και τον τρόπο με τον οποίο αυτές επηρεάζουν τον ρόλο του ερευνητή και των συμμετεχόντων. Εξετάζουν τον τρόπο με τον οποίο οι κοινωνικές, πολιτισμικές και ηθικές πτυχές επηρεάζουν τον τρόπο διεξαγωγής της έρευνας και την αλληλεπίδραση με τους/τις συμμετέχοντες/-ουσες.

Πέραν αυτών, οι εκπαιδευόμενοι/-ες επίσης μαθαίνουν πώς να διαχειρίζονται δεοντολογικά θέματα και προκλήσεις που προκύπτουν κατά τη διάρκεια της έρευνας, όπως είναι η διασφάλιση του απορρήτου των δεδομένων, η σεβαστική αντιμετώπιση των συμμετεχόντων και η αντιμετώπιση πιθανών συγκρούσεων συμφερόντων. Εξετάζουν τη σημασία της διαφάνειας και της επικοινωνίας με τους/τις συμμετέχοντες/-ουσες, καθώς και τους τρόπους αντιμετώπισης τυχόν δυσκολιών και προβλημάτων που προκύπτουν κατά τη διάρκεια της έρευνας. Τέλος, εξετάζουν τον τρόπο με τον οποίο ο/η ερευνητής/-τρια και οι συμμετέχοντες/-ουσες συνεργάζονται για την ανάπτυξη και την υλοποίηση της έρευνας με τον πλέον αποτελεσματικό και επιτυχή τρόπο.

2.3.Γ.7 | ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Η μαθησιακή υποεπενότητα «Ανάλυση και ερμηνεία των δεδομένων» εστιάζεται στην κατανόηση της συλλογής δεδομένων και βοηθά τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να αναπτύξουν δεξιότητες για την αποτελεσματική ανάλυσή τους. Τους/Τις εισάγει στις βασικές τεχνικές ανάλυσης δεδομένων, όπως, για παράδειγμα, στον απομαγνητοφωνημένο κώδικα, που επιτρέπει την οργάνωση και την κατηγοριοποίηση των πληροφοριών για περαιτέρω ανάλυση. Στη διάρκεια της εκπαίδευσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με διάφορα εργαλεία λογισμικού και τεχνικές ανάλυσης (πίνακες ανακατατάξεων, γραφικές παραστάσεις και στατιστικές μεθόδους). Μέσω πρακτικών ασκήσεων και παραδειγμάτων, μαθαίνουν να ερμηνεύουν τα δεδομένα, να εντοπίζουν πρότυπα και τάσεις και να παράγουν ερμηνευτικά συμπεράσματα.

Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εφαρμόζουν τα εργαλεία λογισμικού, όπως το Excel, το SPSS και το R, για την ανάλυση και την ερμηνεία των δεδομένων που συλλέχθηκαν με ποιοτικές μεθόδους έρευνας. Μέσω πρακτικών εφαρμογών, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν δεξιότητες για την εξαγωγή συμπερασμάτων και τη διατύπωση προτάσεων για περαιτέρω έρευνα ή δράση. Επιπρόσθετα, εξετάζουν την αξιοπιστία και την εγκυρότητα των δεδομένων μέσω στατιστικών δοκιμών και μεθόδων επαλήθευσης. Αναλύουν τη στατιστική σημασία των αποτελεσμάτων και τη συνέπειά τους στο πλαίσιο της ερευνητικής εργασίας. Ερμηνεύουν τα αποτελέσματα με γνώμονα τη συνοχή και τη συνάφεια με την ερευνητική ερώτηση ή την υπόθεση, εφαρμόζοντας μεθόδους διασταυρωμένης ανάλυσης για να εξετάζουν την επίδραση πολλαπλών μεταβλητών στα αποτελέσματα. Τέλος, κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας της υποεπενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν δεξιότητες στην απεικόνιση των αποτελεσμάτων μέσω γραφημάτων, διαγραμμάτων και πινάκων, προκειμένου να παρουσιάζουν επιτυχώς τα ευρήματα της έρευνάς τους, ενώ αναπτύσσουν και δεξιότητες επικοινωνίας για να παρουσιάζουν τα αποτελέσματα έρευνας σε μη ειδικούς με σαφήνεια και ευκρίνεια.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Φίλιας, Β. (επιμ.). (2001). *Εισαγωγή στη Μεθοδολογία και τις Τεχνικές της Κοινωνικής Έρευνας*. Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.
2. Τσιώλης, Γ. (2014). *Μέθοδοι και Τεχνικές ανάλυσης στην ποιοτική και κοινωνική εργασία*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.

Συμπληρωματικές

1. Mason, J. (2011). *Η διεξαγωγή της ποιοτικής έρευνας* (2η έκδοση), (μτφρ. Ν. Κυριαζή). Αθήνα: Εκδόσεις Πεδίο.
2. Αναστασιάδου, Σ. Δ. (2012). *Στατιστική και μεθοδολογία έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η ενότητα «Τεχνικές της συνέντευξης» έχει ως σκοπό την ενίσχυση των γνώσεων και των δεξιοτήτων των εκπαιδευομένων στη διεξαγωγή συνεντεύξεων εφαρμόζοντας τις θεωρητικές αρχές και τις τεχνικές της γνωστικής, συμπεριφορικής προσέγγισης. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, στην ενότητα αυτή, έρχονται σε επαφή με τη μεθοδολογία έρευνας και την πολυδιάστατη ανάλυση δεδομένων. Η ενότητα πραγματεύεται βασικές δεξιότητες που είναι κρίσιμες για τη διεξαγωγή συνεντεύξεων, όπως όρια και δικαιώματα ερωτώμενων, αντιμετώπιση δυσχερών καταστάσεων, χρήση της αποτελεσματικής επικοινωνίας. Στην ενότητα αυτή οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έρθουν σε επαφή με τις θεωρίες απόκρισης ερωτημάτων, την ανάλυση κύριων συνιστωσών και την ανάλυση παραγόντων, τις τεχνικές επικοινωνίας που βασίζονται στον σεβασμό και στον διάλογο, την αξιολόγηση και τη διατύπωση των συμπεριφορών και κινήτρων ανθρώπων με βάση τη γνωστική συμπεριφορική θεωρία και τις αρχές της συνέντευξης κινητοποίησης. Τέλος, η ενότητα αυτή περιέχει τη σωστή συμπεριφορά κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων προκειμένου να εξασφαλιστεί αφενός μεν η ερευνητική ουδετερότητα, αφετέρου δε η ομαλή συνεργασία με τα συνεντευξιζόμενα πρόσωπα.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναγνωρίζουν τις βασικές αρχές μιας αποτελεσματικής συνέντευξης,
- Ελέγχουν τα όρια των συνεντευκτών/-τριών στον τρόπο επικοινωνίας τους με τα συνεντευξιζόμενα πρόσωπα,
- Ερμηνεύουν αποτελεσματικά τις διαφορετικές ανθρώπινες εμπειρίες ζωής και ανάγκες,
- Αναπτύσσουν διαπολιτισμικές δεξιότητες στη διεξαγωγή συνεντεύξεων με ανθρώπους από διαφορετικά πολιτισμικά υπόβαθρα,
- Εφαρμόζουν αρχές και επικοινωνιακές δεξιότητες της επικοινωνιακής ανατροφοδότησης,
- Εκτελούν πολυδιάστατη ανάλυση δεδομένων,
- Οργανώνουν τη διεξαγωγή διαλόγου βασισμένοι/-ες στον σεβασμό, τη διακριτικότητα και την ενσυναίσθηση,
- Προγραμματίζουν τον τρόπο και τον χρόνο των συνεντεύξεων,
- Υιοθετούν τις αρχές του απορρήτου των πληροφοριών που απορρέουν από μια συνέντευξη (εφόσον απαιτείται),
- Ενημερώνουν τους/τις συνεντευκτές/-τριες για τις βασικές αρχές των συνεντεύξεων,
- Εξοικειώνονται με τον τρόπο και τα μέσα που θα πραγματοποιηθεί μια συνέντευξη.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Συνεντευκτής/-τρια / Συνεντευξιαζόμενος/-η / Συναισθηματική νοημοσύνη / Ενσυναίσθηση / Ενεργητική ακρόαση / Δομημένη συνέντευξη / Ημιδομημένη συνέντευξη / Τηλεφωνική συνέντευξη / Ομάδα εστίασης / Τεχνική του πάνελ.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (2), Σύνολο (4).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΩΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ
2	ΕΙΔΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ
3	ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ, ΓΛΩΣΣΑ ΣΩΜΑΤΟΣ
4	ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΣΤΑΔΙΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ
5	ΟΔΗΓΟΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ
6	ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΣΥΝΕΝΤΕΥΚΤΗ/-ΤΡΙΑΣ
7	ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΑΚΡΟΑΣΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΚΤΗ/-ΤΡΙΑΣ
8	ΑΠΟΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ
9	ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΟΔΗΓΟΥ ΚΑΙ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

Κείμενο αναφοράς

2.3.Δ.1 | Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΩΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ

Στόχος της παρούσας μαθησιακής υποενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στον ρόλο της συνέντευξης ως μιας πολύ δημοφιλούς τεχνικής συλλογής δεδομένων σε μια ποιοτική έρευνα. Η συνέντευξη, το ερωτηματολόγιο και η παρατήρηση είναι τα ερευνητικά εργαλεία των κοινωνικών ερευνών που χρησιμοποιούνται για τη συλλογή δεδομένων. Παρουσιάζονται τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα των παραπάνω ερευνητικών εργαλείων, ώστε να γίνει αντιληπτό από τα εκπαιδευόμενα στελέχη της εν λόγω ειδικότητας ότι η εφαρμογή αποκλειστικά ενός εργαλείου δεν διερευνά με επάρκεια το εξεταζόμενο ζήτημα/πρόβλημα. Στη συνέντευξη οι συνεντευκτές/-τριες μπορούν να εμβαθύνουν σε ορισμένες πτυχές του υπό εξέταση ζητήματος μέσω ερωτήσεων, οι οποίες δεν μπορούν να συμπεριληφθούν σε ένα ερωτηματολόγιο. Αντιλαμβάνονται έτσι τη μεγάλη σημασία συνδυασμού τουλάχιστον δύο ερευνητικών εργαλείων.

Στη συνέχεια, μέσω μιας σύντομης ιστορικής αναδρομής, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν ότι ο στόχος των συνεντεύξεων είναι η συλλογή πληροφοριών, ελέγχου και ερμηνείας των ερωτημάτων μιας έρευνας. Αντιλαμβάνονται ότι οι συνεντεύξεις

βοηθούν τους/τις συνεντευκτές/-τριες στην κατανόηση του τρόπου που βλέπουν οι συνεντευξιαζόμενοι/-ες τα πράγματα, τις απόψεις και τις σκέψεις τους. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποσαφηνίζουν τον σκοπό και τον ρόλο της συνέντευξης στο πλαίσιο μιας κοινωνικής έρευνας, της συνέντευξης που διαφοροποιείται από την επαγγελματική συμβουλευτική συνέντευξη, τη συνέντευξη αξιολόγησης προσωπικού, τη δημοσιογραφική συνέντευξη και τη συνέντευξη επιλογής προσωπικού για την κάλυψη μιας κενής θέσης εργασίας ή την προαγωγή. Ενημερώνονται για τις συνεντεύξεις γνώμης ή προσωπικότητας και τις συνεντεύξεις τεκμηρίων. Προτεινόμενη εκπαιδευτική πρακτική για τους/τις εκπαιδευτές/-τριες είναι η εμπλουτισμένη εισήγηση, η οποία περιλαμβάνει την επεξήγηση και την ερμηνεία των σημαντικών όρων και εννοιών.

2.3.Δ.2 | ΕΙΔΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

Σκοπός της επόμενης μαθησιακής υποενότητας είναι να παρουσιάσει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τα βασικά είδη συνεντεύξεων προκειμένου να είναι σε θέση να σχεδιάσουν αποτελεσματικά την ερευνητική συνέντευξη. Αρχικά, παρουσιάζεται η δομημένη ή κατευθυνόμενη συνέντευξη, όπου οι συνεντευκτές/-τριες θέτουν στον/στη συνεντευξιαζόμενο/-η αυστηρά προκαθορισμένες ερωτήσεις που έχουν εκ των προτέρων σχεδιάσει. Όλοι/-ες οι συνεντευξιαζόμενοι/-ες απαντούν με την ίδια σειρά στις ίδιες ερωτήσεις. Στη συνέχεια, παρουσιάζεται η ημι-δομημένη συνέντευξη, που είναι μια πιο ευέλικτη μορφή συνέντευξης, αφού επιτρέπει στους/στις συνεντευκτές/-τριες να εμβαθύνουν περισσότερο. Η ημι-δομημένη συνέντευξη περιλαμβάνει προκαθορισμένες ερωτήσεις κλειστού τύπου, όπως και η δομημένη συνέντευξη, αλλά δίνει τη δυνατότητα αλλαγής της σειράς των ερωτήσεων, διατύπωσης διευκρινιστικών ερωτήσεων ή παράλειψης άλλων. Επιπλέον, αναλύεται η μη δομημένη ή ελεύθερη συνέντευξη όπου ο/η συνεντευξιαζόμενος/-η αναπτύσσει τις απόψεις του/της χωρίς την παρέμβαση του/της συνεντευκτή/-τριας. Στο πλαίσιο της παρούσας υποενότητας, αναλύονται και οι «απαντητικές» συνεντεύξεις όπου ο/η συνεντευκτής/-τρια επιθυμεί τον έλεγχο στο μεγαλύτερο μέρος της συνέντευξης και οι «πληροφορικές» που ο/η συνεντευκτής/-τρια παραχωρεί τον έλεγχο στον/στη συνεντευξιαζόμενο/-η που μπορεί να αναπτύξει τις απόψεις του/της ελεύθερα.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσα από την ενότητα αυτή, αντιλαμβάνονται τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα των βασικών ειδών συνέντευξης, ώστε να μπορούν να εφαρμόζουν την κατάλληλη μορφή ανάλογα με το ερευνώμενο ζήτημα. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη συνέντευξη κινητοποίησης. Ως εκπαιδευτική πρακτική προτείνεται να χρησιμοποιηθεί η εμπλουτισμένη εισήγηση, προκειμένου να παρουσιαστούν και να διευκρινιστούν όλοι οι τύποι των συνεντεύξεων. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες δύνανται, χωρισμένοι σε ομάδες εργασίες, να ετοιμάσουν ερωτήσεις για δομημένη και ημι-δομημένη συνέντευξη σε θέμα επιλογής τους.

2.3.Δ.3 | ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ, ΓΛΩΣΣΑ ΣΩΜΑΤΟΣ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στην «πρόσωπο με πρόσωπο» συνέντευξη, στα βασικά χαρακτηριστικά και τη σημασία του προφορικού λόγου που αποτελεί βασικό κανάλι επικοινωνίας των ανθρώπων στις καθημερινές τους σχέσεις και συναλλαγές. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν την αναγκαιότητα να είναι προσεκτικοί/-ές με τη χρήση του προφορικού λόγου επειδή μπορεί να οδηγήσει σε παρανοήσεις. Αναλύεται η διαπροσωπική επικοινωνία με φυσική παρουσία, η οποία απαιτείται να υπακούει σε κανόνες συμπεριφοράς. Τα εκπαιδευόμενα στελέχη της εν λόγω ειδικότητας αναγνωρίζουν τη σημασία να καλλιεργούν και να προσπαθούν να βελτιώσουν τις επικοινωνιακές τους δεξιότητες προκειμένου να μπορέσουν να ανταποκριθούν αποτελεσματικά στη διεξαγωγή των συνεντεύξεων.

Επιπλέον, η μαθησιακή υποενότητα παρουσιάζει τη συνέντευξη μέσω τηλεφώνου που χρησιμοποιείται με στόχο την εξοικονόμηση οικονομικών πόρων, χρόνου, μετακινήσεων. Αναλύονται οι απαιτήσεις που χρειάζεται να έχει η τηλεφωνική συνέντευξη για να είναι αποτελεσματική, τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά της συγκριτικά με τη διά ζώσης συνέντευξη. Και κατά τη διάρκεια της τηλεφωνικής συνέντευξης υπάρχει κώδικας δεοντολογίας και κανόνες που πρέπει να τηρούνται δεδομένου των δυσκολιών που μπορεί να επιφέρει η απόσταση. Περαιτέρω αναλύεται η γλώσσα του σώματος και τα μη λεκτικά μηνύματα που είναι πολύ σημαντικά για την ολοκλήρωση μιας «πρόσωπο με πρόσωπο» αλλά και τηλεφωνικής συνέντευξης. Οι παραπάνω γνώσεις είναι ιδιαίτερα σημαντικές, αφού οι εκπαιδευόμενοι/-ες αφιερώνουν χρόνο στις τηλεφωνικές και «πρόσωπο με πρόσωπο» συνεντεύξεις. Προτείνεται η προβολή βίντεο και το παιχνίδι ρόλων όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκωδικοποιούν τη στάση του σώματος των συνεκπαιδευομένων τους.

2.3.Δ.4 | ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΣΤΑΔΙΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

Σκοπός αυτής της μαθησιακής υποενότητας είναι να παρουσιάσει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες όλες τις απαραίτητες ενέργειες που πρέπει να ακολουθήσει ο/η συνεντευκτής/-τρια πριν από τη διεξαγωγή της συνέντευξης. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναγνωρίζουν την ανάγκη καθορισμού του υπό διερεύνηση ζητήματος/θέματος, τον στόχο της συνέντευξης και την ανάγκη καθορισμού αντιπροσωπευτικού δείγματος, δηλαδή ποιο είναι το δείγμα και πόσοι/-ες θα συμμετέχουν στην έρευνα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν ότι οι συνεντεύξεις μπορούν να είναι ατομικές ή να διενεργούνται στο πλαίσιο μιας ομάδας (focus group). Αναλύονται τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα των ομάδων εστίασης, καθώς και οι ομοιογενείς και ετερογενείς ομάδες εστίασης. Παρουσιάζεται η αναγκαιότητα διεξαγωγής πολιτικής συνέντευξης σε μια ομάδα συμμετεχόντων για τη διασφάλιση της επιτυχίας της συνέντευξης. Επιπλέον, αναδεικνύεται η ανάγκη ενημέρωσης του/της συνεντευξιαζομένου/-ης σχετικά με τον τρόπο διεξαγωγής της συνέντευξης και συγκεκριμένα της ηχογράφησης, της τήρησης σημειώσεων και της διαδικασίας απομαγνητοφώνησης της συνέντευξης.

Αντιλαμβάνονται τη μεγάλη σημασία πρόκλησης ενδιαφέροντος συμμετοχής στη διαδικασία στον/στη συνεντευξιαζόμενο/-η, ενημερώνοντάς τον/τη για τον σκοπό και τα οφέλη από τα αποτελέσματά της.

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν ότι ο τόπος και ο χρόνος της συνέντευξης είναι εξίσου σημαντικές παράμετροι για την ομαλή διεξαγωγή της. Ο χώρος θα πρέπει να είναι ασφαλής και ήρεμος, απαλλαγμένος από τον κίνδυνο διακοπών και εξωτερικών θορύβων. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στη σημασία της εξωτερικής εμφάνισης του/της συνεντευκτή/-τριας, η οποία θα πρέπει να είναι διακριτική, καθώς και στην ανάγκη επίδειξης σεβασμού, εχεμύθειας και προστασίας των προσωπικών δεδομένων των συνεντευξιαζόμενων. Προτείνεται, στο πλαίσιο των μαθημάτων, να πραγματοποιηθεί παιχνίδι ρόλων όπου τρεις εκπαιδευόμενοι/-ες πραγματοποιούν συνέντευξη σε μια ομάδα εστίασης έξι εκπαιδευομένων σε θέμα της επιλογής τους.

2.3.Δ.5 | ΟΔΗΓΟΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

Η μαθησιακή υποεπένδυση που ακολουθεί αποτελεί τη λογική συνέχεια της προηγούμενης, καθώς παρουσιάζει τον τρόπο σχεδιασμού της συνέντευξης. Τα εκπαιδευόμενα στελέχη της εν λόγω ειδικότητας αντιλαμβάνονται τη σημασία προετοιμασίας των ερωτήσεων που βοηθούν τον/τη συνεντευκτή/-τρια να συγκεντρώσει τις απαραίτητες πληροφορίες ώστε να αναπτυχθεί ο οδηγός της συνέντευξης. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στον τρόπο διατύπωσης των ερωτήσεων για να μην επηρεαστεί ο/η συνεντευξιαζόμενος/-η. Επιπλέον, αξιοποιώντας τις γνώσεις που απέκτησαν στη μαθησιακή ενότητα «Δημιουργία ερωτηματολογίων», οι εκπαιδευόμενοι/-ες αντιλαμβάνονται τη σημασία της διάκρισης μεταξύ ανοικτών και κλειστών ερωτήσεων. Κατανοούν ότι είναι κρίσιμο να αποφεύγονται οι μακροσκελείς διατυπώσεις, οι ερωτήσεις διπλού ή τριπλού νοήματος, η χρήση τεχνικών όρων, καθώς και οι ερωτήσεις που λειτουργούν καθοδηγητικά προς τις υπόλοιπες. Τόσο στο ερωτηματολόγιο όσο και στη συνέντευξη ακολουθούνται οι ίδιοι κανόνες συγγραφής των ερωτήσεων. Επιπρόσθετα, για την επάρκεια γνώσης των εκπαιδευομένων, αναλύονται οι ερωτήσεις έναρξης, οι εισαγωγικές, οι μεταβατικές, οι συμπερασματικές, οι ερωτήσεις σύνοψης και οι ερωτήσεις-κλειδιά.

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν τη διαδικασία ετοιμασίας του οδηγού συνέντευξης (ή πρωτόκολλου συνέντευξης) ώστε να εξασφαλίζεται η ομαλή ροή της. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν ότι στο στάδιο της εισαγωγής εξηγούν τον σκοπό τη συνέντευξης και, στη συνέχεια, πριν τεθούν οι ερωτήσεις που αποτελούν το κύριο σημείο του ζητήματος, ενδείκνυνται να τεθούν φιλικές ερωτήσεις για να δημιουργηθεί άνετη ατμόσφαιρα. Ενδεικτική μαθησιακή μέθοδος είναι η παρουσίαση ενδεικτικών τρόπων δημιουργίας ερωτήσεων για συνεντεύξεις. Επιπλέον, μπορούν να προβληθούν συνεντεύξεις από την καθημερινή πρακτική με βίντεο και ταυτόχρονο σχολιασμό τους.

2.3.Δ.6 | ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΣΥΝΕΝΤΕΥΚΤΗ/-ΤΡΙΑΣ

Ο στόχος της μαθησιακής υποενότητας είναι η κατανόηση του κρίσιμου ρόλου των επικοινωνιακών δεξιοτήτων που αποτελούν σημαντικό εφόδιο για μια επιτυχημένη επαγγελματική πορεία στον χώρο παροχής υπηρεσιών στατιστικών ερευνών και δημοσκοπήσεων. Αρχικά, ορίζεται η έννοια της επικοινωνίας, οι βασικές αρχές που τη διέπουν και, στη συνέχεια, αναλύεται η διαδικασία, τα στοιχεία της επικοινωνίας και η έννοια της ανατροφοδότησης. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν τις διάφορες μορφές που μπορεί να πάρει η επικοινωνία, ενώ αποσαφηνίζουν τη μεγάλη σημασία της λεκτικής και μη λεκτικής επικοινωνίας στη συνέντευξη. Στη συνέχεια, αναλύονται τα εμπόδια της επικοινωνίας, που μπορούν να κάνουν το μήνυμα στο πλαίσιο μιας συνέντευξης να φτάσει διαστρεβλωμένο με τον κίνδυνο δημιουργίας σύγχυσης και παρεξηγήσεων εκ μέρους των εκπαιδευομένων. Με αυτόν τον τρόπο, κατανοούν ότι η αποτελεσματική επικοινωνία προϋποθέτει την υπέρβαση των εμποδίων και των επικοινωνιακών δυσλειτουργιών και τη μεταφορά ενός σαφούς, ξεκάθαρα και περιεκτικού μηνύματος.

Όλα τα παραπάνω είναι απαραίτητα για τους/τις συνεντευκτές/-τριες, για να μπορούν να επικοινωνούν αποτελεσματικά και να ελέγχουν τα όριά τους στον τρόπο επικοινωνίας τους με τα συνεντευξιζόμενα πρόσωπα. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στις στάσεις που πρέπει να αποφεύγουν οι συνεντευκτές/-τριες και συγκεκριμένα τη συμβουλευτική στάση, τη στάση αξιολόγησης, τη στάση βοήθειας, την ερευνητική και την ερμηνευτική στάση, ώστε ο/η συνεντευξιζόμενος/-η να μιλά ανοιχτά και αυθόρμητα. Κατάλληλες εκπαιδευτικές τεχνικές για την κατανόηση των εμποδίων της επικοινωνίας σε μια συνέντευξη αποτελούν η εμπλουτισμένη εισήγηση, το παιχνίδι ρόλων, η προβολή βίντεο και οι μελέτες περίπτωσης.

2.3.Δ.7 | ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΑΚΡΟΑΣΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΚΤΗ/-ΤΡΙΑΣ

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα παρουσιάζεται η έννοια της συναισθηματικής νοημοσύνης που περιλαμβάνει την ικανότητα του ανθρώπου να ελέγχει τις επιθυμίες του και να καθυστερεί την ικανοποίησή τους, να ρυθμίζει τις διαθέσεις των άλλων, να απομονώνει το συναίσθημα από τη σκέψη, να μπαίνει στη θέση του άλλου και να ελπίζει. Αναλύονται οι πέντε διαστάσεις της με ιδιαίτερη έμφαση στην έννοια της ενσυναίσθησης, της ικανότητας δηλαδή των ανθρώπων να αντιλαμβάνονται τα συναισθήματα και τις ανάγκες των άλλων ανθρώπων και να συμπεριφέρονται ανάλογα.

Στη συνέχεια, παρουσιάζεται η ενεργητική ακρόαση που αποτελεί βασική υπόθεση καλλιέργειας της ενσυναίσθησης. Αναλύονται τα επίπεδα και τα εμπόδια της ακρόασης, καθώς και οι συμπεριφορές του/της καλού/-ής και του/της κακού/-ής ακροατή/-τριας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες πειραματίζονται με τις βασικές τεχνικές της ενεργητικής ακρόασης, για παράδειγμα τις ανοιχτές και διευκρινιστικές ερωτήσεις. Περαιτέρω, παρουσιάζονται οι θετικοί ενισχυτές διαλόγου, δηλαδή η σύντομη ανα-

κεφαλαίωση, οι καλοπροαίρετες ερωτήσεις και η σύντομη παύση, στάσεις που βοηθούν τον/τη συνεντευξιαζόμενο/-η να μιλήσει. Στο πλαίσιο της υποενότητας, παρουσιάζεται το παράθυρο Johari με σκοπό να βοηθήσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να επεκτείνουν την «ανοιχτή περιοχή» μικραίνοντας την «κρυμμένη» και την «τυφλή περιοχή», επιτρέποντας έτσι την όσο το δυνατό αποτελεσματικότερη επικοινωνία με τους/τις συνεντευξιαζόμενους/-ες.

Τα στελέχη της ομάδας αντιλαμβάνονται ότι η συναισθηματική νοημοσύνη, η ενσυναίσθηση και η ενεργητική ακρόαση τους/τις βοηθούν να επικοινωνήσουν αποτελεσματικότερα με τους/τις συνεντευξιαζόμενους/-ες. Προτείνονται η προβολή βίντεο και η χρήση μελετών περίπτωσης, προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αντιληφθούν τη σημασία της συναισθηματικής νοημοσύνης και της ενσυναίσθησης.

2.3.Δ.8 | ΑΠΟΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

Σκοπός της παρούσας μαθησιακής υποενότητας είναι να παρουσιάσει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες όλες τις απαραίτητες γνώσεις που πρέπει να ακολουθήσει ο/η συνεντευκτής/-τρια για την ανάλυση των δεδομένων της συνέντευξης. Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν την αναγκαιότητα της χρήσης των μεθόδων της πολυδιάστατης ανάλυσης δεδομένων κυρίως σε έρευνες κοινής γνώμης και περιγράφουν την παραγοντική ανάλυση των αντιστοιχιών, την Ιεραρχική Ανάλυση, τη Συνεπαγωγική Στατιστική και την Ανιούσα Ιεραρχική Ταξινόμηση. Παρουσιάζεται η ανάλυση κύριων συνιστωσών (PCA) που συνίσταται από τον εκ νέου προσδιορισμό των συντεταγμένων κάποιων δεδομένων σε ένα άλλο σύστημα συντεταγμένων που θα μπορέσει να αναλύσει καταλληλότερα τα δεδομένα. Πραγματοποιείται εισαγωγή στην ανάλυση παραγόντων, καθώς και η διάκρισή της σε διερευνητική και επιβεβαιωτική ανάλυση παραγόντων. Επιπλέον, παρουσιάζεται ένα πλαίσιο για την ανάλυση των ενδιάμεσων αξιολογήσεων, με σκοπό την επιλογή των καταλληλότερων ερωτήσεων που θα χρησιμοποιηθούν στην τελική αξιολόγηση και τη συνέντευξη. Οι ενδιάμεσες αξιολογήσεις αναλύονται με τη θεωρία απόκρισης ερωτήματος και ταυτόχρονα γίνεται προσδιορισμός των συναρτήσεων πληροφορίας ερωτήματος.

Ενδεικτική εκπαιδευτική πρακτική για τους/τις εκπαιδευτές/-τριες είναι η εμπλουτισμένη εισήγηση η οποία περιλαμβάνει την επεξήγηση και την ερμηνεία των σημαντικών όρων και εννοιών. Προτείνεται, τέλος, σε κάθε μέθοδο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να παρακολουθούν μέσω μελετών περίπτωσης αντιπροσωπευτικές εφαρμογές που σχετίζονται με την επεξεργασία δεδομένων προερχόμενων από έρευνα αγοράς.

2.3.Δ.9 | ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΟΔΗΓΟΥ ΚΑΙ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα «Προετοιμασία οδηγού και διεξαγωγή συνέντευξης» έχει στόχο την ανάθεση και τη δημιουργία εργασίας (project) με σκοπό την εξοικείωση των εκπαιδευόμενων και την εφαρμογή στην πράξη των γνώσεων που απέκτησαν από τις μαθησιακές υποενότητες του παρόντος εξαμήνου, καθώς και την

ανάπτυξη των ικανοτήτων και δεξιοτήτων τους. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες περιγράφουν τα απαραίτητα βήματα για τη δημιουργία ενός οδηγού και την εφαρμογή μιας δομημένης συνέντευξης σε θέμα που επιλέγουν οι ίδιοι/-ες. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, ατομικά ή/και χωρισμένοι σε ομάδες, επιλέγουν θέμα και, αφού σχεδιάσουν τη συνέντευξη, την παρουσιάζουν με τη χρήση εφαρμογής προβολής παρουσιάσεων (PowerPoint) στην ολομέλεια της τάξης. Ενδεικτικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες δύνανται να διεξάγουν μια δομημένη ή ημι-δομημένη συνέντευξη αναφορικά με: α) την προώθηση μιας νέας οδοντόκρεμας, β) την πρόθεση ψήφου, γ) την ακροαματικότητα ενός ραδιοφωνικού σταθμού, δ) την ικανοποίηση των πελατών ενός μεγάλου πολυκαταστήματος κ.λπ.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες δίνουν ανατροφοδότηση (feedback) στους οδηγούς που έχουν ετοιμάσει οι συνεκπαιδευόμενοι/-ές τους. Επιπλέον, κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου πραγματοποιούνται παιχνίδια ρόλων όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες, χωρισμένοι/-ες σε ζευγάρια, πραγματοποιούν συνεντεύξεις «πρόσωπο με πρόσωπο» και τηλεφωνικές. Κρίνεται σκόπιμο να πραγματοποιηθούν συνεντεύξεις σε ομάδες εστίασης και συνεντεύξεις πάνελ, ώστε να μελετηθούν οι εξελίξεις και οι στάσεις των εκπαιδευομένων σε συγκεκριμένο θέμα κατά τη διάρκεια του εξαμήνου. Επιπρόσθετα, χρησιμοποιούνται ατομικές και ομαδικές ασκήσεις για τη συγγραφή των ερωτήσεων της συνέντευξης. Προτείνεται τέλος, να πραγματοποιηθούν επισκέψεις σε εταιρείες ερευνών και δημοσκοπήσεων, προκειμένου να διευκολυνθούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες στην κατανόηση και εφαρμογή της διαδικασίας διεξαγωγής της συνέντευξης.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Ιωσηφίδης, Θ. (2017). *Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας και επιστημολογία των κοινωνικών επιστημών*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.
2. Τσιώλης, Γ. (2014). *Μέθοδοι και τεχνικές ανάλυσης στην ποιοτική κοινωνική έρευνα*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.

Συμπληρωματικές

1. Bell, J. (2007). *Πώς να συντάξετε μια επιστημονική εργασία. Οδηγός ερευνητικής μεθοδολογίας* (μτφρ. Ε. Πανάγου). Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο.
2. Brady, J. (1976). *Η τεχνική της συνέντευξης* (μτφρ. Α. Φακατσέλης). Αθήνα: Εκδόσεις Λιβάνη.
3. Breakwell, G. (1995). *Η συνέντευξη* (μτφρ. Α. Κάντας). Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα.
4. Mason, J. (2011). *Η διεξαγωγή της ποιοτικής έρευνας* (2η έκδοση), (μτφρ. Ν. Κυριαζή). Αθήνα: Εκδόσεις Πεδίο.

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η ενότητα «Επεξεργασία στατιστικών δεδομένων με τη χρήση προγραμμάτων» έχει ως σκοπό να παράσχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις γνώσεις που θα τους/τις βοηθήσουν να αντεπεξέλθουν στις απαιτήσεις της ορθής οργάνωσης των δεδομένων μιας ποσοτικής έρευνας, και κυρίως της στατιστικής ανάλυσης των δεδομένων που προκύπτουν από μια εμπειρική έρευνα. Η ενότητα αυτή περιέχει την περιγραφική ανάλυση, τη διαγραμματική απεικόνιση, την προσομοίωση τυχαίων αριθμών από θεωρητικές κατανομές, τα διαστήματα εμπιστοσύνης, τους ελέγχους υποθέσεων για ένα και δύο ανεξάρτητα δείγματα, τον έλεγχο υποθέσεων για δύο εξαρτημένα δείγματα, τους πίνακες συνάφειας, την απλή και πολλαπλή ανάλυση παλινδρόμησης, την ανάλυση διακύμανσης για έναν και δύο παράγοντες. Επίσης, η ενότητα πραγματεύεται τα είδη των στατιστικών αναλύσεων, τις μελέτες περίπτωσης και την ανάλυση πραγματικών σετ δεδομένων από διάφορες επιστήμες (Οικονομικά, Μάρκετινγκ, Κοινωνικές επιστήμες, Αθλητισμό, Ιατρική, Ψυχολογία κ.ά.), παρουσίασης αναλύσεων δεδομένων. Στην ενότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με στατιστικά προγράμματα, όπως, ενδεικτικά, το SPSS, το STATA, το SAS και την R, μέσα από τη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών για την κατανόηση των αποτελεσμάτων των στατιστικών αναλύσεων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Ερμηνεύουν τη αξιοπιστία και την εγκυρότητα των δεδομένων,
- Επιλέγουν τα εργαλεία και τους κατάλληλους ελέγχους με βάση τα ερευνητικά δεδομένα,
- Ελέγχουν τα στοιχεία μιας έρευνας που βασίζεται σε στατιστικά ευρήματα,
- Αναλύουν τις μεταβλητές, εξαρτημένες και ανεξάρτητες, τις οποίες θα μελετήσουν,
- Σχεδιάζουν κατάλληλες στατιστικές αναλύσεις με βάση τα ερευνητικά δεδομένα που δίνονται,
- Εφαρμόζουν ελέγχους πάνω στα ερευνητικά δεδομένα με τη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών και προγραμμάτων (π.χ. SPSS, EXCEL, SAS, Γλώσσα R, WebSTAT, Minitab κ.λπ.),
- Αμφισβητούν ερευνητικά στοιχεία που παρουσιάζονται με τη μορφή γραφημάτων, τα οποία είναι παραπλανητικά,
- Παρουσιάζουν τα αποτελέσματα μιας στατιστικής ανάλυσης με κατάλληλο τρόπο,
- Παρουσιάζουν τον σκοπό, τον στόχο, καθώς και τα ερευνητικά ερωτήματα στα οποία επιθυμούν να απαντήσει η έρευνά τους,

- Αποδέχονται διαφορετικούς ελέγχους για να πραγματοποιήσουν μια ολοκληρωμένη στατιστική ανάλυση,
- Αντιπαραβάλλουν δεδομένα στατιστικών αναλύσεων.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Στατιστικές συναρτήσεις σε εφαρμογές υπολογιστικών φύλλων / Τύποι δεδομένων / Κλίμακες μέτρησης / Εργαλεία SAS, SPSS, STATA, JASP, SOFA, GNUPSPP / Μέτρα κεντρικής τάσης και μεταβλητότητας / Ερμηνεία γραφημάτων / Σφάλματα δειγματοληψίας / Γλώσσα R / Μοντέλα παλινδρόμησης / Πολυμεταβλητές τεχνικές ανάλυσης / Ανάλυση πραγματικών σετ δεδομένων / Δεδομένα ΕΛΣΤΑΤ.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (1), Εργαστήριο (3), Σύνολο (4).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΜΕ ΧΡΗΣΗ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΦΥΛΛΩΝ
2	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΧΡΗΣΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ
3	ΑΝΑΛΥΣΗ ΜΕ ΧΡΗΣΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ
4	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΓΛΩΣΣΑ R
5	ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΜΕ ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ R ΣΤΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ
6	ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΑ ΘΕΜΑΤΑ

Κείμενο αναφοράς

2.3.E.1 | ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΜΕ ΧΡΗΣΗ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΦΥΛΛΩΝ

Η μαθησιακή υποενότητα «Ανάλυση δεδομένων με χρήση υπολογιστικών φύλλων», όπως και οι επόμενες της ενότητας, έχουν σκοπό να διδάξουν στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τη χρήση των εφαρμογών υπολογιστικών φύλλων Microsoft Excel ή το Open Office Calc για τη στατιστική ανάλυση δεδομένων. Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να εισάγουν δεδομένα και να κάνουν υπολογισμούς με χρήση τύπων και συναρτήσεων. Διδάσκονται θέματα όπως η αυτόματη συμπλήρωση κελιών, οι απόλυτες και σχετικές αναφορές, η διαχείριση γραμματοσειρών, η διαχείριση γραμμών και στηλών και η διαχείριση φύλλων εργασίας. Πρακτικά μαθαίνουν τα βασικά θέματα των εφαρμογών υπολογιστικών φύλλων. Στη συνέχεια, μαθαίνουν να εκτελούν κατάλληλους ελέγχους αξιοπιστίας και εγκυρότητας. Αυτό περιλαμβάνει την επιλογή των κατάλληλων εργαλείων, όπως χρήση πινάκων και μορφοποίηση κελιών, στηλών και γραμμών για καλύτερη οπτική παρουσίαση των δεδομένων. Χρησι-

μπορούν στατιστικές συναρτήσεις, όπως είναι οι MEDIAN, CORREL, FREQUENCY, PEARSON και οι ομάδες συναρτήσεων υπολογισμού τυπικής απόκλισης STDEV και διακύμανσης VAR κ.ά. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να χρησιμοποιούν λογικές συναρτήσεις, όπως τις IF, AND, OR, για τη λήψη αποφάσεων βάσει δεδομένων και την ερμηνεία των δεδομένων.

Η χρήση φίλτρων για την εύκολη αναζήτηση και ανάλυση δεδομένων, καθώς και η ταξινόμηση δεδομένων με διάφορα κριτήρια για την καλύτερη κατανόηση των πληροφοριών που περιέχονται στα σύνολα δεδομένων, αποτελούν σημαντικά θέματα της υποεπάρκειας. Επιπλέον, διδάσκεται η έννοια των συγκεντρωτικών πινάκων για τη σύνοψη και την ανάλυση μεγάλων συνόλων δεδομένων και για την εξαγωγή σημαντικών συμπερασμάτων από τα δεδομένα.

2.3.E.2 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΧΡΗΣΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ

Η μαθησιακή υποεπάρκεια «Εισαγωγή στη χρήση στατιστικών εργαλείων» εστιάζεται στη σύγκριση και εισαγωγική χρήση των εμπορικών εργαλείων SAS, SPSS και STATA και των δωρεάν εργαλείων ανοιχτού κώδικα JASP, SOFA και GNU PSPP. Βασικός στόχος στο τέλος της υποεπάρκειας είναι να είναι σε θέση οι εκπαιδευόμενοι/-ες να περιγράψουν τα χαρακτηριστικά αυτών των εργαλείων, να συγκρίνουν τις δυνατότητές τους, να γνωρίζουν τον τρόπο εγκατάστασης και χρήσης τους.

Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με το περιβάλλον εργασίας κάθε λογισμικού, τις μορφές αρχείων που υποστηρίζει τον τρόπο εισαγωγής και χρήσης δεδομένων και γενικά τις επιλογές των εργαλείων. Επίσης, ενημερώνονται για τις διάφορες εκδόσεις των εμπορικών εργαλείων, ώστε να γνωρίζουν τα κόστη χρήσης τους. Μέσα από ασκήσεις, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αντιλαμβάνονται τον τρόπο διαχείρισης που προσφέρουν τα εργαλεία για τους διαφορετικούς τύπους δεδομένων (ποιοτικά και ποσοτικά) και τις διαφορετικές κλίμακες μέτρησης (ονομαστική, τακτική, διαστημική, αναλογική). Χρησιμοποιώντας τα ίδια δεδομένα τα οποία εισάγουν στα διάφορα λογισμικά, πραγματοποιούν βασικές στατιστικές πράξεις όπως τη μέση τιμή, τη διασπορά κ.λπ., προκειμένου να αποκτήσουν μια απτή κατανόηση των δυνατοτήτων και του τρόπου λειτουργίας κάθε εργαλείου. Τέλος, επιδεικνύονται οι λειτουργίες των εργαλείων για διαγραμματική απεικόνιση, οι δυνατότητες για μορφοποίηση των δεδομένων σε πίνακες και οι δυνατότητες για εισαγωγή δεδομένων από άλλες μορφές/εργαλεία, όπως για παράδειγμα αρχεία CSV ή αρχεία των υπολογιστικών φύλλων Excel και Open Office Calc.

2.3.E.3 | ΑΝΑΛΥΣΗ ΜΕ ΧΡΗΣΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ

Η τρέχουσα μαθησιακή υποεπάρκεια αποτελεί συνέχεια της προηγούμενης όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες έχοντας ήδη τις βασικές γνώσεις και δεξιότητες χρήσης των δημοφιλών εργαλείων στατιστικής ανάλυσης, χρησιμοποιούν κάποιο από αυτά για την πραγματοποίηση αναλύσεων. Αρχικά, χρησιμοποιούν το λογισμικό στατιστικής επε-

ξεργασίας για τον καθαρισμό και την προετοιμασία δεδομένων για ανάλυση. Έχοντας συγκεκριμένα δεδομένα, σχεδιάζουν κατάλληλες στατιστικές αναλύσεις, μορφοποιώντας σωστά τα δεδομένα και επιλέγοντας τα κατάλληλα εργαλεία και συναρτήσεις του εργαλείου, και προχωρούν στην ανάλυσή τους. Υπολογίζουν μέτρα κεντρικής τάσης (π.χ. μέσο όρο, διάμεση τιμή, επικρατούσα τιμή), μέτρα μεταβλητότητας ή αλλιώς μέτρα διασποράς (π.χ. εύρος, τυπική απόκλιση, διακύμανση) και άλλα περιγραφικά στατιστικά μεγέθη. Ερμηνεύουν γραφήματα όπως ιστογράμματα, διαγράμματα διασποράς και θηκογράμματα. Είναι σημαντικό να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην ερμηνεία των αποτελεσμάτων. Συνεπώς, προτείνεται να αναλυθούν έτοιμες στατιστικές αναλύσεις, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξαγάγουν συμπεράσματα.

Μέσα από τα παραδείγματα και τις ασκήσεις που επιλύουν σε ομάδες, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να επιλέγουν τα κατάλληλα στατιστικά μέτρα σύνοψης των δεδομένων και να παρουσιάζουν τα ευρήματά τους με τους αντίστοιχους πίνακες. Πειραματίζονται με τις βασικές αρχές της στατιστικής συμπερασματολογίας, συμπεριλαμβανομένων των υποθέσεων, των δοκιμών υποθέσεων και των διαστημάτων εμπιστοσύνης. Μέσα από παραδείγματα, κατανοούν την τυπική απόκλιση και τα σφάλματα που προκύπτουν από τη δειγματοληψία. Προτείνεται να υπάρχουν μικρά έργα κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες, έχοντας συγκεκριμένους σκοπούς και ερευνητικά ερωτήματα, ξεκινούν να προβαίνουν σε αναλύσεις και να παρουσιάζουν ολοκληρωμένα τα ευρήματά τους.

2.3.E.4 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΓΛΩΣΣΑ R

Η μαθησιακή υποενοότητα «Εισαγωγή στη γλώσσα R» έχει ως στόχο να εξοικειώσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με τις βασικές αρχές και τη χρήση της γλώσσας προγραμματισμού R, η οποία είναι ευρέως χρησιμοποιούμενη στη στατιστική ανάλυση και την επιστήμη δεδομένων. Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν πώς να εγκαθιστούν και να διαχειρίζονται το περιβάλλον εργασίας της γλώσσας R, χρησιμοποιώντας το R Studio και τη βασική σύνταξη της γλώσσας R, περιλαμβάνοντας τη δήλωση μεταβλητών, τους τύπους δεδομένων και τις βασικές λειτουργίες. Εξηγείται ο τρόπος εισαγωγής δεδομένων από διάφορες πηγές, όπως αρχεία CSV, αρχεία Microsoft Excel ή Open Office Calc και βάσεις δεδομένων. Στη συνέχεια, η εκπαίδευση επικεντρώνεται στις βασικές δομές δεδομένων της R, όπως διανύσματα, πίνακες, λίστες και data frames, και οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται στη διαχείριση και τον χειρισμό αυτών των δομών.

Ακολούθως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν πώς να εκτελούν βασικές περιγραφικές στατιστικές αναλύσεις, όπως μέσους όρους, μέτρα διασποράς και κατανομής, καθώς και πώς να εφαρμόζουν απλές στατιστικές δοκιμές. Η χρήση βρόχων και συνθηκών και η δημιουργία απλών συναρτήσεων για αυτοματοποίηση διαδικασιών και επαναχρησιμοποίηση εντολών επιδεικνύεται στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες. Επιπρόσθετα, επιδεικνύονται και γραφήματα δημιουργημένα στη γλώσσα R, ώστε

οι εκπαιδευόμενοι/-ες να μπορούν να αποκτήσουν κατανόηση των δυνατοτήτων της γλώσσας και στην παρουσίαση των δεδομένων. Με την ολοκλήρωση της ενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να χρησιμοποιούν τη γλώσσα R για τη βασική ανάλυση δεδομένων.

2.3.E.5 | ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΜΕ ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ R ΣΤΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Η μαθησιακή υποεπάρκεια «Εφαρμογές με τη γλώσσα R στη στατιστική ανάλυση» επικεντρώνεται στην πρακτική χρήση της γλώσσας R για την εκτέλεση προχωρημένων στατιστικών αναλύσεων και την ερμηνεία των αποτελεσμάτων. Στόχος της υποεπάρκειας είναι να εφοδιάσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με τις δεξιότητες που απαιτούνται για την ανάλυση σύνθετων δεδομένων και την εξαγωγή έγκυρων συμπερασμάτων. Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εμβαθύνουν στις τεχνικές περιγραφικής στατιστικής ανάλυσης, χρησιμοποιώντας πακέτα της γλώσσας R όπως τα `dplyr` (<https://dplyr.tidyverse.org>) και `tidyr` (<https://tidyr.tidyverse.org>) ή αντίστοιχα αυτών για τον καθαρισμό και τον μετασχηματισμό δεδομένων.

Η ενότητα καλύπτει αναλυτικά την εφαρμογή και την ερμηνεία βασικών στατιστικών δοκιμών, όπως τα *t*-tests, ANOVA, και *chi-square* tests, καθώς και τη χρήση μη παραμετρικών μεθόδων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν πώς να εφαρμόζουν γραμμικά και λογιστικά μοντέλα παλινδρόμησης για την ανάλυση σχέσεων μεταξύ μεταβλητών, και πώς να ερμηνεύουν τα αποτελέσματα αυτών των μοντέλων και τις μετρικές απόδοσης. Επιπλέον, γίνεται εισαγωγή σε πολυμεταβλητές τεχνικές ανάλυσης, όπως η ανάλυση κύριων συνιστωσών (*principal component analysis*, PCA) και η ανάλυση συστάδων (*cluster analysis*). Μέσα από παραδείγματα, αναλύονται οι τεχνικές για τη μείωση της διάστασης των δεδομένων και την αναγνώριση προτύπων σε μεγάλα σύνολα δεδομένων. Με την ολοκλήρωση της ενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να χρησιμοποιούν τη γλώσσα R για την εκτέλεση σύνθετων στατιστικών αναλύσεων, την ερμηνεία των αποτελεσμάτων και την αποτελεσματική παρουσίαση των ευρημάτων τους.

2.3.E.6 | ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΑ ΘΕΜΑΤΑ

Η μαθησιακή υποεπάρκεια «Εξειδικευμένα θέματα» έχει βασικό σκοπό να ενδυναμώσει περαιτέρω τη γνώση των εκπαιδευομένων στη στατιστική ανάλυση με εφαρμογές λογισμικού, εστιάζοντας σε προχωρημένες τεχνικές στατιστικής ανάλυσης και τη χρήση επιπλέον εργαλείων, όπως τα WebSTAT και Minitab. Στόχος της ενότητας είναι η εξοικείωση των εκπαιδευομένων με τις δυνατότητες αυτών των εργαλείων και τη χρήση τους με βάση θέματα που διδάχθηκαν στις προηγούμενες μαθησιακές υποεπάρκειες.

Επιπλέον, η υποεπάρκεια περιλαμβάνει μελέτες περίπτωσης και την ανάλυση πραγματικών σετ δεδομένων από διάφορους τομείς, όπως είναι τα οικονομικά, το Μάρκετινγκ, οι κοινωνικές επιστήμες, ο αθλητισμός, η ιατρική και η ψυχολογία. Για παράδειγμα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν να αναλύσουν οικονομικά δεδομένα για

την πρόβλεψη των τάσεων της αγοράς ή να μελετήσουν δεδομένα Μάρκετινγκ για την κατανόηση της συμπεριφοράς των καταναλωτών. Στον τομέα της ιατρικής, εξετάζονται κλινικά δεδομένα για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας θεραπειών, ενώ στην ψυχολογία μπορούν να αναλύσουν ερευνητικά δεδομένα για την κατανόηση των προτύπων συμπεριφοράς. Επίσης, μπορούν να χρησιμοποιηθούν δεδομένα από την ΕΛΣΤΑΤ και να τα επεξεργαστούν, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξοικειωθούν με τις υπηρεσίες της στατιστικής αρχής, αλλά και τη μορφή των δεδομένων που προσφέρει. Με αυτόν τον τρόπο, η χρήση πραγματικών δεδομένων βοηθάει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να αναπτύξουν δεξιότητες στη διαχείριση και την ανάλυση σύνθετων σετ δεδομένων, ενώ παράλληλα τους προσφέρει πολύτιμη εμπειρία στην ερμηνεία και την παρουσίαση των αποτελεσμάτων.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Βασιλειάδης, Π, Καλογρηράτου, Γ. Ζ. & Μονοβασίλης, Ν. Θ. (2019). *Εισαγωγή στη Στατιστική με Εφαρμογές SPSS και Excel*. Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.
2. Ντζούφρας, Ι. & Καρλής, Δ. (2015). *Εισαγωγή στον προγραμματισμό και στη στατιστική ανάλυση με R* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε στις 22 Ιουλίου 2024 από: <https://dx.doi.org/10.57713/kallipos-762>

Συμπληρωματικές

1. Χαλικιάς, Μ., Λάλου, Π. & Μανωλέσου, Α. (2015). *Μεθοδολογία έρευνας και εισαγωγή στη Στατιστική Ανάλυση Δεδομένων με το IBM SPSS STATISTICS* [Εργαστηριακός οδηγός]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε στις 22 Ιουλίου 2024 από: <https://dx.doi.org/10.57713/kallipos-528>
2. Νικολαΐδης, Β. (2022). *Προγραμματισμός σε R* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε στις 22 Ιουλίου 2024 από: <https://dx.doi.org/10.57713/kallipos-100>

2.4 • ΕΞΑΜΗΝΟ Δ΄

2.4.A • ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΩΝ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΩΝ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η ενότητα «Δημιουργία παρουσιάσεων στατιστικών ερευνών και δημοσκοπήσεων» έχει ως σκοπό να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές δυνατότητες και λειτουργίες ενός προγράμματος επεξεργασίας, ανάλυσης και παρουσίασης στατιστικών στοιχείων μιας έρευνας, καθώς και στην αξιοποίηση των γνώσεων στη δημιουργία και στη συλλογή δεδομένων. Στο πλαίσιο της ενότητας, περιλαμβάνεται η σύνταξη πινάκων με τα αποτελέσματα της επεξεργασίας των στατιστικών στοιχείων της έρευνας, η ερμηνεία των αποτελεσμάτων και η παρουσίασή τους. Επιπλέον, η ενότητα εστιάζεται στη δημιουργία γραφημάτων και πινάκων εύχρηστων και κατανοητών από το ευρύ κοινό και ταυτόχρονα προσαρμοσμένων στις ανάγκες και τα χαρακτηριστικά της έρευνας, όπως επίσης και στη διατήρηση της ερευνητικής ουδετερότητας. Τέλος, η ενότητα αυτή πραγματεύεται τη συνεργασία μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων μερών μιας έρευνας, καθώς και την αξιολόγηση της έρευνας σύμφωνα με τα αποτελέσματά της.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναπαράγουν στοιχεία σε ηλεκτρονική μορφή,
- Επιλέγουν την κατάλληλη μέθοδο επεξεργασίας και παρουσίασης των στατιστικών δεδομένων με τη χρήση προγραμμάτων Η/Υ,
- Ερμηνεύουν τα αποτελέσματα που προκύπτουν από την επεξεργασία των στατιστικών δεδομένων με τη χρήση προγραμμάτων Η/Υ,
- Ελέγχουν την ύπαρξη σφαλμάτων στα αποτελέσματα που προκύπτουν από την επεξεργασία των στατιστικών δεδομένων,
- Δημιουργούν πίνακες και γραφήματα για την παρουσίασή τους με τη χρήση προγραμμάτων,
- Εφαρμόζουν την κατάλληλη κατά περίπτωση μέθοδο παρουσίασης δεδομένων και συμπερασμάτων με τη χρήση προγραμμάτων,
- Συνεργάζονται με τους ερευνητές που διενεργούν την εκάστοτε έρευνα,
- Παρουσιάζουν τα δεδομένα και τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την επεξεργασία στατιστικών δεδομένων,
- Αντιμετωπίζουν τυχόν σφάλματα στην παρουσίαση συμπερασμάτων μιας έρευνας.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Τεχνικές παρουσίασης / Δημιουργία γραφημάτων σε λογιστικά φύλλα / Γραφήματα σε εργαλεία στατιστικής / Βιβλιοθήκες οπτικοποίησης στην R / Δημιουργία αναφορών / Παρουσίαση ερευνητικών δεδομένων / Χρήση διαδραστικών στοιχείων σε εργαλεία παρουσιάσεων.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (1), Εργαστήριο (3), Σύνολο (4).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΡΕΥΝΩΝ
2	ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ ΣΕ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ
3	ΟΠΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΣΤΗΝ R
4	ΧΡΗΣΗ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ
5	ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΩΝ
6	ΠΡΟΧΩΡΗΜΕΝΑ ΘΕΜΑΤΑ ΟΠΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Κείμενο αναφοράς

2.4.A.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΡΕΥΝΩΝ

Η μαθησιακή υποενότητα «Εισαγωγή στην παρουσίαση ερευνών» έχει ως στόχο να εφοδιάσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με τις απαραίτητες δεξιότητες για την αποτελεσματική παρουσίαση των ερευνητικών τους ευρημάτων. Αρχικά, μαθαίνουν τις βασικές αρχές μιας παρουσίασης, τη δομή μιας παρουσίασης, τη σαφή και περιεκτική διατύπωση των στόχων και των αποτελεσμάτων της έρευνας, καθώς και τη δημιουργία μιας ελκυστικής εισαγωγής που θα κεντρίσει το ενδιαφέρον του ακροατηρίου. Μέσα από έτοιμα παραδείγματα ερευνών, τα οποία διατίθενται σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες συγκρίνουν και εντοπίζουν τα κρίσιμα σημεία, καθώς και τις αδυναμίες προγενέστερων μελετών. Οι εν λόγω έρευνες μπορεί να έχουν τη μορφή οπτικοποιημένων παρουσιάσεων ή εκτενών αναφορών σε επεξεργαστή κειμένου, οι οποίες ενσωματώνουν γραφήματα και πίνακες για την αποτελεσματική ανάδειξη των ευρημάτων.

Ένα σημαντικό μέρος της υποενότητας αφορά στην παρουσίαση των δεδομένων και των συμπερασμάτων που προκύπτουν από την επεξεργασία στατιστικών ανάλυσεων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, συνεπώς, διδάσκονται τεχνικές επικοινωνίας, και πώς να χρησιμοποιούν τη φωνή και τη γλώσσα του σώματος για να διατηρούν την προσοχή του ακροατηρίου και να ενισχύουν την επικοινωνία των μηνυμάτων. Αναλύονται στρατηγικές για την αποτελεσματική επικοινωνία, όπως η σαφής άρθρωση,

η κατάλληλη ταχύτητα ομιλίας, η χρήση παύσεων και η διατήρηση οπτικής επαφής με το ακροατήριο. Η κατανόηση των τρόπων επικοινωνίας με το κοινό βοηθά, τελικά, και στην κατανόηση της πιο σωστής δόμησης της παρουσίασης, καθώς λαμβάνονται υπόψη οι τελικοί αποδέκτες της παρουσίασης.

2.4.A.2 | ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ ΣΕ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ

Η υποενότητα «Γραφήματα σε εφαρμογές στατιστικής» έχει ως στόχο να εφοδιάσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για τη δημιουργία και την ερμηνεία γραφημάτων που χρησιμοποιούνται στη στατιστική ανάλυση. Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τις βασικές αρχές της οπτικοποίησης δεδομένων, αναγνωρίζοντας τη σημασία των γραφημάτων για την παρουσίαση στατιστικών ευρημάτων και τα πλεονεκτήματα που προσφέρουν σε σύγκριση με άλλες μεθόδους όπως οι πίνακες. Η εκπαίδευση ξεκινά με τη δημιουργία γραφημάτων στην εφαρμογή λογιστικών φύλλων Microsoft Excel ή το Open Office Calc. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να επιλέγουν τον κατάλληλο τύπο γραφήματος ανάλογα με τα δεδομένα τους και το μήνυμα που θέλουν να μεταδώσουν. Καλύπτονται διάφοροι τύποι γραφημάτων, όπως ραβδογράμματα, ιστογράμματα, διαγράμματα διασποράς και γενικά όλοι οι τύποι διαγραμμάτων που υποστηρίζει η επιλεγμένη εφαρμογή λογιστικών φύλλων. Για κάθε τύπο γραφήματος, είναι σημαντικό να παρουσιαστούν πρακτικά παραδείγματα και να εξηγηθούν οι περιπτώσεις στις οποίες είναι πιο κατάλληλο να χρησιμοποιηθεί.

Μετά την εξοικείωση με την εφαρμογή λογιστικών φύλλων, η υποενότητα προχωρά σε πιο εξειδικευμένα στατιστικά λογισμικά όπως το SPSS, το SAS, το STATA και το GNU PSPP. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν πώς να δημιουργούν γραφήματα σε αυτά τα λογισμικά, αναγνωρίζοντας τις δυνατότητες και τα πλεονεκτήματα που προσφέρει το καθένα. Η εκπαίδευση αφορά τη δημιουργία και προσαρμογή γραφημάτων και την ερμηνεία των αποτελεσμάτων. Γενικά στην υποενότητα, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη σωστή μορφοποίηση των γραφημάτων ώστε να είναι κατανοητά και να αποφεύγονται παρανοήσεις. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται πώς να επιλέγουν κατάλληλους τίτλους, ετικέτες αξόνων, χρώματα και μεγέθη γραμμάτων, καθώς και πώς να προσθέτουν υπομνήματα όπου χρειάζεται.

2.4.A.3 | ΟΠΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΣΤΗΝ R

Βασικός στόχος της υποενότητας «Οπτικοποίηση δεδομένων στην R» είναι να παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για τη δημιουργία και την ερμηνεία γραφημάτων και άλλων οπτικών αναπαραστάσεων δεδομένων χρησιμοποιώντας τη γλώσσα προγραμματισμού R. Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τα βασικά εργαλεία και τις βιβλιοθήκες της R που χρησιμοποιούνται για την οπτικοποίηση δεδομένων, όπως οι ggplot2 και Plotly, οι οποίες αποτελούν ισχυρά και ευέλικτα εργαλεία για τη δημιουργία γραφημάτων. Οι

εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται πώς να δημιουργούν βασικά γραφήματα, όπως ραβδογράμματα, γραμμικά διαγράμματα, κυκλικά διαγράμματα, διαγράμματα διασποράς και ιστογράμματα, καθώς και πώς να προσαρμόζουν και να μορφοποιούν αυτά τα γραφήματα για να απεικονίζουν καλύτερα τα δεδομένα τους. Καλύπτονται έννοιες όπως η χρήση των αισθητικών παραμέτρων, των γεωμετρικών αντικειμένων και των themes (θεμάτων) για την προσαρμογή της εμφάνισης των γραφημάτων.

Επιπλέον, γίνεται εισαγωγή σε προχωρημένες τεχνικές οπτικοποίησης, όπως η δημιουργία πολυδιάστατων γραφημάτων και η χρήση faceting για τη διάσπαση δεδομένων σε υποσύνολα. Τέλος, εξετάζονται οι τρόποι με τους οποίους οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν να συνδυάζουν διαφορετικούς τύπους γραφημάτων σε μια ενιαία παράσταση για την απεικόνιση σύνθετων συνόλων δεδομένων. Με την ολοκλήρωση της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να χρησιμοποιούν την R για να δημιουργούν οπτικοποιήσεις δεδομένων που ενισχύουν τις αναλύσεις τους και υποστηρίζουν τις ερευνητικές τους προσπάθειες.

2.4.A.4 | ΧΡΗΣΗ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ

Η υποενότητα «Χρήση εργαλείων παρουσίασης» εστιάζεται στις προηγμένες λειτουργίες των λογισμικών παρουσίασης για την αποτελεσματική παρουσίαση ερευνητικών ευρημάτων. Για την εκπαίδευση μπορούν να χρησιμοποιηθούν είτε το Microsoft PowerPoint είτε το Open Office Impress. Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν πώς να ενσωματώνουν πολυμέσα, όπως βίντεο και ήχο, στις παρουσιάσεις τους, προκειμένου να εμπλουτίσουν το περιεχόμενο και να διατηρήσουν το ενδιαφέρον του ακροατηρίου. Διδάσκονται πώς να εισάγουν και να επεξεργάζονται πολυμεσικά αρχεία, καθώς και πώς να ρυθμίζουν την αυτόματη αναπαραγωγή και τον συγχρονισμό τους με την παρουσίαση. Επιπλέον, στην υποενότητα εξετάζονται ζητήματα δημιουργίας προσαρμοσμένων κινήσεων και μεταβάσεων για να δημιουργήσουν οπτικά εντυπωσιακές παρουσιάσεις που κρατούν την προσοχή του ακροατηρίου.

Ένα άλλο σημαντικό θέμα που παρουσιάζεται στην υποενότητα είναι η δημιουργία διαδραστικών στοιχείων μέσα στις παρουσιάσεις. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν πώς να χρησιμοποιούν υπερσυνδέσμους και κουμπιά δράσης για να δημιουργούν δυναμικά και διαδραστικά περιεχόμενα, επιτρέποντας στο ακροατήριο να αλληλεπιδρά με την παρουσίαση σε πραγματικό χρόνο. Αυτό περιλαμβάνει την πλοήγηση σε διάφορες διαφάνειες ή εξωτερικές πηγές και τη χρήση ερωτηματολογίων ή δημοσκοπήσεων για τη συλλογή ανατροφοδότησης από το ακροατήριο. Η δημιουργία γραφικών, σχημάτων, μοντέλων 3D και SmartArts διδάσκεται στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες. Η ενσωμάτωση γραφημάτων από εργαλεία στατιστικής και η μορφοποίηση πινάκων με δεδομένα αποτελούν δύο αρκετά σημαντικά θέματα της υποενότητας, ώστε τελικά να μπορούν να παρουσιάσουν τα αποτελέσματα της ανάλυσης δεδομένων.

2.4.A.5 | ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΩΝ

Στόχος της υποενότητας «Διαδικτυακά εργαλεία παρουσιάσεων» είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για τη δημιουργία και τη διαχείριση σύγχρονων, διαδραστικών παρουσιάσεων μέσω Διαδικτύου. Αρχικά, παρουσιάζεται η χρήση του Prezi (<https://prezi.com/>), ενός καινοτόμου εργαλείου που επιτρέπει τη δημιουργία μη γραμμικών παρουσιάσεων με δυναμικά zoom in και zoom out εφέ. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να δημιουργούν παρουσιάσεις που εντυπωσιάζουν και διατηρούν το ενδιαφέρον του ακροατηρίου, ενσωματώνοντας παράλληλα πολυμέσα και διαδραστικά στοιχεία. Στη συνέχεια, καλύπτονται οι παρουσιάσεις Google, ένα εργαλείο που προσφέρει ευκολία στη δημιουργία και την κοινή χρήση παρουσιάσεων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες χρησιμοποιούν τις συνεργατικές δυνατότητες των παρουσιάσεων Google, επιτρέποντας την ταυτόχρονη επεξεργασία από πολλούς χρήστες, καθώς και τις δυνατότητες ενσωμάτωσης εικόνων, βίντεο και γραφημάτων. Παρουσιάζονται τα διαθέσιμα πρότυπα και οι επιλογές μορφοποίησης για να δημιουργούν επαγγελματικές και οπτικά ελκυστικές παρουσιάσεις.

Η υποενότητα περιλαμβάνει, επίσης, τη χρήση των ερωτηματολογίων της Google (Google Forms) και των λογιστικών φύλλων της Google, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να δημιουργούν ερωτηματολόγια για τη συλλογή δεδομένων και ανατροφοδότησης από το ακροατήριο. Τα λογιστικά φύλλα Google χρησιμοποιούνται για την οργάνωση, ανάλυση και οπτικοποίηση των δεδομένων μέσω γραφημάτων και πινάκων που μπορούν τελικά να ενσωματωθούν στις παρουσιάσεις. Τέλος, εξετάζεται η χρήση των παρουσιάσεων Canva (www.canva.com), ενός εργαλείου που προσφέρει ένα εύχρηστο περιβάλλον για τη δημιουργία όμορφων και επαγγελματικών παρουσιάσεων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να χρησιμοποιούν τα πολυάριθμα πρότυπα και τις επιλογές σχεδίασης του Canva για να υποστηρίξουν και ενισχύουν το περιεχόμενο των παρουσιάσεών τους.

2.4.A.6 | ΠΡΟΧΩΡΗΜΕΝΑ ΘΕΜΑΤΑ ΟΠΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Η υποενότητα «Προχωρημένα θέματα οπτικοποίησης δεδομένων» αποσκοπεί στην εμβάθυνση των γνώσεων των εκπαιδευομένων στις σύγχρονες και σύνθετες τεχνικές οπτικοποίησης δεδομένων, παρέχοντάς τους τα εργαλεία και τις δεξιότητες για να δημιουργούν προηγμένες οπτικές αναπαραστάσεις. Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να δημιουργούν info graphics και εξετάζεται η χρήση animations (π.χ. με το εργαλείο Animaker-www.animaker.com) για την προσθήκη δυναμικών στοιχείων στις οπτικοποιήσεις. Η υποενότητα καλύπτει, επίσης, γεωμετρικές παραστάσεις, με έμφαση στη χρήση χαρτογραφίσεων (maps) για την απεικόνιση δεδομένων με γεωγραφικές συντεταγμένες. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν πώς να δημιουργούν και να ερμηνεύουν χάρτες που αναδεικνύουν γεωχωρικά πρότυπα και τάσεις. Γίνεται αναφορά στη χρήση πυκνωτικών γραφημάτων (heatmaps) για την απεικόνιση της

έντασης δεδομένων σε έναν δισδιάστατο χώρο, καθώς και η δημιουργία διαγραμμάτων δενδρικής δομής (treemaps) για την απεικόνιση ιεραρχικών δεδομένων.

Επιπλέον, εξετάζονται οι τεχνικές δημιουργίας ριζογραμμάτων (radial diagrams), τα οποία χρησιμοποιούνται για την απεικόνιση δεδομένων που σχετίζονται με κυκλική μορφή, παρέχοντας μια εναλλακτική προσέγγιση στην οπτικοποίηση των σχέσεων μεταξύ δεδομένων. Η υποενότητα περιλαμβάνει την εισαγωγή στη χρήση προηγμένων λογισμικών όπως το Microsoft Power BI και το Tableau, που επιτρέπουν τη δημιουργία διαδραστικών πινάκων και την ανάλυση δεδομένων σε πραγματικό χρόνο. Στους/Στις εκπαιδευόμενους/-ες επιδεικνύεται ο τρόπος αξιοποίησης των βασικών δυνατοτήτων αυτών των εργαλείων για να δημιουργούν δυναμικές και διαδραστικές οπτικοποιήσεις που ενισχύουν την παρουσίαση και την κατανόηση των δεδομένων.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Γκλαβά, Μ. (2020). *Ελληνικό PowerPoint 2019/365 – Γρήγορα και απλά*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Δίσιγμα.
2. Γεωργιάδου, Ν. (2021). *Πώς να κάνεις μια τέλεια παρουσίαση*. Αθήνα: Εκδόσεις Οξυγόνο.

Συμπληρωματικές

1. Kazakoff, Μ. (2023). *Πώς να πείσετε με δεδομένα*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπασωτηρίου.
2. Ξαρχάκος, Κ. & Καρολίδης, Δ. (2023). *Μαθαίνετε εύκολα Microsoft Office 2021*. Αθήνα: Εκδόσεις Άβακας.

2.4.B • ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η ενότητα «Πολιτικά συστήματα» έχει ως σκοπό να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στη φύση και δομή των πολιτικών και των κομματικών συστημάτων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες στην ενότητα αυτή έρχονται σε επαφή με τη μελέτη των διαφόρων μορφών καθεστώτων, των κομμάτων και κινημάτων που συναντάμε στην Ελλάδα και στην Ευρώπη. Επίσης, παρουσιάζονται διάφορες θεωρητικές προσεγγίσεις μαζί με συγκεκριμένα πολιτικά ζητήματα που απασχολούν την πολιτική επιστήμη, παρουσιάζονται το πολιτικό φαινόμενο και οι πολιτικές ιδεολογίες, τα πολιτικά κόμματα και τα κομματικά συστήματα. Ειδικότερα, εξετάζονται οι διαιρετικές τομές, ο άξονας αριστεράς/δεξιάς, καθώς και οι μορφές των πολιτικών κομμάτων που καθορίζουν τη μορφή του εκλογικού ανταγωνισμού. Επίσης, η ενότητα πραγματεύεται τις μορφές

καθεστώτων και την εξέταση των παραγόντων του διεθνούς συστήματος υπό το πρίσμα μιας σειράς κεντρικών εννοιών, όπως το εθνικό συμφέρον, η εθνική οικονομία, η παγκοσμιοποίηση, η πλανητική πολιτική, η σημασία και η αξία της δημοκρατίας και ο σεβασμός στους πολιτειακούς θεσμούς και τη δημοκρατία.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Διατυπώνουν βασικές έννοιες της πολιτικής ανάλυσης, την ιστορικότητά τους και τις μεταξύ τους σχέσεις,
- Αναγνωρίζουν τα κεντρικά χαρακτηριστικά του σύγχρονου (εθνικού) κράτους και τις διαφορετικές αναλύσεις που επιδέχεται,
- Αναγνωρίζουν τις κύριες θεωρίες για την ανάπτυξη του σύγχρονου κράτους,
- Διατυπώνουν τη διαμόρφωση και αναδιαμόρφωση του έθνους και τις περιπέτειες της κυριαρχίας,
- Διακρίνουν ομοιότητες και διαφορές μεταξύ των μορφών πολιτικών καθεστώτων, των χαρακτηριστικών τους και του τρόπου λειτουργίας τους,
- Ερμηνεύουν τις σχέσεις μεταξύ εκτελεστικής, νομοθετικής και δικαστικής εξουσίας σε διαφορετικά υποδείγματα πολιτευμάτων,
- Αποκωδικοποιούν βασικούς τρόπους διαμόρφωσης και λειτουργίας των πολιτικών συστημάτων του σύγχρονου κόσμου,
- Παρουσιάζουν τις ομοιότητες και τις διαφορές μεταξύ των κοινοβουλευτικών, των προεδρικών και των ημι-προεδρικών συστημάτων,
- Αναλύουν τα χαρακτηριστικά των διαφορετικών τύπων κομμάτων, των κομματικών οικογενειών και των κομματικών συστημάτων,
- Αναλύουν τη δυναμική αλληλεξάρτηση της κοινωνίας-πολιτείας-οικονομίας,
- Αναλύουν τη σημασία της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης,
- Παρουσιάζουν τα διαφορετικά επίπεδα άσκησης πολιτικής εξουσίας στα σύγχρονα δημοκρατικά πολιτικά συστήματα,
- Χειρίζονται βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις για τις σχέσεις μεταξύ εσωτερικής, εξωτερικής, διεθνικής και διεθνούς πολιτικής,
- Αποδέχονται τη σπουδαιότητα της επικοινωνίας στη σύγχρονη πολιτική.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Διαβούλευση / Κράτος / Πολυεπίπεδη διακυβέρνηση / Κοινή γνώμη / Σφυγμομέτρηση / Δημοσκοπήσεις / Προπαγάνδα / Δημοψήφισμα / Κομματικό σύστημα / Σύνταγμα.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΕ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ, ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ
2	ΚΡΑΤΗ ΚΑΙ ΚΑΘΕΣΤΩΤΑ
3	ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ
4	ΕΚΛΟΓΕΣ, ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΚΟΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΟΜΑΔΕΣ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ
5	ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟ
6	ΠΟΛΥΕΠΙΠΕΔΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ
7	ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ

Κείμενο αναφοράς

2.4.B.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΕ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ, ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

Στόχος της παρούσας μαθησιακής υποενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές έννοιες της πολιτικής και των πολιτικών συστημάτων ώστε να είναι σε θέση να διακρίνουν ένα πολιτικό σύστημα από τα λοιπά συστήματα που κινούνται στο περιβάλλον του. Παρουσιάζονται η έννοια της κυβέρνησης, τα επιχειρήματα υπέρ της, η κατηγοριοποίηση των πολιτευμάτων από τον Αριστοτέλη, ενώ παράλληλα γίνεται αναφορά και στην έννοια της διακυβέρνησης. Τα εκπαιδευόμενα στελέχη της εν λόγω ειδικότητας κατανοούν την κατηγοριοποίηση των κυβερνήσεων ενώ εξοικειώνονται με τις έννοιες της ισχύος, της εξουσίας, του κράτους, της κυριαρχίας, του έθνους και του εθνικισμού. Στο πλαίσιο της υποενότητας, αναλύεται η προέλευση των εννοιών «αριστεράς και δεξιάς» που χρησιμοποιούνται ακόμα και στις μέρες μας για να κατηγοριοποιηθούν τα διάφορα πολιτικά κόμματα.

Στη συνέχεια, παρουσιάζονται και συγκρίνονται οι πέντε κύριες θεωρητικές προσεγγίσεις στη μελέτη της πολιτικής: η δομική, η θεσμική, η συμπεριφορική, η ορθολογική και η ερμηνευτική προσέγγιση. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη μελέτη περίπτωσης, στη συγκριτική προσέγγιση, στην ποιοτική σύγκριση και την ποσοτική ανάλυση που μπορούν να εφαρμοστούν στην πολιτική έρευνα, ενώ κατανοούν τα πλεονεκτήματα και τους κινδύνους κάθε προσέγγισης. Ενδεικτική εκπαιδευτική πρακτική για τους/τις εκπαιδευτές/-τριες είναι η εμπλουτισμένη εισήγηση η οποία περιλαμβάνει την επεξήγηση και την ερμηνεία των σημαντικών όρων και των θεωρητικών προσεγγίσεων.

2.4.B.2 | ΚΡΑΤΗ ΚΑΙ ΚΑΘΕΣΤΩΤΑ

Σκοπός της επόμενης μαθησιακής υποενότητας είναι να παρουσιάσει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες το κράτος ως το βασικό πρότυπο πολιτικής οργάνωσης. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν ότι η «Ειρήνη της Βεστφαλίας» θεωρείται το ορόσημο στην εμφάνιση του κράτους, ενώ στη συνέχεια παρουσιάζεται η επέκταση του κράτους και οι ενθαρρυντικοί παράγοντες που οδήγησαν στην αναδιάρθρωσή του. Ιδιαίτερη ανα-

φορά γίνεται στην έννοια της δημοκρατίας και τα χαρακτηριστικά της προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι/-ες να διακρίνουν τις διαβαθμίσεις της δημοκρατίας. Η ανωτέρω γνώση είναι σημαντική για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες, αφού κατανοούν τον μηχανισμό της αντιπροσώπευσης και αποσαφηνίζουν τη φιλελεύθερη και την ανελεύθερη δημοκρατία ως τις δύο (2) κύριες μορφές της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας.

Στο πλαίσιο της υποενότητας, παρουσιάζεται και η φύση της απολυταρχικής εξουσίας, τα μεγαλύτερα απολυταρχικά κράτη βάσει πληθυσμού και η διαφορά απολυταρχικών και ολοκληρωτικών καθεστώτων. Αναλύονται οι μορφές απολυταρχικής εξουσίας, δηλαδή οι δεσπότες, οι μονάρχες, τα πολιτικά κόμματα, οι πρόεδροι, οι ένοπλες δυνάμεις και οι θρησκευτικοί ηγέτες. Ως εκπαιδευτική πρακτική μπορεί να χρησιμοποιηθεί η εμπλουτισμένη εισήγηση προκειμένου να παρουσιαστούν και να διευκρινιστούν όλες οι σημαντικές έννοιες και οι τύποι της δημοκρατίας και της απολυταρχικής εξουσίας. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες δύνανται, χωρισμένοι/-ες σε ομάδες εργασίας, να παρουσιάσουν στην ολομέλεια της τάξης τα βασικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα από τα μεγαλύτερα πληθυσμιακά απολυταρχικά κράτη του κόσμου.

2.4.B.3 | ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

Σκοπός της εν λόγω μαθησιακής υποενότητας είναι να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι εισέρχονται στην πολιτική διαδικασία μέσω της εξέτασης των μηχανισμών με τους οποίους η κοινωνία επηρεάζει την κυβέρνηση. Παρουσιάζεται η έννοια της πολιτικής κουλτούρας, η παρουσία της στα απολυταρχικά καθεστώτα, στις ανελεύθερες δημοκρατίες και, παράλληλα, τονίζεται η διαφοροποίησή της από την πολιτική ιδεολογία. Η ανωτέρω γνώση είναι σημαντική για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες, γιατί αντιλαμβάνονται τι φέρνουν μαζί τους οι άνθρωποι κατά την ενασχόλησή τους με την πολιτική.

Στη συνέχεια, αναλύεται η σημασία της επικοινωνίας στην πολιτική, αφού μέσω αυτής διαμορφώνεται το νόημα, δίνονται ευκαιρίες για πληροφόρηση, χειραγώγηση και πειθώ, ενώ παράλληλα μεταδίδεται ο πολιτισμός. Παρουσιάζονται τα μέσα επικοινωνίας, οι δομές, οι επιδράσεις τους και ο τρόπος λειτουργίας τους στα απολυταρχικά κράτη και τις ανελεύθερες δημοκρατίες. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην έννοια της κοινής γνώμης και στις μεθόδους καταγραφής της, δηλαδή στη σφυγμομέτρηση, στη δειγματοληπτική έρευνα, στην ομάδα εστίασης και στις δημοσκοπήσεις. Στο πλαίσιο της υποενότητας, αναλύονται και οι τρόποι με τους οποίους οι άνθρωποι προσπαθούν να επηρεάσουν τις πολιτικές της κυβέρνησης. Ως εκπαιδευτική πρακτική ενδείκνυται να χρησιμοποιηθεί η εμπλουτισμένη εισήγηση και στη συνέχεια οι εκπαιδευόμενοι/-ες, χωρισμένοι/-ες σε ομάδες εργασίας, παρουσιάζουν στην ολομέλεια της τάξης τους τρόπους πολιτικής συμμετοχής των ανθρώπων σε δημοκρατικά και μη καθεστώτα.

2.4.B.4 | ΕΚΛΟΓΕΣ, ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΚΟΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΟΜΑΔΕΣ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες αντιλαμβάνονται τη σημασία των εκλογών, που αποτελούν το σήμα κατατεθέν της δημοκρατίας. Παρουσιάζεται το εύρος των εκλογικών διαδικασιών και του δικαιώματος ψήφου, η σχέση μεταξύ εκλογικών και κομματικών συστημάτων, καθώς και ο μηχανισμός των εκλογών. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην πρωτοβουλία των πολιτών, την ψήφο ανάκλησης και το δημοψήφισμα, όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες αντιλαμβάνονται τη συμβολή τους στη δημοκρατία και τη διακυβέρνηση. Αναλύονται τα πολιτικά κόμματα, οι βασικές λειτουργίες τους, ο τρόπος χρηματοδότησης και η πολιτική τους σπουδαιότητα. Περαιτέρω αναλύεται το κομματικό σύστημα, τα δικομματικά και τα πολυκομματικά συστήματα και τα σημαντικά τους γνωρίσματα.

Στο πλαίσιο της μαθησιακής υποενότητας παρουσιάζονται και οι ομάδες συμφερόντων που διαφοροποιούνται από τα πολιτικά κόμματα και η δραστηριότητά τους είναι έντονη στις φιλελεύθερες δημοκρατίες. Αναφορά γίνεται και στον πλουραλισμό που αποτελεί σημαντική προσέγγιση στον ρόλο των ομάδων συμφερόντων στις φιλελεύθερες δημοκρατίες. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις διόδους επικοινωνίας ανάμεσα στην κυβέρνηση και τις ομάδες συμφερόντων. Η ανωτέρω γνώση είναι σημαντική για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες, γιατί αντιλαμβάνονται τη σημασία των εκλογών, των πολιτικών κομμάτων και των ομάδων συμφερόντων ως συνδετικών κρίκων κυβέρνησης και κοινωνίας. Ως εκπαιδευτική πρακτική ενδείκνυται να χρησιμοποιηθεί η εμπλουτισμένη εισήγηση και, στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες προτείνεται να παρουσιάσουν στην ολομέλεια της τάξης δημοσκοπήσεις που έχουν διενεργηθεί σε διάφορα κράτη καθώς και τα αποτελέσματά τους.

2.4.B.5 | ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟ

Η μαθησιακή υποενότητα που ακολουθεί αποτελεί τη λογική συνέχεια της προηγούμενης, καθώς παρουσιάζει τον σημαντικότερο θεσμό της διακυβέρνησης, τα συντάγματα και το νομικό τους πλαίσιο. Αναλύονται οι έννοιες του κράτους δικαίου, η τήρηση της νομιμότητας, ενώ παρουσιάζεται το σύνταγμα και η συνήθης μορφή του. Στη συνέχεια οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν τις διακρίσεις του συντάγματος σε γραπτά και άγραφα συντάγματα, κωδικοποιημένα και μη κωδικοποιημένα, αυστηρά και ευέλικτα συντάγματα. Περαιτέρω, γίνεται αναφορά στη διαδικασία αναθεώρησης του συντάγματος μιας χώρας, η οποία διαφοροποιείται από χώρα σε χώρα.

Στο πλαίσιο της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αντιλαμβάνονται ότι η εφαρμογή των συνταγμάτων ανατίθεται στη δικαστική εξουσία που αναλαμβάνει την ελεγκτική λειτουργία. Αναλύεται ο δικαστικός έλεγχος, οι περιορισμοί της δικαστικής εξουσίας και η διάκριση ανάμεσα στα ανώτατα και τα συνταγματικά δικαστήρια. Επιπλέον, παρουσιάζονται οι μέθοδοι επιλογής των δικαστών και γίνεται αντιληπτό ότι η δικαστική ανεξαρτησία είναι θεμελιώδες συστατικό στοιχείο του κράτους δικαίου. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (Eu-

ρωπαϊκό Δικαστήριο) το οποίο διασφαλίζει την ερμηνεία και ορθή εφαρμογή των συνθηκών της Ένωσης, ενώ συντέλεσε στην οικοδόμηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ως εκπαιδευτική πρακτική δύναται να χρησιμοποιηθεί η εμπλουτισμένη εισήγηση. Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, αφού επιλέξουν μια χώρα της αρεσκείας τους, μπορούν να παρουσιάσουν στην ολομέλεια της τάξης τη διαδικασία αναθεώρησης ή τροπολογίας του συντάγματός της.

2.4.B.6 | ΠΟΛΥΕΠΙΠΕΔΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

Σκοπός της παρούσας μαθησιακής υποενότητας είναι να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τη μεγάλη σημασία της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης. Αρχικά, παρουσιάζεται η έννοια της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης, τα πλεονεκτήματα και τα αρνητικά της σημεία, ενώ γίνεται αντιληπτή η διαδικασία και ο συντονισμός εντός και μεταξύ των διαφορετικών επιπέδων διακυβέρνησης. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν την αρχή του διαμοιρασμού της κυριαρχίας ανάμεσα στην κυβέρνηση και τις περιφέρειες (φεντεραλισμός). Στη συνέχεια, παρουσιάζονται η αποκέντρωση, η αποσυγκέντρωση και η εκχώρηση εξουσιών ως μέθοδοι μεταβίβασης εξουσιών από το κέντρο προς τις περιφέρειες. Αναλύονται η περιφερειακή διακυβέρνηση, η έννοια της τοπικής αυτοδιοίκησης, καθώς και η σχέση κέντρου και περιφέρειας στα απολυταρχικά κράτη και τις ανελεύθερες δημοκρατίες.

Περαιτέρω, αναλύεται η δημόσια διοίκηση που βοηθάει το έργο της εκτελεστικής εξουσίας. Παρουσιάζεται ο όρος της γραφειοκρατίας και η εξέλιξή της, ενώ γίνονται κατανοητά τα τρία χαρακτηριστικά του «καλού γραφειοκράτη»: η οικονομικότητα, η απόδοση και η αποτελεσματικότητα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναγνωρίζουν την οργανωτική δομή μιας κυβέρνησης, τον τρόπο οργάνωσης και στελέχωσής της. Η υποενότητα προσεγγίζει και τον ρόλο της γραφειοκρατίας στα απολυταρχικά κράτη και τις ανελεύθερες δημοκρατίες. Μια καλή εκπαιδευτική πρακτική για τους/τις εκπαιδευτές/-τριες είναι η παράθεση παραδειγμάτων της οργανωτικής δομής της κυβέρνησης σε κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σε ό,τι αφορά την ευαισθητοποίηση της αναγκαιότητας πολυεπίπεδης διακυβέρνησης, προτείνεται οι εκπαιδευόμενοι/-ες μέσω εργασιών να παρουσιάσουν τη Λευκή Βίβλο για την πολυεπίπεδη διακυβέρνηση.

2.4.B.7 | ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ

Δεδομένου ότι στις προηγούμενες μαθησιακές υποενότητες παρουσιάστηκε η δικαστική εξουσία και η δημόσια διοίκηση, οι εκπαιδευόμενοι/-ες στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα κατανοούν τη σημασία και τον ρόλο των νομοθετικών σωμάτων. Παρουσιάζονται οι λειτουργίες των κοινοβουλίων και αναλυτικότερα η αντιπροσώπευση, η διαβούλευση, η νομοθεσία, η έγκριση δαπανών, ο σχηματισμός της κυβέρνησης και ο έλεγχος. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αντιλαμβάνονται τη νομοθετική διαδικασία και τους μηχανισμούς επίλυσης διαφορών επί τροποποιήσεων νομοσχεδίων σε περίπτωση χωρών με δύο νομοθετικά σώματα. Η ενότητα παρουσιάζει τον τρόπο

στελέχωσης του κοινοβουλίου, ενώ προσεγγίζει και τον ρόλο των κοινοβουλίων στα απολυταρχικά κράτη και τις ανελεύθερες δημοκρατίες.

Στη συνέχεια, η μαθησιακή υποενότητα παρουσιάζει την εκτελεστική εξουσία που έχει την ευθύνη του κυβερνητικού έργου και αποτελεί την κινητήρια δύναμη του συστήματος διακυβέρνησης. Επιπλέον, παρουσιάζεται η προεδρική, η κοινοβουλευτική και ημι-προεδρική εκτελεστική εξουσία. Αναλύονται οι ομοιότητες και οι διαφορές μεταξύ των κοινοβουλευτικών, των προεδρικών και των ημι-προεδρικών συστημάτων, ενώ οι εκπαιδευόμενοι/-ες αντιλαμβάνονται πώς λειτουργούν στα προαναφερθέντα συστήματα οι περιορισμοί στην άσκηση της εξουσίας στις φιλελεύθερες δημοκρατίες. Η υποενότητα προσεγγίζει και τη λιγότερο θεσμοποιημένη εκτελεστική εξουσία στα απολυταρχικά κράτη και στις ανελεύθερες δημοκρατίες. Ως εκπαιδευτική πρακτική προτείνεται να χρησιμοποιηθεί η εμπλουτισμένη εισήγηση και, στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν να παρουσιάσουν στην ολομέλεια της τάξης τη διαδικασία σχηματισμού κυβέρνησης στα κοινοβουλευτικά συστήματα άλλων χωρών, όταν κανένα κόμμα δεν διαθέτει την απόλυτη πλειοψηφία των εδρών στη Βουλή.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Hague, R. & Harrop, M. (2011). *Συγκριτική πολιτική και διακυβέρνηση* (αναθεωρημένη έκδοση), (μτφρ. Ε. Γ. Χρηστίδης). Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.
2. Newton, K. & Deth, J. V. (2021). *Συγκριτική πολιτική* (μτφρ. Γ. Ψάθη). Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.

Συμπληρωματικές

1. Heywood, A. (2014). *Εισαγωγή στην πολιτική* (μτφρ. Γ. Μεταξάς). Αθήνα: Εκδόσεις Επίκεντρο.
2. Meny, Y. (1996). *Συγκριτική πολιτική* (μτφρ. Π. Κυπριανός & Σ. Μπάλιας). Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.

2.4.Γ • ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η ενότητα «Μέθοδοι και τεχνικές προβλέψεων Μάρκετινγκ» επιδιώκει να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές έννοιες των μεθόδων και των τεχνικών προβλέψεων στο Μάρκετινγκ και συγκεκριμένα σε στοιχειώδη θέματα προβλέψεων της καταναλωτικής ζήτησης προϊόντων ή υπηρεσιών μίας επιχείρησης σύμφωνα με τις συνήθειες και προτιμήσεις. Στο περιεχόμενο της ενότητας περιλαμβάνεται,

επίσης, η εκτίμηση του συνολικού δυναμικού της αγοράς και του δυναμικού περιφερειακής αγοράς, των συνολικών πωλήσεων της επιχείρησης, τα είδη μετρήσεων της ζήτησης, η αγοραία ζήτηση (ορισμός και περιεχόμενο) και η ζήτηση εταιρείας (ορισμός και περιεχόμενο). Η ενότητα πραγματεύεται τις βασικές έννοιες στη μέτρηση της ζήτησης, τη σκοπιμότητα εξασφάλισης προβλέψεων ζήτησης, τα είδη μετρήσεων της ζήτησης, την ανάλυση σφαλμάτων πρόβλεψης με μεθόδους ελέγχου προσαρμογής και πολλαπλές χρονολογικές σειρές. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με τη συνολική και δυνητική αγορά, τη χρήση αποτελεσμάτων έρευνας Μάρκετινγκ και την αξιοποίηση υποδειγμάτων προβλέψεων υφιστάμενων προϊόντων (ποσοτική προσέγγιση και ανάλυση επιχειρηματικής δυναμικότητας).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναγνωρίζουν βασικές έννοιες στη μέτρηση της ζήτησης, καθώς και τη σκοπιμότητα εξασφάλισης προβλέψεων ζήτησης,
- Επιλέγουν την κατάλληλη μέθοδο ελέγχου και προσαρμογής,
- Ερμηνεύουν την πρόβλεψη υφιστάμενων προϊόντων (ποσοτική προσέγγιση και ανάλυση επιχειρηματικής δυναμικότητας),
- Εξηγούν τη συνολική και δυνητική αγορά, την αγοραία ζήτηση και τη ζήτηση εταιρείας,
- Χρησιμοποιούν αποτελεσματικά την έρευνα Μάρκετινγκ,
- Αναλύουν την απλή και πολλαπλή παλινδρόμηση,
- Εφαρμόζουν την κατάλληλη μέθοδο εκθετικής ομαλοποίησης, ελάχιστων τετραγώνων και ομαλοποίησης, ελέγχου προσαρμογής και πρόβλεψη κατά Bayes,
- Χειρίζονται αποτελεσματικά τις τεχνικές του Μάρκετινγκ,
- Παρουσιάζουν τις καταναλωτικές συνήθειες,
- Συμμετέχουν σε θέματα προβλέψεων σχετικά με τις καταναλωτικές τάσεις.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Προβλέψεις / Απλός κινητός μέσος / Σταθμισμένος κινητός μέσος / Εκθετική εξομάλυνση / Διάσπαση χρονοσειρών / Απλή γραμμική παλινδρόμηση / Μέθοδος Delphi / Μέθοδος Grassroots / Μέθοδος ιστορικής αναλογίας / Έλεγχος προσαρμογής / Διαγράμματα ελέγχου / Πολλαπλές χρονολογικές σειρές.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (3), Εργαστήριο (0), Σύνολο (3).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ
2	ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΖΗΤΗΣΗΣ
3	ΠΟΣΟΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ ΠΡΟΒΛΕΨΗΣ
4	ΠΟΙΟΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ ΠΡΟΒΛΕΨΗΣ
5	ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΦΑΛΜΑΤΩΝ ΠΡΟΒΛΕΨΗΣ
6	ΕΛΕΓΧΟΙ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ

Κείμενο αναφοράς

2.4.Γ.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ

Η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα έχει ως κύριο στόχο να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις θεμελιώδεις αρχές και έννοιες των προβλέψεων. Αρχικά, αναλύεται η έννοια της πρόβλεψης και η σημασία της σε διάφορους τομείς με έμφαση κυρίως στον τομέα του Μάρκετινγκ. Στη συνέχεια, γίνεται μια επισκόπηση των διαφορετικών τύπων προβλέψεων. Οι βραχυπρόθεσμες καλύπτουν μια περίοδο μερικών εβδομάδων έως λίγων μηνών και χρησιμοποιούνται για τον καθημερινό προγραμματισμό και την επιχειρησιακή διαχείριση. Οι μεσοπρόθεσμες καλύπτουν περιόδους από μερικούς μήνες έως ένα έτος και βοηθούν στις τακτικές αποφάσεις και την προσαρμογή των στρατηγικών. Τέλος, οι μακροπρόθεσμες προβλέψεις εκτείνονται σε περιόδους άνω του ενός έτους και είναι κρίσιμες για τη στρατηγική σχεδίαση, την ανάπτυξη νέων προϊόντων ή την είσοδο σε νέες αγορές.

Επίσης, παρουσιάζονται οι διάφορες μέθοδοι πρόβλεψης, όπως οι ποσοτικές (κινητός μέσος όρος, εκθετική εξομάλυνση, απλή γραμμική παλινδρόμηση) που βασίζονται σε στατιστικά δεδομένα και μαθηματικά μοντέλα για την ανάλυση των τάσεων και των προτύπων της αγοράς και οι ποιοτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούν την κρίση και την εμπειρία των ειδικών για την εκτίμηση της μελλοντικής ζήτησης, όπως είναι οι έρευνες γνώμης, οι ομάδες εστίασης και οι τεχνικές Delphi. Είναι κρίσιμο η θεματολογία της μαθησιακής υποενότητας να βασίζεται σε παραδείγματα και μελέτες περιπτώσεων, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν πώς εφαρμόζονται οι θεωρητικές έννοιες στην πράξη. Μέσα από την ανάλυση πραγματικών δεδομένων και σεναρίων, έχουν την ευκαιρία να εξασκηθούν στις βασικές τεχνικές πρόβλεψης και να αναπτύξουν τις δεξιότητες που απαιτούνται για την ακριβή εκτίμηση της μελλοντικής ζήτησης στην αγορά.

2.4.Γ.2 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΖΗΤΗΣΗΣ

Σκοπός της παρούσας μαθησιακής υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν πώς οι επιχειρήσεις μπορούν να εκτιμούν και να προβλέπουν τις ανάγκες

και τις προτιμήσεις των πελατών τους. Αυτή η υποεπενότητα αναλύει τις βασικές έννοιες για τη μέτρηση της ζήτησης, καθώς και τη σκοπιμότητα της πρόβλεψης της ζήτησης. Οι προβλέψεις ζήτησης είναι απαραίτητες για τη στρατηγική προγραμματισμού των επιχειρήσεων, καθώς επιτρέπουν στις επιχειρήσεις να διαχειρίζονται καλύτερα τα αποθέματα, να προγραμματίζουν την παραγωγή και να κατανέμουν αποτελεσματικά τους πόρους τους. Στο πλαίσιο της μαθησιακής υποεπενότητας, αναλύονται οι έννοιες α) της «συνολικής αγοράς» που αναφέρεται στο συνολικό μέγεθος της αγοράς για ένα συγκεκριμένο προϊόν ή υπηρεσία και β) της «δυναμικής αγοράς» που περιλαμβάνει τους καταναλωτές που είναι δυναμικά ενδιαφερόμενοι να αγοράσουν το προϊόν ή την υπηρεσία στο μέλλον. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι σημαντικό να μπορούν να αναγνωρίζουν τις διαφορές μεταξύ αυτών των δύο τύπων αγορών, για να είναι σε θέση μελλοντικά να εκτιμήσουν σωστά τις ευκαιρίες ανάπτυξης και να καθορίσουν τις στρατηγικές διείσδυσης στην αγορά.

Η μαθησιακή υποεπενότητα ολοκληρώνεται με την αποσαφήνιση και περιγραφή της «αγοραίας ζήτησης» που αναφέρεται στη συνολική ζήτηση για ένα προϊόν ή υπηρεσία σε μια συγκεκριμένη αγορά και της «εταιρικής ζήτησης» που αναφέρεται στη ζήτηση για τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες μιας συγκεκριμένης εταιρείας και πώς η ανάλυσή τους βοηθά τις επιχειρήσεις να κατανοήσουν το συνολικό δυναμικό της αγοράς, τη θέση τους στην αγορά, να προβλέψουν τις πωλήσεις τους και να αναπτύξουν στρατηγικές για την αύξηση του μεριδίου αγοράς τους και των εσόδων τους.

2.4.Γ.3 | ΠΟΣΟΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ ΠΡΟΒΛΕΨΗΣ

Η μαθησιακή υποεπενότητα «Ποσοτικές μέθοδοι πρόβλεψης» επικεντρώνεται στις διάφορες τεχνικές που χρησιμοποιούνται για την πρόβλεψη της ζήτησης με βάση ποσοτικά δεδομένα. Πιο συγκεκριμένα αναλύονται α) ο «απλός κινητός μέσος» που συμβάλλει στην εξάλειψη των τυχαίων διακυμάνσεων και παρέχει μια σταθερή εκτίμηση της τάσης, β) ο «σταθμισμένος κινητός μέσος» που συνιστά μια παραλλαγή του απλού κινητού μέσου, όπου δίνεται διαφορετικό βάρος σε κάθε δεδομένο, ανάλογα με τη σημασία του, γ) η «εκθετική εξομάλυνση» που χρησιμοποιεί έναν εκθετικό συντελεστή για την εξομάλυνση των δεδομένων, δ) η «διάσπαση χρονοσειρών» που περιλαμβάνει την ανάλυση των δεδομένων σε επιμέρους συνιστώσες, ε) η «απλή γραμμική παλινδρόμηση» που βασίζεται στην υπόθεση ότι υπάρχει μια γραμμική σχέση μεταξύ της εξαρτημένης μεταβλητής (ζήτηση) και μιας ανεξάρτητης μεταβλητής (π.χ., τιμή, διαφήμιση), στ) η «μέθοδος ελαχίστων τετραγώνων» που χρησιμοποιείται για την εύρεση της βέλτιστης ευθείας ή καμπύλης που ταιριάζει σε ένα σύνολο δεδομένων, ελαχιστοποιώντας το άθροισμα των τετραγώνων των αποκλίσεων μεταξύ των παρατηρημένων και των προβλεπόμενων τιμών και ζ) η «πρόβλεψη κατά Bayes» που χρησιμοποιείται όταν οι διαθέσιμες πληροφορίες είναι περιορισμένες ή αβέβαιες.

Η μαθησιακή υποεπενότητα εστιάζεται, επίσης, και στις μεθόδους πρόβλεψης νέων προϊόντων όταν δεν υπάρχουν ιστορικά δεδομένα, όπως α) η πρόβλεψη που βασίζεται

ται στην εκτίμηση των ειδικών, β) οι έρευνες διερεύνησης της πρόθεσης των καταναλωτών να αγοράσουν ένα νέο προϊόν, γ) τα μοντέλα διάχυσης που αναλύουν τον τρόπο με τον οποίο νέα προϊόντα υιοθετούνται και διαδίδονται στην αγορά και δ) τέλος, οι μέθοδοι εξέτασης περιπτώσεων ανάλογων προϊόντων που έχουν ήδη κυκλοφορήσει στην αγορά.

2.4.Γ.4 | ΠΟΙΟΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ ΠΡΟΒΛΕΨΗΣ

Η μαθησιακή υποενοότητα «Ποιοτικές μέθοδοι πρόβλεψης» ασχολείται με τεχνικές που βασίζονται σε ποιοτικά δεδομένα και εκτιμήσεις ειδικών. Αυτές οι μέθοδοι προσφέρουν ευέλικτες προσεγγίσεις για προβλέψεις χωρίς τη χρήση αριθμητικών δεδομένων και είναι χρήσιμες όταν δεν υπάρχουν επαρκή ποσοτικά δεδομένα ή όταν οι συνθήκες αλλάζουν ταχύτατα, καθιστώντας δύσκολη τη χρήση ιστορικών δεδομένων για πρόβλεψη. Πιο συγκεκριμένα, στο πλαίσιο της παρούσας μαθησιακής υποενοότητας αναλύονται: α) η «έρευνα αγοράς» που χρησιμοποιείται για τη συλλογή δεδομένων σχετικά με τις προτιμήσεις, τις συνήθειες, τις τάσεις και τις αντιδράσεις των καταναλωτών από πελάτες, ανταγωνιστές και άλλες πηγές, προσφέροντας πληροφορίες για τις τάσεις και τις προτιμήσεις της αγοράς, β) το «συμβούλιο στελεχών» που ενεργοποιεί τη συμμετοχή εμπειρογνομώνων και ειδικών στον τομέα για την εκτίμηση των μελλοντικών τάσεων, αναγνώριση πιθανών αλλαγών στην αγορά και τη διαμόρφωση πιο ακριβών προβλέψεων, γ) η «μέθοδος Delphi» που εμπλέκει μία ομάδα ειδικών που παρέχουν ανώνυμες μέσω επαναλαμβανόμενων ερωτήσεων και αναδρομικών αναλύσεων, επιτρέποντας τη συλλογή γνώμης από διαφορετικές πηγές χωρίς την επίδραση των ατομικών προκαταλήψεων, δ) η «μέθοδος σεναρίων» που δημιουργεί ποιοτικές προβλέψεις μέσω της ανάλυσης πιθανών σεναρίων ανάπτυξης, με βάση διαφορετικές υποθέσεις και παράμετροι, και των πιθανών επιπτώσεών τους, ε) η «μέθοδος Grassroots» που συλλέγει δεδομένα από τη βάση, όπως τοπικές κοινότητες και ομάδες, προσφέροντας εκτίμηση της αγοράς από τη βάση της και στ) η «μέθοδος ιστορικής αναλογίας» που χρησιμοποιεί την παρελθοντική απόδοση ή τάση παρόμοιων παραδειγμάτων για να προβλέψει μελλοντικές τάσεις ή αποτελέσματα.

2.4.Γ.5 | ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΦΑΛΜΑΤΩΝ ΠΡΟΒΛΕΨΗΣ

Η ανάλυση σφαλμάτων πρόβλεψης και ο έλεγχος προσαρμογής είναι απαραίτητες διαδικασίες για τη βελτίωση της ακρίβειας των προβλέψεων και την αποφυγή δαπανηρών συνεπειών. Σκοπός της παρούσας μαθησιακής υποενοότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να γνωρίσουν πώς να εντοπίζουν και να αναλύουν τα σφάλματα στις προβλέψεις τους, καθώς και πώς να προσαρμόζουν τα μοντέλα πρόβλεψης για τη βελτίωση της ακρίβειας.

Η υποενοότητα αυτή περιλαμβάνει διάφορες τεχνικές και διαδικασίες που βοηθούν στην ανάλυση των αποκλίσεων μεταξύ των προβλέψεων και των πραγματικών αποτελεσμάτων. Ειδικότερα αναλύονται οι βασικές τεχνικές ανάλυσης σφαλμάτων όπως

α) το Μέσο Σφάλμα (ME) ή Ποσότητα Μεροληψίας (Bias) που χρησιμοποιείται για την ποσοτικοποίηση της ακρίβειας των προβλέψεων και υπολογίζεται ως ο μέσος όρος των απόλυτων διαφορών μεταξύ των προβλεπόμενων και των πραγματικών τιμών, β) το Μέσο Απόλυτο Σφάλμα (MAE) που μετρά τη μέση απόκλιση μεταξύ των προβλεπόμενων και των πραγματικών τιμών χωρίς να λαμβάνει υπόψη τη διεύθυνση της απόκλισης, γ) το Μέσο Τετραγωνικό Σφάλμα (MSE) που δίνει μεγαλύτερη βαρύτητα στις μεγαλύτερες αποκλίσεις, καθώς τα σφάλματα τετραγωνίζονται πριν υπολογιστεί ο μέσος όρος βοηθώντας στην εντοπισμό περιπτώσεων όπου οι προβλέψεις απέχουν πολύ από τις πραγματικές τιμές, δ) η Ρίζα του Μέσου Τετραγωνικού Σφάλματος (RMSE), δηλαδή η τετραγωνική ρίζα του MSE και χρησιμοποιείται για να παρέχει μια εκτίμηση της ακρίβειας σε μονάδες που είναι συγκρίσιμες με τα δεδομένα που αναλύονται και ε) το Μέσο Απόλυτο Ποσοστιαίο Σφάλμα (MAPE) που εκφράζει το μέσο απόλυτο σφάλμα ως ποσοστό των πραγματικών τιμών, διευκολύνοντας τη σύγκριση της ακρίβειας πρόβλεψης μεταξύ διαφορετικών μοντέλων ή χρονικών περιόδων.

2.4.Γ.6 | ΕΛΕΓΧΟΙ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ

Ο έλεγχος προσαρμογής αποτελεί μια κρίσιμη διαδικασία που ακολουθεί την ανάλυση σφαλμάτων πρόβλεψης και στοχεύει στη βελτίωση της ακρίβειας των μελλοντικών προβλέψεων. Μέσα από την αξιολόγηση των αιτιών που οδήγησαν σε αποκλίσεις μεταξύ προβλεπόμενων και πραγματικών τιμών, η επιχείρηση μπορεί να τροποποιήσει τις μεθόδους πρόβλεψης, τα δεδομένα ή άλλους παράγοντες, ώστε να λάβει πιο αξιόπιστες προβλέψεις. Σκοπός της παρούσας μαθησιακής υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να γνωρίσουν τις τεχνικές που χρησιμοποιούνται για τον έλεγχο προσαρμογής. Αρχικά, αναλύονται τα διαγράμματα ελέγχου που χρησιμοποιούνται για την παρακολούθηση της απόδοσης των προβλέψεων με την πάροδο του χρόνου και την ανίχνευση τυχόν αλλαγών που απαιτούν προσαρμογές. Πιο συγκεκριμένα, εξετάζονται το διάγραμμα ελέγχου $\bar{X}$ -bar (μέσου), το οποίο παρακολουθεί τον μέσο όρο των σφαλμάτων πρόβλεψης σε διαδοχικές χρονικές περιόδους και του διαγράμματος.

Επίσης, στο πλαίσιο της μαθησιακής υποενότητας, εξετάζονται οι πολλαπλές χρονολογικές σειρές και η χρήση τους για την ανάλυση των σφαλμάτων πρόβλεψης, καθώς παρέχουν μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα της ακρίβειας των προβλέψεων. Η ανάλυση πολλαπλών χρονολογικών σειρών εστιάζεται στην πρόβλεψη μίας χρονολογικής σειράς (στόχου) λαμβάνοντας υπόψη ταυτόχρονα και άλλες χρονολογικές σειρές (ανεξάρτητες) που παρουσιάζουν συσχέτιση με τη σειρά-στόχο. Η ύπαρξη συσχέτισης υποδηλώνει ότι οι τιμές στις ανεξάρτητες σειρές μπορούν να επηρεάσουν τις μελλοντικές τιμές της σειράς-στόχου. Οι βασικές τεχνικές που αναλύονται είναι α) το στατιστικό μοντέλο VAR (Vector Autoregression) που χρησιμοποιείται για την ανάλυση πολλαπλών χρονολογικών σειρών και τη μοντελοποίηση των σχέσεων μεταξύ τους και β) η ανάλυση συσχέτισης που εξετάζει αν δύο ή περισσότερες χρονολογικές σειρές είναι συσχετισμένες μακροπρόθεσμα.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Jarrett, J. (2002). *Μέθοδοι Προβλέψεων για Οικονομικές – Επιχειρηματικές Αποφάσεις* (μτφρ. Β. Καραγιάννη). Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.
2. Αγιακλόγλου, Χ. & Οικονόμου, Γ. (2019). *Μέθοδοι προβλέψεων και ανάλυσης αποφάσεων*. Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.

Συμπληρωματικές

1. Πανάρετος, Ι. & Ξεκαλάκη, Ε. (2003). *Εισαγωγή στη Στατιστική Σκέψη* (2ος τόμος). Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.
2. Κιόχος, Π. & Κιόχος, Α. (2015). *Στατιστική για τις Επιχειρήσεις και την Οικονομία*. Αθήνα: Εκδόσεις Ελένης Κιόχου.

2.4.Δ • ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΜΑΝΑΤΖΜΕΝΤ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η ενότητα «Βασικές αρχές Μάνατζμεντ» έχει ως σκοπό να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές αρχές του Μάνατζμεντ και της διοίκησης, όπως αυτές μπορούν να εφαρμοστούν σε μεγάλες και μικρές επιχειρήσεις και την ιστορική εξέλιξη των θεωριών της διοικητικής επιστήμης. Η ενότητα πραγματεύεται τις θεμελιώδεις λειτουργίες του Μάνατζμεντ σε ζητήματα που αφορούν τη διοίκηση του ανθρώπινου δυναμικού, την ανάπτυξη και την αξιολόγηση του προσωπικού. Παράλληλα, εξετάζεται η σημασία της κουλτούρας και της επικοινωνίας στους σύγχρονους οργανισμούς, τα ζητήματα ηθικής στις επιχειρήσεις, καθώς και οι διαφορετικές προσεγγίσεις στο θέμα της ηγεσίας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες στην ενότητα αυτή έρχονται σε επαφή με βασικές αρχές που αναφέρονται στον προγραμματισμό, στην οργάνωση, στην ηγεσία και τον έλεγχο. Επίσης, η ενότητα περιέχει την κατανόηση των αρχών αυτών και πώς αυτές συνδέονται με την αποτελεσματική διοίκηση μιας επιχείρησης, τη διαδικασία εύρεσης προσωπικού, καθώς και τους τρόπους ανάπτυξης των γνώσεων και των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού μέσα από εκπαιδευτικές ενέργειες.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναγνωρίζουν έναν ηγέτη και την προσέγγιση που ακολουθεί,
- Επιλέγουν τα βέλτιστα κριτήρια ελέγχου των υποσυστημάτων ενός οργανισμού,
- Διακρίνουν βασικές έννοιες και θεωρίες που αποτελούν το υπόβαθρο των γνώσεων,
- Αναλύουν τις βασικές λειτουργίες του Μάνατζμεντ,

- Διαχειρίζονται τις ιδιαιτερότητες κάθε οργανισμού, σε επίπεδο εσωτερικού περιβάλλοντος,
- Αποκωδικοποιούν το εξωτερικό περιβάλλον εντός του οποίου δραστηριοποιείται ένας οργανισμός,
- Συμμετέχουν στην ύπαρξη διαφορετικών προσεγγίσεων στη διοικητική σκέψη,
- Αποδέχονται δραστηριότητες του οργανισμού,
- Αντιμετωπίζουν προβλήματα, μέσω της σωστής επικοινωνίας, συνεργασίας και της διαχείρισης του χρόνου αλλά και της έκθεσης των ιδεών τους.
- Σχεδιάζουν οργανογράμματα επιχειρήσεων,
- Αναλύουν το όραμα, την αποστολή και τις αξίες μιας επιχείρησης.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Επιχείρηση / Διοίκηση / Προγραμματισμός / Οργάνωση / Διεύθυνση / Έλεγχος / Οργανόγραμμα / Ηγετικές δεξιότητες / Οργανωσιακή κουλτούρα.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (3), Εργαστήριο (0), Σύνολο (3).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ
2	ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
3	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ
4	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ
5	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ
6	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ
7	ΗΓΕΣΙΑ

Κείμενο αναφοράς

2.4.Δ.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Η μαθησιακή υποενότητα «Εισαγωγή στη διοικητική επιστήμη» αποσκοπεί στην ανάλυση των βασικών αρχών και εννοιών της διοίκησης επιχειρήσεων, δίνοντας έμφαση στην έννοια της επιχείρησης και των λειτουργιών της. Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσα από την ιστορική αναδρομή της διοικητικής επιστήμης, διακρίνουν τις κυριότερες σχολές διοίκησης: την κλασική, τη συμπεριφορική, την ποσοτική και τη σύγχρονη, αναγνωρίζοντας την εξέλιξη που έφερε η καθεμία. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες διακρίνουν τις διάφορες μορφές επιχειρήσεων που ομαδοποιούνται ως ατομικές, προσωπικές και κεφαλαιουχικές εταιρείες αναλύοντας τις διαφορές τους ως προς τη

νομική μορφή, τη δομή και τη λειτουργία τους. Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με τις βασικές λειτουργίες της επιχείρησης όπως: την παραγωγική, τη διοικητική, τη λειτουργία διάθεσης, έρευνας και ανάπτυξης και τη χρηματοοικονομική. Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, γίνεται αναφορά στον προγραμματισμό, την οργάνωση, τη διεύθυνση και τον έλεγχο που θα αναλυθούν και χωριστά στις επόμενες υποενότητες.

Μέσα από τη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εστιάζουν την προσοχή τους στην κατανόηση της σημασίας της κάθε λειτουργίας για την επιτυχία της επιχείρησης, την ανάλυση του εξωτερικού και εσωτερικού περιβάλλοντος και τη διαχείριση των διαφόρων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων με γνώμονα τη στρατηγική κατεύθυνση της επιχείρησης, σε ένα επιχειρησιακό περιβάλλον που όλο αλλάζει. Πρακτικές μελέτες που συνιστώνται περιλαμβάνουν την ανάλυση και σύγκριση των διαφόρων μορφών επιχειρήσεων ως προς τις υποχρεώσεις των επιχειρηματιών και την ανάλυση μελετών περίπτωσης και τη συζήτηση στρατηγικών και τακτικών που χρησιμοποιούνται για την αντιμετώπιση των επιχειρησιακών προκλήσεων.

2.4.Δ.2 | ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα έχει ως σκοπό να αναλύσει τους παράγοντες που επηρεάζουν τις επιχειρήσεις τόσο από το εξωτερικό όσο και στο εσωτερικό τους περιβάλλον. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με την ανάλυση PESTEL (Political, Economic, Social, Technological, Environmental, Legal), η οποία εξετάζει αντίστοιχα τους πολιτικούς, οικονομικούς, κοινωνικούς, τεχνολογικούς, περιβαλλοντικούς και νομικούς παράγοντες που επηρεάζουν την επιχείρηση. Η ανάλυση των πέντε δυνάμεων του Porter βοηθά τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να κατανοήσουν τον ανταγωνισμό στην αγορά, εξετάζοντας τις απειλές από νέους εισερχόμενους, τη διαπραγματευτική δύναμη των προμηθευτών και των αγοραστών, την απειλή από υποκατάστατα προϊόντα και την ένταση του ανταγωνισμού. Στο εσωτερικό περιβάλλον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με την ανάλυση του οργανογράμματος της επιχείρησης και των θέσεων εργασίας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν πώς η δομή της επιχείρησης και η κατανομή των ρόλων και αρμοδιοτήτων επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα και την επικοινωνία εντός του οργανισμού. Η SWOT ανάλυση, που προέρχεται από τα αρχικά των λέξεων Strengths (Δυνάμεις), Weaknesses (Αδυναμίες), Opportunities (Ευκαιρίες), Threats (Απειλές), επιτρέπει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες να αναγνωρίζουν και να αξιολογούν τους παράγοντες αυτούς, βοηθώντας στη διαμόρφωση επιχειρησιακών στρατηγικών που αξιοποιούν τα πλεονεκτήματα και ελαχιστοποιούν τις αδυναμίες.

Κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης, προτείνεται οι εκπαιδευόμενοι/-ες να χωριστούν σε ομάδες και, αφού επιλέξουν μια συγκεκριμένη επιχείρηση και την περιγράψουν, να αναλύσουν το εξωτερικό και το εσωτερικό περιβάλλον της και να κάνουν την ανάλυση SWOT. Έτσι εξοικειώνονται με πρακτικά παραδείγματα και ασκήσεις που

ανταποκρίνονται σε πραγματικές καταστάσεις, ενώ παράλληλα μαθαίνουν πώς να χρησιμοποιούν τα εργαλεία ανάλυσης για τη βελτίωση της απόδοσης και της ανταγωνιστικότητας της επιχείρησης.

2.4.Δ.3 | ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

Η μαθησιακή υποενότητα «Λειτουργία προγραμματισμού» αποσκοπεί στην ανάλυση της έννοιας του προγραμματισμού ως βασικής διοικητικής λειτουργίας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να προβλέπουν, να λαμβάνουν αποφάσεις, να σχεδιάζουν και να υλοποιούν τις ενέργειες που απαιτούνται για την επίτευξη των στόχων της επιχείρησης. Ο προγραμματισμός γεφυρώνει την απόσταση ανάμεσα στην τρέχουσα κατάσταση και τον επιδιωκόμενο μελλοντικό στόχο της επιχείρησης. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τα οφέλη του προγραμματισμού, όπως είναι η παροχή μιας γενικής κατεύθυνσης στην επιχείρηση, η μείωση της αβεβαιότητας, η ορθότερη αξιοποίηση των πόρων, η έγκαιρη επισήμανση προβλημάτων και ευκαιριών και ο ορθότερος συντονισμός των λειτουργιών της επιχείρησης. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν πώς ο προγραμματισμός συμβάλλει στην επιτυχία της επιχείρησης μέσω προτύπων και μετρήσεων για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων. Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τα συστατικά στοιχεία του προγραμματισμού, τους αντικειμενικούς σκοπούς, τους στόχους, την πολιτική, την αποστολή και τα σχέδια δράσης.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με την ανάλυση δεδομένων, τη στρατηγική σκέψη και την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων. Η απόκτηση αυτών των γνώσεων και δεξιοτήτων είναι ζωτικής σημασίας για την αποτελεσματική διαχείριση και τον συντονισμό των δραστηριοτήτων της επιχείρησης. Είναι ιδιαίτερα ωφέλιμο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να λαμβάνουν συγκεκριμένες γνώσεις και να αναπτύσσουν δεξιότητες ώστε να μπορούν να εφαρμόζουν τις αρχές του προγραμματισμού σε διάφορα επιχειρηματικά πλαίσια. Στο πλαίσιο αυτής της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με πρακτικά παραδείγματα και ασκήσεις που ανταποκρίνονται σε πραγματικές καταστάσεις, με σκοπό να εξοικειωθούν με τεχνικές βελτιώσεις της αποτελεσματικότητας του προγραμματισμού σε μια επιχείρηση.

2.4.Δ.4 | ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

Η μαθησιακή υποενότητα «Λειτουργία οργάνωσης» αποσκοπεί στην ανάλυση των αρχών και μεθόδων της οργάνωσης μιας επιχείρησης. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν πώς να καταμερίζουν τις βασικές λειτουργίες της επιχείρησης σε επιμέρους εργασίες μεταξύ διευθύνσεων, τμημάτων, ομάδων εργασίας και ατόμων, ώστε να υλοποιούνται επιτυχώς οι αντικειμενικοί σκοποί και στόχοι της επιχείρησης. Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με την ιεραρχική πυραμίδα της διοίκησης και με τον τρόπο που το κάθε επίπεδο συμβάλλει στην επίτευξη των σκοπών της επιχείρησης. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν για τα

οργανογράμματα, τα οποία αποτελούν τη γραφική απεικόνιση της δομής της επιχείρησης, περιγράφοντας τις σχέσεις εξουσίας και συνεργασίας μεταξύ των εργαζομένων. Τα οργανογράμματα μπορούν να δομηθούν κατά λειτουργία, προϊόν, γεωγραφική περιοχή ή πελάτη, ανάλογα με τις ανάγκες της επιχείρησης. Ο καταμερισμός των εργασιών βάσει αυτών των κριτηρίων βοηθά στην αποτελεσματική διαχείριση και ανάπτυξη της επιχείρησης.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να εφαρμόζουν τις αρχές της οργάνωσης στην πράξη, βελτιώνοντας την ικανότητά τους να διαχειρίζονται και να συντονίζουν τις διάφορες δραστηριότητες και λειτουργίες της επιχείρησης. Για να επιτευχθεί αυτό, προτείνεται οι εκπαιδευόμενοι/-ες να ασχοληθούν με την ανάλυση μελετών περίπτωσης όπου θα συζητήσουν τον ρόλο της αποτελεσματικής οργάνωσης σε μια επιχείρηση ή έναν οργανισμό. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι χρήσιμο να λειτουργήσουν σε ομάδες και, αφού επιλέξουν μια επιχείρηση ή οργανισμό που τους ενδιαφέρει, να δημιουργήσουν ένα οργανόγραμμα από πληροφορίες που θα βρουν για την επιχείρηση ή τον οργανισμό στο Διαδίκτυο.

2.4.Δ.5 | ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ

Η μαθησιακή υποενότητα «Λειτουργία διεύθυνσης και ελέγχου» αποσκοπεί στην κατανόηση των βασικών αρχών και τεχνικών που απαιτούνται για την καθοδήγηση και τον έλεγχο των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων με σκοπό την επίτευξη των επιχειρησιακών στόχων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τις κύριες λειτουργίες της διεύθυνσης, όπως τον σχεδιασμό, την καθοδήγηση, την ηγεσία και τη λήψη αποφάσεων, και εξοικειώνονται με τις μεθόδους και τα εργαλεία ελέγχου. Ειδικά για την ηγεσία, γίνεται ανάλυση σε επόμενη μαθησιακή υποενότητα, λόγω της σημασίας της στη δημιουργία ενός θετικού και αποδοτικού εργασιακού περιβάλλοντος. Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με την ανάπτυξη ή εφαρμογή αποτελεσματικών συστημάτων ελέγχου που επιτρέπουν την παρακολούθηση της προόδου και τον εντοπισμό αποκλίσεων από τα προγραμματισμένα αποτελέσματα. Οι κύριες λειτουργίες της διεύθυνσης περιλαμβάνουν τη στρατηγική καθοδήγηση, την επίβλεψη των δραστηριοτήτων και την παροχή κατευθύνσεων στο προσωπικό. Επίσης, σε ένα επιχειρηματικό περιβάλλον που όλα αλλάζουν, η σημασία της προσαρμοστικότητας και της συνεχούς βελτίωσης αναδεικνύεται μέσα από τη διαδικασία του ελέγχου. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να χρησιμοποιούν δείκτες απόδοσης (Key Performance Indicators, KPIs) και διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου, καθώς και να εφαρμόζουν συστήματα ανατροφοδότησης. Αυτά τα εργαλεία συμβάλλουν στη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.

Στο πλαίσιο αυτής της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν πρακτικά παραδείγματα και ασκήσεις που ανταποκρίνονται σε πραγματικές καταστάσεις, αναπτύσσοντας έτσι την κριτική τους σκέψη και την ικανότητα λήψης στρατηγικών αποφάσεων με βάση αξιόπιστα δεδομένα. Η εφαρμογή των γνώσεων

αυτών είναι ζωτικής σημασίας για την αποτελεσματική διαχείριση των επιχειρησιακών δραστηριοτήτων και την προώθηση της αποδοτικότητας και της βιωσιμότητας μιας επιχείρησης ή ενός οργανισμού.

2.4.Δ.6 | ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Η μαθησιακή υποεπένδυση «Επιχειρησιακός σχεδιασμός» έχει ως σκοπό να διδάξει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τα στοιχεία της στρατηγικής που είναι απαραίτητα για την επιτυχία και τη βιωσιμότητα μιας επιχείρησης ή ενός οργανισμού και του τρόπου αποτύπωσής τους σε ένα επιχειρησιακό σχέδιο. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με την εξερεύνηση εννοιών όπως το όραμα, η αποστολή, ο σκοπός και η κουλτούρα της επιχείρησης. Αυτά τα στοιχεία καθοδηγούν όλες τις στρατηγικές αποφάσεις και κινητοποιούν τους/τις εργαζόμενους/-ες, ενώνοντας τα μέλη μιας επιχείρησης ή ενός οργανισμού προς έναν κοινό στόχο.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να περιγράφουν τη δομή του Επιχειρησιακού Σχεδίου (Business Plan), που είναι σημαντικό εργαλείο για τη διαμόρφωση και την παρακολούθηση των στρατηγικών στόχων. Ο επιχειρησιακός σχεδιασμός περιλαμβάνει αναλύσεις αγοράς, οικονομικές προβλέψεις, στρατηγικές Μάρκετινγκ και επιχειρησιακές διαδικασίες. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν τον σύγχρονο τρόπο αποτύπωσης του επιχειρησιακού σχεδίου μέσω του Καμβά Επιχειρηματικού Μοντέλου (Business Model Canvas). Αυτό το εργαλείο προσφέρει μια οπτική αναπαράσταση των βασικών στοιχείων μιας επιχείρησης, όπως οι βασικοί συνεργάτες, οι δραστηριότητες, οι πόροι, οι προσφορές αξίας, οι σχέσεις με τους πελάτες, τα κανάλια, τα τμήματα πελατών, η δομή κόστους και οι ροές εσόδων. Ενώ ο Καμβάς Επιχειρηματικού Μοντέλου ξεκίνησε να χρησιμοποιείται από καινοτόμες νεοφυείς επιχειρήσεις (start-ups), σήμερα χρησιμοποιείται από κάθε μορφή επιχείρησης λόγω της απλότητάς του και της ενδιαφέρουσας αποτύπωσης των στοιχείων στρατηγικής σημασίας. Κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης, προτείνεται οι εκπαιδευόμενοι/-ες να δημιουργήσουν μια δική τους επιχειρηματική ιδέα και να δομήσουν τα βασικά στοιχεία στρατηγικής όπως το όραμα, την αποστολή, τον σκοπό και τις αξίες, συνεχίζοντας με τη χρησιμοποίηση του Καμβά Επιχειρηματικού Μοντέλου.

2.4.Δ.7 | ΗΓΕΣΙΑ

Η μαθησιακή υποεπένδυση «Ηγεσία» αποσκοπεί στην κατανόηση από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες του σημαντικού ρόλου που παίζει η διοίκηση και ο/η κάθε διευθυντής/-τρια σε κάθε οργανισμό ή επιχείρηση. Ένας/Μια διευθυντής/-τρια-Μάνατζερ χρειάζεται να διαθέτει διαχειριστικές δεξιότητες στην καθημερινότητα της εργασίας του/της, όπως να οργανώνει, να προγραμματίζει, να ελέγχει, να διοικεί και να κάνει καταμερισμό εργασιών. Στη σύγχρονη εποχή όμως, που ο ρόλος του προσωπικού που εργάζεται σε κάθε επιχείρηση είναι πολύ σημαντικός, οι δεξιότητες αυτές δεν αρκούν. Ένας/Μια Μάνατζερ χρειάζεται να εμπνέει και να παρακινεί την ομάδα του/της, να

υποστηρίζει και να ενδυναμώνει, να καθοδηγεί. Αυτά είναι τα στοιχεία που μεταμορφώνουν έναν/μία Μάνατζερ από διαχειριστή ή διευθυντή σε ηγέτη. Οι επιχειρήσεις σήμερα είναι ανθρωποκεντρικές και η διαχείριση και βελτίωση μιας υγιούς και θετικής κουλτούρας είναι από τις σημαντικότερες προκλήσεις για κάθε οργανισμό.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με σημαντικά εργαλεία ηγεσίας όπως είναι η επιβράβευση, η ανατροφοδότηση, η ενδυνάμωση (coaching) και καθοδήγηση (mentoring). Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τα διαφορετικά στιλ ηγεσίας που μπορούν να εφαρμοστούν ανάλογα με την κατάσταση και τις ανάγκες της επιχείρησης. Για την καλύτερη κατανόηση από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες του ρόλου της ηγεσίας, προτείνεται η προβολή βίντεο και η ανάλυση μελετών περίπτωσης για τον σύγχρονο ρόλο του Μάνατζερ-ηγέτη, τα οποία θα αποτελέσουν τη βάση για περαιτέρω συζήτηση. Επίσης, είναι σημαντικό ο/η κάθε εκπαιδευόμενος/-η να δημιουργήσει ένα προσωπικό πλάνο δράσης για την ανάπτυξη δεξιοτήτων που θα βοηθήσουν στο να έχουν ηγετική συμπεριφορά.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Μπουραντάς, Δ. (2015). *Εισαγωγή στη Διοίκηση Επιχειρήσεων*. Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.
2. Roger, B. (2001). *Εισαγωγή στη Διοίκηση Επιχειρήσεων: Management* (μτφρ. Α. Σοκοδήμος). Αθήνα: Εκδόσεις Κλειδάριθμος.

Συμπληρωματικές

1. Χολέβας, Κ. Ι. (2001). *Οργάνωση και Διοίκηση (Management)*. Αθήνα: Εκδόσεις Interbooks.
2. Κοττώρης, Σ. Δ. (2013). *Δημιουργώ τη δική μου επιχείρηση*. Αθήνα: Υπουργείο Παιδείας & Θρησκευμάτων, Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης. Ανακτήθηκε στις 2 Ιουλίου 2024 από: https://www.gsvetlly.minedu.gov.gr/publications/docs2023/%CE%9A%CE%94%CE%92%CE%9C-%CE%94%CE%B7%CE%BC%CE%B9%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B3%CF%8E_%CF%84%CE%B7_%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%BC%CE%BF%CF%85_%CE%B5%CF%80%CE%B9%CF%87%CE%B5%CE%AF%CF%81%CE%B7%CF%83%CE%B7.pdf

2.4.Ε • ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η ενότητα «Διαχείριση ανθρώπινου δυναμικού» έχει ως σκοπό να έρθουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες σε επαφή με βασικές έννοιες και λειτουργίες διαχείρισης ανθρώπι-

νων πόρων και να είναι σε θέση να συνεργάζονται αποτελεσματικά με τα στελέχη του τμήματος ανθρώπινου δυναμικού, κατανοώντας τις λειτουργίες του τμήματος. Επίσης, η συγκεκριμένη ενότητα πραγματεύεται τον σχεδιασμό του ανθρώπινου δυναμικού, τη στρατολόγηση και επιλογή του, την οργανωσιακή κουλτούρα και την οργανωτική δομή. Η ενότητα περιέχει την περιγραφή των θέσεων εργασίας, τη σύνδεση του κάθε εργασιακού ρόλου με δείκτες απόδοσης, τον τρόπο προγραμματισμού του ανθρώπινου δυναμικού και τις διαφορετικές μεθόδους αξιολόγησης της απόδοσης των εργαζομένων. Τέλος, στην ενότητα αυτή οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με ζητήματα επικοινωνίας και εργασιακών σχέσεων που ενδεχομένως να προκύψουν μέσα σε έναν οργανισμό. Τέλος, αναλύουν τις θέσεις εργασίας μέσα στον οργανισμό, την επιλογή του ανθρώπινου δυναμικού, την κατάρτισή του, την υποκίνηση και την εκπαίδευσή του.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναγνωρίζουν τις βασικές έννοιες και διαδικασίες του πεδίου της διαχείρισης ανθρώπινων πόρων,
- Παρατηρούν την απόδοση και τις αμοιβές του ανθρώπινου δυναμικού,
- Επιλέγουν την ορθή διαδικασία προσέλκυσης και επιλογής ανθρώπινου δυναμικού εφαρμόζοντας συγκεκριμένα κριτήρια,
- Διακρίνουν τις ικανότητες του ανθρώπινου δυναμικού,
- Αναλύουν τις θέσεις εργασίας που κατέχουν οι εργαζόμενοι και αυτές που χρειάζεται ο οργανισμός,
- Δημιουργούν κλίμα εμπιστοσύνης και συνεργασίας,
- Προγραμματίζουν την αποτελεσματική εκπαίδευση και ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού,
- Παραλαμβάνουν συνοδευτικές επιστολές υποψηφίων για θέση εργασίας,
- Προγραμματίζουν συναντήσεις των στελεχών με τους υποψήφιους για θέση εργασίας,
- Ενημερώνουν το προσωπικό για τη διαδικασία της αξιολόγησης απόδοσης,
- Διευκολύνουν στη συλλογή των πληροφοριών που αφορούν το ανθρώπινο δυναμικό της επιχείρησης,
- Υποκινούν το ανθρώπινο δυναμικό με σκοπό την επαγγελματική του ανάπτυξη,
- Σέβονται τη διαφορετικότητα του ανθρώπινου δυναμικού,
- Χειρίζονται τεχνικές και μεθόδους με σκοπό την επίτευξη των επιχειρησιακών στόχων, την αύξηση της αποδοτικότητας και της ικανοποίησης των εργαζομένων.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Επιλογή ανθρώπινου δυναμικού / Προγραμματισμός / Περιγραφή θέσεων εργασίας / Δείκτες απόδοσης / Αξιολόγηση προσωπικού / Εκπαίδευση προσωπικού / Οργανωσιακή κουλτούρα / Οργανωτική δομή / Επικοινωνία και εργασιακές σχέσεις.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ
2	ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ
3	ΟΡΓΑΝΩΣΙΑΚΗ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΔΟΜΗ
4	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
5	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ
6	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

Κείμενο αναφοράς

2.4.E.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

Σε αυτή τη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εισάγονται στις βασικές αρχές και έννοιες της Διαχείρισης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΔΑΔ). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν για τον ρόλο και τη σημασία του τμήματος ΔΑΔ, τις κύριες λειτουργίες του, όπως τη στρατολόγηση, την επιλογή, την εκπαίδευση και την αξιολόγηση των εργαζομένων. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναγνωρίζουν τη συμβολή του τμήματος ΔΑΔ στη διαμόρφωση της οργανωσιακής κουλτούρας και στη διαχείριση των σχέσεων εντός της επιχείρησης. Οι συγκεκριμένες γνώσεις και δεξιότητες που αναπτύσσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι θεμελιώδεις για την κατανόηση και την άσκηση της ειδικότητάς τους. Μέσω της κατανόησης των λειτουργιών του τμήματος ΔΑΔ, είναι σε θέση να συνεργάζονται αποτελεσματικά με τα στελέχη αυτού του τμήματος, να εντοπίζουν ανάγκες για την υποστήριξη, ενδυνάμωση και καθοδήγηση του ανθρώπινου δυναμικού και να συνεισφέρουν στον σχεδιασμό και την υλοποίηση των στρατηγικών ΔΑΔ. Επίσης, αναγνωρίζουν τη σημασία της ευθυγράμμισης των πρακτικών ΔΑΔ με τους επιχειρησιακούς στόχους, διασφαλίζοντας έτσι τη συνολική επιτυχία της επιχείρησης.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι ωφέλιμο να επικεντρωθούν στην κατανόηση του ρόλου της οργανωσιακής κουλτούρας και πώς αυτή επηρεάζει την απόδοση, τη συμπεριφορά και τις επαγγελματικές σχέσεις των εργαζομένων. Για την καλύτερη κατανόηση αυτής της μαθησιακής υποενότητας, προτείνεται οι εκπαιδευόμενοι/-ες να συζητή-

σουν σε ομάδες μελέτες περιπτώσεων επιτυχημένων εταιρειών και να αναλύσουν τον ρόλο του τμήματος ΔΑΔ σε αυτές. Συμπερασματικά, η ενότητα αυτή θέτει τα θεμέλια για την κατανόηση των επόμενων υποενοτήτων για την ανάπτυξη των δεξιοτήτων που απαιτούνται για τη διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού σε έναν οργανισμό.

2.4.E.2 | ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

Σε αυτή τη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τις βασικές αρχές και διαδικασίες της στρατολόγησης και επιλογής ανθρώπινου δυναμικού. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν τις διαφορετικές μεθόδους και τεχνικές που χρησιμοποιούνται για την προσέλκυση υποψηφίων, καθώς και τα κριτήρια που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την επιλογή του κατάλληλου προσωπικού για τις ανάγκες της επιχείρησης. Επίσης, μέσα από αυτή τη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν τη σημασία της δημιουργίας μιας θετικής εικόνας της επιχείρησης προς το ευρύτερο κοινό για την προσέλκυση ταλέντων στο εργατικό δυναμικό της. Μέσω της κατανόησης των διαδικασιών στρατολόγησης και επιλογής, οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι σε θέση να προσεγγίζουν κατάλληλα υποψηφίους/-ες και να επιλέγουν τους/τις καλύτερους/-ες για κάθε θέση, συμβάλλοντας έτσι στην ανάπτυξη της επιχείρησης. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν πώς η στρατηγική προσέλκυσης και επιλογής προσωπικού επηρεάζει τη συνολική απόδοση και την κουλτούρα του οργανισμού.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι χρήσιμο να επικεντρωθούν στην κατανόηση και αξιολόγηση των διαφορετικών πηγών στρατολόγησης (εσωτερικές και εξωτερικές) καθώς και στη χρήση διαρθρωμένων και αντικειμενικών μεθόδων αξιολόγησης υποψηφίων (συνεντεύξεις, ψυχομετρικά τεστ και κέντρα αξιολόγησης). Ένα σημαντικό σημείο είναι η κατανόηση της σημασίας της δεοντολογίας και της δικαιοσύνης στη διαδικασία επιλογής, λαμβάνοντας υπόψη την έλλειψη διακρίσεων και την υιοθέτηση της Διαφορετικότητας, Ισότητας και Συμπεριληψιμότητας (Diversity, Equity, Inclusion-DEI). Για την καλύτερη κατανόηση αυτής της υποενοτήτας, προτείνεται οι εκπαιδευόμενοι/-ες να συμμετάσχουν σε προσομοιώσεις διαδικασιών στρατολόγησης και επιλογής, όπως στη διεξαγωγή συνεντεύξεων και στην αξιολόγηση υποψηφίων βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων. Επιπλέον, η ανάλυση μελετών περίπτωσης επιτυχημένων προσλήψεων μπορεί να προσφέρει πολύτιμες γνώσεις για τις βέλτιστες πρακτικές στον τομέα αυτόν.

2.4.E.3 | ΟΡΓΑΝΩΣΙΑΚΗ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΔΟΜΗ

Σε αυτή τη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν για τον ρόλο που έχει η ΔΑΔ στη διαμόρφωση, εφαρμογή και παρακολούθηση υιοθέτησης της οργανωσιακής κουλτούρας και δομής. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξετάζουν πώς οι αξίες, οι πεποιθήσεις και οι συμπεριφορές που διαμορφώνουν την κουλτούρα ενός οργανισμού επηρεάζουν την απόδοση των εργαζομένων και τη συνολική επιτυχία της επιχείρησης. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναλύουν τις διάφορες μορφές οργα-

νωσιακής δομής και πώς αυτές επηρεάζουν τις ροές εργασίας και την αποτελεσματικότητα της επιχείρησης. Η κατανόηση της οργανωσιακής κουλτούρας βοηθά τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να διαχειρίζονται καλύτερα τις σχέσεις με τους/τις συναδέλφους/-ισσες και να προάγουν ένα θετικό εργασιακό περιβάλλον. Η γνώση της οργανωσιακής δομής επιτρέπει την κατανόηση των ρόλων και των ευθυνών εντός της επιχείρησης, διευκολύνοντας τη συνεργασία και τη συντονισμένη προσπάθεια για την επίτευξη των επιχειρησιακών στόχων.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι απαραίτητο να εξοικειωθούν με τους τρόπους υιοθέτησης της οργανωσιακής κουλτούρας μέσα από την καθημερινή συμπεριφορά των εργαζομένων. Για την καλύτερη κατανόηση αυτής της υποενότητας, προτείνεται οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αναλύσουν μελέτες περίπτωσης ή να παρακολουθήσουν βίντεο με επιχειρήσεις που παρουσιάζουν διαφορετικές κουλτούρες και δομές, κατανώντας πώς αυτές επηρεάζουν την απόδοση και την επιτυχία τους. Επιπλέον, η παρακολούθηση ομιλιών και διαλέξεων μέσω βίντεο από ειδικούς στον τομέα της οργανωσιακής ανάπτυξης μπορεί να προσφέρει πρακτικές γνώσεις και παραδείγματα εφαρμογής. Με την ολοκλήρωση αυτής της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να αναγνωρίζουν και να αξιολογούν την οργανωσιακή κουλτούρα και δομή, συμβάλλοντας στη δημιουργία ενός αποδοτικού και ευέλικτου εργασιακού περιβάλλοντος που προάγει την επιτυχία και την ανάπτυξη του οργανισμού τους.

2.4.E.4 | ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν πώς να περιγράφουν και να αναλύουν θέσεις εργασίας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξετάζουν τη διαδικασία της περιγραφής θέσης, η οποία περιλαμβάνει την καταγραφή των καθηκόντων, των αρμοδιοτήτων και των απαιτήσεων μιας θέσης εργασίας. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν τη σημασία της ανάλυσης θέσης, η οποία περιλαμβάνει την αξιολόγηση των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων που απαιτούνται για την επιτυχή εκτέλεση των καθηκόντων της θέσης. Μέσω της κατανόησης της περιγραφής και ανάλυσης θέσεων εργασίας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν να διασφαλίζουν ότι κάθε θέση στελεχώνεται με το κατάλληλο άτομο, το οποίο διαθέτει τις απαραίτητες δεξιότητες και ικανότητες. Επίσης, η σωστή περιγραφή και ανάλυση θέσεων εργασίας βοηθά στην αποσαφήνιση των προσδοκιών και των ρόλων των εργαζομένων, προάγοντας τη διαφάνεια και τη συνεργασία στον εργασιακό χώρο.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εστιάζουν την προσοχή τους στην ακριβή και λεπτομερή καταγραφή των καθηκόντων και των αρμοδιοτήτων μιας θέσης εργασίας, στην ανάλυση των απαιτήσεων σε δεξιότητες και ικανότητες με αντικειμενικά κριτήρια και στη σύνδεση μεταξύ της περιγραφής θέσης και της αξιολόγησης απόδοσης των εργαζομένων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν να συμμετάσχουν σε εργαστήρια περιγραφής και ανάλυσης θέσεων εργασίας, προκειμένου οι ίδιοι/-ες να δημιουργήσουν περιγραφές θέσεων και να αναλύσουν τις απαιτήσεις τους. Επίσης, οι εκπαιδευόμε-

νοι/-ες μπορούν να αναλύσουν παραδείγματα περιγραφής θέσεων από διάφορους οργανισμούς, κατανοώντας τις βέλτιστες πρακτικές στον τομέα αυτόν. Επιπλέον, η συμμετοχή σε προσομοιώσεις και πρακτικές ασκήσεις ενισχύει την ικανότητά τους να εφαρμόζουν τις γνώσεις αυτές στην πράξη.

2.4.E.5 | ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

Σε αυτή τη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις βασικές αρχές και διαδικασίες αξιολόγησης και ανάπτυξης της απόδοσης των εργαζομένων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξετάζουν τις διάφορες μεθόδους αξιολόγησης, όπως είναι η αυτοαξιολόγηση, η αξιολόγηση από συναδέλφους, η αξιολόγηση από προϊστάμενους και η κυκλική αξιολόγηση 360°, καθώς και τη σημασία της αντικειμενικότητας και της δικαιοσύνης στην αξιολόγηση. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν πώς να συνδράμουν στον σχεδιασμό και την εφαρμογή προγραμμάτων ανάπτυξης των εργαζομένων που στοχεύουν στη βελτίωση της απόδοσής τους. Η ανάπτυξη προγραμμάτων ανάπτυξης βοηθά στη συνεχή βελτίωση των δεξιοτήτων και της επαγγελματικής εξέλιξης των εργαζομένων, προάγοντας την αφοσίωση και την ικανοποίησή τους.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες δίνουν έμφαση στην κατανόηση των διαφόρων μεθόδων αξιολόγησης και στην επιλογή της κατάλληλης μεθόδου ανάλογα με τις ανάγκες του οργανισμού ή της επιχείρησης. Επίσης, ιδιαίτερης σημασίας είναι η διαφάνεια και η αντικειμενικότητα στη διαδικασία αξιολόγησης, καθώς και η ανάπτυξη προγραμμάτων που στοχεύουν στη βελτίωση της απόδοσης και στην επαγγελματική ανάπτυξη των εργαζομένων. Για την καλύτερη κατανόηση του περιεχομένου αυτής της μαθησιακής υποενότητας, προτείνεται οι εκπαιδευόμενοι/-ες να συμμετάσχουν σε προσομοιώσεις διαδικασιών αξιολόγησης, όπως στη διεξαγωγή συνεντεύξεων αξιολόγησης και στην εφαρμογή ψυχομετρικών τεστ. Επίσης, μπορούν να αναλύσουν παραδείγματα επιτυχημένων προγραμμάτων ανάπτυξης από διάφορους οργανισμούς, κατανοώντας τις βέλτιστες πρακτικές σε αυτόν τον τομέα. Με την ολοκλήρωση αυτής της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μπορούν να συνεισφέρουν στην αποτελεσματική αξιολόγηση της απόδοσης των εργαζομένων.

2.4.E.6 | ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

Αυτή η μαθησιακή υποενότητα καλύπτει τις βασικές αρχές και τις διαδικασίες που αφορούν την εκπαίδευση και την επαγγελματική ανάπτυξη των εργαζομένων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν πώς να σχεδιάζουν και να εφαρμόζουν προγράμματα εκπαίδευσης και ανάπτυξης που στοχεύουν στη βελτίωση των δεξιοτήτων και των γνώσεων των εργαζομένων. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν για τις διάφορες μεθόδους και τεχνικές εκπαίδευσης και ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού με έμφαση στον εντοπισμό των εκπαιδευτικών αναγκών των εργαζομένων και τον σχεδιασμό προγραμμάτων εκπαίδευσης που να ανταποκρίνονται σε αυτές τις ανάγκες. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με την αξιολόγηση της απο-

τελεσματικότητας των προγραμμάτων εκπαίδευσης, προσαρμόζοντάς τα ώστε να επιτυγχάνεται το επιθυμητό αποτέλεσμα. Οι γνώσεις και δεξιότητες που αποκτούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι απαραίτητες για τη συμβολή τους στην ανάπτυξη ενός αποτελεσματικού και αποδοτικού ανθρώπινου δυναμικού.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες επικεντρώνονται στη διαδικασία αναγνώρισης των εκπαιδευτικών αναγκών, καθώς και στις διάφορες μεθόδους εκπαίδευσης και ανάπτυξης, όπως είναι η εκπαίδευση εντός της εργασίας, τα σεμινάρια, τα εργαστήρια και η ηλεκτρονική μάθηση. Επίσης, είναι σημαντικό να κατανοήσουν τη σημασία της συνεχούς αξιολόγησης και βελτίωσης των προγραμμάτων εκπαίδευσης. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν να συμμετάσχουν σε προσομοιώσεις όπου θα σχεδιάσουν και θα εφαρμόσουν εκπαιδευτικά προγράμματα για υποθετικούς οργανισμούς. Επίσης, μπορούν να αναλύσουν πραγματικά παραδείγματα από διάφορους οργανισμούς, κατανοώντας τις βέλτιστες πρακτικές στον τομέα της εκπαίδευσης και ανάπτυξης. Επιπλέον, η συμμετοχή σε εργαστήρια που επικεντρώνονται στις σύγχρονες μεθόδους εκπαίδευσης και η παρακολούθηση σεμιναρίων από ειδικούς του τομέα ενισχύει την πρακτική τους κατανόηση και ικανότητα εφαρμογής των γνώσεων αυτών.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Παπαλεξανδρή, Ν. Α. & Μπουραντάς, Δ. Κ. (2015). *Διοίκηση Ανθρώπινου Δυναμικού*. Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.
2. Dessler, G. (2022). *Διοίκηση Ανθρώπινου Δυναμικού. Πλήρης έκδοση* (μτφρ. Α. Μήλιος & Η. Νικολάου). Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.

Συμπληρωματικές

1. Χατζηπαντελή, Π. (2010). *Διοίκηση Ανθρώπινου Δυναμικού*. Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο.
2. Ιορδάνογλου, Δ. (2019). *Διοίκηση Ανθρώπινου Δυναμικού στις Σύγχρονες Οργανώσεις. Νέες τάσεις και πρακτικές*. Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλη.

2.4.ΣΤ • ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της ενότητας «Πρακτική εφαρμογή στην ειδικότητα» είναι να αναπτύξουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες δεξιότητες που σχετίζονται με τον ρόλο των στελεχών στατιστικών ερευνών και δημοσκοπήσεων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν μία σαφή αντίληψη του περιεχομένου, της φιλοσοφίας και του περιβάλλοντος στο οποίο δραστηριοποιείται το εν λόγω στέλεχος. Η πρακτική εφαρμογή στην ειδικότητα περι-

λαμβάνει εκπόνηση εργασιών από τον/την υπεύθυνο/-η εκπαιδευτή/-τρια είτε με τη μορφή σχεδίου (project) είτε μέσω μελετών περίπτωσης (case studies). Παράλληλα, πραγματοποιούνται εκπαιδευτικές επισκέψεις σε εταιρείες δημοσκοπήσεων, ερευνητικούς φορείς, καθώς και σε επαγγελματικούς φορείς, όπως εταιρείες διαφήμισης, προώθησης, τμήματα έρευνας και ανάπτυξης κ.ά. Επίσης, πραγματοποιούνται εργασίες, όπως ανάλυση συμπερασμάτων και αποτελεσμάτων με τη χρήση Microsoft PowerPoint ή άλλου προγράμματος παρουσίασης. Η πρακτική εφαρμογή στην ειδικότητα αφορά σε ανάθεση εργασιών εξαμήνου Δ' με σκοπό την έμπρακτη χρήση και τον εμπλουτισμό των γνώσεων που αποκόμισαν οι εκπαιδευόμενοι/-ες στο αντίστοιχο εξάμηνο. Η εργασία παραδίδεται στο τέλος του εξαμήνου και μπορεί να έχει τη μορφή γραπτού κειμένου ή έργου-κατασκευής.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναγνωρίζουν τη σπουδαιότητα και τη σημασία του «Υπευθύνου/-ης Πεδίου Έρευνας Αγοράς και Δημοσκοπήσεων» και των επιμέρους αρμοδιοτήτων τους,
- Ερμηνεύουν δεδομένα από κατάλληλες βιβλιογραφικές πηγές ή έγκυρες ιστοσελίδες του Διαδικτύου,
- Διακρίνουν το εσωτερικό και το εξωτερικό περιβάλλον μιας εταιρείας/επιχείρησης, ενός φορέα,
- Αναλύουν το όραμα, την αποστολή, τους σκοπούς, τους στόχους και τις αξίες μιας εταιρείας/επιχείρησης, ενός φορέα,
- Δημιουργούν ομάδες εργασίας και να θέτουν τους κανόνες λειτουργίας της ομάδας,
- Ανακαλύπτουν το επιχειρησιακό περιβάλλον, στο οποίο θα εργαστούν μέσα από μελέτες περίπτωσης,
- Επιλύουν απλά και συχνά προβλήματα που προκύπτουν καθημερινά μέσα σε έναν οργανισμό.
- Συνεργάζονται με το τμήμα Μάρκετινγκ μιας εταιρείας/επιχείρησης, ενός φορέα,
- Χρησιμοποιούν όλες τις βασικές μεθόδους και τις τεχνικές του κλάδου των στατιστικών ερευνών και δημοσκοπήσεων.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Υπεύθυνος πεδίου έρευνας / Στατιστικές έρευνες / Δημοσκοπήσεις / Σχέδιο (project) / Μελέτη περίπτωσης (case study) / Εκπαιδευτικές επισκέψεις / Ανάλυση συμπερασμάτων / Μέσα παρουσίασης (Microsoft PowerPoint) / Επιχειρησιακό περιβάλλον / Ομάδες εργασίας.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (3), Εργαστήριο (0), Σύνολο (3).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΣΧΕΔΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΑΓΟΡΑΣ (PROJECT)
2	ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΩΝ (CASE STUDY)
3	ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΗΣ
4	ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ
5	ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ
6	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΚΑΙ ΑΝΑΦΟΡΑ

Κείμενο αναφοράς

2.4.ΣΤ.1 | ΣΧΕΔΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΑΓΟΡΑΣ (PROJECT)

Η μαθησιακή υποενότητα «Σχέδιο έρευνας αγοράς (project)» αποσκοπεί στην εκπαίδευση των συμμετεχόντων στη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου σχεδίου έρευνας αγοράς για μια επιλεγμένη εταιρεία. Το σχέδιο καλύπτει όλα τα βασικά στάδια της έρευνας, ξεκινώντας από τον ορισμό του σκοπού της, δηλαδή το κύριο ερώτημα που θέλουμε να απαντήσουμε. Στη συνέχεια, αναπτύσσεται η μεθοδολογία, επιλέγοντας την κατάλληλη μέθοδο δειγματοληψίας και αιτιολογώντας την επιλογή αυτή. Ο σχεδιασμός του ερωτηματολογίου αποτελεί το επόμενο βήμα, με τη δημιουργία ενός εργαλείου που χρησιμοποιείται για τη συλλογή των απαραίτητων δεδομένων. Η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιείται μέσω μιας προσομοίωσης ή μιας εργαστηριακής άσκησης, επιτρέποντας στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες να εξασκούνται στην πρακτική πλευρά της διαδικασίας.

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να καταγράφουν τα δεδομένα που συνέλεξαν και να τα αναλύουν χρησιμοποιώντας στατιστικά εργαλεία (π.χ. SPSS, Excel, R) με σκοπό την εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων. Τα αποτελέσματα της έρευνας καταγράφονται σε μια επαγγελματική παρουσίαση, που δημιουργείται με τη χρήση του PowerPoint ή άλλου προγράμματος δημιουργίας παρουσιάσεων, αναρτώνται στο ηλεκτρονικό σύστημα διαχείρισης μάθησης της ΣΑΕΚ (e-class) και επιλεκτικά ή στο σύνολο τους παρουσιάζονται στην τάξη. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναγνωρίζουν τη σπουδαιότητα και τον ρόλο του στελέχους της εν λόγω ειδικότητας, μαθαίνουν να ερμηνεύουν δεδομένα από βιβλιογραφικές πηγές και εξασκούνται στις μεθόδους και τις τεχνικές των στατιστικών ερευνών και δημοσκοπήσεων. Αυτή η μαθησιακή υποενότητα ενισχύει τις πρακτικές δεξιότητες των εκπαιδευομένων και τους/τις εφοδιάζει με τα απαραίτητα εργαλεία για την επιτυχημένη διεξαγωγή ερευνών αγοράς στην επαγγελματική τους σταδιοδρομία.

2.4.ΣΤ.2 | ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΩΝ (CASE STUDY)

Αυτή η μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην πρακτική εξάσκηση των εκπαιδευόμενων μέσω της ανάλυσης μιας πραγματικής εταιρείας που δραστηριοποιείται στην αγορά ή τις δημοσκοπήσεις. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εργάζονται σε ομάδες και ξεκινούν με την περιγραφή της εταιρείας, αναλύοντας το ιστορικό της, την αποστολή, το όραμα και τις αξίες της. Στη συνέχεια, προχωρούν στην ανάλυση του εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος της εταιρείας χρησιμοποιώντας την ανάλυση SWOT, εντοπίζοντας τις δυνάμεις, αδυναμίες, ευκαιρίες και απειλές που αντιμετωπίζει η εταιρεία. Η μελέτη συνεχίζεται με την περιγραφή της αγοράς στην οποία δραστηριοποιείται η εταιρεία, καθορίζοντας τους στόχους και τους σκοπούς της, καθώς και τη θέση της στην αγορά. Ένα από τα πιο σημαντικά μέρη της μελέτης περιλαμβάνει την ανάλυση ενός πραγματικού προβλήματος που έχει αντιμετωπίσει η εταιρεία και την προσέγγιση που ακολούθησε για την επίλυσή του. Αυτό προσφέρει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες την ευκαιρία να κατανοήσουν την πρακτική εφαρμογή της θεωρίας στην επίλυση προβλημάτων.

Επιπλέον, η μελέτη περίπτωσης περιλαμβάνει την περιγραφή της συνεργασίας του στελέχους στατιστικών ερευνών και δημοσκοπήσεων με το τμήμα Μάρκετινγκ μιας εταιρείας δημοσκοπήσεων, εξηγώντας πώς οι συνεργασίες εντός της εταιρείας συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων της έρευνας αγοράς. Μέσω αυτής της εκπαιδευτικής διαδικασίας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να διακρίνουν το εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον μιας εταιρείας, να αναλύουν το όραμα, την αποστολή, τους σκοπούς και τους στόχους της, να επιλύουν απλά και συχνά προβλήματα και να συνεργάζονται αποτελεσματικά με το τμήμα Μάρκετινγκ μιας εταιρείας δημοσκοπήσεων. Αυτή η μαθησιακή υποενότητα ενισχύει τις πρακτικές τους δεξιότητες και τους/τις προετοιμάζει για την επαγγελματική τους σταδιοδρομία στον τομέα της έρευνας αγοράς και των δημοσκοπήσεων.

2.4.ΣΤ.3 | ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΗΣ

Η μαθησιακή υποενότητα «Σχεδιασμός και διεξαγωγή δημοσκόπησης» προσφέρει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες την ευκαιρία να εξοικειωθούν με τη διαδικασία σχεδιασμού, διεξαγωγής και ανάλυσης δημοσκοπήσεων, με στόχο την κατανόηση των προτιμήσεων των καταναλωτών για ένα συγκεκριμένο προϊόν ή υπηρεσία. Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες επιλέγουν ένα προϊόν ή μια υπηρεσία που θέλουν να ερευνήσουν και ορίζουν τους στόχους της έρευνας, όπως την ικανοποίηση των πελατών ή την ανάλυση των αναγκών της αγοράς. Στη συνέχεια, σχεδιάζουν ένα ερωτηματολόγιο για τη συλλογή δεδομένων και επιλέγουν μια μέθοδο δειγματοληψίας και ένα μέγεθος δείγματος που θα αντιπροσωπεύει την επιθυμητή αγοραστική συμπεριφορά.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι σημαντικό να μπορούν να αντιμετωπίσουν τις τυχόν διαπροσωπικές συγκρούσεις, να μπορούν να αναγνωρίζουν τις καταστάσεις που οδηγούν σε σύγκρουση και να τις αντιμετωπίζουν με εποικοδομητικό τρόπο. Έπειτα,

προχωρούν στη συλλογή δεδομένων μέσω της διεξαγωγής της έρευνας, εφαρμόζοντας το ερωτηματολόγιο που σχεδίασαν. Τα δεδομένα που συγκεντρώνονται υπόκεινται σε ανάλυση χρησιμοποιώντας στατιστικά εργαλεία, ώστε να προκύψουν σαφείς και αξιόπιστες πληροφορίες. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες παρουσιάζουν τα αποτελέσματα της έρευνας με επαγγελματικό τρόπο και τα αναρτούν στο ηλεκτρονικό σύστημα διαχείρισης μάθησης της ΣΑΕΚ (e-class), προβάλλοντας τα κυριότερα ευρήματα και τα συμπεράσματα που προκύπτουν. Μέσα από αυτή τη διαδικασία, αποκτούν τη δεξιότητα να αναλύουν δεδομένα, να αναγνωρίζουν τις ανάγκες της αγοράς και να παρουσιάζουν τα αποτελέσματα των ερευνών με επαγγελματισμό.

2.4.ΣΤ.4 | ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

Αυτή η μαθησιακή υποεπενότητα επικεντρώνεται στην καλλιέργεια δεξιοτήτων συνέντευξης μέσω ρεαλιστικών και πρακτικών ασκήσεων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν πώς να προετοιμάζονται για μια συνέντευξη, να διαμορφώνουν τις σωστές ερωτήσεις και να διαχειρίζονται διαφορετικές καταστάσεις που μπορεί να προκύψουν κατά τη διάρκεια της. Επιπρόσθετα, χρησιμοποιούν ατομικές και ομαδικές ασκήσεις για τη διαμόρφωση των ερωτήσεων της συνέντευξης.

Η εν λόγω μαθησιακή υποεπενότητα βοηθάει στην ανάπτυξη δεξιοτήτων ακρόασης αξιολόγησης απαντήσεων και καθοδήγησης μιας συνέντευξης με επαγγελματικό τρόπο. Οι ασκήσεις που πραγματοποιούνται είναι σχεδιασμένες για να προσομοιώνουν πραγματικές συνθήκες, δίνοντας στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες την ευκαιρία να εξασκηθούν σε ένα ασφαλές και υποστηρικτικό περιβάλλον. Κατά τη διάρκεια των ασκήσεων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες λαμβάνουν ανατροφοδότηση από τους/τις εκπαιδευτές/-τριές τους, ώστε να βελτιώσουν τις τεχνικές και τις προσεγγίσεις τους. Έμφαση δίνεται, επίσης, στην κατανόηση της σημασίας της γλώσσας του σώματος, της φωνής και της μη λεκτικής επικοινωνίας, καθώς και στην ανάπτυξη της αυτοπεποίθησης και της ευελιξίας σε απρόβλεπτες συνθήκες. Με την ολοκλήρωση της μαθησιακής υποεπενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να διεξάγουν συνεντεύξεις με επαγγελματισμό, αντικειμενικότητα και αποτελεσματικότητα, έτοιμοι/-ες να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις της σύγχρονης επαγγελματικής ζωής. Η πρακτική προσέγγιση της ενότητας εξασφαλίζει ότι οι εκπαιδευόμενοι/-ες δεν αποκτούν μόνο θεωρητικές γνώσεις, αλλά και πρακτικές εμπειρίες που είναι κρίσιμες για την επιτυχία στον τομέα τους.

2.4.ΣΤ.5 | ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ

Η μαθησιακή υποεπενότητα «Παρουσίαση και ανάλυση συμπερασμάτων» αποτελεί μια σημαντική φάση στη διαδικασία εκπαίδευσης στον τομέα της έρευνας αγοράς και των δημοσκοπήσεων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες επιλέγουν ένα επίκαιρο θέμα στον τομέα αυτόν και προχωρούν στη συλλογή και ανάλυση δεδομένων που σχετίζονται με αυτό. Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες επιλέγουν το θέμα της έρευνάς τους, λαμβά-

νοντας υπόψη την επικαιρότητα και τη σημασία του. Στη συνέχεια, χρησιμοποιώντας κατάλληλες βιβλιογραφικές πηγές και δεδομένα, προβαίνουν σε μια πλήρη ανάλυση του θέματος που επέλεξαν. Έπειτα, δημιουργούν μια παρουσίαση χρησιμοποιώντας προγράμματα όπως το PowerPoint, παρουσιάζοντας στην τάξη τα αποτελέσματα της έρευνάς τους και τα συμπεράσματά τους ή τα αναρτούν στο ηλεκτρονικό σύστημα διαχείρισης μάθησης της ΣΑΕΚ (e-class), εξασκώντας τις δεξιότητές τους στην επικοινωνία και τη δημόσια ομιλία. Κατά τη διάρκεια της παρουσίασης, επίσης, εξηγούν σύντομα τη μέθοδο που χρησιμοποίησαν για τη συλλογή και ανάλυση των δεδομένων. Ακολουθεί μια συζήτηση και κριτική ανάλυση των παρουσιαζόμενων συμπερασμάτων από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες και τον/την εκπαιδευτή/-τρια, προάγοντας εποικοδομητικό διάλογο και ανταλλαγή απόψεων.

Τέλος, συμμετέχουν σε συζήτηση με τους/τις συνεκπαιδευόμενους/-ές τους και με κριτικό πνεύμα αξιολογούν τα συμπεράσματα που παρουσιάστηκαν. Αυτό ενισχύει την ικανότητά τους να αντιληφθούν τις διαφορετικές απόψεις και να αναπτύξουν κριτικό σκέλος στην ανάλυσή τους. Μέσω αυτής της μαθησιακής υποεπάρκειας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν πρακτική εμπειρία στη διαδικασία της έρευνας αγοράς και των δημοσκοπήσεων και εκπαιδεύονται σε σημαντικές δεξιότητες όπως στην ερμηνεία δεδομένων, στην ομαδική εργασία και στην επικοινωνία των αποτελεσμάτων με επαγγελματικό τρόπο.

2.4.ΣΤ.6 | ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΚΑΙ ΑΝΑΦΟΡΑ

Η μαθησιακή υποεπάρκεια «Εκπαιδευτική επίσκεψη και αναφορά» προσφέρει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες την ευκαιρία να εμβαθύνουν στον κόσμο της έρευνας αγοράς και των δημοσκοπήσεων μέσω της πρακτικής εμπειρίας. Κατά τη διάρκεια της εν λόγω μαθησιακής υποεπάρκειας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες επισκέπτονται μια εταιρεία δημοσκοπήσεων, έναν ερευνητικό φορέα, μια έκθεση, ένα συνέδριο ή μια ημερίδα. Στη συνέχεια, συντάσσουν μια αναλυτική αναφορά που περιλαμβάνει στοιχεία σχετικά με το ιστορικό, τις κύριες δραστηριότητες και τον τομέα ειδίκευσης του φορέα ή της διοργάνωσης που επισκέφθηκαν. Με αυτόν τον τρόπο οι εκπαιδευόμενοι/-ες μετατρέπουν τη θεωρητική τους γνώση σε χρήσιμη πρακτική εμπειρία.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναλύουν, επίσης, την εμπειρία τους, αναφέροντας ποιες γνώσεις και ποιες δεξιότητες αποκόμισαν από την επίσκεψή τους, και καταγράφουν σημαντικές παρατηρήσεις που σχετίζονται με το επιχειρησιακό περιβάλλον της εταιρείας, του φορέα, του χώρου ή της οργάνωσης που επισκέφθηκαν. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, προκειμένου να ολοκληρώσουν την παραπάνω διαδικασία, μπορούν να συλλέξουν στοιχεία είτε μέσω συνέντευξης είτε μέσω ερωτηματολογίου, είτε μέσω παρατήρησης. Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες δημιουργούν μια αναφορά η οποία περιλαμβάνει μια λεπτομερή ανάλυση και καταγραφή των βασικών ευρημάτων τους σχετικά με τον φορέα ή τη διοργάνωση που επισκέφθηκαν, καθώς και των χρήσιμων εμπειριών που αποκόμισαν. Την αναφορά αυτή οι εκπαιδευόμενοι/-ες τη

δημιουργούν με τη βοήθεια προγράμματος παρουσιάσεων και στη συνέχεια την παρουσιάζουν ή τη διαμοιράζουν στην τάξη ή την αναρτούν στο ηλεκτρονικό σύστημα διαχείρισης μάθησης της ΣΑΕΚ (e-class). Μέσω αυτής της μαθησιακής υποεπάρκειας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναπτύσσουν την κριτική τους σκέψη, αναγνωρίζουν τη σπουδαιότητα του ρόλου του «Υπευθύνου/-ης Πεδίου Έρευνας Αγοράς και Δημοσκοπήσεων» και κατανοούν καλύτερα το επιχειρησιακό περιβάλλον εργασίας τους.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Μπουραντάς, Δ. (2015). *Εισαγωγή στη Διοίκηση Επιχειρήσεων*. Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.
2. Παπαγεωργίου, Ι. (2015). *Θεωρία δειγματοληψίας*. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε από:
<https://repository.kallipos.gr/bitstream/11419/1296/3/Book-Newer.pdf>

Συμπληρωματικές

1. Φαρμάκης, Ν. (2016). *Εισαγωγή στη δειγματοληψία*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Αφοί Κυριακίδη.
2. Bell, J. (2007). *Πώς να συντάξετε μια επιστημονική εργασία. Οδηγός ερευνητικής μεθοδολογίας* (μτφρ. Ε. Πανάγου). Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο.

3 | Διδακτική μεθοδολογία

Στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών συναντήσεων, αξιοποιείται η συμμετοχική ή/και η βιωματική διδασκαλία. Έχοντας ως σημείο εκκίνησης τις βασικές αρχές εκπαίδευσης ενηλίκων αλλά και τη σύνδεση της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας, η εκπαίδευση έχει ένα διπλό σημείο αναφοράς: την ενεργή ανταπόκριση στις μαθησιακές ανάγκες της συγκεκριμένης κάθε φορά ομάδας εκπαιδευομένων και τις ανάγκες που προκύπτουν στο περιβάλλον εργασίας της συγκεκριμένης ειδικότητας.

Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια οργανώνει και καθοδηγεί την εκπαιδευτική πράξη, επιλύει τυχόν προβλήματα, υποστηρίζει, ανατροφοδοτεί και ενδυναμώνει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες. Διαμεσολαβεί, διευκολύνει και ενισχύει τη διαδικασία μάθησης, σε ομαδικό και σε ατομικό επίπεδο, συνδέοντας την κατάρτιση με τον κόσμο της εργασίας.

Η συμμετοχική και βιωματική εκπαίδευση διαμορφώνει ένα δημιουργικό περιβάλλον μάθησης και ενισχύει την αλληλεπίδραση εκπαιδευτή/-τριας και εκπαιδευομένων. Προσφέρει τη δυνατότητα να γίνουν αντιληπτές αλλά και να αξιοποιηθούν στην εκπαιδευτική διαδικασία οι ανάγκες, οι ιδιαιτερότητες, οι δυνατότητες, οι γνώσεις, οι δεξιότητες και οι εμπειρίες της συγκεκριμένης ομάδας των καταρτιζομένων. Προσφέρει τη δυνατότητα να γίνουν πρακτικές και ρεαλιστικές συνδέσεις με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας της συγκεκριμένης ειδικότητας.

Την υποστήριξη ενός αλληλεπιδραστικού περιβάλλοντος μάθησης ενισχύουν η χρήση σύντομων εμπλουτισμένων εισηγήσεων και η συχνή εφαρμογή συμμετοχικών εκπαιδευτικών τεχνικών και μέσων. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι η ενίσχυση της συμμετοχής των καταρτιζομένων υποβοηθείται ενεργά με την αξιοποίηση απλών τεχνικών όπως είναι ο καταγισμός ιδεών, οι ερωτήσεις-απαντήσεις ή η συζήτηση, οι ατομικές ή/και ομαδικές ασκήσεις εφαρμογής ή επίλυσης προβλήματος, η προσομοίωση, η εργασία σε ομάδες, οι μελέτες περιπτώσεων. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αξιοποιούν τις παραπάνω ή ανάλογες εκπαιδευτικές τεχνικές αντλούν τα θέματά τους από τη θεματολογία της κάθε μαθησιακής ενότητας και τα σχετικά ζητήματα που συνδέονται με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας.

Η εκπαίδευση σε συγκεκριμένες –ατομικές ή/και ομαδικές– δραστηριότητες μέσα στην τάξη και στα εργαστήρια προετοιμάζει τα μέλη της ομάδας για τη συμμετοχή τους στην πρακτική άσκηση/μαθητεία. Η σταδιακή εξειδίκευση της γνώσης, η ανάπτυξη συγκεκριμένων δεξιοτήτων/ικανοτήτων, καθώς και η καλλιέργεια κατάλληλων στάσεων και συμπεριφορών σε κρίσιμα ζητήματα δεοντολογίας, υγείας και ασφάλειας κ.λπ., προετοιμάζουν τη συγκεκριμένη κάθε φορά ομάδα εκπαιδευομένων για τα επόμενα βήματα. Το πρόγραμμα κατάρτισης συνδυάζει την απόκτηση θεωρητικών γνώσεων με την ανάπτυξη αναγκαίων πρακτικών δεξιοτήτων για την αποτελεσματική άσκηση του επαγγέλματος.

Σε ανάλογη κατεύθυνση, στο πλαίσιο της πρακτικής εφαρμογής της ειδικότητας, δίνεται και η δυνατότητα ανάπτυξης διαθεματικών προγραμμάτων/σχεδίων δραστηριοτήτων (projects), με σύγχρονη εφαρμογή διαφορετικών μαθησιακών ενοτήτων και θεματικών. Οι συγκεκριμένες δραστηριότητες μπορούν να αναπτύσσονται σε μεγαλύτερη ή μικρότερη χρονική έκταση και να συμπεριλαμβάνουν, ενδεικτικά, επισκέψεις σε χώρους εργασίας και εγκαταστάσεις παραγωγής, συναντήσεις με έμπειρους επαγγελματίες της ειδικότητας ή ειδικούς του συγκεκριμένου παραγωγικού τομέα και κλάδου, υλοποίηση ομαδικών εργασιών με συνδυασμό διαφορετικών μαθησιακών ενοτήτων υπό την καθοδήγηση ομάδας εκπαιδευτών/-τριών ή ακόμη και δημιουργία ομάδων εκπαιδευομένων με στόχο την αμοιβαία άσκηση, μελέτη και αλληλοδιδασκαλία. Το σύνολο των παραπάνω δραστηριοτήτων μπορούν να αξιοποιηθούν και αυτόνομα, ανεξάρτητα δηλαδή από την υλοποίηση ενός συνολικότερου project.

Η ανάπτυξη συνεργατικού κλίματος μεταξύ των εκπαιδευομένων και η καλλιέργεια σχέσης εμπιστοσύνης με τους/τις εκπαιδευτές/-τριες συντελούν στη δημιουργία μιας κοινότητας μάθησης, η οποία μπορεί να αποδειχθεί ιδιαίτερα σημαντική για την ενίσχυση των διεργασιών μάθησης τόσο κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας όσο και πέρα από αυτή, σε περιόδους μελέτης ή/και προετοιμασίας για τις διαδικασίες αξιολόγησης/πιστοποίησης των γνώσεων και δεξιοτήτων που έχουν αποκτηθεί.

Η ενίσχυση της συνεργασίας και της δημιουργίας μιας κοινότητας μάθησης είναι δυνατόν να επηρεάσει και τους τρόπους μελέτης των εκπαιδευομένων προς μια πιο ενεργητική, δημιουργική στάση διερεύνησης και εξοικείωσης με τη γνώση. Η τήρηση προσωπικών σημειώσεων και η ανταλλαγή τους μεταξύ των εκπαιδευομένων, η μελέτη πρόσθετων βιβλιογραφικών –ελληνόφωνων και ξενόγλωσσων– πηγών, η αναζήτηση συμπληρωματικών ερεθισμάτων στο ευρύτερο κοινωνικό και επαγγελματικό περιβάλλον (παρακολούθηση οπτικο-ακουστικού υλικού, επαγγελματικών περιοδικών, εξέλιξης θεσμικού πλαισίου κ.λπ.), σχετικών με την επαγγελματική ειδικότητα, είναι δυνατόν να αποτελέσουν σημαντικά συστατικά για τη διαμόρφωση μιας ισχυρής σχέσης με την εξειδικευμένη επαγγελματική γνώση και τις δεξιότητες που απαιτεί το επάγγελμα.

Η παρακολούθηση ενός εντατικού προγράμματος κατάρτισης μεγάλης διάρκειας αναγκαστικά επιφέρει αλλαγές στην καθημερινότητα των εκπαιδευομένων. Η αποδοτική διαχείριση του καθημερινού χρόνου απαιτεί προσωπικό προγραμματισμό και φροντίδα. Η συστηματική πρόβλεψη ενός χρονικού διαστήματος μελέτης, καθημερινά, καθώς και η τήρηση ενός ημερολογίου μάθησης όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα καταγράφουν την καθημερινή τους πρόοδο, αλλά ενδεχομένως θα σημειώνουν και ερωτήματα ή παρατηρήσεις σχετικές με την κάθε μαθησιακή ενότητα, μπορούν να αποτελέσουν χρήσιμες και πολύ δημιουργικές πρακτικές ενίσχυσης των διαδικασιών μάθησης.

Η φοίτηση στη Σχολή Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΑΕΚ) είναι περίοδος διαμόρφωσης μιας μελλοντικής επαγγελματικής ταυτότητας. Είναι η αρχή μιας νέας προσωπικής ιστορίας και μιας διαρκούς εξέλιξης απέναντι σε απαιτήσεις και

αναγκαιότητες που χαρακτηρίζουν την κάθε επαγγελματική ειδικότητα. Είναι η ευκαιρία διασύνδεσης του/της κάθε εκπαιδευομένου/-ης με τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις στάσεις που είναι κοινές στην επαγγελματική κοινότητα στην οποία σταδιακά θα ενταχθεί.

4 | Υγεία και ασφάλεια κατά τη διάρκεια της κατάρτισης

Για την προστασία των εκπαιδευομένων, τόσο στην αίθουσα διδασκαλίας και στους εργαστηριακούς χώρους των Σχολών Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΑΕΚ) όσο και στις επιχειρήσεις για την υλοποίηση της πρακτικής άσκησης, τηρούνται όλες οι προβλεπόμενες διατάξεις για τους κανόνες υγείας και ασφάλειας στην ειδικότητα και το επάγγελμα αλλά και ευρύτερα όπως προβλέπονται ιδίως από:

- Τον κώδικα νόμων για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων (βλ. Ν. 3850/2010), όπως ισχύει.
- Τις διατάξεις του κτιριοδομικού κανονισμού (βλ. 3046/304/89-ΦΕΚ 59/Δ/3-02-89), όπως ισχύει.
- Τον κανονισμό λειτουργίας των εργαστηριακών κέντρων (ΦΕΚ 1318 Β'/2015), όπως ισχύει.
- Το ΦΕΚ 3938/Β/26-8-2021, κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. Κ5/97484 με θέμα την «Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων», όπως ισχύει.
- Το ΦΕΚ 4146/Β/9-9-2021, κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. ΦΒ7/108652/Κ3, με θέμα το «Πλαίσιο Ποιότητας Μαθητείας», όπως ισχύει.

Παρακάτω παρατίθενται οι βασικοί κανόνες υγείας και ασφάλειας, καθώς και ο σχετικός αναγκαίος ατομικός εξοπλισμός για τις συνθήκες άσκησης της ειδικότητας:

4.1 • Βασικοί κανόνες υγείας και ασφάλειας

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, κατά τη διάρκεια των εργαστηρίων, είναι αναγκαίο να τηρούν τους βασικούς κανόνες υγείας και ασφάλειας που περιγράφονται στην ως άνω νομοθεσία. Επίσης, συνιστάται κατά τη διάρκεια των εργαστηριακών μαθημάτων και κατά τη χρήση υπολογιστών:

- Να μην υπάρχει στο γραφείο που βρίσκεται ο ηλεκτρονικός υπολογιστής υγρό στοίχειο,
- Να μη γίνεται καμία παρέμβαση στην ηλεκτρολογική εγκατάσταση συσκευών,
- Να διατηρείται το πάτωμα καθαρό από υγρά και στερεά στοιχεία,
- Οι διάδρομοι μέσα στο εργαστήριο να παραμένουν ανοιχτοί χωρίς εμπόδια από κουτιά, καλώδια ή άλλα αντικείμενα.

4.2 • Μέσα ατομικής προστασίας

Δεν απαιτούνται ειδικά μέσα ατομικής προστασίας για τη διενέργεια των προβλεπόμενων ανά εξάμηνο εργαστηρίων.

Προδιαγραφές υλοποίησης πρακτικής άσκησης

1 | Ο θεσμός της πρακτικής άσκησης

Η πρακτική άσκηση συνδέεται άρρηκτα με τη θεωρητική κατάρτιση, αφού, κατά τη διάρκειά της, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες ανακαλούν τη θεωρητική και εργαστηριακή γνώση τους για να την εφαρμόσουν στην πράξη και να αντεπεξέλθουν στις εργασίες που τους ανατίθενται. Καλούνται να αναλάβουν συγκεκριμένα καθήκοντα και να δώσουν λύση σε πρακτικά προβλήματα που ανακύπτουν, υπό την εποπτεία των εκπαιδευτών/-τριών. Έτσι, ο θεσμός της πρακτικής άσκησης στοχεύει στην ανάπτυξη επαγγελματικών ικανοτήτων/δεξιοτήτων σχετικών με την ειδικότητα, στην ενίσχυση της επαφής με τον εργασιακό χώρο και την προετοιμασία των εκπαιδευομένων για την παραγωγική διαδικασία, μέσω της απόκτησης εμπειριών ιδιαίτερα χρήσιμων για τη μετέπειτα επαγγελματική τους πορεία.

Αναλυτικότερα, η πρακτική άσκηση είναι υποχρεωτική για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες των Σχολών Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΑΕΚ) και θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση για την απόκτηση Βεβαίωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης (Άρθρο 27 του Ν. 4763/2020 για το Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης).

Στη συνέχεια αναφέρονται χρήσιμες πληροφορίες για τον θεσμό της πρακτικής άσκησης, όπως περιγράφονται στη σχετική νομοθεσία,¹ και που αφορούν τις βασικές προϋποθέσεις, τον τρόπο και τους όρους υλοποίησής της.

Διάρκεια πρακτικής άσκησης

Η συνολική διάρκεια της περιόδου πρακτικής άσκησης είναι εννιακόσιες εξήντα (960) ώρες. Οι ώρες πρακτικής ανά ημέρα καθορίζονται σε τέσσερις (4) έως οκτώ (8) ανάλογα με τη φύση και το αντικείμενο της ειδικότητας κατάρτισης του/της ασκούμενου/-ης. Δεν επιτρέπεται η υπέρβαση του ημερήσιου ωραρίου πέραν των ωρών που ορίζονται στην ειδική σύμβαση πρακτικής άσκησης.

1 ΦΕΚ 3938/Β/26-8-2021. Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. Κ5/97484. Πρακτική άσκηση σπουδαστών/ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Όροι υλοποίησης πρακτικής άσκησης

Η πρακτική άσκηση δύναται να πραγματοποιείται σε θέσεις που προσφέρονται από φυσικά πρόσωπα, ΝΠΔΔ, ΝΠΙΔ, δημόσιες υπηρεσίες, ΟΤΑ α' και β' βαθμού και επιχειρήσεις. Εξαιρούνται οι φορείς:

- α) Προσωρινής απασχόλησης,
- β) Τα νυχτερινά κέντρα,
- γ) Παροχής καθαριότητας και φύλαξης,
- δ) Τα πρακτορεία τυχερών παιχνιδιών,
- ε) Κάθε επιχείρηση στην οποία δεν είναι εφικτός ο έλεγχος της εκπαίδευσης από τον αρμόδιο φορέα.

Ο/Η εκπαιδευόμενος/-η ΣΑΕΚ, προκειμένου να πραγματοποιήσει πρακτική άσκηση, υπογράφει ειδική σύμβαση πρακτικής άσκησης με τον/την εργοδότη/-τρια, η οποία θεωρείται από τη ΣΑΕΚ φοίτηση. Η ειδική σύμβαση πρακτικής άσκησης δεν συνιστά σύμβαση εξαρτημένης εργασίας.

Βασικός συντελεστής για την επιτυχή υλοποίηση της πρακτικής άσκησης είναι και ο/η εκπαιδευτής/-τρια της επιχείρησης ή υπηρεσίας, ο/η οποίος/-α αναλαμβάνει την παρακολούθηση και υποστήριξη των ασκουμένων. Σε αυτή την κατεύθυνση, ο/η εργοδότης/-τρια ορίζει έμπειρο στέλεχος συναφούς επαγγελματικής ειδικότητας με τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η ως «εκπαιδευτή/-τρια στον χώρο εργασίας», ο/η οποίος/-α αναλαμβάνει την αποτελεσματική υλοποίηση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στον χώρο εργασίας και την παρακολούθηση της προόδου του/της πρακτικά ασκούμενου/-ης.

Η παρακολούθηση της προόδου του/της πρακτικά ασκούμενου/-ης γίνεται μέσω του βιβλίου πρακτικής άσκησης. Αναλυτικότερα, σε αυτό καταγράφει ο/η πρακτικά ασκούμενος/-η ανά εβδομάδα τις εργασίες με τις οποίες ασχολήθηκε και περιγράφει συνοπτικά τα καθήκοντα που του/της ανατέθηκαν στον χώρο πραγματοποίησης της πρακτικής άσκησης. Κάθε εβδομαδιαία καταχώρηση ελέγχεται και υπογράφεται από τον/την εκπαιδευτή/-τρια στον χώρο εργασίας.

2 | Οδηγίες για τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η

2.1 • Προϋποθέσεις εγγραφής στο πρόγραμμα πρακτικής άσκησης

Η πρακτική άσκηση είναι υποχρεωτική για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες των «Σχολών Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΑΕΚ)» και θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση για την απόκτηση Βεβαίωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης.

Για την έναρξη της πρακτικής άσκησης στην ειδικότητα «Υπεύθυνος/-η Πεδίου Έρευνας Αγοράς και Δημοσκοπήσεων», οι εκπαιδευόμενοι/-ες πρέπει να έχουν συμπληρώσει το εξάμηνο Δ' της φοίτησής τους στις ΣΑΕΚ. Στην περίπτωση αυτήν, μπορούν πια να τοποθετηθούν σε θέση πρακτικής της ειδικότητάς τους.

2.2 • Δικαιώματα και υποχρεώσεις του/της πρακτικά ασκουμένου/-ης

Βασική προϋπόθεση για την επιτυχή υλοποίηση ενός προγράμματος πρακτικής άσκησης είναι η γνώση και η εφαρμογή των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων κάθε εμπλεκόμενου μέλους όπως ορίζονται στην εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία.² Στη συνέχεια, παρατίθενται κάποια δικαιώματα και υποχρεώσεις των πρακτικά ασκουμένων.

Δικαιώματα πρακτικά ασκουμένων

1. Τμηματική ή συνεχόμενη υλοποίηση της πρακτικής άσκησης.
2. Δυνατότητα αποζημίωσης η οποία ορίζεται στο 80% του νόμιμου, νομοθετημένου, κατώτατου ορίου του ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη, ή όπως αυτό διαμορφώνεται από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων ή αναλογικά εάν η ημερήσια διάρκεια της πρακτικής είναι μικρότερη των οκτώ (8) ωρών. Η αποζημίωση καταβάλλεται στον/στην πρακτικά ασκούμενο/-η μετά την ολοκλήρωση της πρακτικής άσκησης. Σε περίπτωση μη δυνατότητας χρηματοδότησης της αποζημίωσης της πρακτικής άσκησης, δεν υφίσταται η υποχρέωση αποζημίωσής της, παρά μόνο η υποχρέωση του/της εργοδότη/-τριας να αποδίδει τις προβλεπόμενες ασφαλιστικές εισφορές.
3. Υπαγωγή στην ασφάλιση του e-ΕΦΚΑ (πρώην ΙΚΑ-ΕΤΑΜ) για τον κλάδο του ατυχήματος. Για την ασφάλισή του/της καταβάλλονται οι προβλεπόμενες από την παρ. 1 του άρθρου 10 του Ν. 2217/1994 (Α' 83) ασφαλιστικές εισφορές, οι οποίες

2 ΦΕΚ 3938/Β/26-8-2021. Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. Κ5/97484. Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.

βαρύνουν το φυσικό ή νομικό πρόσωπο (εργοδότη/-τρια), στο οποίο υλοποιείται η πρακτική άσκηση.

4. Δικαίωμα αναφοράς στη ΣΑΕΚ της μη τήρησης των όρων πρακτικής άσκησης.
5. Δικαίωμα διακοπής πρακτικής άσκησης βάσει τεκμηρίωσης και σχετική δήλωση στη ΣΑΕΚ εποπτείας.
6. Αλλαγή εργοδότη, εφόσον συντρέχει τεκμηριωμένος σοβαρότατος λόγος.
7. Οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες δεν απασχολούνται την Κυριακή και τις επίσημες αργίες.

Υποχρεώσεις πρακτικά ασκουμένων

1. Τήρηση του ημερήσιου ωραρίου πρακτικής άσκησης, όπως ορίζεται στην ειδική σύμβαση.
2. Τήρηση των όρων υγείας και ασφάλειας του/της εργοδότη/-τριας.
3. Σεβασμός της κινητής και ακίνητης περιουσίας του/της εργοδότη/-τριας.
4. Αρμονική συνεργασία με τα στελέχη του/της εργοδότη/-τριας.
5. Προσκόμιση –όπου απαιτείται– όλων των απαραίτητων ιατρικών βεβαιώσεων για την εξάσκηση του επαγγέλματος.
6. Προσκόμιση στη ΣΑΕΚ των απαραίτητων δικαιολογητικών, πριν από την έναρξη και μετά τη λήξη της πρακτικής άσκησης, αλλά και σε περίπτωση διακοπής της.
7. Ενημέρωση σε περίπτωση απουσίας του/της ασκουμένου/-ης της επιχείρησης και της ΣΑΕΚ εποπτείας.
8. Τήρηση βιβλίου πρακτικής άσκησης, το οποίο διατίθεται από τη ΣΑΕΚ και στο οποίο αναγράφονται από τους/τις ασκούμενους/-ες κατά εβδομάδα οι εργασίες με τις οποίες ασχολήθηκαν και περιγράφονται συνοπτικά τα καθήκοντα που τους ανατέθηκαν στον χώρο πραγματοποίησης πρακτικής άσκησης.
9. Προσκόμιση στο τέλος κάθε μήνα στη ΣΑΕΚ φοίτησης ή εποπτείας της πρακτικής άσκησης του βιβλίου πρακτικής άσκησης για έλεγχο.
10. Υποβολή μετά την ολοκλήρωση της πρακτικής άσκησης του βιβλίου πρακτικής άσκησης στη ΣΑΕΚ φοίτησης συμπληρωμένο με τις εβδομαδιαίες εκθέσεις, τον χρόνο και το αντικείμενο απασχόλησης, τις ημέρες απουσίας, και την επίδοση του/της πρακτικά ασκουμένου/-ης. Υποβολή του εντύπου λήξης (Βεβαίωση Παρουσίας) της πρακτικής άσκησης, συμπληρωμένου, υπογεγραμμένου και σφραγισμένου από τον/την εργοδότη/-τρια-νόμιμο/-η εκπρόσωπο του φορέα απασχόλησης, στον οποίο βεβαιώνεται ότι ο/η εκπαιδευόμενος/-η πραγματοποίησε την πρακτική άσκηση στην επιχείρηση/οργανισμό, καθώς και το χρονικό διάστημα αυτής.
11. Άμεση ενημέρωση της ΣΑΕΚ φοίτησης από τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η σε περίπτωση διακοπής της πρακτικής άσκησης και προσκόμιση του βιβλίου πρακτικής και του εντύπου της λήξης (Βεβαίωση Παρουσίας) με τις ημέρες πρακτικής άσκησης που έχουν πραγματοποιηθεί. Για να συνεχίσει ο/η εκπαιδευόμενος/-η

την πρακτική άσκηση για το υπόλοιπο του προβλεπόμενου διαστήματος στον ίδιο ή σε άλλο φορέα απασχόλησης (εργοδότη/-τρια), θα πρέπει να ακολουθηθεί εκ νέου η διαδικασία έναρξης πρακτικής. Αν η διακοπή της πρακτικής άσκησης γίνει από τον/την εργοδότη/-τρια, τότε οφείλει ο τελευταίος να ενημερώσει άμεσα τη ΣΑΕΚ φοίτησης του/της πρακτικά ασκουμένου/-ης.

2.3 • Φορείς υλοποίησης πρακτικής άσκησης

Κάθε πρακτικά ασκούμενος/-η πραγματοποιεί την πρακτική άσκηση σε τμήματα των φορέων απασχόλησης αντίστοιχα με την ειδικότητά του/της, με την εποπτεία υπευθύνου/-ης του φορέα, ειδικότητας αντίστοιχης με το αντικείμενο κατάρτισής του/της.

Ειδικότερα, στην ειδικότητα «Υπεύθυνος/-η Πεδίου Έρευνας Αγοράς και Δημοσκοπήσεων» οι εκπαιδευόμενοι/-ες πραγματοποιούν πρακτική άσκηση σε τομείς που σχετίζονται με διεξαγωγή ερευνών αγοράς και δημοσκοπήσεων σε φορείς/επιχειρήσεις, όπως εταιρείες δημοσκοπήσεων και ερευνών αγοράς, ιδιωτικά και δημόσια ερευνητικά ινστιτούτα και ερευνητικά έργα πανεπιστημίων και σε θέσεις εργασίας που περιλαμβάνουν καθήκοντα της οργάνωσης και προετοιμασίας ερευνών πεδίου, καθώς και τον συντονισμό και την εποπτεία των ερευνών.

3 | Ο ρόλος του/της εκπαιδευτή/-τριας της πρακτικής άσκησης

Ο/Η εργοδότης/-τρια της επιχείρησης που προσφέρει θέση πρακτικής άσκησης ορίζει ένα έμπειρο στέλεχος συναφούς επαγγελματικής ειδικότητας με τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η ως «εκπαιδευτή/-τρια στον χώρο εργασίας», ο οποίος αναλαμβάνει την αποτελεσματική υλοποίηση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στον χώρο εργασίας, την παρακολούθηση της προόδου των εκπαιδευομένων και την ανατροφοδότηση των υπεύθυνων εκπαιδευτών στην εκπαιδευτική δομή.

Αναλυτικότερα, ο/η εκπαιδευτής/-τρια είναι το συνδετικό πρόσωπο του εργοδότη της επιχείρησης με την εκπαιδευτική δομή (ΣΑΕΚ) και, κατά συνέπεια, έχει συνεχή συνεργασία με αυτήν. Επιπλέον, ο ρόλος αφορά στην παροχή συμβουλών, πληροφοριών ή καθοδήγησης, καθώς πρόκειται για ένα άτομο με χρήσιμη εμπειρία, δεξιότητες και εξειδίκευση το οποίο υποστηρίζει την προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη των πρακτικά ασκουμένων.

4 | Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα της πρακτικής άσκησης

Κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης επιδιώκεται η αναβάθμιση των γνώσεων, των επαγγελματικών δεξιοτήτων και των ικανοτήτων των σπουδαστών/-τριών ΣΑΕΚ, με αποτέλεσμα την ομαλή μετάβασή τους από την αίθουσα κατάρτισης στον χώρο εργασίας και μάλιστα κάτω από πραγματικές εργασιακές συνθήκες. Στο πλαίσιο αυτής της μετάβασης και της ομαλής ένταξης, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες καλούνται να καλλιεργήσουν, όχι μόνο επαγγελματικές δεξιότητες που αφορούν την ειδικότητα και που δεν εξαντλούνται στο πλαίσιο της αίθουσας κατάρτισης, αλλά και οριζόντιες δεξιότητες που ενισχύουν την επαγγελματική τους συμπεριφορά και καλλιεργούν την περιβαλλοντική, αλλά και επιχειρηματική κουλτούρα. Έτσι, η πρακτική άσκηση αποτελεί ένα προπαρασκευαστικό στάδιο, κατά το οποίο αναβαθμίζονται οι γενικές και ειδικές γνώσεις, συντελούνται σημαντικές διεργασίες επαγγελματικού προσανατολισμού και διευκολύνεται η επαγγελματική ανάπτυξη του ατόμου.

Αναλυτικότερα, κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης, δίνεται η δυνατότητα στον/στην πρακτικά ασκούμενο/-η να ασκηθεί στις εργασίες που απορρέουν από τα επιμέρους μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης στην ειδικότητα. Η άσκηση μπορεί να επιτευχθεί μέσω της παρατήρησης της εργασίας, της συμμετοχής σε ομάδα εκτέλεσης της εργασίας, της καθοδηγούμενης εργασίας ή της δοκιμής/αυτόνομης εκτέλεσης της εργασίας από τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η.

Στον πίνακα που ακολουθεί αποτυπώνονται οι ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων της πρακτικής άσκησης για την ειδικότητα «Υπεύθυνος/-η Πεδίου Έρευνας Αγοράς και Δημοσκοπήσεων» και οι αντίστοιχες ενδεικτικές εργασίες ανά ενότητα κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης. Επισημαίνεται ότι οι εν λόγω εργασίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους/τις πρακτικά ασκούμενους/-ες για τη συμπλήρωση του βιβλίου πρακτικής άσκησης.

**Πίνακας 3 /// Ενόττες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων
πρακτικής άσκησης**

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		
ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
A. «Οικονομικός και διοικητικός προγραμματισμός και παρακολούθηση της έρευνας πεδίου»	• Συμμετοχή στη δημιουργία του προτεινόμενου χρονοδιαγράμματος της έρευνας πεδίου, • Συμμετοχή στη σύνταξη του προϋπολογισμού της έρευνας πεδίου, • Συμμετοχή στον προγραμματισμό και τη γεωγραφική κατανομή των πόρων της έρευνας πεδίου σε επίπεδο ενεργειών, ανθρώπινου δυναμικού και χρονοδιαγράμματος, • Παρακολούθηση της πορείας του χρονοδιαγράμματος της έρευνας πεδίου.	• Υπολογιστής με εγκατεστημένα λογισμικά εφαρμογών γραφείου, • Πρωτόκολλα διαδικασιών, • Φόρμες και γραφήματα διαμόρφωσης χρονοδιαγραμμάτων.
B. «Συμμετοχή στον ερευνητικό σχεδιασμό και στη διεξαγωγή της έρευνας πεδίου» συνέχεια >>	• Συμμετοχή στην καταγραφή των προδιαγραφών της έρευνας (πληθυσμός έρευνας, μέθοδος συλλογής στοιχείων, διάρκεια συνεντεύξεων και παραδοτέα), • Έλεγχος των εργαλείων συνέντευξης της έρευνας πεδίου ως προς το περιεχόμενο, τη λογική ροή και τις ορθές διατυπώσεις, • Διεξαγωγή των δοκιμαστικών συνεντεύξεων, • Ενημέρωση των ανωτέρων για τυχόν προβλήματα κατά τις δοκιμαστικές συνεντεύξεις και επίλυσή τους, • Διαμόρφωση των εργαλείων συνέντευξης σε ηλεκτρονική ή έντυπη μορφή, • Συμμετοχή στην επιλογή του δείγματος της έρευνας στο πεδίο ευθύνης τους (περιοχές, οικοδομικά τετράγωνα, νοικοκυριά, τηλεφωνικοί αριθμοί, καθώς και σύνθεση ως προς το φύλο, την ηλικία και όποιες άλλες παραμέτρους απαιτούνται),	• Υπολογιστής με εγκατεστημένα λογισμικά εφαρμογών γραφείου, • Πρωτόκολλα διαδικασιών.

συνέχεια >>

**Πίνακας 3 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων
πρακτικής άσκησης**

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		
ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
« συνέχεια Β. «Συμμετοχή στον ερευνητικό σχεδιασμό και στη διεξαγωγή της έρευνας πεδίου»	- Επιλογή των αντικαταστάσεων στο δείγμα σε περίπτωση άρνησης συμμετοχής στην έρευνα, - Συμμετοχή στη σύνταξη της τελικής μεθοδολογικής ταυτότητας της έρευνας πεδίου, - Ερμηνεία των ερευνητικών ευρημάτων, - Δημιουργία διαγραμμάτων και παρουσιάσεων για τους πελάτες.	
Γ. «Οργάνωση, επιμόρφωση, και εποπτεία των συνεντευκτών /-τριών»	- Επιλογή των συνεντευκτών/-τριών της έρευνας πεδίου, - Πληροφόρηση των συνεντευκτών /-τριών ως προς τους όρους συνεργασίας, - Ενημέρωση των συνεντευκτών /-τριών σχετικά με τη μέθοδο συλλογής στοιχείων και τα εργαλεία συνέντευξης, - Σύνταξη των οδηγιών προς τους/τις συνεντευκτές/-τριες της έρευνας πεδίου, - Παράδοση του υλικού της έρευνας πεδίου στους/στις συνεντευκτές/-τριες, - Καταγραφή των επιδόσεων των συνεντευκτών/-τριών.	- Υπολογιστής με εγκατεστημένα λογισμικά εφαρμογών γραφείου, - Πρωτόκολλα διαδικασιών.
Δ. «Εποπτεία και έλεγχος της έρευνας πεδίου»	- Παρακολούθηση της πορείας της έρευνας πεδίου, - Συμμετοχή στον έλεγχο ποιότητας της έρευνας πεδίου, - Παραλαβή και έλεγχος του υλικού της έρευνας πεδίου από τους/τις συνεντευκτές/-τριες, - Διεξαγωγή πρόσθετων συνεντεύξεων και ποιοτικός έλεγχος με επιλεγμένους ερωτώμενους/-ες.	- Υπολογιστής με εγκατεστημένα λογισμικά εφαρμογών γραφείου, - Πρωτόκολλα διαδικασιών.

5 | Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος πρακτικής άσκησης

Οι πρακτικά ασκούμενοι/ες της ειδικότητας «Υπεύθυνος/-η Πεδίου Έρευνας Αγοράς και Δημοσκοπήσεων» συμμετέχουν σε μια σειρά από δραστηριότητες και καθήκοντα που αποσκοπούν στην ανάπτυξη πρακτικών δεξιοτήτων και γνώσεων στον τομέα της στατιστικής ανάλυσης και των δημοσκοπήσεων. Ο/Η πρακτικά ασκούμενος/-η μαθαίνει να σχεδιάζει ερωτηματολόγια, να εφαρμόζει μεθόδους και τεχνικές δειγματοληψίας και να διεξάγει συνεντεύξεις και έρευνες. Επιπλέον, εκπαιδεύεται στη χρήση στατιστικών πακέτων όπως SPSS, SAS και R, στην εφαρμογή και στην ερμηνεία των αποτελεσμάτων περιγραφικής και πολυμεταβλητής ανάλυσης. Το πρόγραμμα πρακτικής άσκησης περιλαμβάνει, επίσης, τη δημιουργία αναφορών, την παρουσίαση δεδομένων με γραφήματα και διαγράμματα, και τις τεχνικές δημόσιας παρουσίασης των αποτελεσμάτων. Ο/Η πρακτικά ασκούμενος/-η συμμετέχει σε πραγματικές έρευνες του φορέα υλοποίησης πρακτικής άσκησης, εκτελεί προσομοιωμένες έρευνες και αναλύσεις για πρακτική εξάσκηση και αναπτύσσει δεξιότητες ομαδικής εργασίας και συνεργασίας, διαχείρισης χρόνου και έργων, καθώς και κατανόησης ηθικών ζητημάτων. Οι κύριοι στόχοι του προγράμματος πρακτικής άσκησης είναι η απόκτηση πρακτικών δεξιοτήτων, η επαγγελματική ετοιμότητα, η ανάπτυξη κριτικής σκέψης και η δημιουργία επαγγελματικών σχέσεων και γνωριμιών στον κλάδο. Συνδυάζοντας τη θεωρία με την πράξη, το πρόγραμμα πρακτικής άσκησης προσφέρει στον/στην πρακτικά ασκούμενο/-η την ευκαιρία να αναπτύξει τις δεξιότητές του/της και να αποκτήσει την εμπειρία που θα του/της είναι απαραίτητη στην επαγγελματική του/της πορεία ως «Υπεύθυνος/-η Πεδίου Έρευνας Αγοράς και Δημοσκοπήσεων».

5.1.A • ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΕΔΙΟΥ

Ο οικονομικός και διοικητικός προγραμματισμός και η παρακολούθηση της έρευνας πεδίου είναι μια κρίσιμη ενότητα στην πρακτική άσκηση των πρακτικά ασκούμενων στην ειδικότητα «Υπεύθυνος/-η Πεδίου Έρευνας Αγοράς και Δημοσκοπήσεων». Οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες συμμετέχουν σε διάφορες ενδεικτικές εργασίες που αποσκοπούν στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων τους στον τομέα αυτόν. Συμμετέχουν στη δημιουργία του προτεινόμενου χρονοδιαγράμματος της έρευνας πεδίου, συνεργαζόμενοι/-ες με την ομάδα έρευνας και τον/την εκπαιδευτή/-τρια της πρακτικής άσκησης, για να καθορίσουν τις βασικές φάσεις της έρευνας και τις χρονικές προθεσμίες για κάθε φάση. Αυτό περιλαμβάνει την αναγνώριση των κύριων δραστηριοτήτων, τον καθορισμό των χρονοδιαγραμμάτων και την εξασφάλιση ότι όλες οι ενέργειες είναι χρονικά συντονισμένες για την ομαλή διεξαγωγή της έρευνας. Παρα-

κολουθούν, επίσης, τις διαδικασίες προσαρμογής του χρονοδιαγράμματος σε περίπτωση που προκύψουν απρόβλεπτα εμπόδια.

Επιπλέον, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες συμμετέχουν στη σύνταξη του προϋπολογισμού της έρευνας πεδίου, ασχολούμενοι/-ες με τον οικονομικό σχεδιασμό της έρευνας και βοηθώντας στην εκτίμηση του κόστους και στη διαχείριση των οικονομικών πόρων. Αυτό περιλαμβάνει τη δημιουργία αναλυτικών προϋπολογισμών για διάφορες δραστηριότητες της έρευνας, όπως κόστος εξοπλισμού, αμοιβές προσωπικού και άλλα λειτουργικά έξοδα. Μαθαίνουν, επίσης, να αξιολογούν την αποδοτικότητα των δαπανών και να προτείνουν τρόπους βελτιστοποίησης των πόρων.

Παράλληλα, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες συμμετέχουν στον προγραμματισμό και τη γεωγραφική κατανομή των πόρων της έρευνας πεδίου, συνεργαζόμενοι/-ες με την ομάδα έρευνας και τον/την εκπαιδευτή/-τρια της πρακτικής άσκησης, για να εξασφαλίσουν ότι το ανθρώπινο δυναμικό και ο εξοπλισμός κατανέμονται σωστά, λαμβάνοντας υπόψη τις απαιτήσεις και τις ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής. Αυτό περιλαμβάνει τη δημιουργία πλάνων δράσης και την ανάπτυξη στρατηγικών για την αντιμετώπιση πιθανών προβλημάτων που μπορεί να προκύψουν κατά την κατανομή των πόρων. Επιπλέον, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες παρακολουθούν την πορεία του χρονοδιαγράμματος της έρευνας πεδίου, καταγράφοντας την πρόοδο των διαφόρων δραστηριοτήτων, εντοπίζοντας καθυστερήσεις ή αποκλίσεις και αναφέροντας στην ομάδα έρευνας και τον/την εκπαιδευτή/-τρια της πρακτικής άσκησης οποιαδήποτε προβλήματα. Συμμετέχουν ακόμη σε συναντήσεις ενημέρωσης και συμβάλλουν στη λήψη αποφάσεων για την προσαρμογή του χρονοδιαγράμματος και την αντιμετώπιση των προβλημάτων. Μέσα από αυτές τις δραστηριότητες, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες αποκτούν πολύτιμες εμπειρίες και δεξιότητες που τους/τις βοηθούν να αντεπεξέλθουν στις απαιτήσεις της ειδικότητάς τους και να συμβάλουν αποτελεσματικά στην οργάνωση και διαχείριση στατιστικών ερευνών και δημοσκοπήσεων.

5.1.B • ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΟΝ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΕΔΙΟΥ

Η ειδικότητα «Υπεύθυνος/-η Πεδίου Έρευνας Αγοράς και Δημοσκοπήσεων» απαιτεί την ενεργή συμμετοχή σε ποικίλες δραστηριότητες και καθήκοντα που στοχεύουν στην ανάπτυξη πρακτικών δεξιοτήτων και γνώσεων. Κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες συμμετέχουν σε κάθε στάδιο της ερευνητικής διαδικασίας, εξασφαλίζοντας μια ολοκληρωμένη εκπαίδευση. Μία από τις πρώτες εργασίες είναι η συμμετοχή στην καταγραφή των προδιαγραφών της έρευνας, η οποία περιλαμβάνει τον προσδιορισμό του πληθυσμού-στόχου, τη μέθοδο συλλογής δεδομένων, τη διάρκεια των συνεντεύξεων και τα τελικά παραδοτέα. Αυτή η φάση είναι κρίσιμη, καθώς θέτει τα θεμέλια για την επιτυχία της έρευνας.

Οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες συμμετέχουν στον έλεγχο των εργαλείων συνέντευξης, εξετάζοντας το περιεχόμενο, τη λογική ροή και τις διατυπώσεις των ερωτήσεων, για να διασφαλίσουν την ακρίβεια και την καταλληλότητά τους. Η διεξαγωγή δοκιμαστικών συνεντεύξεων είναι μια άλλη βασική εργασία, που επιτρέπει την πρακτική εφαρμογή των εργαλείων και τον εντοπισμό τυχόν προβλημάτων. Σε περίπτωση εμφάνισης προβλημάτων, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες ενημερώνουν τους/τις ανώτερους/-ες και συμβάλλουν στην επίλυσή τους. Η διαμόρφωση των εργαλείων συνέντευξης με την καθοδήγηση του/της εκπαιδευτή/-τριας της πρακτικής άσκησης σε ηλεκτρονική ή έντυπη μορφή είναι επίσης σημαντική για την προετοιμασία της κύριας φάσης της έρευνας. Κατά την επιλογή του δείγματος, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες, με την καθοδήγηση του/της εκπαιδευτή/-τριας της πρακτικής άσκησης, καθορίζουν τις περιοχές, τα οικοδομικά τετράγωνα, τα νοικοκυριά και τους τηλεφωνικούς αριθμούς που θα συμπεριληφθούν, διασφαλίζοντας ότι το δείγμα είναι αντιπροσωπευτικό ως προς το φύλο, την ηλικία και άλλες παραμέτρους. Σε περιπτώσεις άρνησης συμμετοχής, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες, σε συνεργασία με τον/την εκπαιδευτή/-τρια της πρακτικής άσκησης, αναλαμβάνουν την επιλογή αντικαταστάσεων, εξασφαλίζοντας την ισορροπία και την αξιοπιστία της έρευνας.

Μετά την ολοκλήρωση της συλλογής δεδομένων, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες συμβάλλουν στη σύνταξη της τελικής μεθοδολογικής ταυτότητας της έρευνας πεδίου, καταγράφοντας λεπτομερώς τις διαδικασίες και τις μεθόδους που ακολουθήθηκαν. Τέλος, με την καθοδήγηση του/της εκπαιδευτή/-τριας της πρακτικής άσκησης, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες συμμετέχουν στην ερμηνεία των ερευνητικών ευρημάτων, δημιουργούν διαγράμματα και παρουσιάσεις για την ενημέρωση των πελατών, προσφέροντας μια ολοκληρωμένη εικόνα των αποτελεσμάτων της έρευνας. Αυτές οι δραστηριότητες παρέχουν πολύτιμη πρακτική εμπειρία και προετοιμάζουν τους/τις πρακτικά ασκούμενους/-ες για την επαγγελματική τους σταδιοδρομία στην έρευνα και τις δημοσκοπήσεις.

5.1.Γ • ΟΡΓΑΝΩΣΗ, ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΚΑΙ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΩΝ ΣΥΝΕΝΤΕΥΚΤΩΝ/-ΤΡΙΩΝ

Οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες, κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης για την ενότητα «Οργάνωση, επιμόρφωση και εποπτεία των συνεντευκτών/-τριών», εφαρμόζουν ένα σύνολο δραστηριοτήτων και καθηκόντων που αποσκοπούν στην ανάπτυξη πρακτικών δεξιοτήτων και γνώσεων στον τομέα των στατιστικών ερευνών και δημοσκοπήσεων. Κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης, οι ασκούμενοι/-ες, υπό την επίβλεψη του/της εκπαιδευτή/-τριας, συμμετέχουν ενεργά σε σημαντικές διαδικασίες της έρευνας πεδίου, αρχίζοντας από την επιλογή των συνεντευκτών/-τριών. Η επιλογή αυτή είναι κρίσιμη, καθώς οι συνεντευκτές/-τριες αποτελούν τον κύριο κρίκο στη συλλογή δεδομένων και επηρεάζουν άμεσα την ποιότητα και την αξιοπιστία των αποτελεσμάτων της έρευνας.

Ακολούθως, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες, με την καθοδήγηση του/της εκπαιδευτή/-τριας της πρακτικής άσκησης, παρέχουν πληροφόρηση στους/στις συνεντευκτές/-τριες σχετικά με τους όρους συνεργασίας, εξασφαλίζοντας ότι όλοι/-ες οι συμμετέχοντες/-ουσες κατανοούν τις απαιτήσεις και τις προσδοκίες της έρευνας. Η ενημέρωση συνεντευκτών/-τριών για τη μέθοδο συλλογής στοιχείων και τα εργαλεία συνέντευξης είναι ιδιαίτερα κρίσιμη, καθώς αυτό τους/τις βοηθά να εκτελέσουν τις συνεντεύξεις με ακρίβεια και συνέπεια. Οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες, σε συνεργασία με τον/την εκπαιδευτή/-τρια της πρακτικής άσκησης, συντάσσουν λεπτομερείς οδηγίες για τους/τις συνεντευκτές/-τριες, εξηγώντας τις διαδικασίες και τις τεχνικές που πρέπει να ακολουθήσουν, και παραδίδουν το υλικό της έρευνας πεδίου, το οποίο περιλαμβάνει τα εργαλεία συνέντευξης και άλλες απαραίτητες πληροφορίες.

Κατά τη διάρκεια της έρευνας, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες, με την καθοδήγηση του/της εκπαιδευτή/-τριας της πρακτικής άσκησης, καταγράφουν τις επιδόσεις των συνεντευκτών/-τριών, αξιολογώντας την αποτελεσματικότητα και την ακρίβειά τους. Αυτή η διαδικασία επιτρέπει τον εντοπισμό τυχόν προβλημάτων και την παροχή υποστήριξης στους/στις συνεντευκτές/-τριες για τη βελτίωση της απόδοσής τους. Η συνεχής παρακολούθηση και αξιολόγηση διασφαλίζει ότι η συλλογή δεδομένων πραγματοποιείται σύμφωνα με τα πρότυπα της έρευνας.

Συνολικά, αυτές οι δραστηριότητες παρέχουν στους/στις πρακτικά ασκούμενους/-ες μια πλήρη εικόνα του ρόλου και των ευθυνών του «Υπευθύνου/-ης Πεδίου Έρευνας Αγοράς και Δημοσκοπήσεων», αναπτύσσοντας τις δεξιότητές τους σε πραγματικές συνθήκες έρευνας. Μέσω της πρακτικής άσκησης, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες αποκτούν πολύτιμη εμπειρία που τους/τις προετοιμάζει για την επαγγελματική τους σταδιοδρομία στον τομέα των στατιστικών ερευνών και δημοσκοπήσεων.

5.1.Δ • ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΕΔΙΟΥ

Οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες χρησιμοποιούν ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων και καθηκόντων που στοχεύουν στην ανάπτυξη πρακτικών δεξιοτήτων και γνώσεων στον τομέα των στατιστικών ερευνών. Κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες, με την καθοδήγηση του/της εκπαιδευτή/-τριας, αναλαμβάνουν ενεργό ρόλο σε κάθε στάδιο της έρευνας πεδίου, διασφαλίζοντας την ομαλή διεξαγωγή και την αξιοπιστία των αποτελεσμάτων. Ένα από τα πρώτα καθήκοντα των πρακτικά ασκουμένων είναι η παρακολούθηση της πορείας της έρευνας πεδίου. Αυτό περιλαμβάνει τη συνεχή παρακολούθηση της διαδικασίας συλλογής δεδομένων, την επικοινωνία με τους/τις συνεντευκτές/-τριες και την εξασφάλιση ότι ακολουθούνται όλες οι προκαθορισμένες διαδικασίες. Η συμμετοχή στον έλεγχο ποιότητας της έρευνας πεδίου είναι εξίσου σημαντική. Οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες πραγματοποιούν ελέγχους για να διασφαλίσουν την ακρίβεια και την αξιοπιστία των δεδομένων που συλλέγονται, εντοπίζοντας τυχόν σφάλματα ή αποκλίσεις από τα πρότυπα της έρευνας.

Επιπλέον, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες υπό την επίβλεψη του/της εκπαιδευτή/-τριας της πρακτικής άσκησης, αναλαμβάνουν την παραλαβή και τον έλεγχο του υλικού της έρευνας πεδίου από τους/τις συνεντευκτές/-τριες. Αυτό περιλαμβάνει την ανασκόπηση των συμπληρωμένων ερωτηματολογίων και άλλων υλικών για να διασφαλιστεί ότι όλα τα δεδομένα έχουν καταγραφεί σωστά και πλήρως. Σε περιπτώσεις όπου απαιτείται περαιτέρω διερεύνηση ή επιβεβαίωση δεδομένων, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες, έπειτα από συνεννόηση με τον/την εκπαιδευτή/-τρια της πρακτικής άσκησης, διεξάγουν πρόσθετες συνεντεύξεις με επιπλέον επιλεγμένους/-ες συνεντευκτές/-τριες. Αυτές οι πρόσθετες συνεντεύξεις επιτρέπουν την επαλήθευση των αρχικών δεδομένων και την εξασφάλιση της ποιότητας των πληροφοριών που συλλέγονται. Ο ποιοτικός έλεγχος είναι ένα από τα πιο κρίσιμα στοιχεία της διαδικασίας, καθώς διασφαλίζει ότι τα τελικά αποτελέσματα της έρευνας είναι αξιόπιστα και έγκυρα. Οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες, με την καθοδήγηση του/της εκπαιδευτή/-τριας της πρακτικής άσκησης, αξιολογούν τις απαντήσεις και επιβεβαιώνουν ότι οι συνεντεύξεις διεξήχθησαν σύμφωνα με τα καθορισμένα πρότυπα, διορθώνοντας τυχόν προβλήματα που μπορεί να ανακύψουν.

Μέσα από αυτές τις δραστηριότητες, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες αναπτύσσουν μια βαθιά κατανόηση των διαδικασιών και των προκλήσεων που σχετίζονται με τις στατιστικές έρευνες και τις δημοσκοπήσεις. Η πρακτική αυτή εμπειρία είναι ανεκτίμητη για την προετοιμασία τους να αναλάβουν επαγγελματικούς ρόλους στον τομέα, εξασφαλίζοντας ότι θα μπορούν να συμβάλουν αποτελεσματικά σε κάθε στάδιο της ερευνητικής διαδικασίας.

5.2 • Μεθοδολογία υλοποίησης πρακτικής άσκησης

Για την επιτυχή υλοποίηση της πρακτικής άσκησης, απαιτείται συνέργεια των συστημάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης και αγοράς εργασίας, αλλά και συνεργασία του συνόλου του ανθρώπινου δυναμικού που συμμετέχει στη μαθησιακή διαδικασία και το οποίο περιλαμβάνει τον/την εργοδότη/-τρια που προσφέρει θέση πρακτικής άσκησης, τον/την εκπαιδευτή/-τρια στον χώρο εργασίας, τους/τις εργαζόμενους/-ες στην επιχείρηση, καθώς και τον/την εκπαιδευτή/-τρια και τον/την επόπτη/-τρια από την πλευρά της εκπαιδευτικής δομής. Η εν λόγω συνεργασία αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την αναβάθμιση της ποιότητας του τρόπου εφαρμογής της πρακτικής άσκησης και για την πραγμάτωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων της ειδικότητας.

Στο πλαίσιο της μάθησης στον χώρο εργασίας, ο/η ασκούμενος/-η έρχεται σε επαφή με πραγματικά εργασιακά περιβάλλοντα, ασκείται σε πραγματικές εργασιακές συνθήκες και συνεργάζεται με επαγγελματίες της ειδικότητας ή άλλων ειδικοτήτων που εργάζονται στην ίδια επιχείρηση. Για τον λόγο αυτόν, η ύπαρξη κουλτούρας μάθησης αποτελεί προαπαιτούμενο για όλα τα εμπλεκόμενα μέρη.

Αναλυτικότερα, κομβικός είναι ο ρόλος του/της εκπαιδευτή/-τριας της επιχείρησης, ο/η οποίος/-α καλείται να λειτουργήσει ως μέντορας, να υποστηρίξει τον/την εκπαιδευόμενο/-η στη διερεύνηση των επαγγελματικών του/της στόχων, να ενθαρρύνει την ανάπτυξη δεξιοτήτων και την απόκτηση νέων εμπειριών, ώστε να εισέλθει στον κόσμο της πραγματικής εργασίας. Επομένως, καλείται να δημιουργήσει ένα περιβάλλον εμπιστοσύνης και ασφάλειας, το οποίο παρέχει στον/στην εκπαιδευόμενο/-η τη δυνατότητα δοκιμής και λάθους μέσω της ενθάρρυνσης της ατομικής πρωτοβουλίας. Απαραίτητα μεθοδολογικά βήματα, από την πλευρά του/της εκπαιδευτή/-τριας της επιχείρησης για την ομαλή ένταξη των εκπαιδευόμενων στο εργασιακό περιβάλλον και την προώθηση της συνεργασίας με το υφιστάμενο προσωπικό της επιχείρησης είναι η περιγραφή της θέσης πρακτικής άσκησης, ο προσανατολισμός στο έργο και η εναλλαγή εργασιακών θέσεων.

Ειδικότερα, ως προς την περιγραφή της θέσης πρακτικής άσκησης, ο/η εκπαιδευτής/-τρια καλείται να λάβει υπόψη τη συνοπτική περιγραφή της ειδικότητας και τις αρμοδιότητες/καθήκοντα όπως αποτυπώνονται στον οδηγό κατάρτισης, γεγονός που προϋποθέτει τη συνεργασία με την εκπαιδευτική δομή. Καλείται να τροφοδοτήσει τους/τις ασκούμενους/-ες με τις απαραίτητες πληροφορίες που αφορούν την εκτελούμενη εργασία, τις ευθύνες, τις δεξιότητες και την εκπαίδευση που απαιτείται, τις συνθήκες κάτω τις οποίες γίνεται η εργασία και τις σχέσεις της με άλλες εργασίες.

Παράλληλα, απαραίτητος κρίνεται και ο προσανατολισμός στο έργο με στόχο να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες το εργασιακό περιβάλλον στο οποίο εντάσσονται, να λάβουν υπόψη τα χαρακτηριστικά και τον τρόπο λειτουργίας της επιχείρησης, να γνωρίσουν το προσωπικό της και να αναπτύξουν το αίσθημα του ανήκειν. Στο πλαίσιο του προσανατολισμού, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενημερώνονται για την ιστορία της επιχείρησης, την πολιτική της, τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες, την κτιριακή υποδομή, τη γενική δομή, τους κανόνες συμπεριφοράς, την πολιτική προαγωγών, τα συστήματα αξιολόγησης κ.λπ.

Τέλος, προτείνεται η εναλλαγή των εργασιακών θέσεων (job rotation), κατά την οποία ο/η εκπαιδευόμενος/-η περνάει διαδοχικά από όλες τις συναφείς ή συσχετιζόμενες θέσεις εργασίας, μέχρι να ασκηθεί σε όλο τον κύκλο της εργασίας. Η συγκεκριμένη πρακτική μειώνει τη μονοτονία, την κούραση και, κατά συνέπεια, τα σφάλματα, ενώ αυξάνει την απόδοση και την ικανοποίηση. Ωστόσο, δεν συνιστάται για τις ειδικότητες που απαιτούν υψηλή ειδίκευση και οι οποίες χρειάζονται χρόνο, επομένως ο/η εκπαιδευτής/-τρια πρέπει να λάβει υπόψη του τον περιορισμένο χρόνο (εξάμηνο) υλοποίησης της πρακτικής άσκησης. Τέλος, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι το μικρό μέγεθος της επιχείρησης μπορεί να λειτουργήσει ανασταλτικά στην εφαρμογή της εν λόγω πρακτικής.

Βιβλιογραφία

A | Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με την ειδικότητα

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ

- Αγιακλόγλου, Χ. & Οικονόμου, Γ. (2019). *Μέθοδοι προβλέψεων και ανάλυσης αποφάσεων*. Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.
- Αναστασιάδου, Σ. Δ. (2012). *Στατιστική και μεθοδολογία έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.
- Αποστολόπουλος, Θ. & Καϊτσαρ, Γ. (2020). *Οικονομικά Μαθηματικά*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».
- Armstrong, G. & Kotler, Ph. (2009). *Εισαγωγή στο Μάρκετινγκ* (μτφρ. Α. Μεταξάς). Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Επίκεντρο.
- Αρναούτογλου, Ε. (2015). *Δημόσιες σχέσεις, μια σύγχρονη προσέγγιση*. Αθήνα: Εκδόσεις Rosili.
- Ασπρίδης, Γ. Μ., Τσέλιος, Δ. & Ρωσσίδης, Ι. Φ. (2018). *Επιχειρησιακές επικοινωνίες: Θεωρητική και πρακτική προσέγγιση*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.
- Βασιλειάδης, Π, Καλογηράτου, Γ. Ζ. & Μονοβασίλης, Ν. Θ. (2019). *Εισαγωγή στη Στατιστική με Εφαρμογές SPSS και Excel*. Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.
- Baskin, O., Aronoff, C. & Lattimore, D. (2001). *Δημόσιες σχέσεις: το επάγγελμα και η πρακτική* (μτφρ. Ε. Αντώνογλου). Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.
- Bell, J. (2007). *Πώς να συντάξετε μια επιστημονική εργασία. Οδηγός ερευνητικής μεθοδολογίας* (μτφρ. Ε. Πανάγου). Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο.
- Brady, J. (1976). *Η τεχνική της συνέντευξης* (μτφρ. Α. Φακατσέλης). Αθήνα: Εκδόσεις Λιβάνη.
- Breakwell, G. (1995). *Η συνέντευξη* (μτφρ. Α. Κάντας). Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα.
- Γεωργιάδου, Ν. (2021). *Πώς να κάνεις μια τέλεια παρουσίαση*. Αθήνα: Εκδόσεις Οξυγόνο.

- Γκλαβά, Μ. (2020). *Ελληνικό PowerPoint 2019/365 – Γρήγορα και απλά*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Δίσιγμα.
- Γούναρης, Σ. & Καραντινού, Κ. (2014). *Μάρκετινγκ Υπηρεσιών*. Αθήνα: Εκδόσεις Rosili.
- Δαγδιλέλης, Β., Ευαγγελίδης, Γ., Σατρατζέμη, Μ. & Φαχαντίδης, Ν. (2016). *Εισαγωγή στη χρήση Η/Υ*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.
- Δαμιανού, Χ. Χ. (2006). *Μεθοδολογία δειγματοληψίας: τεχνικές και εφαρμογές*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σοφία.
- Δαμιανού, Χ. & Κούτρας, Μ. (2021). *Εισαγωγή στη Στατιστική, Μέρος Ι*. Αθήνα: Εκδόσεις Τσότρα.
- Δαφέρμος, Β. (2011). *Κοινωνική στατιστική και μεθοδολογία έρευνας με το SPSS (+CD)*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Ζήτη.
- Δεριζιώτης, Χ., Χαροκόπος, Γ. & Σκυφτός, Κ. (2006). *Επιχειρησιακή επικοινωνία: από τη θεωρία στην πράξη*. Αθήνα: Εκδόσεις Σοφία.
- Dessler, G. (2022). *Διοίκηση Ανθρώπινου Δυναμικού. Πλήρης έκδοση* (μτφρ. Α. Μήλιος & Η. Νικολάου). Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.
- Δημητριάδης, Σ. & Τζωρτζάκη, Α. (2010). *Μάρκετινγκ: Αρχές, Στρατηγικές, Εφαρμογές*. Αθήνα: Εκδόσεις Rosili.
- Διακουμάκου, Τ. Ε., Γκορόγια, Γ. & Παπαδημητρίου, Π. (2023). *Στέλεχος Στατιστικών Ερευνών και Δημοσκοπήσεων* (σύμβουλος μεθοδολογίας Κ. Μπάρλου). Αθήνα: Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης.
- Δρόσος, Δ., Βουγιούκας, Δ., Καλλίγερος, Ε., Κοκολάκης, Σ. & Σκιάνης, Χ. (2015). *Εισαγωγή στην επιστήμη των υπολογιστών & επικοινωνιών* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε στις 22 Ιουλίου 2024 από: <https://hdl.handle.net/11419/4582>
- Ζωγράφος, Κ. & Τσαϊρίδης, Χ. (2024). *Στατιστική και Στοιχεία Πιθανοτήτων*. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε στις 30 Ιουλίου 2024 από: <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/10813>

- Hague, R. & Harrop, M. (2011). *Συγκριτική πολιτική και διακυβέρνηση* (αναθεωρημένη έκδοση), (μτφρ. Ε. Γ. Χρηστίδης). Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.
- Heywood, A. (2014). *Εισαγωγή στην πολιτική* (μτφρ. Γ. Μεταξάς). Αθήνα: Εκδόσεις Επίκεντρο.
- Hoyer, W., MacInnis, D. & Pieters, R. (2023). *Συμπεριφορά καταναλωτή* (μτφρ. Α. Μήλιος). Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.
- Θωμαδάκης, Σ. & Αλεξάκης, Π. (2013). *Οικονομική των επιχειρήσεων*. Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλη.
- Ιορδάνογλου, Δ. (2019). *Διοίκηση Ανθρώπινου Δυναμικού στις Σύγχρονες Οργανώσεις. Νέες τάσεις και πρακτικές*. Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλη.
- Ιωσηφίδης, Θ. (2017). *Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας και επιστημολογία των κοινωνικών επιστημών*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.
- Jarrett, J. (2002). *Μέθοδοι Προβλέψεων για Οικονομικές – Επιχειρηματικές Αποφάσεις* (μτφρ. Β. Καραγιάννη). Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.
- Javeau, C. (2000). *Η έρευνα με ερωτηματολόγιο. Το εγχειρίδιο του καλού ερευνητή* (μτφρ. Κ. Τζαννόνε-Τζώρτζη). Αθήνα: Εκδόσεις Τυπωθήτω/Δαρδανός.
- Καλογεράκη, Σ. (2020). *Σχεδιασμός και κατασκευή ερωτηματολογίων στην κοινωνική έρευνα*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.
- Κανύχης, Π. Δ. (2020). *Ηθική και δεοντολογία της εκπαιδευτικής έρευνας*. Αθήνα: Εκδόσεις Bookstars-Γιωγγαράς.
- Καραγεώργος, Δ. (2002). *Μεθοδολογία έρευνας στις Επιστήμες της Αγωγής. Μια διδακτική προσέγγιση*. Αθήνα: Εκδόσεις Σαββάλα.
- Καραγεώργος, Δ. (2010). *Στατιστική: Περιγραφική & Επαγωγική*. Αθήνα: Εκδόσεις Σαββάλα.
- Kazakoff, M. (2023). *Πώς να πείσετε με δεδομένα*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπασωτηρίου.
- Κιόχος, Α., Κιόχος, Π. & Μπενέκη, Χ. (2016). *Οικονομικά Μαθηματικά*. Αθήνα: Εκδόσεις Ελένης Κιόχου.

- Κιόχος, Π. & Κιόχος, Α. (2015). *Στατιστική για τις Επιχειρήσεις και την Οικονομία*. Αθήνα: Εκδόσεις Ελένης Κιόχου.
- Κορρές, Γ. Μ. & Λιαργκόβας, Π. (2016). *Οικονομική των επιχειρήσεων: Θεωρία, εφαρμογές, ασκήσεις*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.
- Κούτρας, Μ. Β. & Τριανταφύλλου, Ι. Σ. (2023). *Εισαγωγή στις Πιθανότητες: Στατιστική και Εφαρμογές*. Αθήνα: Εκδόσεις Τσότρα.
- Κυριαζόπουλος, Π. Γ. & Ζαΐρης, Α. Γ. (2000). *Επιχειρησιακή επικοινωνία*. Αθήνα: Εκδόσεις Σύγχρονη Εκδοτική.
- Κυριαζόπουλος, Π. Γ. & Σαμαντά, Ε. (2009). *Εισαγωγή στην έρευνα αγοράς*. Αθήνα: Εκδόσεις Σύγχρονη Εκδοτική.
- Mason, J. (2011). *Η διεξαγωγή της ποιοτικής έρευνας* (2η έκδοση), (μτφρ. Ν. Κυριαζή). Αθήνα: Εκδόσεις Πεδίο.
- Meny, Y. (1996). *Συγκριτική πολιτική* (μτφρ. Π. Κυπριανός & Σ. Μπάλιας). Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.
- Μονοβασίλης, Θ. & Καλογηράτου, Ζ. (2015). *Οικονομικά Μαθηματικά*. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Άνοιχτες Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε στις 30 Απριλίου 2024 από: <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/1221>
- Morris, T. & Goldsworthy, S. (2017). *Σύγχρονες Δημόσιες σχέσεις* (μτφρ. Γ. Νικολάου). Αθήνα: Εκδόσεις Κλειδάριθμος.
- Μπάλιας, Γ. & Παπασταθοπούλου, Π. (2021). *Συμπεριφορά Καταναλωτή* (3η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Rosili.
- Μπόγκα-Καρτέρη, Ν. (2005). *Επικοινωνία, ανθρώπινη, επιχειρησιακή. Θεωρία και εφαρμογές*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις University Studio Press.
- Μπουραντάς, Δ. (2015). *Εισαγωγή στη Διοίκηση Επιχειρήσεων*. Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.
- Newton, K. & Deth, J. V. (2021). *Συγκριτική πολιτική* (μτφρ. Γ. Ψάθη). Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.

- Νικολαΐδης, Β. (2022). *Προγραμματισμός σε R* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε στις 22 Ιουλίου 2024 από: <https://dx.doi.org/10.57713/kallipos-100>
- Νόβα-Καλτσούνη, Χ. (2006). *Μεθοδολογία εμπειρικής έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες*. Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.
- Ντζούφρας, Ι. & Καρλής, Δ. (2015). *Εισαγωγή στον προγραμματισμό και στη στατιστική ανάλυση με R* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε στις 22 Ιουλίου 2024 από: <https://dx.doi.org/10.57713/kallipos-762>
- Ξαρχάκος, Κ. & Καρολίδης, Δ. (2023). *Μαθαίνετε εύκολα Microsoft Office 2021*. Αθήνα: Εκδόσεις Άβακας.
- Οικονόμου, Π., Μαλεφάκη, Σ. & Μπατσίδης, Α. (2022). *Πιθανότητες – Στατιστική*. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε στις 30 Ιουλίου 2024 από: <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/8589>
- Πανάρετος, Ι. & Ξεκαλάκη, Ε. (2003). *Εισαγωγή στη Στατιστική Σκέψη* (2ος τόμος). Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.
- Παπαγεωργίου, Ι. (2015). *Θεωρία δειγματοληψίας*. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε από: <https://repository.kallipos.gr/bitstream/11419/1296/3/Book-Newer.pdf>
- Παπαλεξανδρή, Ν. Α. & Μπουραντάς, Δ. Κ. (2015). *Διοίκηση Ανθρώπινου Δυναμικού*. Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.
- Πρωτοπαπαδάκης, Ι. (2014). *Δημόσιες σχέσεις*. Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλη.
- Roger, B. (2001). *Εισαγωγή στη Διοίκηση Επιχειρήσεων: Management* (μτφρ. Α. Σοκοδήμος). Αθήνα: Εκδόσεις Κλειδάριθμος.
- Σαββάκης, Μ. (2022). *Ηθική και δεοντολογία στη σύγχρονη ποιοτική κοινωνιολογική έρευνα: ζητήματα, αντιφάσεις και διλήμματα στον 21ο αιώνα*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.
- Σαμαντά, Ε. & Κυριαζόπουλος, Π. (2014). *Εισαγωγή στο Marketing: Χθες... Σήμερα... ...Αύριο*. Αθήνα: Εκδόσεις Σύγχρονη Εποχή.

- Σαρρής, Μ. (2021). *Στατιστική ανάλυση και ερευνητικοί σχεδιασμοί στις κοινωνικές επιστήμες*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Δίσιγμα.
- Σγουρινάκης, Ν. (2015). *Οικονομικά Μαθηματικά – Εφαρμοσμένα. Βραχυπρόθεσμες και Μακροπρόθεσμες Οικονομικές Πράξεις*. Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.
- Σιώμκος, Γ. Ι. (2018). *Συμπεριφορά Καταναλωτή* (5η έκδοση). Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
- Σιώμκος, Γ. Ι. & Μαύρος, Δ. Α. (2013). *Έρευνα αγοράς*. Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλη.
- Solomon, Μ. (2018). *Συμπεριφορά Καταναλωτή: Αγοράζοντας, Έχοντας και Ζώντας* (μτφρ. Π. Γκάσης). Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.
- Συλλογικό Έργο. (2021). *7+1 Ελληνικά Microsoft Windows 10 – Office 2019/365*. Αθήνα: Εκδόσεις Κλειδάριθμος.
- Σύλλογος Εταιρειών Δημοσκοπήσεων και Έρευνας Αγοράς. (χ.χ.). *Κώδικας δεοντολογίας για έρευνες και δημοσκοπήσεις στην Ελλάδα*. Αθήνα: ΣΕΔΕΑ. Ανακτήθηκε από: <https://www.sedea.gr/>
- Τζαβελάς, Γ. Ε. & Βόντα, Ι. (2017). *Δειγματοληψία: Θεωρία και Εφαρμογές*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρασκήνιο.
- Τζωρτζάκη, Α. & Τζωρτζάκης, Κ. (2002). *Μάρκετινγκ – Μάνατζμεντ. Η ελληνική προσέγγιση: αρχές, στρατηγικές, εφαρμογές*. Αθήνα: Εκδόσεις Rosili.
- Τσιτσόπουλος, Ν. (2019). *GDPR: Νομικό πλαίσιο προστασίας προσωπικών δεδομένων*. Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.
- Τσιώλης, Γ. (2014). *Μέθοδοι και τεχνικές ανάλυσης στην ποιοτική κοινωνική έρευνα*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.
- Φαρμάκης, Ν. (2015). *Δειγματοληψία και Εφαρμογές*. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε στις 15 Μαΐου 2024 από: <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/4840>
- Φαρμάκης, Ν. (2016). *Εισαγωγή στη δειγματοληψία*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Αφοί Κυριακίδη.

Φίλιας, Β. (επιμ.). (2001). *Εισαγωγή στη Μεθοδολογία και τις Τεχνικές της Κοινωνικής Έρευνας*. Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.

Χαλικιάς, Ι. (2022). *Στατιστική* (5η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Rosili.

Χαλικιάς, Μ., Λάλου, Π. & Μανωλέσου, Α. (2015). *Μεθοδολογία έρευνας και εισαγωγή στη Στατιστική Ανάλυση Δεδομένων με το IBM SPSS STATISTICS* [Εργαστηριακός οδηγός]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε στις 22 Ιουλίου 2024 από: <https://dx.doi.org/10.57713/kallipos-528>

Χατζηπαντελή, Π. (2010). *Διοίκηση Ανθρώπινου Δυναμικού*. Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο.

Χολέβας, Κ. Ι. (2001). *Οργάνωση και Διοίκηση (Management)*. Αθήνα: Εκδόσεις Interbooks.

B | Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με τη μεθοδολογία ανάπτυξης των εκπαιδευτικών εγχειριδίων

Βαρβιτσιώτη, Ρ., Γούλας, Χρ., Θεοδωρή, Ελ., Καρατράσογλου, Ι., Μαρκίδης, Κ., Μπαμπανέλου, Δ. & Νάτσης, Π. (2022). *Πρότυπος Οδηγός Κατάρτισης*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.

Βαρβιτσιώτη, Ρ., Θεοδωρή, Ελ., Μαρκίδης, Κ. & Μπαμπανέλου, Δ. (2023). *Ανάπτυξη οριζόντιας εκπαιδευτικής μεθοδολογίας/Εκπαιδευτικός σχεδιασμός στο πεδίο της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.

Βαρβιτσιώτη, Ρ., Θεοδωρή, Ελ., Μαρκίδης, Κ. & Μπαμπανέλου, Δ. (2023). *Πρότυπο Εκπαιδευτικό Εγχειρίδιο*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.

Βαρβιτσιώτη, Ρ., Θεοδωρή, Ελ., Μαρκίδης, Κ. & Μπαμπανέλου, Δ. (2023). *Πρότυπη Τράπεζα Θεμάτων*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.

Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης. Τμήμα Σπουδών, Προγραμμάτων και Οργάνωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης. (2020). *Οδηγοί σπουδών ειδικοτήτων ΙΕΚ του Ν. 4186/2013*. Ανακτήθηκε στις 5 Μαρτίου 2026 από: <https://gsvetlly.minedu.gov.gr/sxoles-anoteris-epaggelmatikis-katartisis-s-a-e-k/odigoi-katartisis-spoudon>

Γούλας, Χ. & Λιντζέρης, Π. (2017). *Διά Βίου Μάθηση, Επαγγελματική Κατάρτιση, Απασχόληση και Οικονομία: Νέα Δεδομένα, Προτεραιότητες και Προκλήσεις*. Αθήνα: ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ, ΙΝΕ/ΓΣΕΕ.

Γούλας, Χ., Μαρκίδης, Κ. & Μπαμπανέλου, Δ. (2021). *Πρότυπο ανάπτυξης εκπαιδευτικών υλικών του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ* [Εσωτερική έκδοση]. Αθήνα: Ινστιτούτο Εργασίας της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδας.

Δημουλάς, Κ., Βαρβιτσιώτη, Ρ. & Σπηλιώτη, Χ. (2007). *Οδηγός Ανάπτυξης Επαγγελματικών Περιγραμμάτων*. Αθήνα: ΓΣΕΕ, ΣΕΒ, ΓΣΕΒΕΕ, ΕΣΕΕ.

ΙΝΕ/ΓΣΕΕ. (2021). *Νέα βίντεο παρουσίασης επαγγελμαμάτων* [Video]. Ανακτήθηκε από: <https://oasi.inegsee.gr/>

- Καραλής, Θ., Καρατράσογλου, Ι., Μαρκίδης, Κ., Βαρβιτσιώτη, Ρ., Νάτσης, Π. & Παπαευσταθίου, Κ. (2021). *Μεθοδολογικές προσεγγίσεις ανάπτυξης επαγγελματικών περιγραμμάτων και πλαισίων εκπαιδευτικών προδιαγραφών προγραμμάτων*. Αθήνα: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ. Ανακτήθηκε στις 15 Μαρτίου 2022 από: https://www.inegsee.gr/wp-content/uploads/2021/07/Me8odologia_EP_Ebook.pdf
- Λευθεριώτου, Π. (χ.χ.). *Η Εκπαιδευτική Διεργασία στην Εκπαίδευση Ενηλίκων*. Αθήνα: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας & Θρησκευμάτων, Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων.
- Cedefop. (2014). *Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση στη Ελλάδα: Συνοπτική Περιγραφή*. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Cedefop. (2014). *Terminology of European Education and Training Policy: A Selection of 130 Key Terms* (2nd edition). Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Cedefop. (2018). *Skills forecast, trends and challenges to 2030*. DOI: 10.2801/4492TI-RF-18-002-EN-NISBN: 978-92-896-2712-2/12/2018.
- Kopnov, V. A., Shmurygina, O., Shchipanova, D., Dremina, M. A., Papaloizou, L., Orphanidou, Y. & Morevs, P. (2018). "Functional Analysis and Functional Maps of Qualifications in ECVET Context", in: *The Education and Science Journal*, 20(6), pp. 90-117. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/326242379_Functional_Analysis_and_Functional_Maps_of_Qualifications_in_ECVET_Context
- Mansfield, B. & Schmidt, H. (2001). *Linking Vocational Education and Training Standards and Employment Requirements: An International Manual*. European Training Foundation. Retrieved June, 9, 2020, from: https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/m/C12578310056925BC12571FE00473D6B_NOTE6UAET.pdf
- Μπουραντάς, Δ. Κ. (2002). *Μάνατζμεντ, θεωρητικό υπόβαθρο, σύγχρονες πρακτικές*. Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.

Psifidou, I. (2009). "What learning outcome based curricula imply for teachers and trainers", in: *7th International Conference "Comparative Education and Teacher Training"* (June 29-July 3, 2009), vol. 7, pp. 183-188. Sofia, Bulgaria: Bureau for Educational Services.

Γ | Σχετική εθνική νομοθεσία

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με τις βασικές ικανότητες της διά βίου μάθησης (2006/962/ΕΚ). Ανακτήθηκε στις 20 Ιουλίου 2026 από: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reco/2006/962/oj>

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύσταση του Συμβουλίου της 22ας Μαΐου 2018 σχετικά με τις βασικές ικανότητες της διά βίου μάθησης (2018/C 189/01). Ανακτήθηκε στις 20 Ιουλίου 2026 από: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&from=PL](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&from=PL)

Νόμος υπ' αρ. 4763/2020 «Εθνικό σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης, ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/958 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 28ης Ιουνίου 2018 σχετικά με τον έλεγχο αναλογικότητας πριν από τη θέσπιση νέας νομοθετικής κατοχύρωσης των επαγγελματιών (ΕΕ L 173), κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας για το Ελληνογερμανικό Ίδρυμα Νεολαίας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 254/Α/21-12-2020).

Υπ' αρ. ΦΒ7/108652/Κ3 Απόφαση Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων – Παιδείας και Θρησκευμάτων – Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων «Πλαίσιο Ποιότητας Μαθητείας» (ΦΕΚ 4146/Β/9-9-2021).

Υπ' αρ. Κ5/97484 Απόφαση Υπουργών Οικονομικών – Ανάπτυξης και Επενδύσεων – Παιδείας και Θρησκευμάτων – Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων – Υγείας «Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων» (ΦΕΚ 3938/Β/26-8-2021).

Υπ' αρ. Κ1/118932/2017 Απόφαση Υπουργών Οικονομίας και Ανάπτυξης – Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων – Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Υγείας «Ρύθμιση θεμάτων επιδότησης και ασφάλισης της Μαθητείας των σπουδαστών των δημόσιων και ιδιωτικών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) και Σχολών Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΕΚ)» (ΦΕΚ 2440/Β/18-7-2017).

Υπ' αρ. Κ1/54877/2017 Απόφαση Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων «Τροποποίηση του Κανονισμού λειτουργίας Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) που υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης (ΓΓΔΒΜ)» (ΦΕΚ 1245/Β/11-4-2017).

Υπ' αρ. 5954/2014 Απόφαση Υφυπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων «Κανονισμός Λειτουργίας Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) που υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης (ΓΓΔΒΜ)» (ΦΕΚ 1807/Β/2-7-2014).

Υπ' αρ. 110998/2006 Απόφαση Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών – Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων – Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας «Πιστοποίηση Επαγγελματικών Περιγραμμάτων» (ΦΕΚ 566/Β/8-5-2006).

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ

Συντακτική ομάδα

Ρένα Βαρβιτσιώτη

Ελένη Θεοδωρή

Κωνσταντίνος Μαρκίδης

Δέσποινα Μπαμπανέλου

Επιμέλεια σύνταξης

Δέσποινα Μπαμπανέλου

Το εκπαιδευτικό εγχειρίδιο συντάχθηκε στο πλαίσιο της Πράξης με τίτλο «Διαμόρφωση οδηγών κατάρτισης και εκπαιδευτικών εγχειριδίων Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (IEK)» με κωδικό ΟΠΣ (MIS) 5069281 μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020» που συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο-Ε.Κ.Τ.).

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

